

Urząd Miasta Stalowa Wola

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY STALOWA WOLA

(AKTUALIZACJA III)

Załącznik do Uchwały Nr
Rady Miejskiej w Stalowej Woli z dnia 2011 r.

Stalowa Wola
Styczeń 2011

Spis treści

1. CEL PROGRAMU	4
2. CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI W MIEŚCIE.....	6
2.1. HISTORIA POWSTANIA MIASTA.....	6
2.2. SFERA PRZESTRZENNA	10
2.2.1. Ogólna charakterystyka	10
2.2.2. Położenie geograficzne i warunki naturalne.....	11
2.2.3. Struktura zagospodarowania przestrzennego	15
2.2.4. Infrastruktura komunalna	16
2.2.5. Transport i komunikacja	19
2.2.6. Infrastruktura teleinformatyczna.....	21
2.2.7. Identyfikacja problemów	22
2.3. GOSPODARKA	23
2.3.1. Główni pracodawcy	23
2.3.2. Podstawowe branże gospodarki.....	28
2.3.3. Podmioty gospodarcze	31
2.3.4. Instytucje wspierające przedsiębiorczość.....	34
2.3.5. Identyfikacja problemów	38
2.4. SFERA SPOŁECZNA	38
2.4.1. Sytuacja demograficzna	38
2.4.2. Poziom bezrobocia.....	44
2.4.3. Dochody gospodarstw domowych.....	58
2.4.4. Organizacje pozarządowe.....	59
2.4.5. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	60
2.4.6. Nauka, kultura i sport.....	62
2.4.7. Identyfikacja problemów	66
3. ANALIZA SWOT	67
4. POWIĄZANIA PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI.....	72
4.1. POZIOM EUROPEJSKI	72
4.2. POZIOM KRAJOWY.....	72
4.3. POZIOM REGIONALNY	74
4.4. POZIOM LOKALNY	79
5. OBSZARY KRYZYSOWE.....	85
5.1. GRANICE OBSZARÓW PRZEZNACZONYCH DO REWITALIZACJI.....	85
5.2. CHARAKTERYSTYKA OBSZARÓW PRZEZNACZONYCH DO REWITALIZACJI.....	93
5.2.1. Ogólna charakterystyka obszarów kryzysowych.....	93
5.2.2. Obszar Huty Stalowa Wola	94
5.2.3. Obszar ul. Przemysłowej.....	103
5.2.4. Obszary mieszkaniowe: Obszar Śródmieście oraz Osiedle Rozwadów.....	112
5.3. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW WYSTĘPUJĄCYCH NA OBSZARACH KRYZYSOWYCH	129
5.3.1. Problemy wspólne dla wszystkich obszarów	129
5.3.2. Obszar Huty Stalowa Wola	132
5.3.3. Obszar ul. Przemysłowej.....	133
5.3.4. Obszar Śródmieście (osiedla: Fabryczne, Śródmieście, Metalowców oraz część osiedla Flisaków)	134

5.3.5. Osiedle Rozwadów	136
5.4. UZASADNIENIE DELIMITACJI GRANIC OBSZARÓW KRYZYSOWYCH.....	137
6. STRESZCZENIE NIETECHNICZNE OCENY ODDZIAŁYWANIA PROGRAMU NA ŚRODOWISKO.....	145
7. ZAŁOŻENIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	153
7.1. DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE ZREALIZOWANE WE WCZEŚNIEJSZYM OKRESIE.....	153
7.2. PLANOWANE DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE	153
7.2.1. Kierunki interwencji.....	153
7.2.2. Zadania inwestycyjne zgłoszone do Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Stalowa Wola .	162
7.2.3. Wymagane nakłady inwestycyjne	172
7.2.4. Oczekiwane efekty.....	172
8. SYSTEM WDRAŻANIA I MONITOROWANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	174
8.1. SYSTEM WDRAŻANIA	174
8.2. SYSTEM MONITOROWANIA.....	179
ZAŁĄCZNIK NR 1	187

1. CEL PROGRAMU

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Stalowa Wola jest dokumentem określającym kierunki działań planowanych przez władze miasta w zakresie rewitalizacji. Program ma znaczenie strategiczne i planistyczne. Podejmowane w interesie publicznym działania dotyczą skoordynowanego procesu przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych, których celem jest przywrócenie danych funkcji i stworzenie warunków dla rozwoju na obszarach kryzysowych. Opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji jest wyrazem troski samorządu o dobro miasta w szybko zmieniającym się i coraz bardziej konkurencyjnym otoczeniu poprzez działania mające na celu odnowę i rozwój terenów o niewykorzystanym potencjale.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Stalowa Wola obejmuje obszary poprzemysłowe i mieszkaniowe, które zostały wyodrębnione w oparciu o kryteria określone w art. 47 ust. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r., ustanawiającego szczegółowe zasady wykonywania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006, ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Obszary te tworzą:

- a) Obszar Śródmieście (osiedla: Śródmieście, Metalowców, Fabryczne oraz część os. Flisaków),
- b) Osiedle Rozwadów,
- c) teren Huty Stalowa Wola i tereny przyległe,
- d) obszar ul. Przemysłowej wraz z terenami przyległymi.

Wyodrębnione obszary są spójne z terenami wskazanymi do rewitalizacji w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Stalowa Wola, uchwalonego uchwałą nr XXXIV/483/05 Rady Miejskiej w Stalowej Woli z 21.01.2005 r. z późniejszymi zmianami.

Celem programu jest doprowadzenie do kompleksowej odnowy przestrzennej, gospodarczej i społecznej obszarów miasta wyznaczonych do rewitalizacji, przyczyniając się do wypełnienia

założonej w Strategii Rozwoju Miasta misji: „*Miasto Stalowa Wola - nowoczesny ośrodek przemysłowy o bogatych tradycjach – regionalne centrum nauki, kultury, handlu i usług – przyjazne dla mieszkańców*“.

Horyzont czasowy Programu, określony przez szczegółowy plan działań inwestycyjnych, sięga roku 2013. Ponadto w dokumencie zawarto wskazówki co do dalszych działań w kolejnych latach. Plan finansowy inwestycji przewidzianych w ramach działań rewitalizacyjnych sporządzono na lata 2008 – 2013.

Z uwagi na fakt, iż Program ma umożliwić Władzom Gminy ubieganie się o dofinansowanie działań rewitalizacyjnych m.in. z funduszy strukturalnych, został on sporządzony zgodnie z „Wytocznymi w zakresie przygotowania lokalnych programów rewitalizacji” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2013, przyjętego Uchwałą Nr 14/IV/09 Komitetu Monitorującego RPO WP na lata 2007-2013 z dnia 28 stycznia 2009 r.

2. CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI W MIEŚCIE

2.1. *Historia powstania miasta*¹

Stalowa Wola należy do nielicznych przykładów miasta zaplanowanego i zbudowanego od podstaw na przestrzeni kilkudziesięciu lat. Powstała jako zespół osiedli pracowniczych, skupionych wokół zakładu przemysłowego, początkowo odrębnych, a później połączonych w harmonijnie rozplanowane miasto. Taki charakter miasta ma duży wpływ na kierunki planowanej obecnie rewitalizacji miasta, dlatego warto krótko przypomnieć historię jego powstania.

Powstanie Stalowej Woli związane jest z budową Centralnego Okręgu Przemysłowego (COP), którą zainicjował Eugeniusz Kwiatkowski, wicepremier i minister skarbu w latach 1935-39. Celem budowy Okręgu, który miał obejmować m.in. zakłady zbrojeniowe, było wzmocnienie obronności państwa, stworzenie warunków dla systematycznego uprzemysłowienia kraju, zaktywizowanie okręgów gospodarczo biernych, a docelowo zatarcie strukturalnych układów i dysproporcji pozostałych po państwach zaborczych. Początkowo COP miał być zlokalizowany tylko w „trójkącie bezpieczeństwa”: na terenach najbardziej oddalonych od granicy z Niemcami i Związkiem Radzieckim, położonych w rozwidleniu Wisły i Sanu, a od południa osłoniętych pasmem Karpat. Ostatecznie strefa COP objęła tereny ówczesnych województw: kieleckiego, lubelskiego, lwowskiego i krakowskiego - łącznie obszar liczący ok. 60. tys. km², zamieszkały przez ponad 5,6 mln ludności, z której ponad 80% stanowili mieszkańcy ubogich, przeludnionych wsi. W okolicach wsi Pławo, leżącej między Rozwadowem i Niskiem, wybudowano hutę stali szlachetnej i zakłady mechaniczne produkujące sprzęt artyleryjski dla wojska, które dały początek Stalowej Woli.

Decyzję o lokalizacji nowej fabryki metalurgiczno-hutniczej, nazwanej Zakładami Południowymi, poprzedzono analizami dostępności źródeł energii cieplnej – złóż gazu ziemnego, zasobów wodnych, niezbędnych w procesach przemysłowych, układu

¹ Niniejszy rozdział przygotowano na podstawie następujących opracowań: Koncepcja urbanistyczna śródmieścia Miasta Stalowa Wola, przygotowana przez Pracownię Projektową Architektury Krajobrazu "PRZESTRZEŃ" na zlecenie Muzeum Regionalnego w Stalowej Woli; Barbara Sakowska – Knapp, Zespół miast Tarnobrzeg, Sandomierz, Stalowa Wola. Analiza planów zagospodarowania przestrzennego z lat 1937 – 1983, Instytut Urbanistyki i Planowania Przestrzennego Politechniki Warszawskiej, Wydawnictwa Politechniki Warszawskiej, Warszawa 1991; Dionizy Garbacz, Stalowa Wola Narodu Polskiego, Wydawnictwo Sztafeta, Stalowa Wola 2007

komunikacyjnego i potencjału ludzkiego. Dodatkowymi czynnikami, przemawiającymi za lokalizacją fabryki w tym miejscu, były tanie grunty – są to tereny piaszczyste oraz dostatek taniej siły roboczej.

Zakłady Południowe zbudowano w imponującym tempie: w marcu 1937 r. rozpoczęto budowę, w grudniu 1937 r. zamontowano większość konstrukcji stalowych, 7 kwietnia 1938 r. praktycznej próbie poddano pierwszą armatę wyprodukowaną w zakładach zbrojeniowych, a 5 września 1938 r. wytopiono w hucie pierwszą stal szlachetną.

Wiosną 1938 r. rozpoczęto budowę drugiego zakładu przemysłowego – elektrowni. Ta inwestycja też była realizowana szybko: w maju 1939 r. uruchomiono w niej pierwsze turbiny, a kilka miesięcy później całą siłownię.

Budowa Zakładów Południowych w Stalowej Woli i wzrost liczby pracowników, zatrudnionych w Zakładach, jak również w firmach budowlanych realizujących inwestycje, spowodował konieczność budowy mieszkań. W końcu czerwca 1937 r. rozpoczęto budowę pierwszych bloków mieszkalnych Osiedla Fabrycznego, zlokalizowanego w pobliżu Zakładów, złożonego z kolonii Urzędniczej i Robotniczej, rozdzielonych linią kolejową Rozwadów – Przeworsk. Do 1939 r. oddano tam tysiąc mieszkań, nie licząc lokali w tymczasowych barakach.

Do wybuchu II Wojny Światowej stworzono też bazę układu przestrzennego miasta, wykorzystywaną w planowaniu przestrzennym po dzień dzisiejszy. Opracowania urbanistyczne dla Stalowej Woli z lat 30. były na bardzo wysokim poziomie; dorównywały najlepszym opracowaniom europejskim z tego okresu i prawidłowo ukierunkowały rozwój miasta przez okres blisko pół wieku.

Nazwa Stalowa Wola funkcjonuje od 1937 r. Wymyślił ją gen. Kasprzycki – ówczesny minister spraw wojskowych, mówiąc o bardzo szybko budowanych Zakładach Południowych iż „jest to stalowa wola narodu polskiego wybicia się na nowoczesność”, a zatwierdził Minister Spraw Wewnętrznych zarządzeniem z 31 stycznia 1938 r. jako nazwę osiedla w gromadzie Pławo. Stalowa Wola otrzymała prawa miejskie 1 kwietnia 1945 r.

Do 1951 r. Stalowa Wola nie pełniła funkcji administracyjnych i usługowych, które spełniały pobliskie miasta: Rozwadów i Nisko.

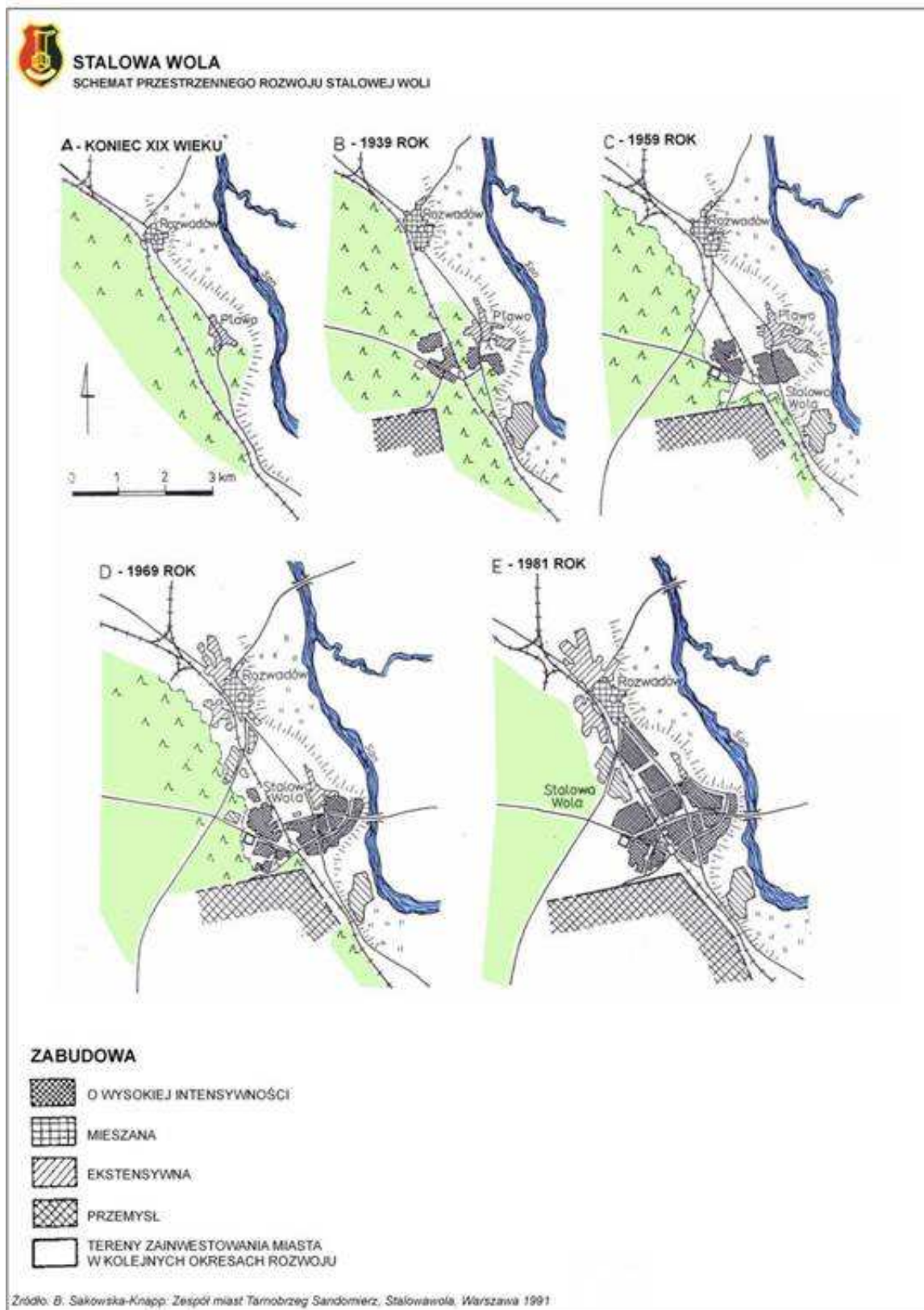

Stalowa Wola była budowana jako nowoczesne miasto: miała wodociągi, kanalizację, elektryczność, brukowane ulice z chodnikami, szerokie zaplecze socjalne. Przed II Wojną Światową liczyła 4 tys. mieszkańców, a w pierwszych planach zakładano, że docelowo będzie liczyła do 30 tys. mieszkańców.

Po Wojnie, w związku z rozwojem huty i wzrostem zatrudnienia, rosło zapotrzebowanie na nowe mieszkania. Rozbudowa miasta w tym okresie obejmowała głównie realizację zamierzeń przedwojennych, m.in. uzupełnianie zabudowy osiedli, wypełnianie tkanki wytyczonych układów komunikacyjnych. Oddawano do użytku kolejne budynki mieszkalne i użyteczności publicznej, m.in. dom kultury, szkoły, przedszkola, żłobki, szpital, przychodnię, bank PKO i Dom Gościnny Zakładów. Zespoły osiedli mieszkaniowych z lat 50. i początku lat 60. charakteryzują się przemyślanymi, starannymi rozwiązaniami układu przestrzennego, uwzględniającego istniejące zainwestowanie, z okresu przedwojennego. W latach 70. budownictwo mieszkaniowe rozwijało się w północnej i północno-wschodniej części miasta (na obszarze od obecnej ul. ks. Popiełuszki, w kierunku Rozwadowa, między torami kolejowymi a drogą Rozwadów-Nisko), otaczając COP-owską część miasta. Były to głównie wysokie budynki, 5- lub 11-kondygnacyjne, budowane uprzemysłowioną metodą z elementów wielkometrycznych. W późniejszym okresie, po roku 1980, nie przestrzegano już wcześniejszych, dobrych zasad planistycznych i powstająca wówczas zabudowa oraz zagospodarowanie terenu były chaotyczne, podyktowane doraźnymi potrzebami i na terenach nowych inwestycji indywidualny charakter miasta już nie istnieje. Rozprzestrzenianie się miasta, które doprowadziło do połączenia z Rozwadowem przedstawiono na rysunku poniżej. Schemat przestrzennego łączy Stalowej Woli z Rozwadowem pozwala prześledzić kierunki ekspansji Stalowej Woli.

Rysunek 1. Schemat przestrzennego rozwoju Stalowej Woli

Źródło: Urząd Miasta Stalowa Wola

2.2. Sfera przestrzenna

2.2.1. Ogólna charakterystyka

Miasto Stalowa Wola położone jest w południowo-wschodniej części Polski, w szerokim pasie równiny nadrzecznej Sanu, na skraju Puszczy Sandomierskiej, w centrum Kotliny Sandomierskiej, w widłach Wisły i Sanu. Daje to mieszkańcom dostęp do wody i dużego kompleksu leśnego, zapewniającego barierę ochronną dla wyziewów huty. Miasto, budowane na terenach porośniętych sosnowymi lasami, pomimo wycinki drzew zachowało buforowe pasy zieleni, oddzielające tereny przemysłowe od dzielnic mieszkalnych. Teren gminy kształtują dwa mezoregiony: Równina Tarnobrzeska oraz Dolina Dolnego Sanu. Tereny miasta położone są na wysokości od 151 do 160 m n.p.m.

Stalowa Wola przed wojną znajdowała się w województwie lwowskim, w latach 1945-75 administracyjnie należała do województwa rzeszowskiego, w latach 1975-98 – do tarnobrzeskiego, a od 1 stycznia 1999 roku administracyjnie wchodzi w skład województwa podkarpackiego - leży w jego północnej części, w odległości 67 km od stolicy województwa – Rzeszowa. Od północy graniczy z gminami Zaleszany i Radomyśl, od wschodu z gminą Pysznica, od południa z gminami: Bojanów i Nisko, a od zachodu z gminą Grębów.

Stalowa Wola jest jednym z najmłodszych miast polskich. Założona w 1937 r. na gruntach wsi Pławo stanowiła główny ośrodek Centralnego Okręgu Przemysłowego (COP). W roku 1945 uzyskała prawa miejskie, a 28 lat później powiększyła swój obszar przyłączając sąsiednie miasto Rozwadów. Obecnie jest trzecim co do liczby mieszkańców miastem województwa podkarpackiego (za Rzeszowem i Przemyślem) i stanowi najważniejszy węzeł komunikacyjny w regionie. Węzeł kolejowy Stalowa Wola – Rozwadów posiada bezpośrednie połączenia z Przemyślem, Krakowem, Lublinem, Warszawą i Łodzią, miastami Górnego Śląska oraz Wrocławiem. Istotne znaczenie dla Stalowej Woli ma bliskość dużych ośrodków miejskich, jak Lublin, Kraków i Rzeszów oraz fakt relatywnej bliskości granic Ukrainy i Słowacji, a także szlaków tranzytowych. Implikuje to ogromne możliwości osiągnięcia profitów zarówno gospodarczych, społecznych, jak i kulturowych.

Powierzchnia gminy Stalowa Wola wynosi 8 252 ha., a zamieszkuje ją 65 278 osób (stan na 20.VII.2009 r.). Gęstość zaludnienia wynosi 791 os/km². Pod względem powierzchni Stalowa Wola jest drugim miastem województwa podkarpackiego, za Tarnobrzegiem.

Zlokalizowany w mieście przemysł zbrojeniowy, elektromaszynowy, hutniczy i energetyczny stanowił dotychczas podstawę intensywnego rozwoju miasta.

2.2.2. Położenie geograficzne i warunki naturalne

Obszar miasta, położonego w obrębie dwóch mezoregionów – Równiny Tarnobrzesckiej i Doliny Dolnego Sanu, pod względem geologicznym zbudowany jest z osadów morza mieceńskiego, iłów i piasków pokrytych w okresie czwartorzędu osadami dyluwialnymi naniesionymi przez lodowiec i rzeki. Pozostałością po tej epoce są również utwory polodowcowe, takie jak gliny, piaski czy żwiry oraz piaszczyste wzniesienia i wały morenowe.

Podstawowymi surowcami mineralnymi na obszarze gminy Stalowa Wola są złoża piasków i żwirów, cechujących się dobrymi parametrami dla budownictwa, jednak w granicach objętych niniejszym opracowaniem nie ma wyznaczonych obszarów górniczych związanych z eksploatacją ww. kopalin, jedynie w części północnej zlokalizowane jest nieeksploatowane wyrobisko o kubaturze 40 000 m³.

Zasoby wodne Stalowej Woli i okolicznych gmin stanowią wody powierzchniowe w postaci odcinków rzecznych Sanu, Łęgu, Bukowej oraz Sanny. Klasyfikacja według stanu sanitarnego zalicza je w większości do III klasy czystości. Większość zapotrzebowania na wodę mieszkańców miasta zaspokajają czwartorzędowe wody podziemne tworzące Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 425 Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów. Są to wody średniej jakości, wymagające uzdatniania. Ich zasoby są jednak na tyle duże, iż pełnią one znaczącą rolę w gospodarce wodnej Stalowej Woli i okolic.

Gleby występujące na terenie Stalowej Woli to głównie gleby biellicowe wytworzone bądź z glin, iłów i utworów pyłowych, bądź z piasków wydmych. Są to gleby słabe jakościowo. Większość z nich zalicza się do IV i V klasy bonitacyjnej. Z rodzajem gleb występujących na terenie gminy wiąże się także rodzaj obserwowanego tam zalesienia. Najczęściej spotykane są

bory sosnowe, lasy mieszane i liściaste, w których obok sosny występuje: jodła, świerk i modrzew, a z drzew liściastych: buk, dąb, grab i brzoza.

W Stalowej Woli, podobnie jak w całej Kotlinie Sandomierskiej, teren jest płaski, tylko miejscami lekko pagórkowaty o wzniesieniach względnych maksymalnie osiągających kilkadziesiąt metrów. Samo miasto położone jest na wysokości 151-160 m n.p.m. Ukształtowanie powierzchni Stalowej Woli i regionu wpływa na występujący tam klimat. Jest to typowy klimat nizin i kotlin, którego cechy charakterystyczne to długie, upalne lato, ciepła zima i stosunkowo nieduża ilość opadów. Klimat terenu objętego opracowaniem tworzą masy powietrza polarno-morskiego, występującego głównie latem i zimą oraz powietrza polarno-kontynentalnego, pojawiającego się najczęściej w sezonie wiosennym i jesiennym. Omawiany teren jest dość dobrze przewietrzany. Dominują wiatry o prędkościach 2-5 m/s, głównie południowo-zachodnie, zachodnie i północno-zachodnie; w okresie letnim wiatry te występują z częstością pięciokrotnie większą niż wschodnie. Z kolei w sezonie wiosennym oraz jesiennym przewaga wiatrów zachodnich nad wiatrami wschodnimi jest niewielka. Średni opad roczny wynosi około 700 mm; 65% rocznej wielkości opadów przypada na okres od maja do października. Potencjalny okres występowania opadów śniegu wynosi około 140 dni w roku, a czas trwania zimy termicznej około 80 dni. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi około 7,6° C; średnia temperatura powietrza w styczniu wynosi około -3,7° C, a w lipcu około 18,2° C. Okres wegetacyjny jest długi i wynosi 210-220 dni.

Do walorów turystycznych i krajobrazowych gminy należy zaliczyć Puszcę Sandomierską, która stanowi miejsce rekreacji, ale jest również skupiskiem różnorodnej roślinności oraz miejscem zamieszkiwania wielu gatunków zwierząt. Miasto Stalowa Wola stanowi dla turystyki powiatowej głównie bazę noclegową, gastronomiczną i handlowo-usługową, stanowiąc dogodny ośrodek, z którego można organizować wycieczki krajoznawcze po okolicy. Gmina dysponuje pięcioma obiektami noclegowymi zbiorowego zakwaterowania, posiadającymi łącznie 310 miejsc noclegowych, a na terenie miasta działają dwie grupy turystyczne: Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze „KOMPAS” oraz Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze „ŁAZIK”. Atrakcyjnymi turystycznie i rekreacyjnie terenami są: Park w Charzewicach o powierzchni 13,5 ha, położony przy ul. Lipowej, oraz szerokie połacie lasów usytuowane na obrzeżach miasta, na których występują rzadkie gatunki zwierząt, takich jak: łosie, głuszce oraz czarne bociany.

Oprócz Parku Charzewickiego stosunkowo dużą powierzchnię miasta zajmuje zieleń uliczna (54,5) ha oraz osiedlowa (17,1 ha). Dzięki temu Stalowa Wola wyróżnia się pod względem estetyki przestrzeni publicznej na tle innych miast.

W bliskiej okolicy, na obszarze sąsiednich gmin, znajdują się również rezerваты i parki krajobrazowe, wśród których należy wymienić:

- Park Krajobrazowy „Lasy Janowskie”;
- Rezerwat Florystyczny „Pniów”;
- Rezerwat Leśny „Łęka”;
- Rezerwat Ornitologiczny „Imielty Ług”;
- Rezerwat Leśny w Jastkowicach.

Miasto charakteryzuje się także wysoką wartością dziedzictwa kulturowego. Do ciekawszych obiektów zabytkowych o znaczeniu architektoniczno-historycznym wpisanych do rejestru zabytków prowadzonego przez Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków należą:

I. zabytki nieruchome:

- założenie pałacowo – ogrodowe w Stalowej Woli – Charzewicach, w skład którego wchodzi: dworek, dom rządcy, elektrownia, spiżarnia, stajnie z mieszkaniem koniuszego i garaże, nr rej. 244/A z dnia 27.05.1986 r.;
- oficyna pałacowa w Stalowej Woli – Charzewicach, nr rej. 69/A z dn. 20.05.1977 r.;
- cmentarz katolicki, czynny, założony w XIX w., położony przy ul. Klasztornej w Stalowej Woli, nr rej. 514/A z dnia 24.05.1993 r.;
- zespół kościoła parafialnego p.w. św. Floriana przy ul. Floriańskiej w Stalowej Woli, obejmujący drewniany kościółek wraz z wolnostojącą dzwonnica z 1802 roku, nr rej. 203/A z dnia 24.04.2007 r.;
- zespół mieszkalno – gospodarczy składający się z domu mieszkalnego, budynku d. stajni i piwnicy przy ul. Dąbrowskiego 18 w Stalowej Woli – Rozwadowie, nr rej. 122/A z dnia 12.02.2008 r.;
- budynek „zamku Lubomirskich w Stalowej Woli – Rozwadowie, położony przy ul. Sandomierskiej, nr rej. 15/A a dnia 24.01.2000 r.;

- zespół klasztorny Kapucynów w Stalowej Woli – Rozwadowie, ufundowany w latach 1752-54 przez Lubomirskich: a) kościół parafialny p.w. Zwiastowania N. P. Marii; b) klasztor; c) ogrodzenie klasztorne, nr rej. 172/A z dnia 16.06.1977 r.;
- cmentarz z I i II wojny światowej, położony przy ul. Klasztornej w Stalowej Woli, nr rej. 393/A z dnia 19.10.1989 r.;
- zespół kościoła parafialnego p.w. Matki Bożej Szkaplerznej w Stalowej Woli – Rozwadowie, nr rej. 447/A z dnia 22.04.1091 r.;
- kuźnia drewniana wraz ze znajdującymi się wewnątrz urządzeniami ogniowymi, stojąca na parceli nr 740 przy ul. Rozwadowskiej 11 w Stalowej Woli – Rozwadowie, nr rej. 275/A z dnia 19.08.1983 r.;
- zbiorowe mogiły wojenne z 1943 r. żołnierzy NOW-AK i partyzantów radzieckich rozstrzelanych przez Niemców, a położonych w lesie na terenie Stalowej Woli, nr ew. działki 2736, nr rej. 571/A z dnia 27.12.1993 r.;
- Dom Gościnny Dyrekcji Zakładów Przemysłowych, obecnie hotel i restauracja „Hutnik” w Stalowej Woli, przy ul. ks. Prymasa Stefana Wyszyńskiego 12, nr rej. 199/A z dnia 23.03.2007 r.

II. zabytki ruchome:

- wyposażenie kościoła i klasztoru Braci Mniejszych Kapucynów w Stalowej Woli, nr rej. 242/B z dnia 07.05.2008 r.;

III. stanowiska archeologiczne:

- stan. Nr 1. Cmentarzysko kultury łużyckiej, położone na działce nr pgr.948/2 l.w.h. 593, pgr. 948/1 l.w.h. 425 w Stalowej Woli – Charzewicach, nr rej. 401/A

Na uwagę zasługuje również szlak architektury art déco. W architekturze pierwszych budynków Stalowej Woli styl ten zaznaczał swą wyraźną obecność – łączył nowoczesność i funkcjonalność z estetyką, a nawet pewną dozą dekoracyjności. Dzisiejszy szlak architektury art déco w Stalowej Woli oprócz charakterystycznych bloków i willi, obejmuje dwie ekspozycje muzealne związane tematycznie z okresem lat 30.

Stalowa Wola dzięki swemu położeniu na północno-wschodnim skraju Puszczy Sandomierskiej ma znakomite warunki klimatyczne. Otaczające miasto lasy z dużą liczbą urokliwych jezior oraz licznymi rezerwatami ptactwa i unikatowych roślin świadczą nie tylko o świetnym stanie środowiska naturalnego, ale też umożliwiają uprawianie turystyki. Obecnie rozbudowuje się tu sieć śródleśnych ścieżek rowerowych. Przez teren gminy przebiega także

powiatowy szlak rowerowy o długości 160 km, a tereny powiatu stalowowolskiego powszechnie uznawane są za obszar atrakcyjny dla miłośników grzybobrania.

W Strategii Rozwoju Województwa Podkarpacie podzielono na 3 obszary turystyczne. Powiat stalowowolski zaklasyfikowano do trzeciego, północnego obszaru, wraz z powiatami mieleckim, tarnobrzeskim i nizańskim, i opisano go jako teren dawnego Centralnego Okręgu Przemysłowego, cechujący się również wysokimi walorami przyrodniczymi, doskonały dla rozwoju turystyki aktywnej i specjalistycznej oraz kulturowej, w różnych jej formach.

2.2.3. Struktura zagospodarowania przestrzennego

Miasto Stalowa Wola zajmuje obszar 8 252 ha, w tym powierzchnia gruntów skomunalizowanych wynosi 900 ha (grunty rolne – 204 ha, działki budowlane – 375 ha, lasy – 95 ha, budynki – 137 ha, garaże – 63 ha). Ze względu na strukturę użytkowania na terenie całej gminy można wyróżnić następujące rodzaje gruntów:

- użytki rolne – 1 365 ha;
- lasy i grunty leśne – 5 084 ha;
- pozostałe grunty i nieużytki – 1 803 ha.

Model przestrzenny Stalowej Woli opiera się na dwóch głównych punktach granicznych kształtujących układ i kierunek rozbudowy miasta. Pierwszym z nich jest znajdująca się na południowych obrzeżach miasta Huta oraz Elektrownia Stalowa Wola, drugi stanowi rzeka San, naturalna granica wschodnia gminy. Dlatego też terenem ekspansji miasta były obszary na północ od kompleksu hutniczo-energetycznego i na zachód od brzegu rzeki. Wpływ na rozwój miasta miały również okoliczności jego powstania i związany z nimi przemysłowy charakter, typowy dla ośrodków Centralnego Okręgu Przemysłowego. Ludność napływająca do miasta tworzyła skupiska mieszkaniowe, początkowo w sąsiedztwie Huty, a w miarę rozwijania się Stalowej Woli tereny te poszerzano w kierunku północnym. Najbardziej wysunięte na południe są osiedla Energetyków oraz Hutników, położone w bezpośrednim sąsiedztwie zakładów przemysłowych. Centralną część miasta stanowi z kolei zgrupowanie osiedli rozciągających się od HSW na północ - są to m.in. Osiedla Podlesie, Metalowców, Fabryczne, Wyzwolenia, Śródmieście i Centralne. Nieco mniejsze skupisko znajduje się w północnej części gminy,

gdzie granicę do wschodu wyznacza przyłączony do miasta Stalowa Wola w roku 1973 Rozwadów. Otaczają go osiedla Widok, Piaski oraz Charzewice.

2.2.4. Infrastruktura komunalna

Sieć wodociągowa

Miasto Stalowa Wola obsługiwane jest przez wodociąg „Stalowa Wola”, dla którego główne ujęcie stanowią studnie „Krzyżowe Drogi”, dysponujące dobową przepustowością wynoszącą 22 730 m³. Długość sieci wodociągowej wzrosła z 83,3 km w 2000 r. do 89,4 km w 2008 r., a liczba połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania odpowiednio z 2 134 do 2 434. Obecnie dostęp do sieci wodociągowej posiada ok. 99% mieszkańców miasta. Zapotrzebowanie na wodę w gminie Stalowa Wola stopniowo się zmniejsza, co wynika zarówno ze spadku liczby mieszkańców miasta, jak i wzrostu jej ceny. Coraz więcej gospodarstw domowych zakłada wodomierze i kontroluje zużycie wody. Na przestrzeni 7 lat zużycie wody spadło o 1,2 tys. dam³. Stan techniczny 95% sieci wodociągowej określany jest jako dobry, pozostałe 5% wymaga modernizacji ze względu na wysoki stopień zużycia. Podstawowe dane o zaopatrzeniu miasta w wodę przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Zaopatrzenie w wodę Stalowej Woli w latach 2000-2008

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
długość czynnej sieci rozdzielczej (km)	83,3	86,4	86,9	86,9	87,8	89,1	90,2	90,2	89,4
połączenia do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (szt.)	2 134	2 264	2 303	2 352	2 374	2 392	2 408	2 419	2434
woda dostarczona gospodarstwom domowym (dam ³)	3 527	3 256	2 868	2 670	2 479	2 456	2 346	2 342	2 167
mieszkania w budynkach nowo dołączonych do sieci wodociągowej (mieszk.)	21	130	72	49	-	-	-	-	-
ludność korzystająca z sieci wodociągowej (os.)	69 621	69 140	64 162	63 606	63 327	63 522	62 948	62 460	61 852

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, www.stat.gov.pl (dane za 2008: MZK Sp. z o.o. Stalowa Wola)

Oczyszczalnie ścieków i kanalizacja

Stalowa Wola dysponuje ogółem 212 km (stan na 2008 r.) sieci kanalizacyjnej w systemie niejednolitym, przy czym większą część miasta obsługuje kanalizacja rozdzielcza. Od

2000 roku długość sieci zwiększyła się o 18,9 km. Z sieci kanalizacyjnej na koniec 2006 r. korzystało 56,8 tys. osób; tj. ok. 87% mieszkańców Stalowej Woli. Podstawowe dane o stopniu skanalizowania miasta przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 2. Sieć kanalizacyjna w Stalowej Woli w latach 2000-2008

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (km)	87,1	88,5	90,6	90,6	100,8	103,1	104,4	106,6	125
połączenia do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (szt.)	721	769	824	849	876	902	927	945	1 013
ścieki odprowadzone (dam ³)	3 847	3 659	3 117	2 862	2 884	2 987	2 481	2 763	2 468
mieszkania w budynkach nowo dołączonych do sieci kanalizacyjnej (miesz.)	32	48	45	25	-	-	-	-	
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej (os.)	68 231	67 755	58 298	57 798	57 623	57 388	56 878	56 449	55 927

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, www.stat.gov.pl (dane za 2008: MZK Sp. Z o.o. Stalowa Wola)

Na terenie Stalowej Woli funkcjonuje od 1993 roku biologiczna oczyszczalnia ścieków połączona z Centralną Oczyszczalnią Ścieków Huty Stalowa Wola, zlokalizowaną na obrzeżach miasta, nad rzeką San, która jest docelowym odbiornikiem ścieków już po oczyszczeniu. Oczyszczalnia obsługuje 66 806 mieszkańców gminy. Dobowa przepustowość wynosi 23 000 m³. Spada ilość ścieków odprowadzanych do oczyszczalni z 4,4 tys. dam³ rocznie w 1999 r. do 2,5 tys. dam³ w 2006 r. Wykorzystanie oczyszczalni kształtuje się w granicach 93% jej projektowanej możliwości. Oczyszczone ścieki w większości jakością odpowiadają normom wodno – prawnym.

Sieć gazowa

Długość sieci gazowej na terenie gminy Stalowa Wola na koniec 2007 r. wynosiła 172,2 km, w tym długość sieci przesyłowej to 32,7 km, a czynnej sieci rozdzielczej 139,6 km. Z gazu korzystało ponad 21,5 tys. gospodarstw domowych.

Tabela 3. Sieć gazowa w Stalowej Woli w latach 2000-2007

Wyszczególnienie	j.m.	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	103,4	141,6	162,4	125,4	133,5	135,1	137,6	139,6
połączenia do budynków mieszkalnych	szt	5 001	5 089	5 124	5 159	5 159	5 223	5 287	5 316
odbiorcy gazu	gosp. dom.	20 963	17 797	17 847	21 098	-	21 096	21 347	21 540

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, www.stat.gov.pl

Gospodarka odpadami

Gospodarkę odpadami na terenie gminy Stalowa Wola prowadzi Miejski Zakład Komunalny Sp. z o.o. Miasto dysponuje wysypiskiem odpadów, które usytuowane jest przy drodze w kierunku Tarnobrzegu i obejmuje teren 1,3 ha z możliwością jego rozszerzenia. Odpady przemysłowe wytwarzane w ilości 224,6 tysięcy ton w skali roku magazynowane są na składowiskach należących do Huty Stalowa Wola oraz Elektrowni Stalowa Wola.

Elektroenergetyka i ciepłownictwo

Głównym dostawcą energii elektrycznej oraz ciepłej dla gminy jest Elektrownia „Stalowa Wola” S.A., Spółka składa się z 2 części: Elektrownia II o osiągalnej mocy elektrycznej 91 MW i ciepłej 422 MW oraz Elektrownia III o osiągalnej mocy elektrycznej 250 MW. W ostatnich latach Elektrownia produkowała ponad 1 mln MW energii elektrycznej rocznie i ponad 2 mln GJ energii ciepłej. W tabeli poniżej przedstawiono informacje o indywidualnych odbiorcach energii elektrycznej.

Tabela 4. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w latach 2000-2007

Wyszczególnienie	j.m.	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu	szt.	24 113	24 166	24 018	24 055	24 166	24 362	24 387	24 457
zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu	MW*h	31 754	32 636	32 345	32 190	33 342	33 396	33 800	33 120

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, www.stat.gov.pl

W maju 2007 r. swoją działalność rozpoczęła Energetyka Południe S.A. (EP S.A.), do której zgodnie z rządowym „Programem dla elektroenergetyki”, wniesiono akcje: Energii Pro S.A., Enionu S.A., Południowego Koncernu Energetycznego S.A. i Elektrowni „Stalowa Wola” S.A. EP S.A. obejmuje swoim działaniem 17% powierzchni kraju. Spółka jest drugim pod względem wielkości producentem energii elektrycznej w Polsce, a także liderem pod względem sprzedaży energii dla klientów indywidualnych oraz korporacyjnych.

Elektrownia „Stalowa Wola” S.A. produkuje ciepło grzewcze i technologiczne na potrzeby miasta Stalowa Wola (od 1957 r.), pobliskiej miejscowości Nisko oraz Huty Stalowa Wola.

Głównym dostarczycielem energii ciepłej w mieście jest Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Stalowej Woli. Spółka prowadzi działalność gospodarczą w zakresie

przesyłania i dystrybucji ciepła zakupionego w Elektrowni Stalowa Wola S.A. na potrzeby centralnego ogrzewania i podgrzewania wody wodociągowej dla odbiorców z terenu gmin Stalowa Wola oraz Nisko. Wielkość mocy cieplnej zamówionej przez Miasto Stalowa Wola wynosi 126,82 MW. PEC w Stalowej Woli eksploatuje łącznie 99 węzłów cieplnych i prawie 200 km sieci cieplnej, sprzedając rocznie ok. 1 mln GJ energii cieplnej, z czego na cele komunalno-bytowe przypada ok. 88%.

W poniższej tabeli przedstawiono średnie zużycie mediów przez indywidualnych odbiorców na przestrzeni 6 lat. Z zestawienia można wywnioskować, że spada w mieście zużycie wody na osobę, o czym już wspomiano. Wzrasta zużycie energii elektrycznej, choć nie tak gwałtownie jak średnio w kraju – na przestrzeni 6 lat wzrosło o 3%. Jest to skutek używania coraz większej ilości urządzeń elektrycznych i powszechniejszego stosowania klimatyzacji, co na razie jest widoczne głównie u odbiorców instytucjonalnych. Jednostkowe zużycie gazu waha się w kolejnych latach, na co wpływ ma głównie długość sezonu grzewczego i temperatury zimą, bo najwięcej gazu zużywanego jest do ogrzewania.

Tabela 5. Zużycie wody, energii elektrycznej oraz gazu w gospodarstwach domowych w latach 2002-2007

Wyszczególnienie	j.m.	2002	2003	2004	2005	2006	2007
woda z wodociągów							
na 1 mieszkańca	m ³	42,5	39,8	37,2	37,1	35,6	35,9
na 1 odbiorcę	m ³	44,7	42,0	39,1	38,7	37,3	37,5
energia elektryczna							
na 1 mieszkańca	kW*h	478,9	479,3	500,5	504,3	513,5	507,4
na 1 odbiorcę	kW*h	1 346,7	1 338,2	1 379,7	1 370,8	1 386,0	1 354,2
gaz z sieci							
na 1 mieszkańca	m ³	94,3	101,2	109,6	106,2	105,0	106,3
na 1 odbiorcę	m ³	357,1	322,3	344,3	333,5	323,7	322,0

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, www.stat.gov.pl

2.2.5. Transport i komunikacja

Miasto Stalowa Wola jest ważnym węzłem komunikacyjnym południowo-wschodniej części Polski. Przez obszar gminy przebiegają drogi zarówno o znaczeniu miejscowym, jak również drogi powiatowe, z których główne to:

- ul. Bojanowska;
- ul. Przemysłowa;

- ul. Klasztorna;
- ul. Ogrodowa;
- ul. Ks. J. Popiełuszki;
- ul. Czarnieckiego;
- ul. Mickiewicza;
- ul. Niezłomnych;
- ul. Żwirki i Wigury;
- ul. Poniatowskiego;

Ponadto przez miasto przebiegają drogi regionalne:

- droga wojewódzka nr 855 Olbiecin - Stalowa Wola;
- droga wojewódzka nr 871 Nagnajów - Tarnobrzeg - Stalowa Wola;

oraz krajowa droga nr 77 Lipnik-Przemysł.

W odległości ok. 60 km od miasta planowana jest budowa autostrady A-4. W pobliżu miasta przebiegają drogi wojewódzkie nr: 854, 856, 857, 858, 861, 863, 872 i 985.

Najdłuższe drogi miejskie to m.in.:

- ul. Sochy - 2,5 km;
- ul. Przyszowska - 2,5 km;
- ul. Gen. Leopolda Okulickiego - 2,37 km;
- ul. Solidarności - 1,91 km;
- ul. Posanie - 1,85 km;
- ul. Wrzosowa - 1,83 km;
- ul. Ofiar Katynia - 1,75 km;
- ul. Rozwadowska - 0,710 km;
- ul. Broniewskiego - 0,270 km;
- ul. Sandomierska - 2,405 km;
- ul. 1 Sierpnia - 1,531 km;
- ul. E. Kwiatkowskiego - 2,869 km;
- ul. Grabskiego - 3,90 km.

Na terenie miasta Stalowa Wola drogi gminne o nawierzchni twardej mają łączną długość 173,9 km - w ciągu ostatnich dwóch lat przybyło 4,4 km, a drogi powiatowe o nawierzchni twardej – 69,8 km. Wiele z tych dróg wymaga modernizacji celem poprawy ich stanu technicznego oraz zwiększenia przepustowości. Konieczna jest również budowa nowych dróg, zwłaszcza ekspresowych i autostrad istotnych dla polepszenia ruchu tranzytowego oraz zwiększenia atrakcyjności komunikacyjnej miasta i regionu.

Obok sieci drogowej Stalowa Wola jest kolejowym węzłem komunikacyjnym o dużym znaczeniu. Miasto jest punktem, przez który przebiegają 3 linie kolejowe o długości 12 km:

- Lublin – Przeworsk, odcinek Lublin – Stalowa Wola (linia jednotorowa niezelektryfikowana),
- Sandomierz – Stalowa Wola (linia dwutorowa zelektryfikowana),
- Stalowa Wola – Hrubieszów (linia jednotorowa niezelektryfikowana).

Oprócz tego węzeł kolejowy w Stalowej Woli – Rozwadowie posiada połączenie z Przemyślem, Krakowem, Lublinem, Warszawą i Łodzią.

W odległości ok. 10 km od Stalowej Woli przebiega szeroko-torowa trasa LHS (Linia Hutniczo-Siarkowa), która łączy Katowice z centrami przemysłowymi Ukrainy.

W Turbi koło Stalowej Woli znajduje się jedno z 4 czynnych lotnisk województwa podkarpackiego. Jest to lotnisko lokalne. Największym lotniskiem województwa jest lotnisko regionalne Rzeszów – Jasionka.

2.2.6. Infrastruktura teleinformatyczna

Na terenie Stalowej Woli działają ogólnopolscy dostawcy usług telekomunikacyjnych oraz lokalna firma telekomunikacyjna – Pilicka Telefonía Sp. z o.o., która świadczy usługi telekomunikacyjne odbiorcom indywidualnym i korporacyjnym oraz dostarcza Internet. W mieście działa dziewięciu dostawców Internetu, w większości obsługujących zarówno klientów indywidualnych, jak i biznesowych, dzięki czemu na obszarze całego miasta nie ma problemu z dostępem do Internetu, co jest istotnym czynnikiem brany pod uwagę przy ocenie warunków życia i prowadzenia działalności gospodarczej w dzisiejszych czasach.

W mieście działają 3 lokalne telewizje: Telewizja Miejska Stalowa Wola, Telewizja Kablowa „Diana” i Telewizja Kablowa „Stella” oraz stacja radiowa Leliwa. Są też wydawane lokalne dzienniki: „Echo Dnia” i „Nowiny” oraz tygodnik „Sztafeta”.

Lokalne media są istotnymi partnerami w procesie włączania społeczeństwa w działania podejmowane na terenie miasta, zarówno ze strony lokalnego samorządu, jak i innych podmiotów.

2.2.7. Identyfikacja problemów

1. Brak powszechnie akceptowalnej koncepcji zagospodarowania terenów międzyblokowych oraz urządzenia miejsc parkingowych;
2. Mała ilość urządzonych, dostępnych miejsc publicznych;
3. Brak centrum miasta (ryнку);
4. Zbyt mała ilość wyznaczonych ścieżek rowerowych i parkingów;
5. Powszechny „sentymnt” mieszkańców do dawnych ogródków przyblokowych, co powoduje ograniczenia przy zagospodarowaniu przestrzeni międzyblokowych;
6. Brak poczucia odpowiedzialności za mienie wspólne;
7. Niskie bezpieczeństwo, duży poziom wandalizmu – niszczenie ławek, zieleni, trawników, etc.;
8. Brak indywidualnego charakteru osiedli mieszkaniowych;
9. Bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych;
10. Przedwojenne standardy infrastruktury technicznej wymagające kompleksowej modernizacji (kanalizacja ogólnospławna, co powoduje, że w stanie dużej ilości opadów występują podtopienia);
11. Duża ilość odpadów komunalnych przemysłowych;
12. Niezadowalająca jakość wód podziemnych;
13. Duża emisja substancji i energii do środowiska, związana z komunikacją samochodową;
14. Niewłaściwy sposób sprzedaży gruntów – sprzedaż budynków i gruntów „po obrysie”;
15. Zły stan infrastruktury technicznej, co obniża atrakcyjność miasta dla nowych inwestorów;
16. Zdegradowane obszary przemysłowe;

17. Niedostatecznie rozwinięta baza turystyczna, słabe zaplecze gastronomiczne – m.in. kawiarnie, ciastkarnie, lodziarnie, cukiernie – miejsca do spędzania wolnego czasu;

2.3. Gospodarka

2.3.1. Główni pracodawcy

Powstanie i rozwój miasta były nierozzerwalnie związane z powstałymi w latach trzydziestych Zakładami Południowymi, które w 1948 roku otrzymały nazwę Huta Stalowa Wola (HSW). HSW jest największym zakładem w południowo-wschodniej Polsce. W latach 1989-91, po załamaniu się rynku wschodniego, sprzedaż Huty gwałtownie spadła (o 60%), co zmusiło jej władze do głębokiej restrukturyzacji we wszystkich obszarach działalności przedsiębiorstwa. Dalsze istnienie i rozwój Huty Stalowa Wola wymagały równoczesnego przeprowadzenia prywatyzacji, zmian organizacyjnych oraz utworzenia spółek z udziałem kapitału prywatnego. 15 lipca 1991 roku nastąpiło przekształcenie HSW z Kombinat Przemysłowego w HSW Spółkę Akcyjną (jednoosobowa spółka Skarbu Państwa), a 1 stycznia 1996 roku w Grupę Kapitałową (holding), z której w kolejnych etapach przekształceń wyodrębniono 21 spółek z ograniczoną odpowiedzialnością.

Główną spółką w grupie hutniczej do 1999 roku był Zakład Hutniczy Sp. z o.o. Zakład ten podjął działania restrukturyzacyjne w zakresie zatrudnienia, organizacji, produkcji i techniki wytwarzania. Wszystkie spółki grupy hutniczej podjęły zadania zmierzające do jak najlepszego dostosowania się do warunków wysokiej konkurencji na rynku wyrobów ze stali. Działania restrukturyzacyjne przebiegają w obszarach przekształceń organizacyjno-własnościowych, restrukturyzacji produktów i rynków, modernizacji potencjału produkcyjnego, restrukturyzacji zasobów ludzkich i restrukturyzacji finansowej.

Huta Stalowa Wola S.A. specjalizuje się w produkcji i eksporcie maszyn do prac drogowych i ziemnych, maszyn budowlanych (w tym sypcharki gaśnicowe, ładowarki, kruszarki). Jest spółką dominującą w Grupie Kapitałowej HSW, w skład której wchodzi także:

Spółki zależne:

1. HSW Wodociągi Sp. z o.o. (100%),
2. HSW Fundusz Kapitałowy Sp. z o.o. (100%),

3. DRESSTA Sp. z o.o. (100%),

Spółki stowarzyszone:

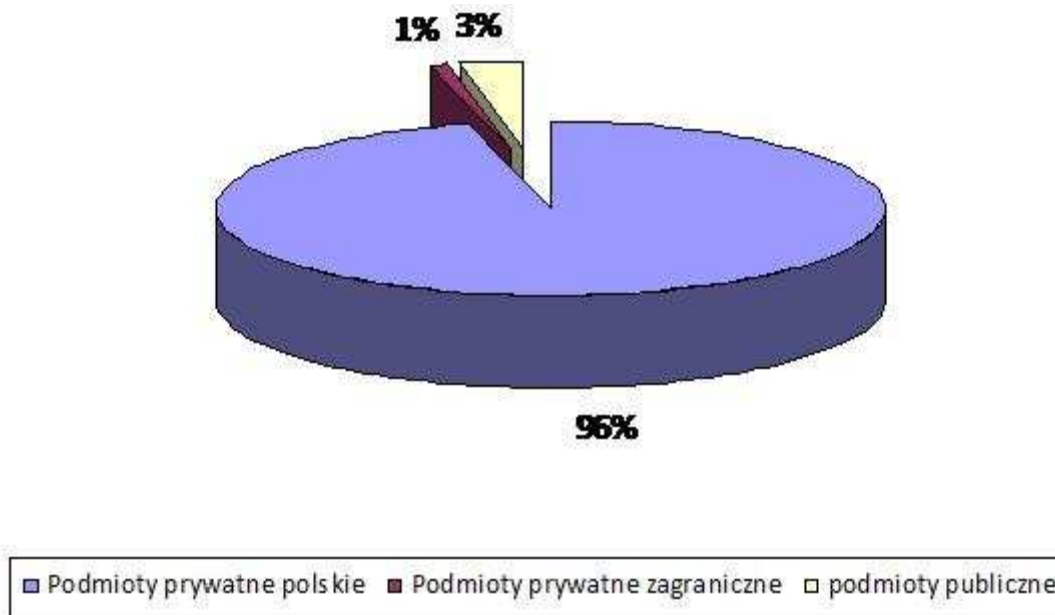
1. HSW – Zakład Projektowo – Technologiczny Sp. z o.o. (44,71%),
2. INFORMATYKA Sp. z o.o. (45%),
3. SZTAFETA Sp. z o.o. (21%),
4. HSW – Zakład Zespołów Napędowych Sp. z o.o. (41,77%),
5. Polskie Konsorcjum Obronne Sp. z o.o. w Warszawie (50%),
6. KAZPOL w Kazachstanie (34%) (w likwidacji),
7. UKRPOL na Ukrainie (44,11%),
8. BIAŁ-POL-KONTAKT na Białorusi (100%).

Pomimo zwolnień grupowych związanych z procesem restrukturyzacji Spółek Grupy Kapitałowej HSW, w wyniku którego zatrudnienie znacznie spadło, SGK HSW jest nadal największym pracodawcą w Stalowej Woli.

Stalowa Wola jest miastem, w którym przeważa mikro i mała działalność gospodarcza. Na ogólną liczbę 6 401 przedsiębiorców działających w obrębie gminy (stan na 31.12.2008 r.) 95% zatrudnia do 9 osób, 3,5% od 10 do 49 osób i jedynie 1,5% daje zatrudnienie ponad 50 osobom. Ilość podmiotów sektora prywatnego działających na terenie gminy Stalowa Wola wynosi 6 180, co stanowi ok 97% ogółu zarejestrowanych przedsiębiorstw. Wśród podmiotów prywatnych w 0,8% zaangażowany jest kapitał zagraniczny. Sektor publiczny tworzy 221 podmiotów, co stanowi 3% ogółu zarejestrowanych przedsiębiorstw.

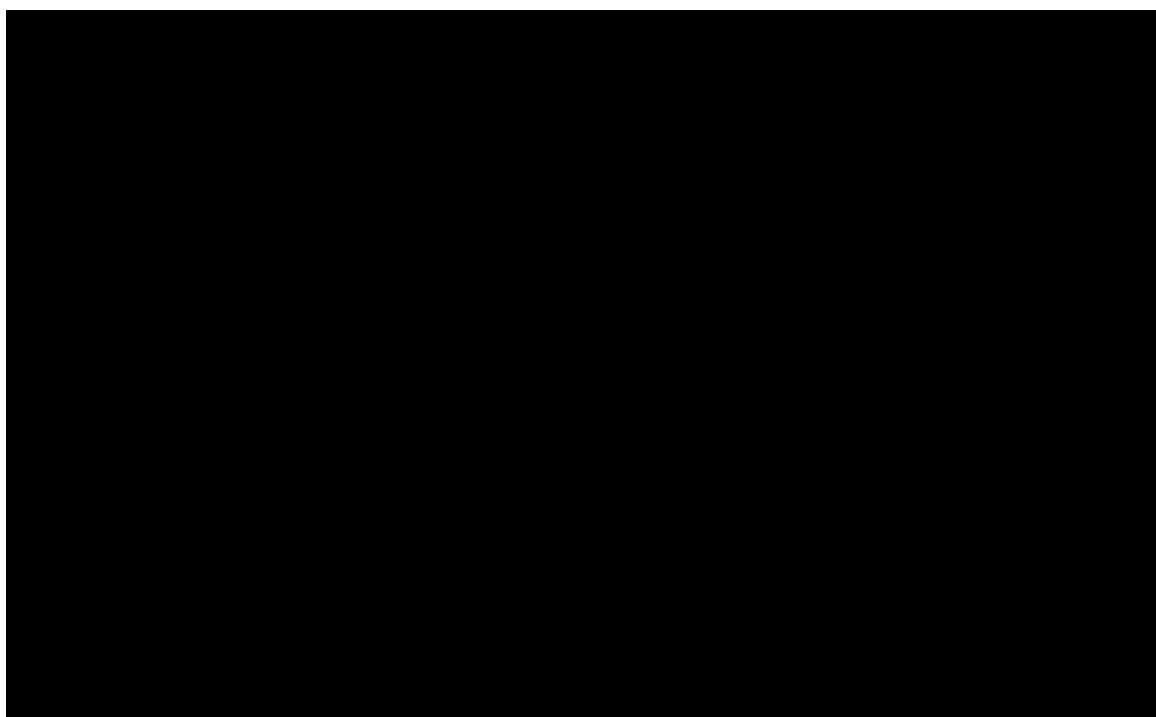
Wykres 1. Przedsiębiorstwa w Stalowej Woli wg sektora własności (stan na 31.12.2008)

Źródło: Bank Danych Regionalnych - GUS, www.stat.gov.pl (dane za 2008 r.)

W związku ze znacznym rozdrobnieniem sfery działalności gospodarczej i przewagą podmiotów zatrudniających od kilku do kilkudziesięciu osób, trudno wyróżnić zakłady pracy, które na terenie miasta są głównymi pracodawcami dysponującymi znaczącą ilością miejsc pracy, oprócz grupy kapitałowej HSW.

Wykres 2. Przedsiębiorcy w mieście Stalowa Wola wg ilości zatrudnionych osób

Źródło: Urząd Miasta Stalowa Wola (dane z 2008 r.)

W celu zaktywizowania gospodarczego regionu w 1997 roku Rząd Polski ustanowił na terenie ówczesnego województwa tarnobrzesckiego specjalną strefę ekonomiczną o nazwie Tarnobrzaska Specjalna Strefa Ekonomiczna EURO-PARK WISŁOSAN. Zarządzającym Strefą została ustanowiona Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. w Warszawie. Bieżące funkcje w zakresie promocji Strefy i obsługi inwestorów realizuje Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. w Warszawie, Oddział w Tarnobrzegu. Strefa obejmuje powierzchnię 1 335,60 ha. W Stalowej Woli oraz w Nisku znajduje się jedna z jej podstref o powierzchni 239,32 ha. Położona jest w południowej części kompleksu przemysłowego Huty Stalowa Wola S.A., zaś rejon inwestycyjny Nisko utworzony został na bazie Zakładów Metalowych „Nimet”. Obszar podstrefy wyposażony jest w pełną infrastrukturę techniczną: energię elektryczną i ciepłą, gaz ziemny wysoko-metanowy, sprężone powietrze, wodę, kanalizację, usługi telekomunikacyjne, transport wewnętrzny i dysponuje halami produkcyjnymi w dobrym stanie technicznym.

Od 1 stycznia 2001 r. w Tarnobrzesckiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej EURO-PARK WISŁOSAN oferuje się inwestorom pomoc publiczną, zwaną pomocą regionalną na zwrot do 50% części nakładów inwestycyjnych lub kosztów utworzenia i utrzymania przez 2 lata nowych miejsc pracy. Małe i średnie przedsiębiorstwa mogą otrzymać do 65% zwrotu. Pomoc ta jest przyznawana głównie w formie ulgi w podatku dochodowym. Poza udogodnieniami podatkowymi i finansowymi strefa oferuje wysoko wykwalifikowaną kadrę inżyniersko-techniczną, zaplecze badawczo-naukowe oraz możliwość kooperacji ze spółkami powstałymi w wyniku restrukturyzacji HSW S.A. Warunkami stawianymi przedsiębiorcom było zainwestowanie min. 100 000 EURO, konieczność utrzymania majątku związanego z inwestycją oraz działalności gospodarczej na tym terenie przez co najmniej 5 lat.

Na terenie podstrefy Stalowa Wola powstało 3 092 nowych miejsc pracy przy całkowitym zatrudnieniu sięgającym 5 096 osób. Poniesione nakłady inwestycyjne wyniosły 822 mln zł.

Docelowe sektory przemysłowe w nowych dziedzinach produkcji dla podstrefy Stalowa Wola to:

- przemysł metalowy i elektromaszynowy,
- produkcja materiałów dla budownictwa,
- przetwórstwo tworzyw sztucznych,
- produkcja wyrobów dla motoryzacji - kooperanci finalnych wyrobów,
- produkcja żywności,

- produkcja części elektronicznych dla informatyki, telekomunikacji,
- produkcja odzieży.

Obecnie na terenie podstrefy Stalowa Wola działa 21 podmiotów:

1. ATS Stahlschmidt & Maiworm Sp. z o.o. – produkcja felg aluminiowych,
2. HSW Zakład Zespołów Napędowych Sp. z o.o. – producent elementów napędowych, łożysk, kół zębatach,
3. HSW Zakład Kuźnia Matrycowa Sp. z o.o. – branża metalowa, producent odkuwek dla przemysłu,
4. Alutec Sp. z o.o. – producent odlewów aluminiowych,
5. HSW Lorresta Sp. z o.o. – odzyskiwanie materiałów z odpadów (recycling),
6. NiRoVe – Polska Sp. z o.o. – wyroby metalowe, obróbka metali,
7. Uniwheels Production Poland Sp. z o.o. (dawniej Rial Aluguss) – producent felg aluminiowych,
8. “Cell-Fast” Słabik i Słabik Sp. j. – wyroby z tworzyw sztucznych (węże ogrodnicze),
9. Eurometal S.A. – przetwórstwo aluminium,
10. KSM SYSTEM II & DOMLUX Sp. z o.o. – produkcja okien, drzwi z PCV,
11. IWAMET Sp. z o.o. – obróbka metali, wyroby metalowe,
12. PPHU Domostal s.c. – produkcja elementów metalowych dla przemysłu,
13. Zakład Mechaniczny TASTA Sp. z o.o. – obróbka metali,
14. Wtór Steel Sp. z o.o. – surowce wtórne – odzysk metali,
15. Rakoczy Stal Sp. j. – konstrukcje metalowe,
16. MISTA Sp. z o.o. – producent równiarek drogowych, produkcja urządzeń i części dla przemysłu stoczniowego, obróbka korpusów spawanych i odlewanych, obróbka kół zębatach
17. Zakład Zespołów Spawanych WOWI Sp. z o.o. - obróbka metali i nakładanie powłok na metale,
18. BAGPAK POLSKA Sp. z o.o. - producent opakowań z metali,
19. Zakład Obróbki i Procesów Specjalnych Sp. z o.o. - obróbka mechaniczna mała i średnia,
20. WOBI STAL Sp. z o.o. - wyroby metalowe, spawanie konstrukcji, malowanie wyrobów,
21. Armatura Strefa S.A. – producent armatury łazienkowej.

Obok podmiotów funkcjonujących w Tarnobrzесkiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej kluczowych pracodawców gminy reprezentują także następujące firmy:

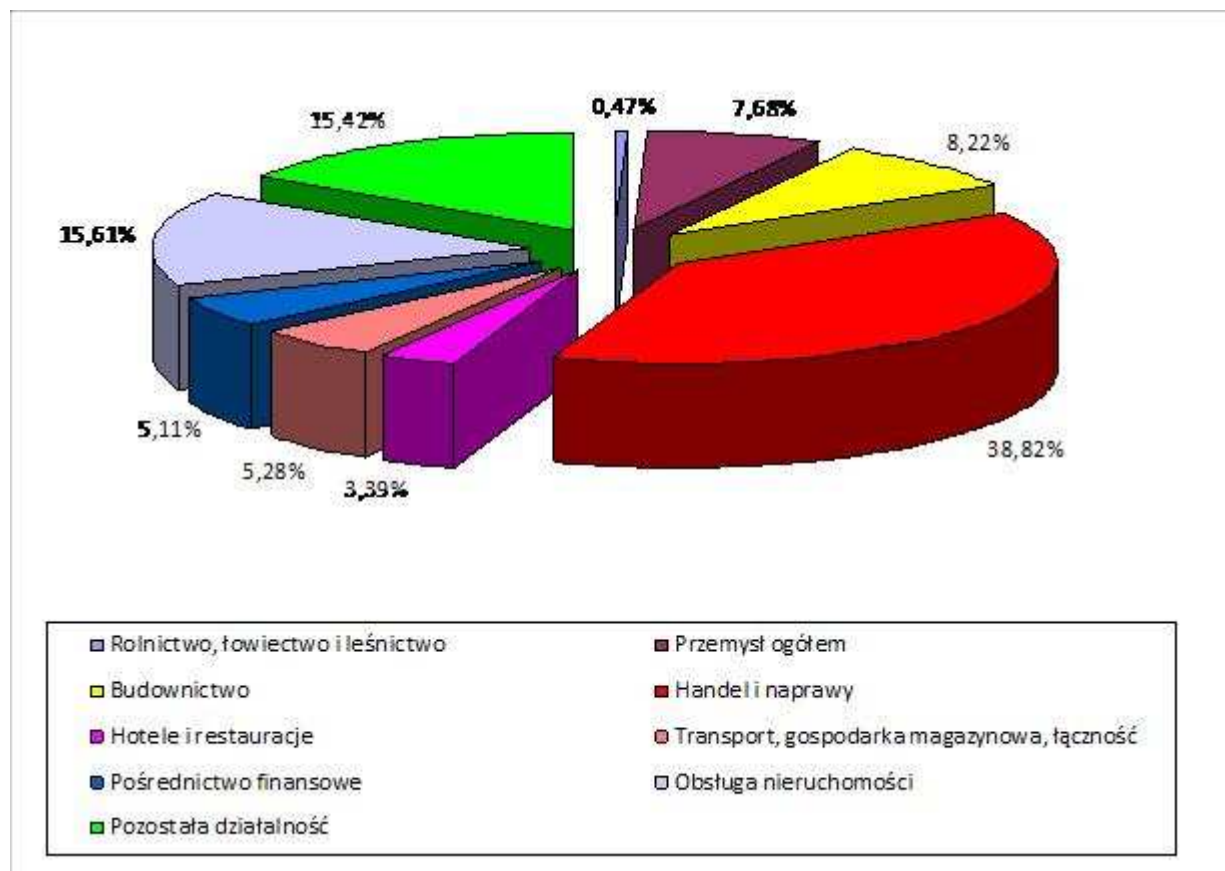
- Elektrownia - usługi energetyczne;
- Mostostal Siedlce O/Stalowa Wola - usługi budowlane;
- PSS Społem - branża społeczna;
- MZK Sp. z o.o. - gospodarka odpadami;
- PKS - komunikacja, elektromechanika, usługi;
- Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska - branża spożywcza;
- Zakład Produkcyjno Handlowy Wodex Sp. z o.o. - usługi pralnicze, hotelarskie, budowlano –remontowe, dozоровania obiektów przemysłowych, prac porządkowych i gospodarczych, utrzymania dróg i terenów, usługi kurierskie
- Spółdzielnia Inwalidów Zrywpol - produkcja odzieży ochronnej;
- Skarem Sp. z o.o. - ochrona osób i mienia;
- ENESTA Sp. z o.o. - dystrybucja i obrót: energią elektryczną, gazem ziemnym, energią ciepłą;
- MEROL Sp. z o.o. - produkcja (części maszyn i narzędzia z metalu);
- Stalprzem Sp. z o.o. - budownictwo (maszyny, narzędzia i sprzęt budowlany);
- Zakład Miejskiej Komunikacji Samochodowej – usługi komunikacyjne;
- Powiatowy Szpital Specjalistyczny w Stalowej Woli – usługi w zakresie ochrony zdrowia;
- TESCO Sp. z o.o. – usługi w zakresie handlu.

2.3.2. Podstawowe branże gospodarki

Dominującym sektorem działalności gospodarczej w mieście Stalowa Wola jest sektor handlu i napraw (wg klasyfikacji PKD). Działające w nim przedsiębiorstwa stanowią 38,82% wszystkich podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie gminy. Kolejne pod względem udziału procentowego są: sekcja obsługi nieruchomości i firm, nauka (999 podmiotów – 15,61%), przetwórstwo przemysłowe (492 podmiotów – 7,68%) oraz budownictwo (526 podmiotów – 8,22%). Mniej znaczące są sektory pozostałej działalności usługowej komunalnej, ochrony zdrowia i opieki społecznej, pośrednictwa finansowego oraz transportu, gospodarki magazynowej i łączności.

Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej rejestrowane w rejestrze regon według wybranych sekcji w 2008 r.

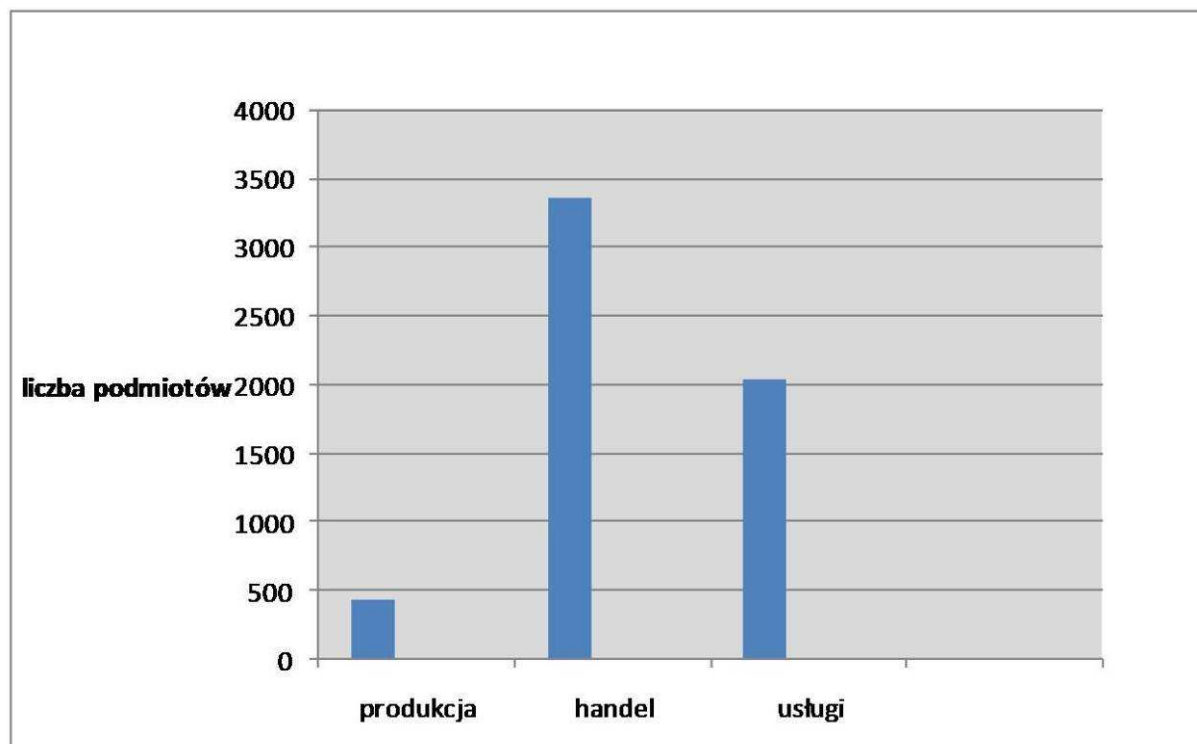

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, www.stat.gov.pl (stan na 31.12.2008 r.)

Większość dużych przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 50 osób to podmioty sektora przetwórstwo przemysłowe, które stanowią 34,5% ogółu podmiotów posiadających ponad 50 pracowników zarejestrowanych w Stalowej Woli. Pozostałe podmioty tego rozmiaru należą do sekcji obsługi nieruchomości i firm, nauki, edukacji, handlu i napraw, oraz ochrony zdrowia i opieki społecznej. W innych sektorach są to pojedyncze przedsiębiorstwa. W Stalowej Woli zdecydowanie dominują podmioty funkcjonujące w sektorze handlu i napraw, najliczniejszą podgrupę stanowią tu przedsiębiorstwa zatrudniające 1-9 osób (2 145 podmiotów – 36,7% wszystkich zarejestrowanych w mieście przedsiębiorstw) i jest to trend utrzymujący się w gminie od kilku lat (w 2001 r. było to 22,4% ogółu zarejestrowanych podmiotów, w 2002 r. - 22,7%).

Wykres 4. Rodzaj działalności gospodarczej w Stalowej Woli

Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie (stan na lipiec 2009 r.)

Tabela 6. Podmioty z rejestru REGON dla miasta Stalowa Wola wg sekcji PKD i liczby pracujących

Sekcje PKD	Ogółem	Liczba zatrudnionych		
		1 – 9 osób	od 10 do 49	powyżej 50
Ogółem	5847	5532	228	87
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	24	22	1	1
Rybołówstwo i rybactwo	1	1	-	-
Górnictwo i kopalnictwo	3	2	1	-
Przetwórstwo przemysłowe	410	337	43	30
Zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz	5	1	-	4
Budownictwo	534	505	23	6
Handel i Naprawy	2206	2145	49	12
Hotele i restauracje	184	170	14	-
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	344	335	7	2
Pośrednictwo finansowe	268	267	-	1
Obsługa nieruchomości i firm; nauka	924	902	16	6
Administracja publiczna i obrona narodowa	17	10	-	7
Edukacja	190	127	53	10
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	302	291	5	6
Pozostała działalność komunalna	435	417	16	2

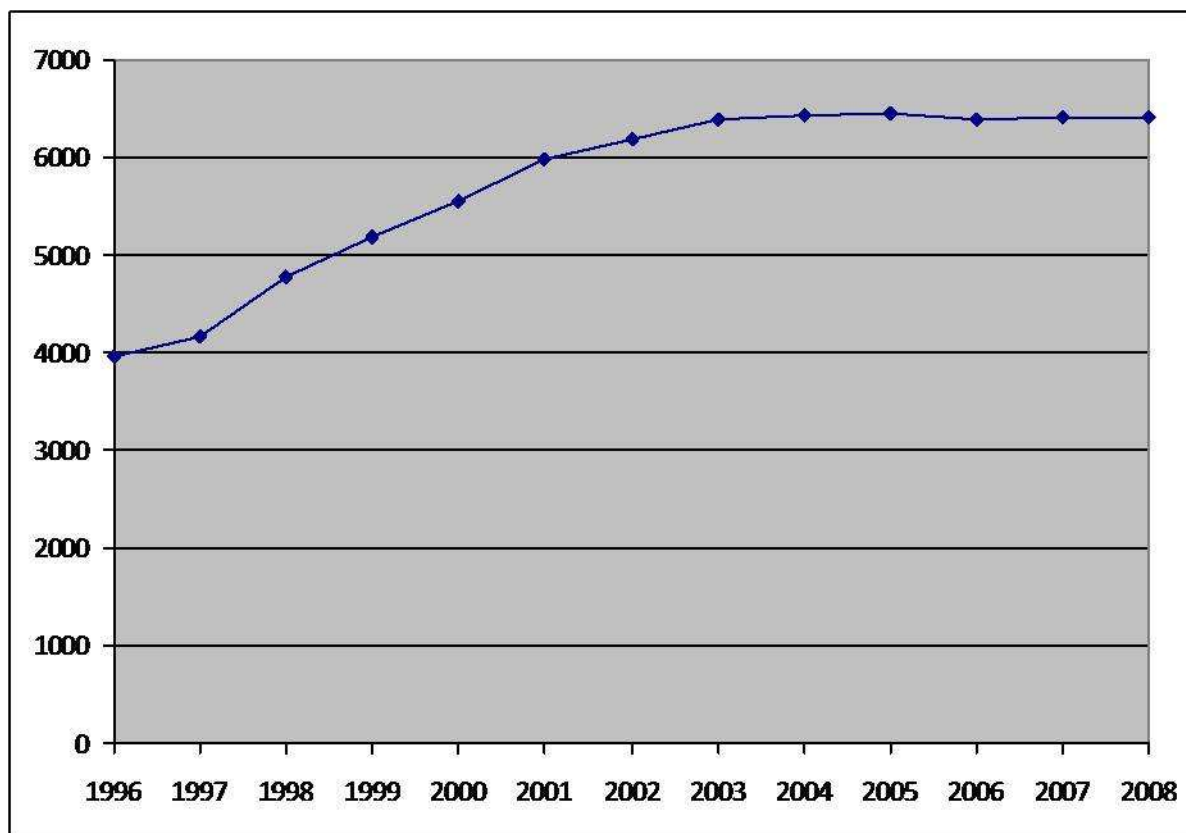
Źródło: Urząd Statystyczny w Rzeszowie (stan na lipiec 2009 r.)

2.3.3. Podmioty gospodarcze

W Stalowej Woli siedzibę ma 6 401 podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON. Od roku 1996 nastąpił wzrost ilości podmiotów gospodarczych o prawie 60%. Jednak w ostatnich latach odnotowuje się tendencje stagnacyjne i lekko spadkowe, podobnie jak w ościennych gminach powiatu stalowowolskiego. Miasto pełni jednak dominującą rolę w gospodarce powiatu, w którym istnieje 8 470 podmiotów, z czego przedsiębiorstwa działające na terenie gminy Stalowa Wola stanowią 75% ogółu. Na każdą jednostkę zarejestrowaną w systemie REGON przypada ok. 10 mieszkańców gminy.

Wykres 5. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w systemie REGON w latach 1996-2008

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, www.stat.gov.pl

Miasto Stalowa Wola, posiadające rozbudowaną infrastrukturę techniczną, atrakcyjne usytuowanie komunikacyjne oraz potencjał w postaci dużych zasobów ludzkich w wieku produkcyjnym, stara się również przyciągnąć inwestorów m.in. poprzez preferencyjne stawki podatku od nieruchomości, które kształtują się na terenie gminy na poziomie średnio o 14,7% niższym od ustalonych przez Ministerstwo Finansów stawek maksymalnych, podobnie jak stawki podatku od środków transportu niższe są od kwot maksymalnych.

Tabela 7. Stawki podatku od nieruchomości w gminie Stalowa Wola

Wyszczególnienie	Stawki górne 2008 (w PLN)	Stawki w Stalowej Woli 2008 (w PLN)
1. od gruntów:		
a) związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej bez względu na sposób zakwalifikowania w ewidencji gruntów i budynków od 1 m ² powierzchni	0,71	0,59
b) pod jeziorami, zajętych na zbiorniki wodne retencyjne lub elektrowni wodnych od 1 ha powierzchni	3,74	3,14
c) pozostałych od 1 m ² powierzchni	0,35	0,16
2. od budynków lub ich części:		
a) mieszkalnych od 1 m ² powierzchni użytkowej	0,59	0,48
b) związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz od budynków mieszkalnych lub ich części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej od 1 m ² pow. użytkowej	19,01	16,81
c) zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie obrotu kwalifikowanym materiałem siewnym od 1 m ² powierzchni użytkowej	8,86	7,82
d) zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych od 1 m ² pow. użytkowej	3,484	3,70
e) pozostałych od 1 m ² powierzchni użytkowej	5,37	5,25

Źródło: Urząd Miasta Stalowa Wola i Ministerstwo Finansów

W Stalowej Woli ma swoje oddziały zdecydowana większość ogólnopolskich banków oraz kilka lokalnych:

1. Bank Polska Kasa Opieki S.A.;
2. Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.;
3. Kredyt Bank S.A.;
4. Bank Przemysłowo-Handlowy S.A.;
5. Bank Gospodarki Żywnościowej S.A.;
6. Bank Polskiej Spółdzielczości S.A.;

7. Powszechny Bank Kredytowy S.A.;
8. GE Money Bank S.A.;
9. Invest- Bank S.A.;
10. MultiBank BRE Bank S.A.;
11. Raiffeisen Bank Polska S.A.;
12. Dominet Bank S.A.;
13. Polbank EFG;
14. Eurobank;
15. Citibank Handlowy;
16. Citi Financial Bank Handlowy;
17. ING Bank Śląski;
18. Bank Spółdzielczy w Stalowej Woli;
19. Gospodarczy Bank Południowo-Zachodni S.A. we Wrocławiu O/Stalowa Wola;
20. Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa Małopolska;

Usługi bankowe oferują także:

1. Żagiel S.A.;
2. SKOK Małopolska;
3. SKOK Stefczyka;
4. LUKAS Centrum Kredytowe.

W Stalowej Woli znajduje się 26 bankomatów, 16 biur rachunkowych i 3 kantory wymiany walut oraz 1 biuro maklerskie Centralne Biuro Maklerskie – Punkty Obsługi Klienta Al. Jana Pawła II.

2.3.4. Instytucje wspierające przedsiębiorczość

Na terenie miasta znajdują się instytucje, które skupiają kupców (funkcjonują 2 Stowarzyszenia Kupieckie), rzemieślników oraz prywatnych przedsiębiorców. Jedną z najbardziej popularnych instytucji wspierających przedsiębiorców, zwłaszcza małych i średnich, jest:

Regionalna Izba Gospodarcza, powołana w marcu 1998 r., działająca na podstawie ustawy z 30 maja 1989 roku o izbach gospodarczych. Do jej podstawowych zadań należy:

- reprezentowanie interesów gospodarczych pracodawców, członków Izby,
- współtworzenie warunków dla integracji gospodarki i środowiska menedżerskiego miast i gmin, na obszarach których Izba prowadzi swą działalność,
- współuczestniczenie w tworzeniu nowych rozwiązań ogólnosystemowych dotyczących gospodarki,
- prowadzenie działalności w zakresie pośrednictwa finansowego i poręczeń kredytowych dla członków Izby oraz małych i średnich przedsiębiorstw z obszaru działalności Izby,
- współtworzenie i współrealizowanie założeń lokalnej polityki gospodarczej,
- wspieranie przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych,
- współorganizowanie imprez targowo-wystawienniczych,
- upowszechnianie zasad racjonalnego gospodarowania, nowoczesnego zarządzania oraz promowanie postępu technicznego, technologicznego i organizacyjnego,
- kształtowanie i upowszechnianie zasad etyki w działalności gospodarczej,
- współdziałanie w sprawach gospodarczych z terenowymi organami władzy administracji państwowej,
- zapewnienie członkom Izby aktualnej informacji oraz doradztwa ekonomicznego, prawnego i organizacyjnego,
- promowanie w kraju i za granicą firm członkowskich Izby,
- pozyskiwanie w kraju i za granicą kontrahentów i partnerów handlowych dla firm członkowskich Izby,
- pomoc w nawiązywaniu kontaktów gospodarczych oraz dostarczanie członkom Izby wszelkich informacji o możliwości nawiązywania nowych kontaktów gospodarczych,
- lobbing w kraju i za granicą na rzecz członków Izby i całego środowiska przedsiębiorców funkcjonujących na obszarze działalności Izby,
- budowanie pozytywnego wizerunku polskiego przedsiębiorcy w zagranicznych środowiskach gospodarczych.

RIG wspiera przedsiębiorców poprzez:

- Lokalny Fundusz Poręczeń Kredytowych, którego celem jest pomoc małym i średnim podmiotom gospodarczym w uzyskaniu kredytu lub pożyczki na działalność gospodarczą;
- Punkt Konsultacyjno-Doradczy, przeznaczony dla osób rozpoczynających prowadzenie działalności gospodarczej oraz małych i średnich przedsiębiorstw;
- Centrum Wspierania Przedsiębiorczości, przeznaczone dla mieszkańców i przedsiębiorców z terenów wiejskich.

Regionalna Izba Gospodarcza zrzeszona jest w Krajowym Systemie Usług dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw, funkcjonującym przy Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości. Podejmując działania rewitalizacyjne uznano za konieczne włączenie władz RIG do grupy konsultacyjnej.

Kolejną ważną instytucją jest ***Cech Rzemieślników i Przedsiębiorców***, który zrzesza ok 400 zakładów rzemieślniczych. Cech Rzemieślników i Przedsiębiorców ma najstarszą tradycję wspierania przedsiębiorczości w mieście. Pełni w ramach swojej działalności trzy podstawowe funkcje: doradczą, informacyjną, szkoleniową. Pomaga w nawiązaniu krajowych i zagranicznych kontaktów gospodarczych.

Centrum Badań Marketingu

Instytucją wspierającą przedsiębiorczość na terenie Stalowej Woli jest także Centrum Badań Marketingu, funkcjonujące przy Fundacji Uniwersyteckiej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Centrum zajmuje się świadczeniem usług marketingowych dla firm zainteresowanych inwestowaniem w regionie.

Wspieraniu rozwoju przedsiębiorczości sprzyja także ***Centrum Edukacji i Rozwoju Biznesu „Olympus”***, organizujące kursy w dziedzinach rachunkowości, bankowości oraz zarządzania i ubezpieczeń społecznych.

Specjalistyczną pomoc w zakresie przygotowywania urządzeń do prac budowlanych, komunalnych, transportowych oraz pojazdów wojskowych świadczy ***HSW Technocentrum Sp. z o.o.*** (dawniej Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Maszyn Ziemnych i Transportowych).

W Stalowej Woli ma oddział ogólnopolski **Związek Rzemiosła Polskiego**, do którego głównych zadań należą:

- Reprezentowanie interesów członków i rzemiosła wobec organów władzy i administracji;
- Prowadzenie działalności społeczno-zawodowej, gospodarczej, a także socjalnej w taki sposób, aby zapewnić integralność rzemiosła;
- Udzielanie pomocy członkom związku i małym przedsiębiorców w zakresie zadań statutowych;
- Występowanie z inicjatywami ustawodawczymi dotyczącymi rzemiosła i małej przedsiębiorczości;
- Wpływanie na system oświaty i wychowania w sposób, który zapewni dostateczną ilość wykwalifikowanych pracowników dla rzemiosła i małych przedsiębiorstw;
- Propagowanie zasad etyki zawodowej;
- Promowanie dorobku polskiego rzemiosła i małej przedsiębiorczości oraz jego roli w życiu społeczno-gospodarczym;
- Podejmowanie działań mających na celu przygotowanie przedsiębiorstw do funkcjonowania w warunkach globalizacji obrotu towarowego.

Ponadto w dniu 27 lutego 2006 r. w Stalowej Woli powołano Stowarzyszenie im. Eugeniusza Kwiatkowskiego „PARK POMYSŁÓW”. Podstawowym celem powołanego Stowarzyszenia jest realizacja idei zagospodarowania terenów poprzemysłowych miasta i okolic Stalowej Woli z zachowaniem wartości kultowych i przeznaczeniem na cele związane z przedsiębiorczością, kulturą i rekreacją. Stowarzyszenie realizować ma swoje cele w szczególności poprzez:

- inicjowanie projektów rewitalizacyjnych na terenie miasta Stalowa Wola i w jego otoczeniu,
- podejmowanie działań na rzecz tworzenia konsorcjów realizujących projekty rewitalizacyjne,
- lobowanie oraz inicjowanie na rzecz opracowania strategii, planów i programów rewitalizacyjnych,
- tworzenie sprzyjających warunków dla włączenia w projekty rewitalizacyjne społeczności lokalnej oraz innych interesariuszy,
- prowadzenie interdyscyplinarnych warsztatów, szkoleń tematycznych, organizowanie seminariów czy debat publicznych itp.

2.3.5. Identyfikacja problemów

1. Niezagospodarowane i zdegradowane tereny wcześniej wykorzystywane pod intensywną działalność produkcyjną, które obecnie psują obraz miasta;
2. Infrastruktura drogowa wymagająca modernizacji i rozbudowy;
3. Niedostateczne uzbrojenie terenów;
4. Zbyt mała ilość terenów pod inwestycje (dużo zalesionych obszarów);
5. Mała zdolność sektora przedsiębiorców tworzenia nowych miejsc pracy;
6. Duża liczba osób zatrudnionych u dużych przedsiębiorców, którzy systematycznie redukują zatrudnienie;
7. Mała innowacyjność przedsiębiorstw;
8. Niedokapitalizowanie przedsiębiorstw działających w mieście związane z trudnościami przedsiębiorców w inwestowaniu;
9. Słaba kooperacja między przedsiębiorcami i ich współdziałanie z władzami miasta w celu stworzenia prężnego ośrodka gospodarczego;

2.4. Sfera społeczna

2.4.1. Sytuacja demograficzna

Stalową Wolę zamieszkują 65 279 osoby (stan z 30.06.2009 r.). W roku 1996 na stałe zameldowanych było w mieście 72 457 osób, co oznacza, że w tym okresie nastąpił spadek liczebności populacji o około 10%. Współczynnik feminizacji waha się w granicach 106-107 kobiet na 100 mężczyzn, co jest charakterystyczne dla gmin miejskich, w których mobilność kobiet nie jest tak wysoka, jak w gminach wiejskich o charakterze rolniczym. Zmiany liczebności populacji na przestrzeni lat 1996 i połowy 2009 r. przedstawiono poniżej.

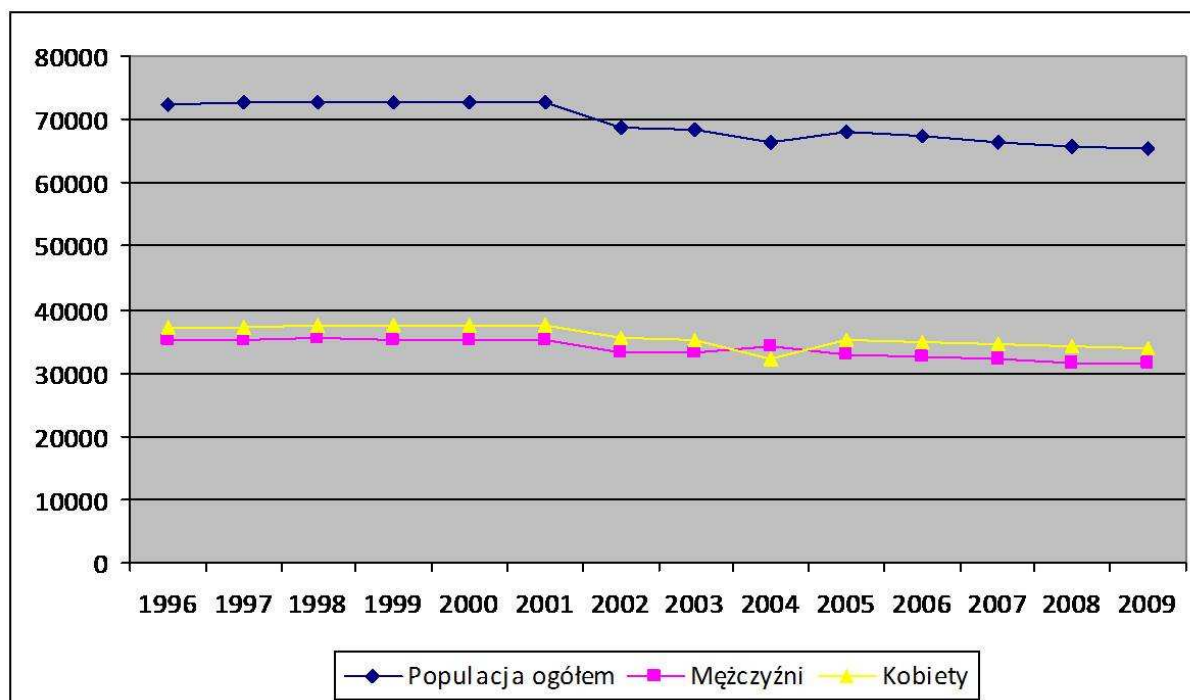
Tabela 8. Zmiany populacji Stalowej Woli w latach 1996 – 30.06.2009

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	30.06.2009
Populacja ogółem	72 760	72 642	68 788	68 352	66 469	68 079	67 221	66 472	65 652	65 279
Mężczyźni	35 304	35 257	33 325	33 135	34 339	32 922	32 453	32 058	31 596	31 376
Kobiety	37 456	37 385	35 463	35 217	32 130	35 157	34 768	34 414	34 056	33 903

Źródło: Urząd Miasta Stalowa Wola, Wydział Spraw Obywatelskich 2009 r.

Wykres 6. Zmiany populacji Stalowej Woli w latach 1996 – 30.06.2009

Źródło: Urząd Miasta Stalowa Wola, Wydział Spraw Obywatelskich 2009 r.

Spadek liczby mieszkańców spowodowany jest coraz mniejszym przyrostem naturalnym, co przedstawiono w tabeli 9 i na wykresie 7 oraz ujemnym saldem migracji, co przedstawiono w tabeli 10 i na wykresie 8.

Tabela 9. Ruch naturalny wg płci w latach 2000-2008

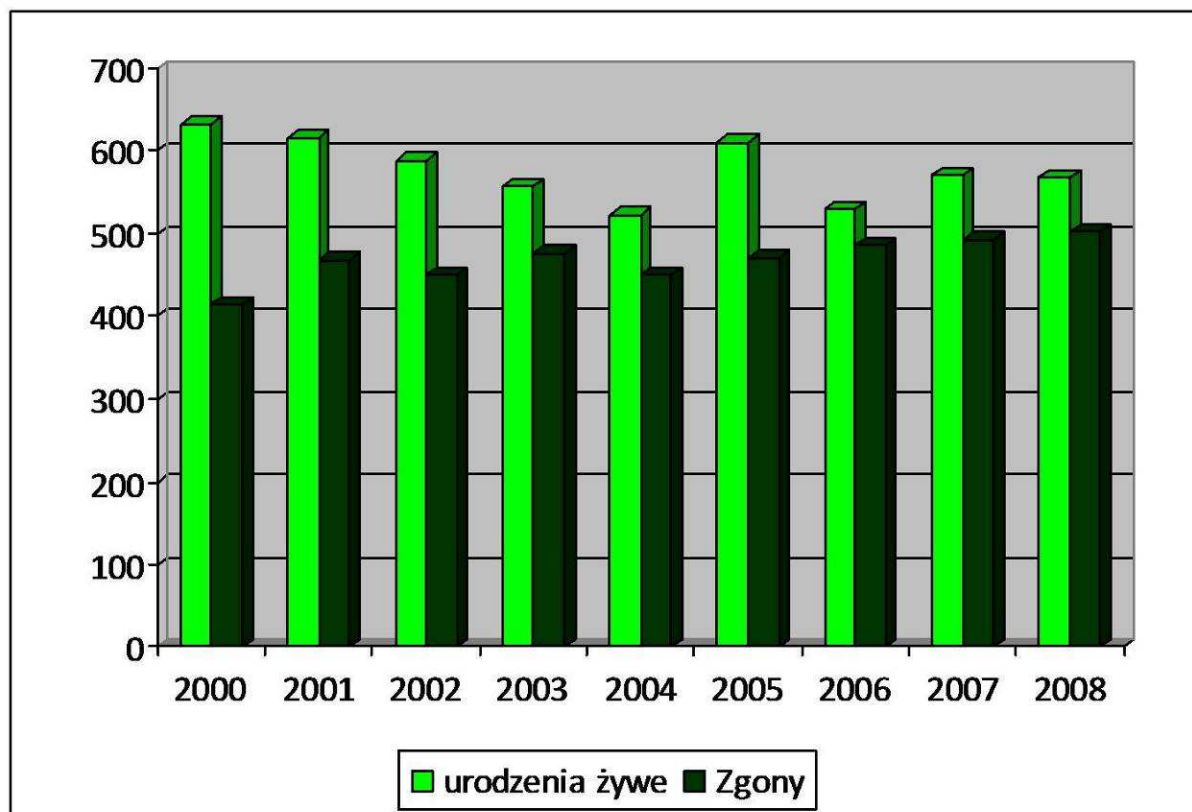
Lata	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Urodzenia żywe									
Ogółem	632	616	589	557	522	610	529	571	568
Mężczyźni	334	317	315	290	262	302	270	310	289
Kobiety	298	299	274	267	260	308	259	261	279
Zgony ogółem									
Ogółem	414	468	450	476	450	470	486	492	502
Mężczyźni	222	264	236	244	258	255	252	278	280
Kobiety	192	204	214	232	192	215	234	214	222
Zgony niemowląt									
Ogółem	1	2	2	2	5	7	3	4	3
Mężczyźni	1	1	2	1	2	2	1	0	2
Kobiety	0	1	0	1	3	5	2	4	1
Przyrost naturalny	218	148	139	81	72	140	43	79	66

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, www.stat.gov.pl (dane z 2008 r)

Spadek przyrostu naturalnego jest zjawiskiem powszechnym w większości krajów wysokorozwiniętych. W Stalowej woli przyrost naturalny nadal jest dodatni, choć na przestrzeni 9 lat spadł o 70%.

Wykres 7. Ruch naturalny ludności w latach 2000-2008

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR

Niewielki przyrost naturalny nie równoważy znaczącego i ciągle pogłębiającego się ujemnego salda migracji. Jest to zjawisko szczególnie niekorzystne, gdyż z miasta wyjeżdżają głównie ludzie młodzi i wykształceni, którzy nie wracają po studiach w większych ośrodkach akademickich albo szukają atrakcyjniejszych ofert pracy w większych miastach Polski i zagranicą. Faktyczna liczba ludzi wyjeżdżających ze Stalowej Woli szczególnie zagranicę może być jeszcze większa, bo nie wszyscy opuszczający kraj wymeldowują się.

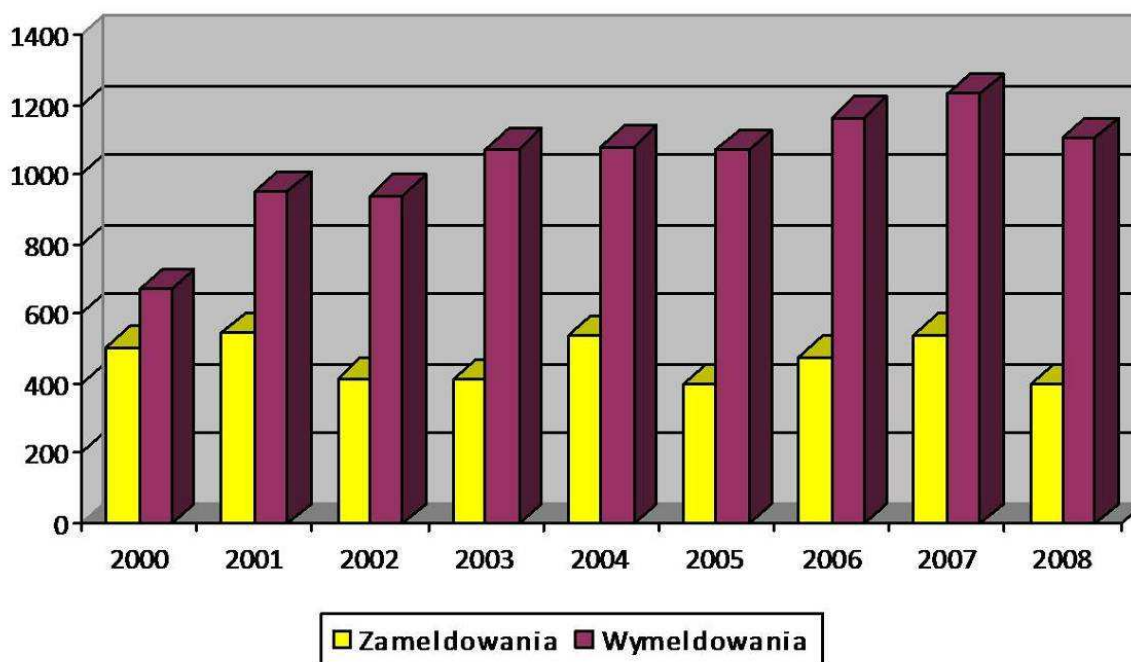

Tabela 10. Migracje na pobyt stały gminne wg typu i kierunku 2000 – 2008.

Lata	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Zameldowania									
Ogółem	506	545	416	412	537	397	480	541	397
Miasta	172	244	167	154	179	161	194	180	154
Wieś	323	296	238	248	325	187	236	308	199
Zagranica	11	5	11	10	33	49	50	53	44
Wymeldowania									
Ogółem	671	951	943	1 076	1 083	1 072	1 168	1 233	1 107
Miasta	347	384	408	464	387	444	489	468	387
Wieś	309	410	422	471	531	506	405	566	463
Zagranica	15	157	113	141	165	1	-	199	257
Saldo	-165	-406	-527	-664	-546	-675	-688	-692	-710

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, www.stat.gov.pl (dane z 2008 r.)

Wykres 8. Migracje na pobyt stały

Źródło: Opracowanie własne

Kolejnym negatywnym zjawiskiem zachodzącym w populacji Stalowej Woli jest starzenie się społeczeństwa. To również jest powszechny problem krajów wysokorozwiniętych. W mieście cały czas zdecydowanie najliczniejszą grupą są osoby w wieku produkcyjnym i ich liczba utrzymuje się na podobnym poziomie w analizowanym okresie, jednak znacząco spada liczba osób w wieku przedprodukcyjnym – od 2000 r. o 32%, a rośnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym – o 21% w przeciągu 9 lat.

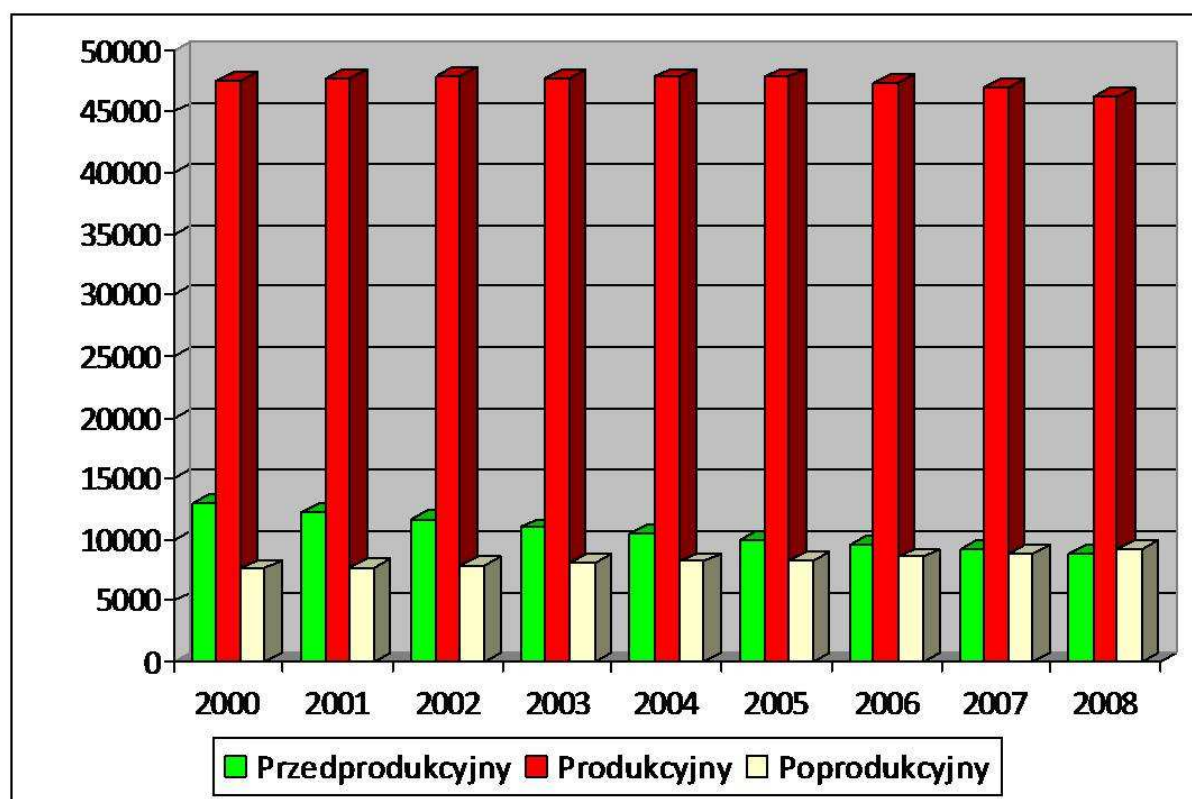

Tabela 11. Liczba ludności wg kategorii ekonomicznych i płci w latach 2000 – 2008

Lata	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Ludność w wieku przedprodukcyjnym (poniżej 15 lat)									
Ogółem	13 036	12 244	11 609	11 009	10 496	9 971	9 531	9 178	8 864
Mężczyźni	6 685	6 295	5 968	5 688	5 436	5 130	4 871	4 725	4 577
Kobiety	6 351	5 949	5 641	5 321	5 060	4 841	4 660	4 453	4 287
Ludność w wieku produkcyjnym (mężczyźni 15 – 64 lata, kobiety 15-59 lat)									
Ogółem	47 573	47 706	47 860	47 762	47 810	47 809	47 386	46 917	46 254
Mężczyźni	23 927	23 961	23 958	23 899	23 969	23 032	23 943	23 797	23 629
Kobiety	23 646	23 745	23 902	23 863	23 841	23 777	23 443	23 120	22 625
Ludność w wieku poprodukcyjnym									
Ogółem	7 634	7 784	7 928	8 035	8 176	8 317	8 581	8 893	9 235
Mężczyźni	2 461	2 535	2 617	2 693	2 739	2 798	2 859	2 899	2 907
Kobiety	5 173	5 249	5 311	5 342	5 437	5 519	5 722	5 994	6 328

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, www.stat.gov.pl (dane z 2008 r.)

Wykres 9. Liczba ludności wg kategorii ekonomicznych w latach 2000 - 2008

Źródło: Opracowanie własne

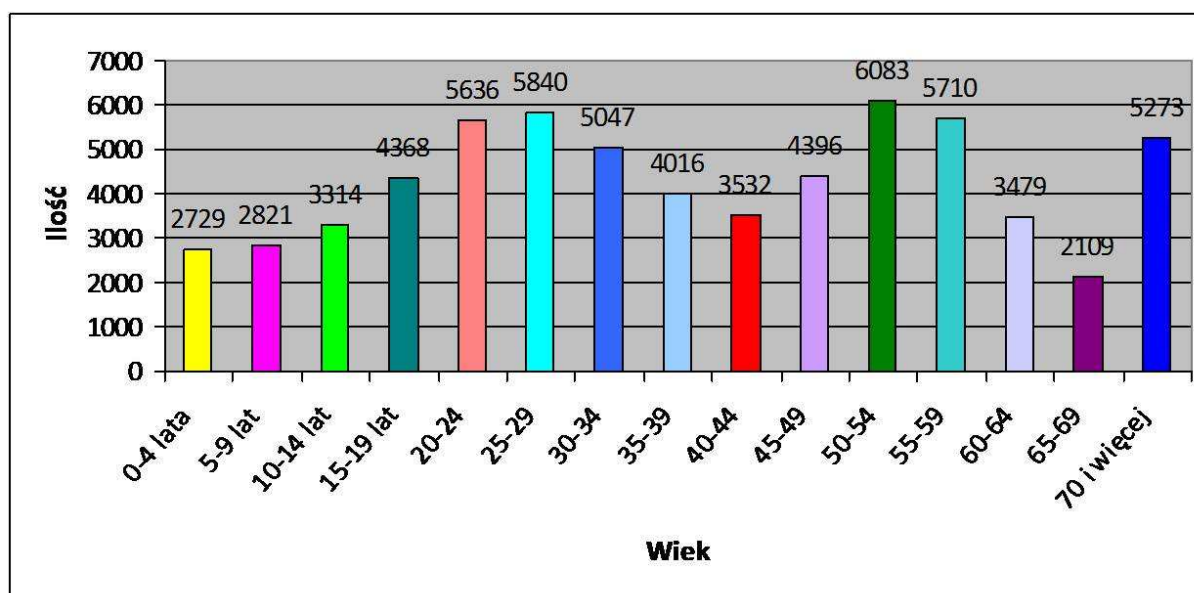
Struktura wiekowa ludności wykazuje, iż Stalowa Wola jest nadal miastem młodym. Osoby w wieku do lat 24 stanowią 29% (18 868 osób) ogółu mieszkańców miasta, w przedziale od 25 do 59 lat 54% (34 624 osób), natomiast w przedziale powyżej 60 lat jest to 17% (10 861 osób). Największą liczbą osób wyróżniają się grupy wiekowe: 20–24 lat, 25-29 lat, 50-54 lat oraz 55-59 lat. W związku z istniejącą strukturą wiekową miasto Stalowa Wola

dysponuje dużym potencjałem ludzkim, który ze względu na stosunkowo wysoką stopę bezrobocia występującą w gminie (11%), może być wykorzystany jedynie poprzez tworzenie nowych miejsc pracy. W innym wypadku postępować będzie proces zwiększania się ujemnego salda migracji.

Należy także zauważyć, że status młodego miasta przy utrzymaniu się obecnego poziomu przyrostu naturalnego na poziomie 40 osób rocznie w ciągu 15-20 lat może ulec zasadniczej zmianie, gdy znaczące ilościowo grupy osób z przedziałów 40-49 lat oraz 50-59 lat znajdą się w wieku poprodukcyjnym. Przytoczona w Strategii Rozwoju Województwa prognoza demograficzna dla Podkarpacia jest korzystna, szczególnie w porównaniu z prognozą dla całego kraju, i zakłada, że liczba ludności w województwie w 2020 r. utrzyma się na poziomie roku 2003, przy jednoczesnym spadku liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym o 15 tys. oraz wzroście liczby ludności w wieku produkcyjnym o 21,5 tys., a w wieku poprodukcyjnym – o 127 tys. W tym samym okresie ludność w skali kraju zmniejszy się o 2,5%, zaś w wieku produkcyjnym o 6%.

Wykres 10. Struktura wiekowa populacji miasta Stalowa Wola

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, www.stat.gov.pl (dane z 2008 r.)

2.4.2. Poziom bezrobocie

W Stalowej Woli, podobnie jak w całym kraju, na przestrzeni ostatnich lat znacząco spada bezrobocie. Jego stopa jest ustalana na poziomie powiatu i dla stalowowolskiego spadła z 15,4% w 2004 r. do 10% w 2008 r. i jest niższa niż dla całego województwa. Oznacza to, że coraz mniej osób pozostaje bez pracy, jednak ich odsetek nadal jest dość wysoki.

Tabela 12. Stopa bezrobocia w powiecie stalowowolskim w latach 2004 – 2008

Wyszczególnienie	Stopa bezrobocia
2004	15,40%
2005	14,70%
2006	12,50%
2007	10,00%
2008	10,00%

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Stalowej Woli

Jednak od września 2008 r. obserwuje się wyraźny wzrost liczby osób bezrobotnych na terenie miasta Stalowa Wola. Przyczyną takiej sytuacji są zwolnienia grupowe w największych zakładach przemysłowych miasta. Wzrost liczby osób bezrobotnych na przestrzeni września 2008 r. i czerwca 2009 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Liczba osób bezrobotnych wrzesień 2008 - czerwiec 2009 dla Miasta Stalowa Wola

Wyszczególnienie	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych
30.09.2008	2 506
31.12.2008	2 811
31.03.2009	3 409
30.06.2009	3 719

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Stalowej Woli; dane z 30.06.2009 r.

Szerszy obraz zjawiska bezrobocia daje analiza struktury bezrobotnych.

W tabeli 14 i na wykresach 11 i 12 przedstawiono strukturę wiekową bezrobotnych. Można zauważyć, że w całym analizowanym okresie wśród bezrobotnych przeważają osoby młode, do 34 lat, przy czym grupa osób od 25 do 34 lat cały czas stanowi ok. 30% wszystkich zarejestrowanych, natomiast maleje udział osób do 24 roku życia, co może być spowodowane wydłużającym się czasem nauki – opóźnia się okres faktycznego wejścia młodych ludzi na

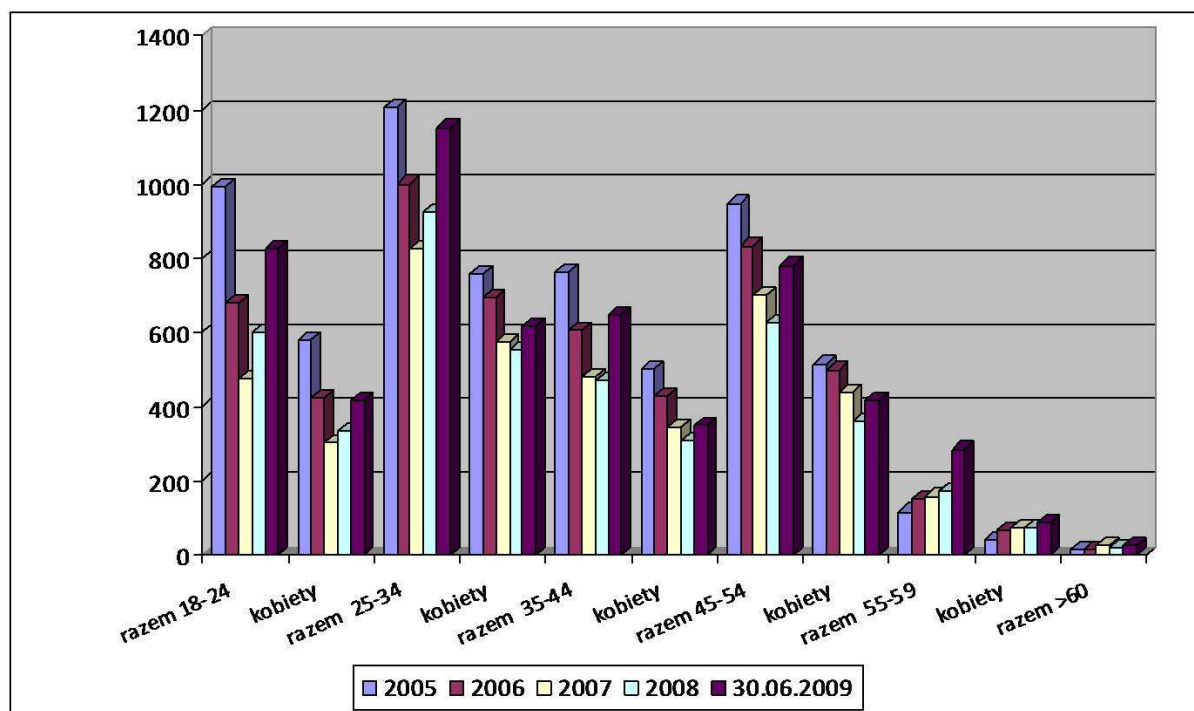
rynek pracy w związku z tym, że coraz więcej osób decyduje się studiować. Nieznacznie maleje udział grupy wiekowej 35-44 lata wśród bezrobotnych, a wzrasta osób starszych.

Tabela 14. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych zamieszkałych na terenie miasta Stalowa Wola wg wieku

Lata	18 - 24		25 - 34		35 - 44		45 - 54		55 - 59		> 60
	razem	kobiety	razem	kobiety	razem	kobiety	razem	kobiety	razem	kobiety	razem
2004	1144	638	1304	807	851	529	913	488	91	30	9
2005	991	579	1206	756	763	502	949	515	117	41	16
2006	680	422	1000	694	606	429	834	499	152	66	14
2007	474	302	825	574	480	344	699	439	159	73	24
2008	599	333	925	553	471	307	626	361	171	73	19
30.06.2009	827	416	1153	618	647	349	781	417	285	89	26

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Stalowej Woli dane z 30.06.2009 r.

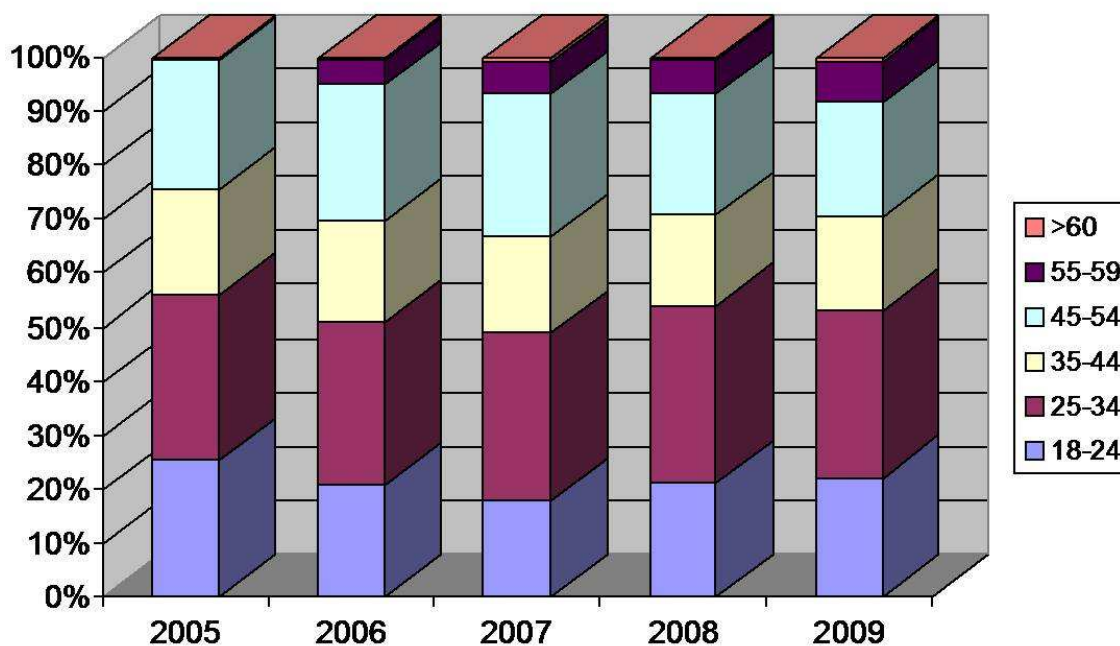
Wykres 11. Bezrobotni w Stalowej Woli wg wieku

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 12. Udział poszczególnych grup wiekowych w ogólnej liczbie bezrobotnych

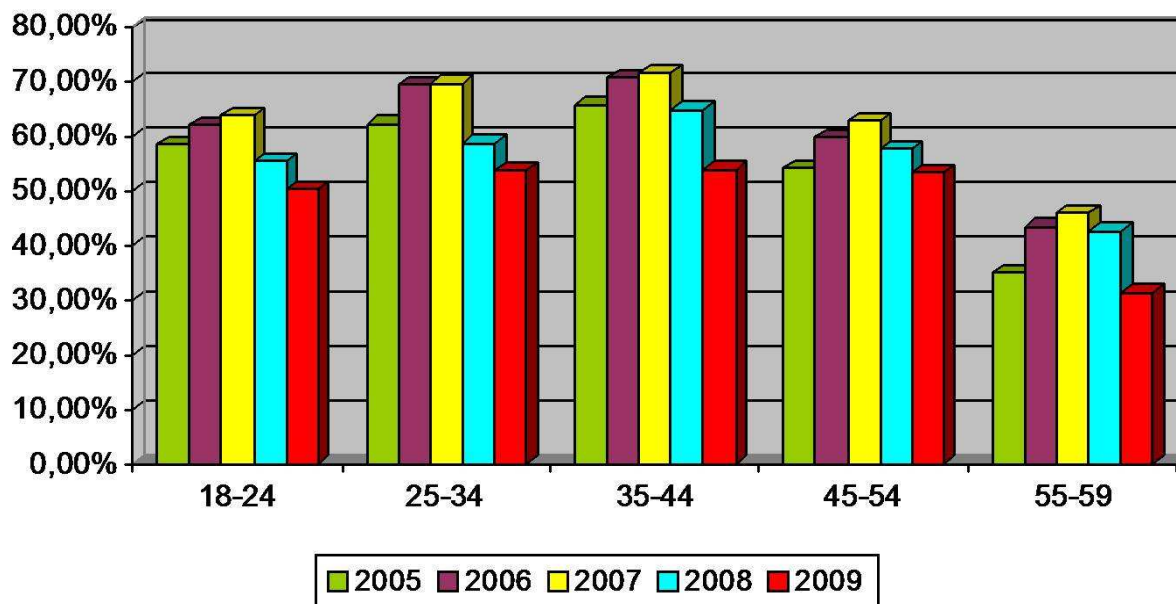

Źródło: Opracowanie własne

Kobiety stanowią większość zarejestrowanych bezrobotnych. Duży wpływ ma na to specyfika stalowowolskiego rynku pracy, na którym dominują przedsiębiorstwa przemysłowe, zatrudniające w większości mężczyzn. Negatywnym zjawiskiem jest wzrost udziału kobiet wśród bezrobotnych, szczególnie gwałtowny w roku 2006, i to we wszystkich grupach wiekowych. Szczególnie dużo kobiet jest w grupie bezrobotnych w wieku 25-44 lat. Kobiety stanowią mniejszość tylko w grupie wiekowej bezrobotnych 55-59 lat, choć i tutaj odnotowuje się wzrost w kolejnych latach. Powyżej 60. roku życia nie mówi się o bezrobotnych kobietach, ze względu na ich wiek emerytalny, niższy niż w przypadku mężczyzn.

Wykres 13. Udział kobiet w poszczególnych grupach wiekowych bezrobotnych

Źródło: Opracowanie własne

W tabeli 15 i na wykresach 14 i 15 przedstawiono strukturę bezrobocia wg wykształcenia. W całym analizowanym okresie najwięcej bezrobotnych miało wykształcenie policealne i średnie zawodowe, przy czym ich udział w strukturze bezrobotnych nieznacznie maleje, podobnie jak i osób z wykształceniem zawodowym. Rośnie za to udział bezrobotnych z wykształceniem wyższym i średnim ogólnym, podobnie jak i udział ludzi z takim wykształceniem w całej strukturze populacji. Coraz więcej ludzi idzie na studia, a dyplom, zwłaszcza mniej renomowanych uczelni, nie daje gwarancji zatrudnienia, zaś kierunki kształcenia nie zawsze odpowiadają potrzebom lokalnego rynku pracy.

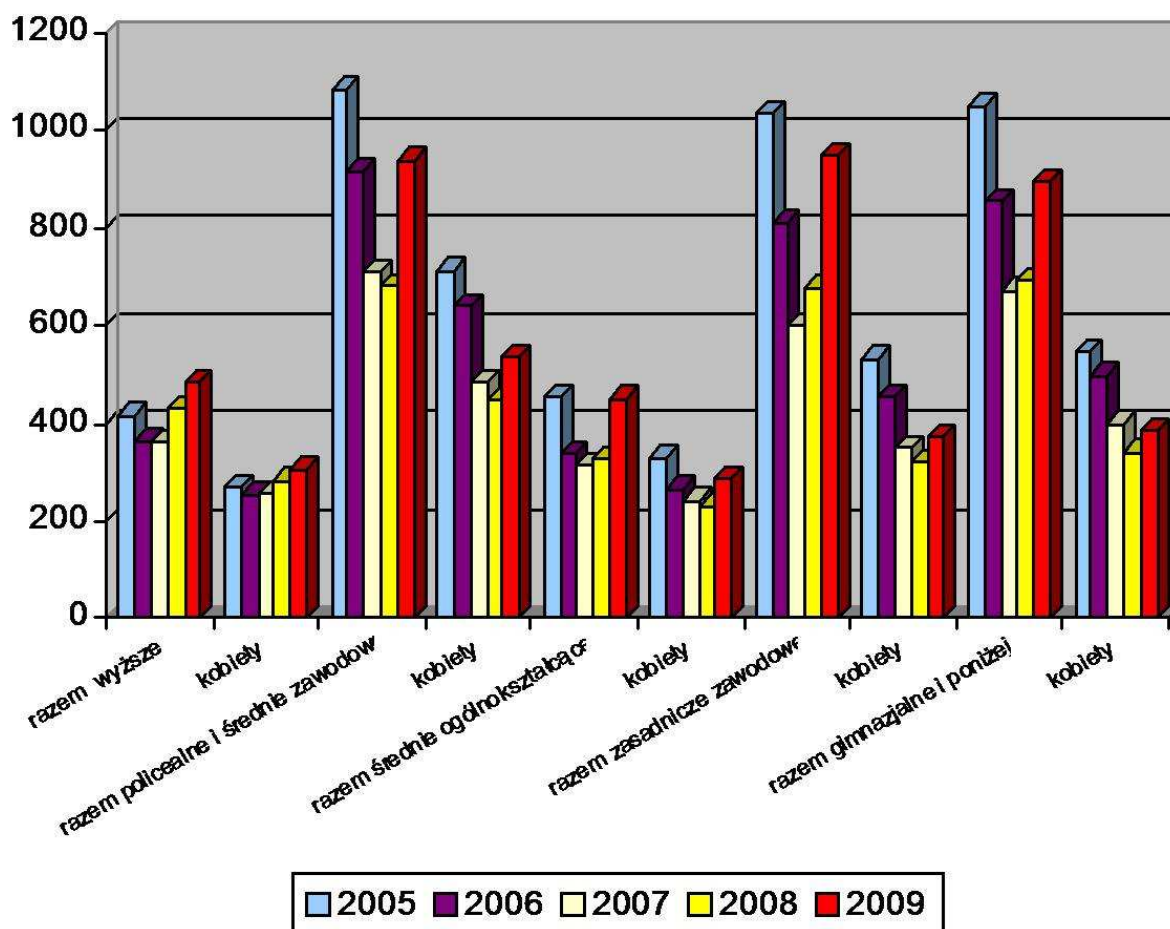
Tabela 15. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych zamieszkałych na terenie miasta Stalowa Wola wg wykształcenia

Rok	wyższe		policealne i średnie zawodowe		średnie ogólnokształcące		zasadnicze zawodowe		gimnazjalne i poniżej	
	razem	kobiety	razem	kobiety	razem	kobiety	razem	kobiety	razem	kobiety
2004	425	282	1201	785	406	307	1159	545	1121	573
2005	417	269	1085	714	455	329	1035	533	1050	548
2006	364	254	917	639	338	266	813	453	854	498
2007	362	256	712	484	316	243	599	349	672	400
2008	431	283	681	448	328	232	679	322	692	342
2009. 06.30	484	306	939	535	452	288	949	375	895	385

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Stalowej Woli

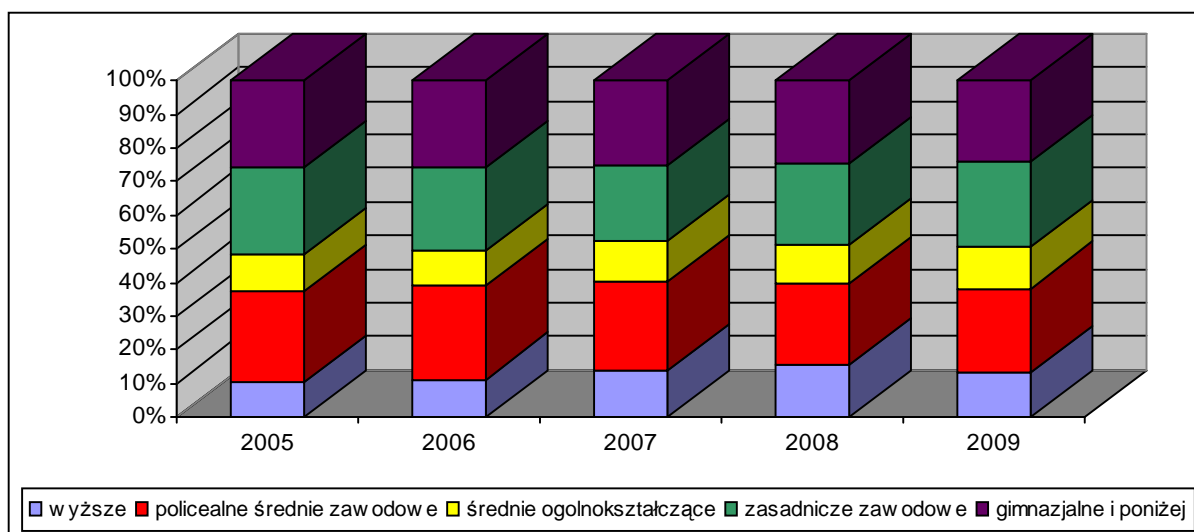

Wykres 14. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych zamieszkałych na terenie miasta Stalowa Wola wg wykształcenia

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 15. Udział osób z danym wykształceniem w ogólnej liczbie bezrobotnych

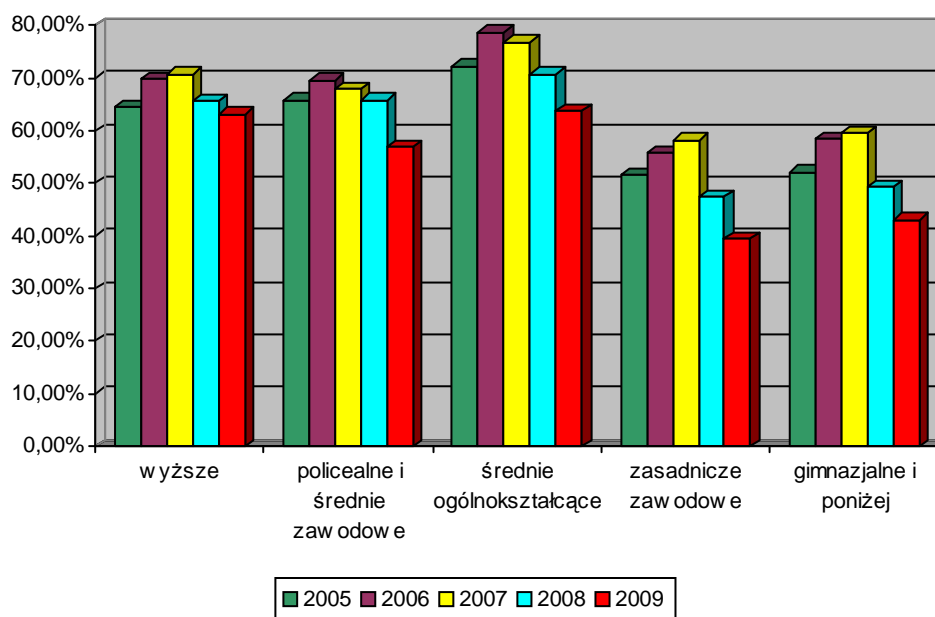

Źródło: Opracowanie własne

W strukturze wszystkich grup bezrobotnych od 2006 r. zdecydowanie przeważają kobiety. Szczególnie liczne są w grupie bezrobotnych z wykształceniem średnim ogólnym – ponad 70%, a w I połowie 2009 r. – ponad 60%.

Wykres 16. Udział kobiet w poszczególnych grupach bezrobotnych wg wykształcenia

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 16. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych zamieszkałych na terenie miasta Stalowa Wola będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy*

Rok	do 25 roku życia		długotrwale bezrobotni		powyżej 50 roku życia		bez kwalifikacji zawodowych		niepełnosprawni	
	razem	kobiety	razem	kobiety	razem	kobiety	razem	kobiety	razem	kobiety
2005	991	579	2452	1589	553	247	1028	643	141	69
2006	680	422	1985	1393	569	290	828	564	112	60
2007	474	302	1499	1101	569	301	692	472	121	64
2008	600	333	1176	832	532	273	683	418	151	72
2009.06.30	827	416	1346	910	744	317	873	498	210	106

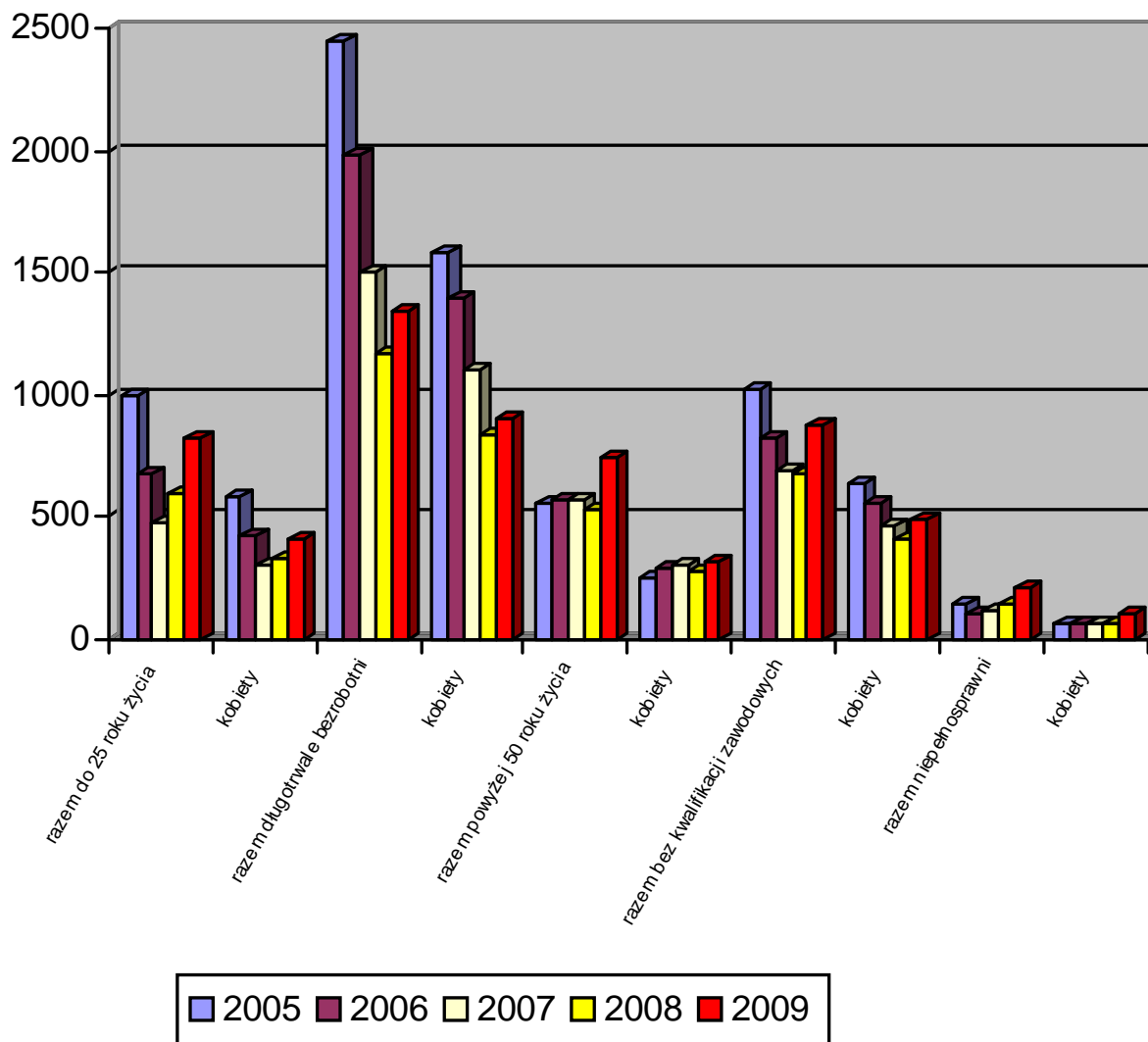
* dane dotyczą bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy są ujmowane w statystyce publicznej od 2005 roku

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Stalowej Woli

W tabeli 16 i na wykresach 17 i 18 zaprezentowano grupy bezrobotnych będących w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. Wśród takich osób zdecydowanie przeważają długotrwale bezrobotni – ponad 50% bezrobotnych będących w szczególnie trudnej sytuacji, choć ich udział nieco maleje. Kolejną liczną grupą są bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych – ok. 20%. Rośnie również liczba osób do 25. roku życia, posiadających wykształcenie zasadnicze zawodowe i osób z grupy bezrobotnych powyżej 50 lat. Taka sytuacja jest wynikiem licznych zwolnień w zakładach przemysłowych.

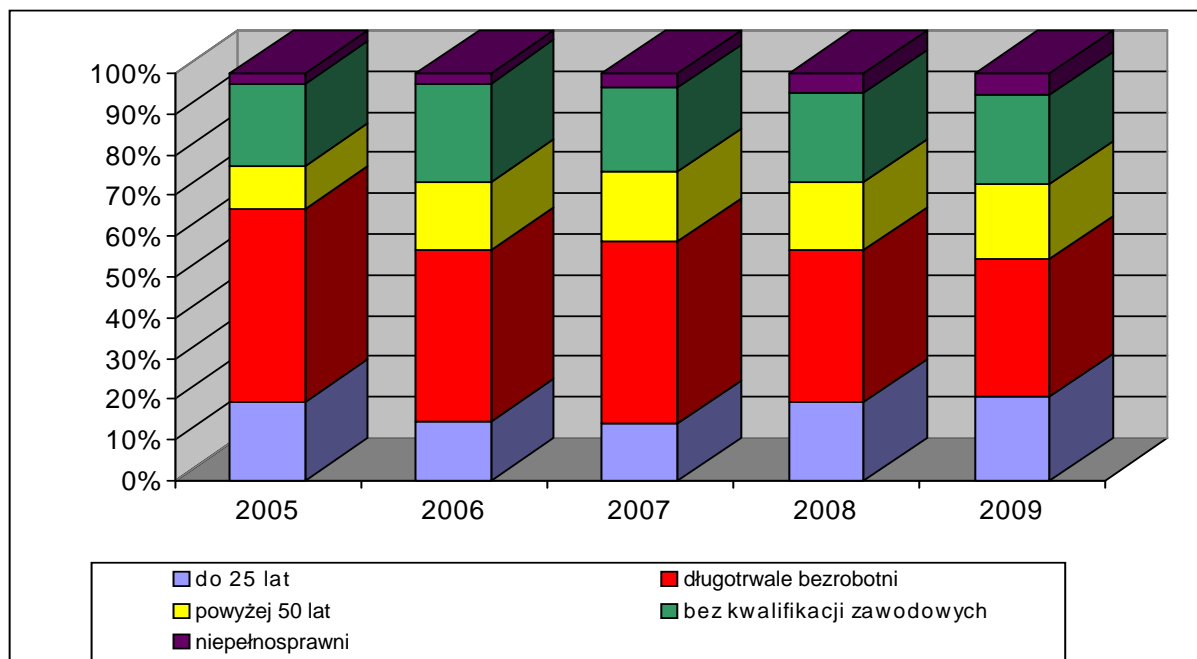
Wykres 17. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych zamieszkałych na terenie miasta Stalowa Wola będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 18. Udział poszczególnych grup w ogólnej liczbie bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy

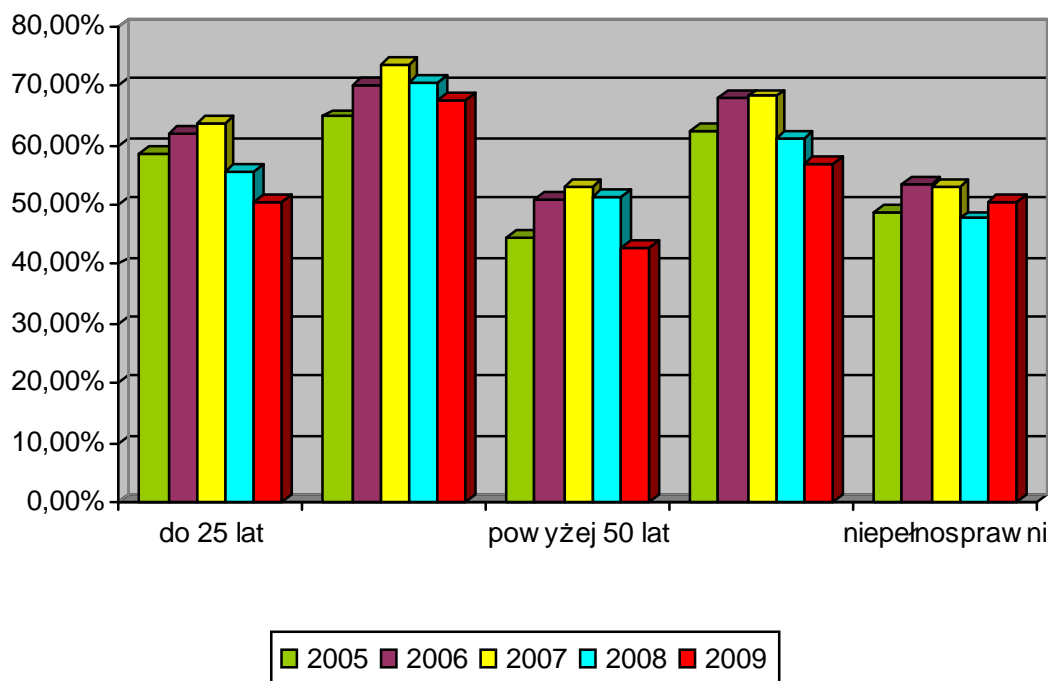

Źródło: Opracowanie własne

Biorąc pod uwagę udział kobiet wśród bezrobotnych będących w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, przekracza on 50% we wszystkich grupach oprócz osób niepełnosprawnych i powyżej 50. roku życia. Szczególnie dużo kobiet jest wśród osób samotnie bez kwalifikacji zawodowych i długotrwale bezrobotnych. Od roku 2008 spada natomiast liczba kobiet będących w trudnej sytuacji na rynku pracy do 25 lat.

Wykres 19. Udział kobiet w poszczególnych grupach bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Źródło: Opracowanie własne

W tabeli 17 i na wykresach 20 i 21 przedstawiono strukturę bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy. Najwięcej bezrobotnych pozostaje bez pracy w okresie od miesiąca do roku czasu. Od 2004 roku liczba osób niepracujących powyżej 24 miesięcy była największa – systematycznie udział tej grupy bezrobotnych spada.

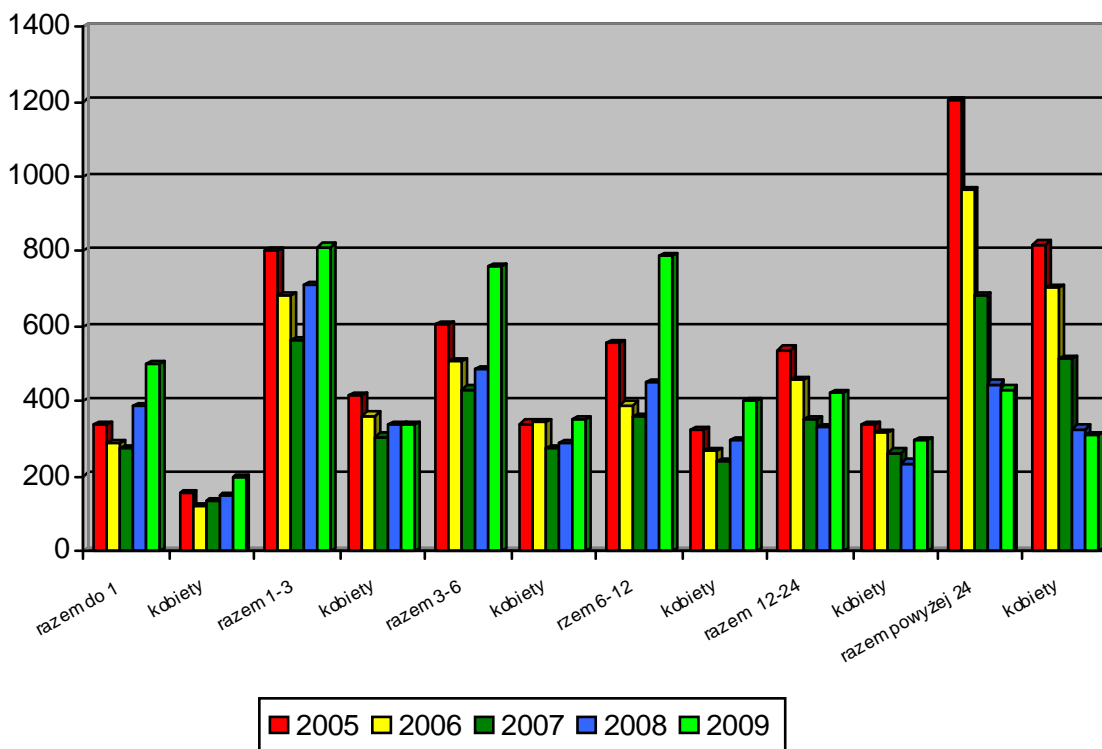
Tabela 17. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych zamieszkałych na terenie miasta Stalowa Wola wg czasu pozostawania bez pracy (w miesiącach)

Wyszczególnienie	do 1		1 - 3		3 - 6		6 - 12		12 - 24		powyżej 24	
	razem	kobiety	razem	kobiety	razem	kobiety	razem	kobiety	razem	kobiety	razem	kobiety
2004	429	182	715	378	603	347	568	318	555	306	1442	961
2005	338	152	800	417	605	341	556	325	538	339	1205	819
2006	290	117	681	362	505	344	391	267	457	316	962	704
2007	274	135	561	306	432	276	357	240	353	264	684	511
2008	387	146	713	336	485	286	449	297	330	236	447	326
2009.06.30	501	194	813	339	760	350	790	401	423	295	432	310

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Stalowej Woli

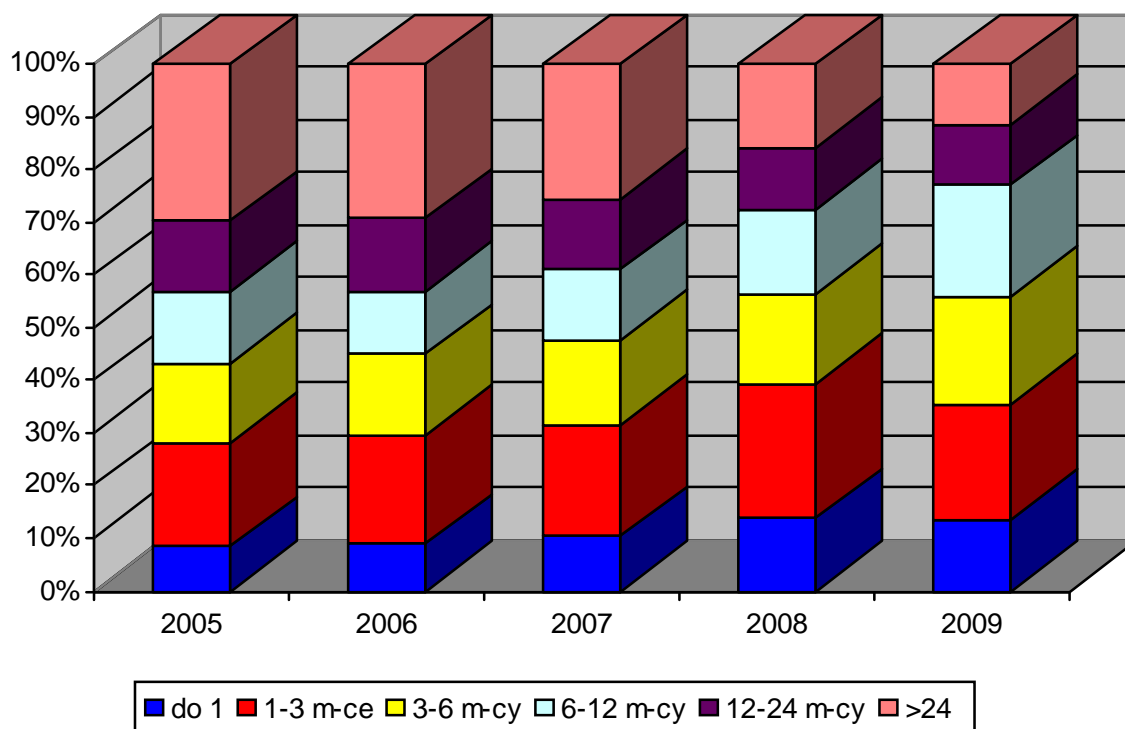
Wykres 20. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych zamieszkałych na terenie miasta Stalowa Wola wg czasu pozostawania bez pracy (w miesiącach)

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 21. Udział osób pozostających bez pracy określony czas (podany w miesiącach) w ogólnej liczbie bezrobotnych

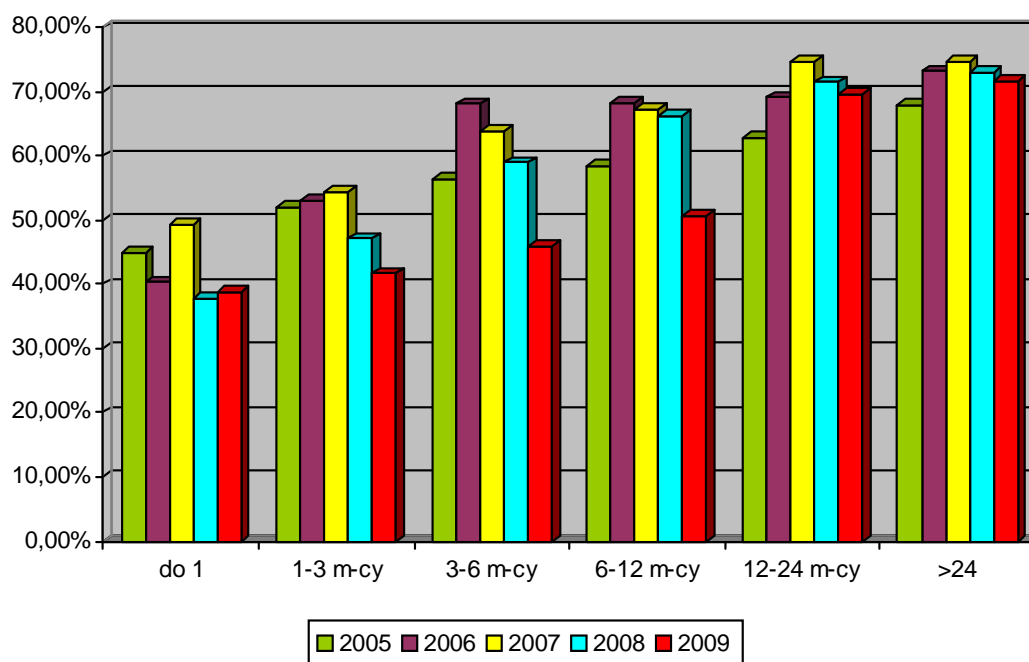

Źródło: Opracowanie własne

Negatywnym zjawiskiem jest wzrastający udział kobiet w poszczególnych grupach bezrobotnych w kolejnych latach. Jedynie w grupie osób pozostających bez pracy mniej niż miesiąc kobiety stanowią mniejszość.

Wykres 22. Udział kobiet w poszczególnych grupach osób pozostających bez pracy określony czas (podany w miesiącach)

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 18. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych zamieszkałych na terenie miasta Stalowa Wola wg stażu pracy (w latach)

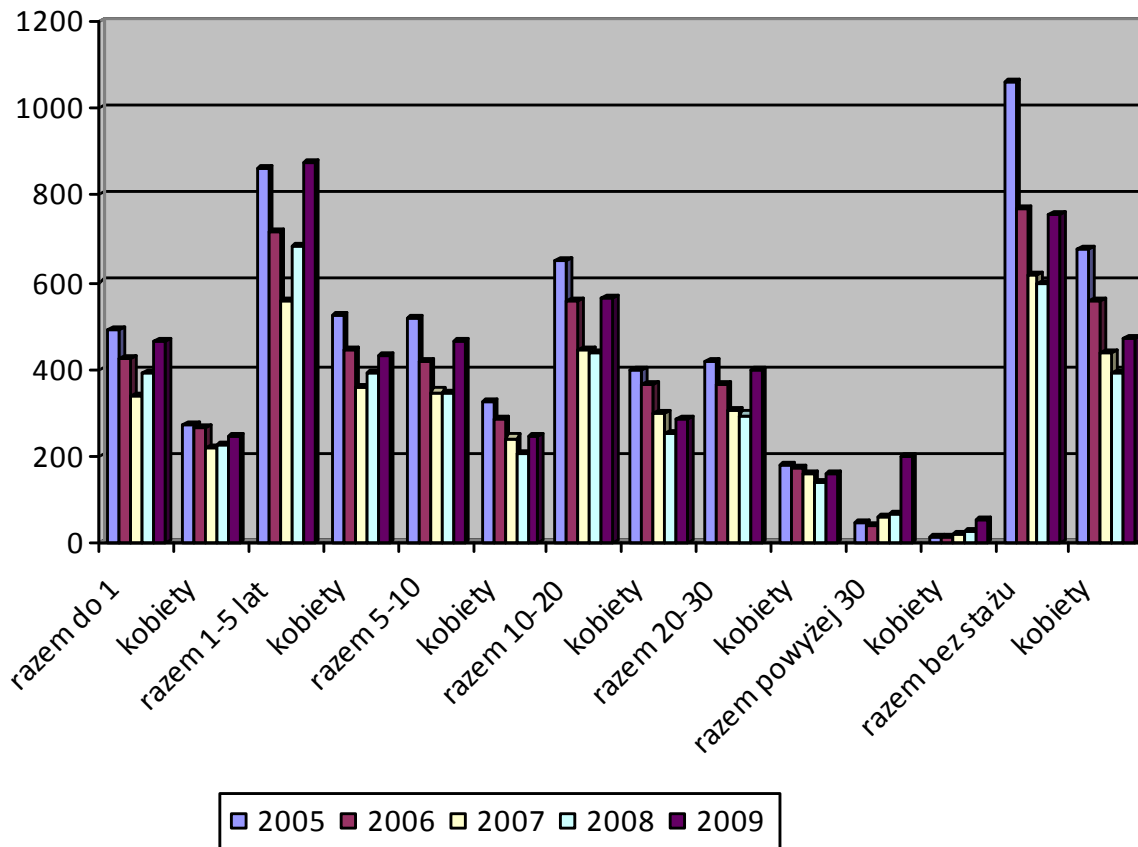
Wyszczególnienie	do 1 roku		1 - 5		5 - 10		10 - 20		20 - 30		powyżej 30		bez stażu	
	razem	kobiety	razem	kobiety	razem	kobiety	razem	kobiety	razem	kobiety	razem	kobiety	razem	kobiety
2004	548	301	915	532	544	340	724	417	385	174	30	4	1166	724
2005	492	272	861	526	519	327	649	398	417	182	45	13	1059	675
2006	423	267	713	446	416	286	558	362	362	175	42	16	772	558
2007	335	220	557	357	348	242	444	297	302	160	57	18	618	438
2008	390	227	684	389	345	208	438	251	295	139	64	24	595	389
2009. 06.30	466	243	874	430	464	245	563	287	396	161	202	55	754	468

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Stalowej Woli

W tabeli 18 i na wykresach 23 i 24 przedstawiono strukturę bezrobotnych wg stażu pracy. Przeważającą grupą są osoby bez doświadczenia zawodowego, z tym że ich udział w ogóle bezrobotnych maleje, co należy uznać za zjawisko pozytywne. Kolejną grupą są bezrobotni ze stażem od roku do 5 lat – ich udział w ostatnim okresie dość znacznie uległ zwiększeniu. Rośnie udział bezrobotnych ze stażem powyżej 30 lat, co jest negatywnym objawem, przy czym jest to nadal niewielka grupa bezrobotnych.

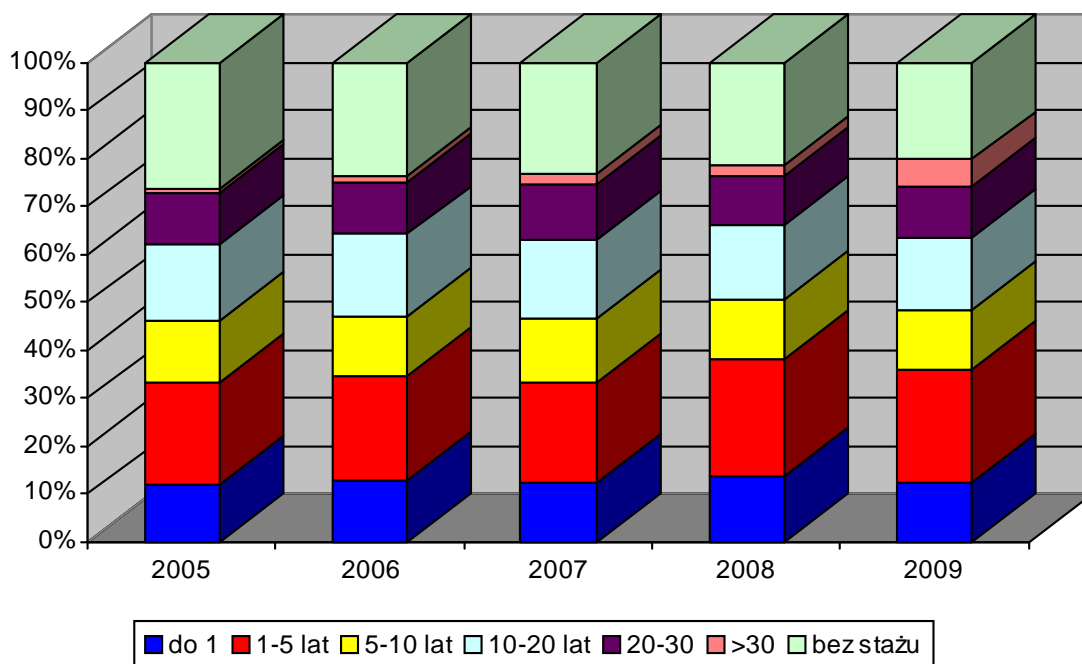
Wykres 23. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych zamieszkałych na terenie miasta Stalowa Wola wg stażu pracy (w latach)

Źródło: Opracowanie własne

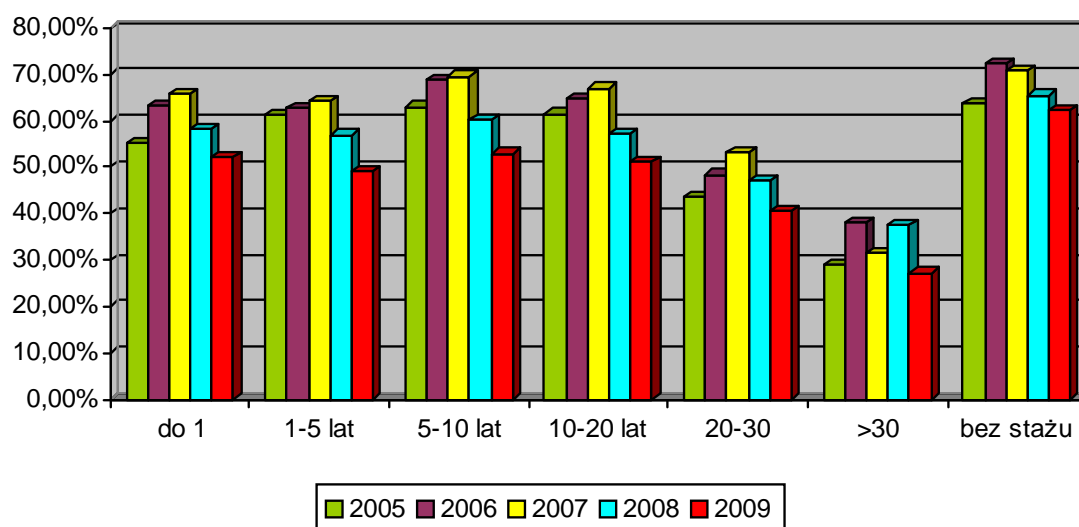
Wykres 24. Udział osób z danym stażem pracy (wyrażonym w latach) w ogólnej liczbie bezrobotnych

Źródło: Opracowanie własne

Kobiety stanowią zdecydowaną większość bezrobotnych bez stażu pracy i ich udział w tej grupie znacznie wzrósł w 2006 r., z ok. 60 do 70%. Choć w ostatnim czasie uległ nieznacznemu spadkowi. W pozostałych grupach również przeważają kobiety, oprócz bezrobotnych z dużym stażem pracy.

Wykres 25. Udział kobiet w grupach bezrobotnych z danym stażem pracy (wyrażonym w latach)

Źródło: Opracowanie własne

W tabeli 19 przedstawiono liczbę bezrobotnych z prawem do zasiłku. W analizowanym okresie stanowią oni ok. 19% wszystkich bezrobotnych, co oznacza, że pozostali są teoretycznie bez żadnych źródeł przychodów. Udział kobiet grupie bezrobotnych z prawem do zasiłku jest niższy niż w ogólnej liczbie bezrobotnych.

Tabela 19. Bezrobotni z prawem do zasiłku

Wyszczególnienie	razem	% ogółu bezrobotnych	kobiety	udział kobiet
2004	388	9,00%	213	55%
2005	419	10,37%	196	47%
2006	321	9,77%	163	51%
2007	269	10,11%	137	51%
2008	407	14,48%	205	50,37%
30.06.2009	717	19,28%	244	34,03%

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Stalowej Woli

Ilość osób posiadających prawo do zasiłku w I półroczu 2009 r. uległ wzrostowi, czego powodem są redukcje etatów w dużych zakładach pracy. Udział kobiet w tej grupie jest mniejszy niż w ogólnej liczbie bezrobotnych w mieście.

2.4.3. Dochody gospodarstw domowych

Określenie obecnego stanu dochodowości gospodarstw domowych z terenu gminy Stalowa Wola jest o tyle trudne, iż badania statystyczne odnoszące się do tego tematu pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego z roku 2002.

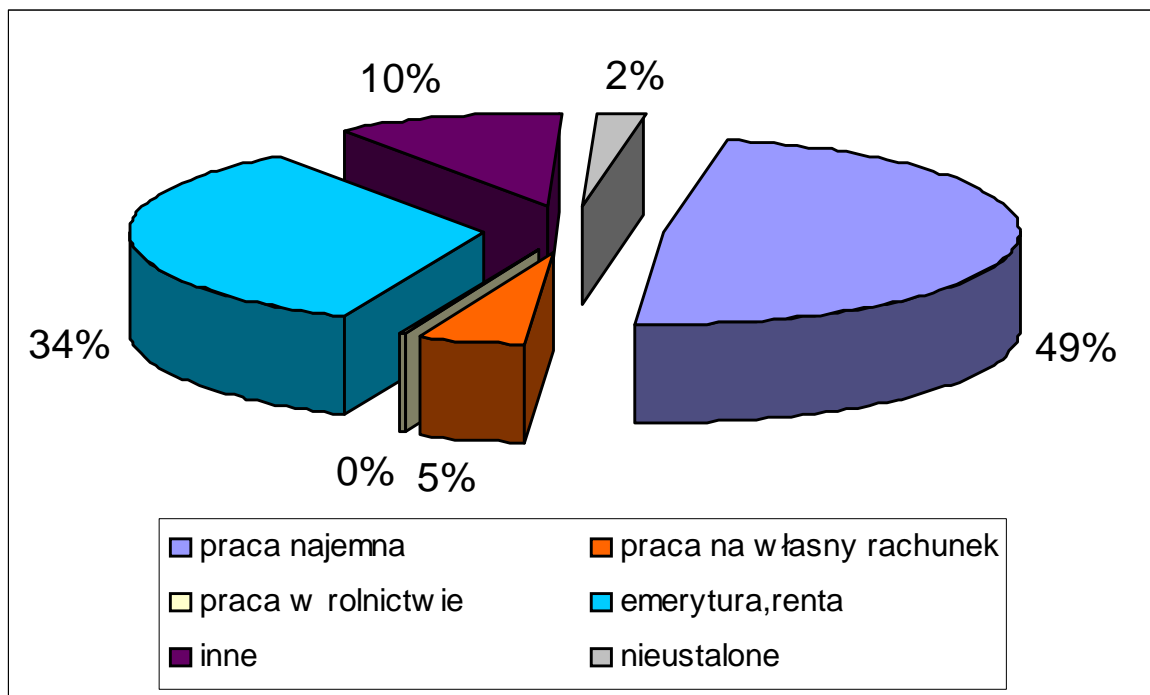
W roku 2002 na obszarze miasta istniało 23 336 gospodarstw domowych, z których 28% to gospodarstwa dwuosobowe, 28,2% - trzyosobowe, 25,6% - czterosobowe, a 18% - pięcio- i więcej osobowe. W przypadku 53,6% gospodarstw domowych głównym źródłem utrzymania jest praca, w tym dla 48,7% jest to praca najemna, pozostałe 4,9% utrzymuje się zaś z pracy na własny rachunek. Dla 33,9% podstawowe źródło dochodów stanowi emerytura bądź renta, innymi źródłami utrzymania wykazuje się 10,22% gospodarstw domowych, natomiast dla 2,14% źródeł tych nie ustalono.

Rozkład dochodów gospodarstw domowych na poziomie gminy kształtuje się analogicznie, jak na poziomie województwa, gdzie z pracy najemnej utrzymuje się 50,5% społeczeństwa, natomiast z pracy na własny rachunek 4,8%. Niewiele wyższy jest jedynie wskaźnik dla osób

pobierających dochody z rent i emerytur, osiągający blisko 43% oraz dla osób utrzymujących się z pracy w rolnictwie – 3,44%.

Wykres 26. Bezrobotni z prawem do zasiłku

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2002 r.

Podsumowując można stwierdzić, że struktura źródeł dochodów gminy Stalowa Wola, podobnie jak w skali województwa podkarpackiego, wykazuje niewielki odsetek osób utrzymujących się z pracy na własny rachunek oraz z pracy w rolnictwie, a także znaczny procent gospodarstw, dla których emerytury i renty są głównym źródłem utrzymania. W okresie, z którego pochodzą dane, w mieście była znacznie wyższa stopa bezrobocia – 17% oraz obserwowano słabą dynamikę przedsiębiorczości. Od tego czasu nieznacznie wzrosła liczba osób prowadzących własną działalność, jednak spadł odsetek mieszkańców pozostających bez zatrudnienia, co powinno pozytywnie wpłynąć na poziom dochodów gospodarstw domowych.

2.4.4. Organizacje pozarządowe

Istotnym elementem wpływającym na rozwój gminy jest działalność organizacji pozarządowych wspierających funkcjonowanie administracji państwowej oraz samorządu

w dziedzinach takich, jak przedsiębiorczość, edukacja, walka z patologiami i bezrobociem. Na terenie Miasta Stalowa Wola istnieje obecnie 101 stowarzyszeń i 7 fundacji, w tym m.in. 8 działających na rzecz ochrony zdrowia, 3 na rzecz rozwoju regionalnego, 13 jako samopomoc społeczna, 14 kulturalnych, 17 na rzecz popularyzacji kultury fizycznej i sportu, 8 zwalczających patologie społeczne oraz 7 działających na rzecz wspierania przedsiębiorczości w mieście Stalowa Wola.

2.4.5. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

Na poziom życia istotny wpływ ma dostępność podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej. W mieście funkcjonuje 1 szpital – Powiatowy Szpital Specjalistyczny, dysponujący nowoczesną bazą diagnostyczno-leczniczą. Cel działalności szpitala to przede wszystkim udzielenie świadczeń zdrowotnych, ratowanie, przywracanie oraz poprawianie zdrowia. Podstawowe zadania zakładu sprowadzają się do sprawowania opieki stacjonarnej, udzielania specjalistycznych i konsultacyjnych świadczeń ambulatoryjnych, działania na rzecz promocji zdrowia oraz szkolenie pracowników medycznych. Jednostka zajmuje się ponadto promocją zdrowia i zapobieganiem chorobom oraz przygotowywaniem osób do wykonywania zawodów medycznych. Szpital w 2006 r. hospitalizował 22,5 tys. pacjentów, najwięcej na oddziałach chirurgii ogólnej i ginekologiczno-położniczym – na każdym ponad 3 tys. Ponadto udzielił ponad 100 tys. świadczeń ambulatoryjnych, najwięcej w poradni chirurgii ortopedyczno-urazowej.

W Stalowej Woli prowadzą działalność 22 placówki ochrony zdrowia, w tym 19 niepublicznych, a także zarejestrowanych jest 48 prywatnych praktyk lekarskich, których liczba wzrosła w 2006 r. o 9.

Na terenie miasta znajdują się 2 placówki stacjonarnej pomocy społecznej i 1 dom pomocy społecznej, dysponujące łącznie 119 miejscami. Bardzo ważną rolę w zakresie pomocy społecznej spełnia **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS)**. Przy MOPS znajdują się ośrodki wsparcia:

- Warsztaty terapii zajęciowej – polegają na terapii społecznej i zawodowej dorosłych osób niepełnosprawnych umysłowo, psychicznie i ruchowo,

- Dzienny dom pobytu – świadczy usługi dla osób w wieku geriatrycznym (emeryci, renciści),
- Środowiskowy dom samopomocy – wspiera dorosłe osoby z zaburzeniami psychicznymi,
- Świetlica socjoterapeutyczna – oferuje pomoc rodzinom z problemami społecznymi oraz dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym.

Przy MOPS działa także **Klub Integracji Społecznej (KIS)**. Celem działalności KIS jest reintegracja społeczna i zawodowa. Działalność klubu jest kierowana głównie do osób bezrobotnych, którzy potrzebują wsparcia w powrocie na rynek pracy.

Ważną rolę spełnia **Centrum Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi i Koordynacji Programów Społecznych (CWOPiKPS)**, który jest jednym z działów MOPS. Centrum oferuje szeroką gamę usług, polegających na doradztwie, pomocy w działaniu, szkoleniach, wsparciu w organizacji różnego rodzaju akcji charytatywnych, udostępnianiu sprzętu komputerowego w Punkcie Obsługi Księgowej oraz fachowej literatury z zakresu pomocy społecznej, pozyskiwania funduszy unijnych, a także organizacji czasu wolnego. W ramach MOPS funkcjonują także **Dział Pomocy Środowiskowej**, którego celem jest prowadzenie spraw z zakresu pracy socjalnej oraz **Dział Usług Opiekuńczych** oferujący specjalistyczne usługi, **Zespół ds. Rozwiązywania Problemów Rodzin**, który pełni funkcję doradczą w zakresie rozwiązywania trudnych spraw życiowych.

Według danych ze sprawozdania rocznego za 2007 r. ilość rodzin objętych pomocą MOPS-u wyniosła 2 361 (łącna ilość osób zamieszkujących te rodziny wyniosła 6 192). Powody, według których przyznano pomoc rodzinom, kształtowały się następująco:

1. długotrwała lub ciężka choroba – 954 rodziny,
2. niepełnosprawność – 834 rodziny,
3. bezrobocie – 735 rodzin,
4. ubóstwo - 707 rodzin,
5. bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (ogółem) – 433 rodziny.

Pozostałe powody to: sieroctwo, bezdomność, potrzeba ochrony macierzyństwa, przemoc w rodzinie, alkoholizm, narkomania, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej

placówki opiekuńczo-wychowawcze, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, zdarzenia losowe, sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna.

Istotną rolę odgrywa także stowarzyszenie „**Tarcza**”, które oferuje pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, prowadzi badania odnośnie zjawiska przemocy oraz zajmuje się kształtowaniem świadomości społecznej w zakresie wymienionych wyżej zagadnień.

Ważne miejsce w mieście w zakresie pomocy społecznej odgrywa **Stalowowski Ośrodek Wsparcia i Interwencji Kryzysowej**. Udziela on pomocy psychologicznej oraz wsparcia dzieciom, młodzieży i dorosłym, których rodziny znalazły się w ostrym kryzysie, zagrożone są poważnymi urazami fizycznymi i psychicznymi lub przeżyły poważną stratę (przemoc, nagła śmierć bliskiej osoby, wypadek, ciężka choroba, pożar, powódź). Ośrodek pomaga w konstruktywnym rozwiązywaniu problemów osobistych, rodzinnych, małżeńskich, materialno-bytowych związanych z zaistniałym kryzysem.

Działalność prowadzą też inne instytucje pomocy społecznej, do których należą:

- Polski Czerwony Krzyż,
- Polski Komitet Pomocy Społecznej,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Schronisko dla bezdomnych,
- Koło Stalowowskiego Towarzystwa pomocy im. św. Brata Alberta,
- Dom Dziecka „Ochronka” im. św. Brata Alberta,
- Zakład Pielęgnacyjno- Opiekuńczy,
- Ośrodek Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych.

W Stalowej Woli jest 1 żłobek dysponujący 75 miejscami rzeczywistymi.

2.4.6. Nauka, kultura i sport

W sferze nauki znaczącą rolę w mieście pełnią szkoły wyższe, które oferują młodym ludziom ze Stalowej Woli i okolic możliwość studiowania bez konieczności wyjeżdżania do odległych ośrodków akademickich. Uczelnie mają też wpływ na ogólny klimat społeczny i postrzeganie

miasta przez potencjalnych inwestorów, którzy skłonniejsi są lokować swoje przedsiębiorstwa w miejscach, w których mogą liczyć na wykwalifikowaną kadrę.

W Stalowej Woli są 4 szkoły wyższe, w tym 2 państwowe: Filia Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i zamiejscowy oddział Politechniki Rzeszowskiej.

Katolicki Uniwersytet Lubelski prowadzi w Stalowej Woli Wydział Zamiejscowy Nauk o Społeczeństwie od 2004 r., kształcąc obecnie ok. 3 tys. osób z zakresu ekonomii, pedagogiki, socjologii, prawa i inżynierii środowiskowej.

W 1998 powstała filia Politechniki Rzeszowskiej – Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny, kształcąca absolwentów na potrzeby firm działających w regionie na wydziale Budowa maszyn i Lotnictwo, na kierunku Mechanika i budowa maszyn.

Od roku akademickiego 2001/2002 działalność rozpoczęła Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Stalowej Woli. Uczelnia kształci na kierunku ekonomii w 6 specjalnościach i prowadzi studia podyplomowe, zatrudniając 22 wykładowców i współpracując z wykładowcami Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, ALMANER WSE w Warszawie, UMCS w Lublinie, Politechniki Lubelskiej, Politechniki Rzeszowskiej, Uniwersytetu Rzeszowskiego oraz AGH w Krakowie. Dotychczasowo wypromowała ponad 3 000 licencjatów.

W mieście działa również Wydział Zamiejscowy OLYMPUS Szkoły Wyższej im. Romualda Kudlińskiego w Warszawie, która kształci na 2 kierunkach: Finanse i Rachunkowość oraz Filozofia. W pierwszym przypadku ma prawo nadawania tytułu magistra, a w drugim – licencjata.

W Stalowej Woli jest też Studium Języków Obcych oferujące naukę języka angielskiego, francuskiego, niemieckiego i rosyjskiego.

Bardzo duże znaczenie dla jakości życia w mieście ma oferta spędzania wolnego czasu, szczególnie w zakresie kultury i sportu. Ponadto właściwe zagospodarowanie wolnego czasu dzieci i młodzieży kształtuje przyszłych dorosłych obywateli miasta i pozwala zapobiega wielu patologiom, do których prowadzi brak pozytywnych wzorców i zainteresowania ze strony dorosłych, nuda i niska kreatywność.

Najstarszą placówką kulturalną w Stalowej Woli jest Miejska Biblioteka Publiczna, działająca od początku istnienia miasta, a właściwie osiedla Stalowa Wola. Na terenie miasta znajduje się również Biblioteka Uniwersytecka KUL. W 2006 r. było w sumie 6 bibliotek, dysponujących łącznie księgozbiorem liczącym prawie 209 tys. egzemplarzy.

W Stalowej Woli działają dwa domy kultury i szkoła muzyczna.

Miejski Dom Kultury w Stalowej Woli jest organizatorem cyklicznych imprez o charakterze ogólnopolskim, wojewódzkim i lokalnym. Do najważniejszych imprez organizowanych corocznie należą:

- Dni Stalowej Woli – maj;
- Ogólnopolski Festiwal Zespołów Folklorystycznych im. M. Kosińskiego – maj;
- Ogólnopolskie Spotkania Dziecięcych Zespołów Folklorystycznych „Lasowiaczek” – grudzień;
- Konkurs Piosenki „Wygraj Sukces” (eliminacje rejonowe i półfinał) – kwiecień, maj;
- Dni Kultury Chrześcijańskiej – październik.

Możliwość prowadzenia działalności artystycznej oferują: Chór Chłopięco-Męski "CANTUS", Zespół Pieśni i Tańca "Lasowiaczy" im. Ignacego Wachowiaka, Chór Kameralny, Orkiestra Dęta, Amatorski Teatr Dramatyczny im. Józefa Żmudy, Teatrzyk "KOTY", Teatr "OKNA", Zespół Pieśni i Tańca "Mali Lasowiaczy" im. Ignacego Wachowiaka, Zespół Tańca "VOLTA" i "Mała Volta", BIG BAND "YOUNG POWER JAZZ BAND", Młodzieżowy Zespół REGGAE "Ziemia Kanaan" i Zespół Rockowy "COMA".

Dom Kultury prowadzi też naukę gry na instrumentach dętych i perkusyjnych oraz zajęcia w klasach o profilu artystycznym. Łącznie w zespołach i kołach zainteresowań cyklicznie rozwija swoje umiejętności ponad 100 osób.

W Stalowej Woli są 2 kina: Ballada i Wrzos, w których w 2006 r. przeprowadzono prawie 1,5 tys. seansów, które zgromadziły łącznie prawie 47 tys. widzów.

Jednym z najważniejszych ośrodków kulturalnych na terenie miasta jest Muzeum Regionalne w Stalowej Woli, które nawet w Strategii Rozwoju Województwa uznano za zasługujące na szczególne wyróżnienie. Muzeum posiada 4 działy: archeologii, historii, etnologii i sztuki. W dziale archeologii kolekcjonowane są materiały zabytkowe, dotyczące wszystkich okresów

pradziejów oraz wczesnego średniowiecza. W dziale historii gromadzone są zabytki obrazujące dzieje regionu. Najbogatszy zbiór przedstawia historię Stalowej Woli, a przede wszystkim Rozwadowa, obecnie dzielnicy miasta. Dział etnografii przechowuje zbiory dotyczące kultury ludowej. Największą część kolekcji stanowią przedmioty prezentujące kulturę materialną i duchową Lasowiaków, zamieszkujących tereny dawnej Puszczy Sandomierskiej. Kolekcja Towarzystwa Sztuk Pięknych w Stalowej Woli zapoczątkowała zbiory Muzeum. Kolekcja zdominowana jest przez prace artystów tworzących w regionie lub wywodzących się z niego. Muzeum gromadzi dzieła Alfonsa Karpińskiego, urodzonego w Rozwadowie znanego twórcy. Istotną rolę odgrywają także prace związane z ikonografią regionu. Muzeum organizuje także czasowe wystawy sztuki. W ostatnim okresie były to: Siemiradzki Nieznany w 2007 r., Grottger na przełomie kwietnia i maja 2008 r. oraz COP dla przyszłości, wystawa przygotowana z okazji siedemdziesięciolecia miasta, którą można oglądać od listopada 2007 r. Dyrekcja Muzeum ściśle współpracuje z władzami samorządowymi na rzecz rozwoju miasta, czego przykładem jest choćby zlecenie przez Muzeum opracowania Koncepcji urbanistycznej śródmieścia Miasta Stalowa Wola, która zawiera inwentaryzację budynków o znaczeniu historycznym i cenne wskazówki do planów zagospodarowania miasta i kierunków działań w Śródmieściu. Ponadto Muzeum aktywnie uczestniczy w programach współpracy z podmiotami w kraju i zagranicą, pozyskuje dotacje unijne i inne na różnego rodzaju projekty edukacyjne i promujące kulturę.

Stalowa Wola posiada także dobrze rozwiniętą bazę sportowo-rekreacyjną: 2 stadiony, halę sportowo-widowiskową, 2 zespoły kortów ziemnych (w tym halę tenisową z zespołem pięciu kortów) oraz krytą pływalnię wraz z terenem rekreacyjnym i odkrytymi basenami. Istniejąca infrastruktura umożliwia uprawianie sportu przez cały rok.

Klubem sportowym o dużych tradycjach i jednocześnie rówieśnikiem miasta jest ZKS „Stal” z sekcjami koszykówki i piłki nożnej. Poza nim na terenie miasta działają następujące kluby i organizacje sportowe:

- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji,
- Katolicki Klub Sportowy "Victoria",
- Miejski Klub Lekkoatletyczny,
- Aeroklub Stalowowolski - lotnisko Turbia,
- Liga Obrony Kraju – Strzelnica Sportowa,

- Automobilklub,
- Miejski Klub Tenisowy "Sponsor-Stal",
- Stalowowski Klub Płetwonurkowy HOVER,
- Yacht Club Stalowa Wola,
- LOK – Przystań Wodna,
- Podkarpackie Centrum Nurkowe FROGMEN.

2.4.7. Identyfikacja problemów

1. Niekorzystna dla zatrudnienia kobiet struktura rynku pracy;
2. Relatywnie wysoka stopa bezrobocia;
3. Starzenie się społeczeństwa;
4. Brak dostatecznej możliwości korzystania z opieki długoterminowej;
5. Brak odpowiedniego zaplecza socjalnego;
6. Brak poczucia bezpieczeństwa w mieście; duży poziom wandalizmu – niszczenie ławek, zieleni, trawników, etc.;
7. Problem z zagospodarowaniem wolnego czasu dla dzieci i młodzieży;
8. Brak nowoczesnej bazy rekreacyjno-sportowej;

3. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest jedną z metod analizy aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej analizowanego podmiotu. Nazwa techniki pochodzi od pierwszych liter angielskich słów:

S	<i>Strengths</i>	Silne strony, atuty	ZASOBY
W	<i>Weaknesses</i>	Wady, słabości, słabe strony	
O	<i>Opportunities</i>	Okazje, możliwości, szanse	OTOCZENIE
T	<i>Threats</i>	Trudności, zagrożenia	

Technika ta, oceniająca zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne czynniki mogące mieć wpływ na powodzenie *Lokalnego Programu Rewitalizacji*, stanowi użyteczną pomoc prowadzącą do dokonania analizy zasobów i otoczenia miasta oraz określenia priorytetów rewitalizacji.

W celu uzyskania jasnej analizy traktuje się słabości i silne strony jako czynniki wewnętrzne z punktu widzenia społeczności lokalnej, na które społeczność ma wpływ, a okazje i zagrożenia jako czynniki zewnętrzne, zależne od otoczenia.

Otoczenie można podzielić na dwie sfery. Po pierwsze mamy do czynienia z otoczeniem przyrodniczo-geograficznym, po drugie z otoczeniem abstrakcyjnym, do którego należą np. system prawno-polityczny, trendy i przemiany ogólnospołeczne i gospodarcze, a nawet przemiany i trendy ogólnościatowe.

Analiza wewnętrzna i zewnętrzna znacznie ułatwia identyfikację atutów i możliwości, które należy szczególnie wykorzystać oraz słabych stron i zagrożeń, które należy przezwyciężyć.

Generalnie dziedziny, w których społeczność wykazuje siłę, można najłatwiej i najproduktywniej wykorzystać. Poprzez jasne określenie atutów i możliwości można stworzyć i wykorzystać nowe koncepcje i plany.

Dziedziny słabości i zagrożeń należy monitorować. Niektóre ze słabości mogą być kontrolowane i z łatwością korygowane, inne mogą być poza zasięgiem kontroli społeczności. Te zagrożenia należy określić i rozważyć w ramach planu działania.

Poniżej przedstawiono analizę SWOT przeprowadzoną dla obszarów mieszkaniowych i przemysłowych.

ANALIZA SWOT DLA OBSZARÓW MIESZKANIOWYCH	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
➤ Położenie na ważnych szlakach komunikacyjnych; ➤ Znaczący węzeł komunikacyjny w regionie; ➤ Unikalna w skali kraju architektura art deco; ➤ Ciekawa architektura – zabudowa COP-owska, wartość budynków sama w sobie; ➤ Mocne, trwałe więzi sąsiedzkie; ➤ Dobra infrastruktura handlowa, usługowa i publiczna; ➤ Solidna zabudowa, wysoki standard mieszkań; ➤ Zwarta sieć handlowa i usługowa (bliskość sklepów, kościoła, Domu Kultury); ➤ Duża ilość placówek publicznych: placówki oświatowe, kulturalne (kino, Dom Kultury, biblioteki); ➤ Duża ilość zieleni międzyblokowej; ➤ Ośrodek o znaczeniu lokalnym (powiatowym) w zakresie kultury, szkolnictwa, sądownictwa i administracji; ➤ Baza kulturowo – naukowa; ➤ Posiadanie wydziałów zamiejscowych renomowanych wyższych uczelni; ➤ Silne tradycje dotyczące sportu i kultury.	➤ Brak powszechnie akceptowalnej koncepcji zagospodarowania terenów międzyblokowych oraz urządzenia miejsc parkingowych; ➤ Mała ilość urządzonych, dostępnych miejsc publicznych; ➤ Brak centrum miasta (ryнку), gdzie skupiałoby się życie mieszkańców; ➤ Zbyt mała ilość wyznaczonych ścieżek rowerowych i parkingów; ➤ Starzenie się społeczeństwa; ➤ Powszechny „sentyment” mieszkańców do dawnych ogródków przyblokowych, co powoduje ograniczenia przy zagospodarowaniu przestrzeni międzyblokowych; ➤ Słabe poczucie mienia wspólnego; ➤ Niskie poczucie własności, co skutkuje niedbałością o otoczenie; ➤ Brak porządku w miejscach publicznych; ➤ Przedwojenne standardy infrastruktury technicznej wymagające kompleksowej modernizacji (kanalizacja ogólnospławna co powoduje, że w stanie dużej ilości opadów występują podtopienia); ➤ Niewłaściwy sposób sprzedaży gruntów – sprzedaż budynków i gruntów „po obrysie”; ➤ Brak poczucia bezpieczeństwa w mieście; duży poziom wandalizmu – niszczenie ławek, zieleni, trawników, etc.; ➤ Brak indywidualnego charakteru osiedli mieszkaniowych; ➤ Bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych; ➤ Niezadawalająca jakość wód podziemnych;

	➤ Duża emisja substancji i energii do środowiska związana z komunikacją samochodową; ➤ Niekorzystna dla zatrudnienia kobiet struktura rynku pracy; ➤ Relatywnie wysoka stopa bezrobocia; ➤ Brak dostatecznej możliwości korzystania z opieki długoterminowej; ➤ Brak odpowiedniego zaplecza socjalnego; ➤ Problem z zagospodarowaniem wolnego czasu dla dzieci i młodzieży; ➤ Brak odpowiedniej bazy rekreacyjno-sportowej; ➤ Niedostatecznie rozwinięta baza turystyczna, słabe zaplecze gastronomiczne – m.in. kawiarnie, ciastkarnie, lodziarnie, cukiernie – miejsca do spędzania wolnego czasu.
OKAZJE SZANSE	TRUDNOŚCI, ZAGROŻENIA
➤ Budowa infrastruktury drogowej pod tereny strefy aktywności gospodarczej (tereny poprzemysłowe), co powinno spowodować pobudzenie gospodarcze miasta i tym samym przyczynić się do rozwoju mieszkalnictwa w tym regionie; ➤ Pojawienie się nowych inwestorów – wzrost stopy życia mieszkańców; ➤ Powstanie obwodnicy miasta Stalowa Wola, co pozwoli na przeniesienie ruchu ze Śródmieścia na obrzeża miasta (obecnie teren przecięty jest drogą krajową); ➤ Możliwość pozyskania funduszy strukturalnych na doinwestowanie obszarów mieszkaniowych wymagających rewitalizacji; ➤ Rozwój infrastruktury teleinformatycznej; ➤ Poprawa wykorzystania istniejących zasobów; ➤ Wykorzystanie otaczających miasto zasobów leśnych i enklaw przyrodniczych w celu rozwoju turystyki lokalnej.; ➤ System zachęt dla osób	➤ „Piętno huty”; ➤ Niekorzystna tendencja demograficzna - starzenie się społeczeństwa; ➤ Spadek przyrostu naturalnego; ➤ Restrykcyjne przepisy prawa dotyczące budownictwa mieszkaniowego; ➤ Odływ młodych, wykształconych mieszkańców do innych ośrodków miejskich; ➤ Wysoki poziom i niekorzystna struktura bezrobocia: zdecydowana i cały czas wzrastająca przewaga kobiet wśród osób pozostających bez pracy, duży udział ludzi młodych wśród bezrobotnych, wzrastający udział starszych bezrobotnych, o zdezaktualizowanych kwalifikacjach; ➤ Pogłębianie się różnic infrastrukturalnych między dużymi ośrodkami miejskimi, a małymi miastami; ➤ Problem utylizacji odpadów komunalnych; ➤ Zbyt wysoki poziom bezrobocia; ➤ Niestabilna polityka państwa w zakresie służby zdrowia; ➤ Konkurencja większych ośrodków

rozpoczynających działalność gospodarczą; ➤ Program przeciwdziałaniu bezrobociu.	akademickich (Lublin, Kraków, Rzeszów).
ANALIZA SWOT DLA OBSZARU PRZEMYSŁOWEGO	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
➤ Liczne uregulowania prawne dotyczące zagospodarowania przestrzennego; ➤ Własne zasoby wody i ujęcia w wodę terenów przemysłowych; ➤ Stalowa Wola – jedno z najważniejszych centrów przemysłowych w regionie i kraju; ➤ Duża liczba przedsiębiorstw w mieście i okolicy; ➤ Szeroka gama gałęzi przemysłu; ➤ Znaczna liczba mieszkańców, w stosunku do całego powiatu; ➤ Korzystna struktura ludności - ok. 2/3 mieszkańców w wieku produkcyjnym; ➤ Specjalna Strefa Ekonomiczna „EUROPARK Wisłosan”; ➤ Instytucje otoczenia biznesu; ➤ Atrakcyjne z punktu widzenia turystyki warunki w regionie.	➤ Zły stan infrastruktury technicznej, co obniża atrakcyjność miasta dla nowych inwestorów; ➤ Niezagospodarowane i zdegradowane tereny wcześniej wykorzystywane pod intensywną działalność produkcyjną, które obecnie psują obraz miasta; ➤ Infrastruktura drogowa wymagająca modernizacji i rozbudowy; ➤ Niedostateczne uzbrojenie terenów; ➤ Zbyt mała ilość terenów pod inwestycje (dużo zalesionych obszarów); ➤ Składowiska odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych, wymagające rekultywacji; ➤ Konieczność ograniczenia emisji szkodliwych pyłów i gazów; ➤ Starzenie się społeczeństwa – niechęć do zmian; ➤ Mała zdolność sektora przedsiębiorców tworzenia nowych miejsc pracy; ➤ Duża liczba osób zatrudnionych u dużych przedsiębiorców, którzy systematycznie redukują zatrudnienie; ➤ Mała innowacyjność przedsiębiorstw; ➤ Niedokapitalizowanie przedsiębiorstw działających w mieście związane z trudnościami przedsiębiorców w inwestowaniu; ➤ Słaba kooperacja między przedsiębiorcami i ich współdziałanie z władzami miasta w celu stworzenia prężnego ośrodka gospodarczego; ➤ Zły stan infrastruktury technicznej, co obniża atrakcyjność miasta dla nowych inwestorów; ➤ Zdegradowane obszary poprzemysłowe; ➤ Brak promocji regionu.

OKAZJE SZANSE	TRUDNOŚCI, ZAGROŻENIA
➤ Budowa infrastruktury drogowej pod tereny strefy aktywności gospodarczej (tereny poprzemysłowe), co powinno spowodować pobudzenie gospodarcze miasta; ➤ Pojawianie się nowych inwestorów; ➤ Budowa obwodnicy Stalowej Wola, co zwiększy atrakcyjność miasta; ➤ Możliwość pozyskania funduszy strukturalnych na doinwestowanie obszarów przemysłowych i rozwój zasobów ludzkich; ➤ Stalowa Wola – młodym miastem, z dużą liczbą młodych mieszkańców; ➤ Rozwój szkolnictwa, w tym wyższego, podnoszenie poziomu edukacji mieszkańców; ➤ Promocja lokalnego przemysłu, gospodarki, przedsiębiorców na terenie kraju i za granicą; ➤ Rozwój otoczenia i instytucji wspierających biznes; ➤ Dostępność środków unijnych dla przedsiębiorców; ➤ Współpraca przedsiębiorców i władz lokalnych; ➤ Zainteresowanie międzynarodowych inwestorów; ➤ Wzrost lokalnej przedsiębiorczości; ➤ Rozwój rynku usługowo – handlowego; ➤ Działania podejmowane w ramach funkcjonowania Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Europark Wisłosan”; ➤ Polityka władz miasta sprzyjająca inwestora.	➤ Upadek przemysłu ciężkiego, na którym w dużym stopniu opierała się gospodarka Stalowej Woli; ➤ Małe zainteresowanie ze strony krajowych i zagranicznych inwestorów strategicznych; ➤ Problemy operacyjne i finansowe sprywatyzowanych dawnych przedsiębiorstw państwowych; ➤ Niestabilny i skomplikowany system podatkowy; ➤ Wysokie podatki i ubezpieczenie ZUS.

4. POWIĄZANIA PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

4.1. Poziom europejski

Strategia Lizbońska jest podstawowym programem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej, przyjętym w marcu 2000 roku. Głównym celem, a jednocześnie zakładanym rezultatem realizacji Strategii Lizbońskiej, jest dążenie do uczynienia z Unii wiodącej gospodarki świata w perspektywie do 2010 roku. Przyjęcie przez Unię Europejską tego programu było wyrazem uświadomienia sobie konieczności zasadniczej reformy systemu społeczno-gospodarczego Europy.

Strategia Lizbońska w sferze społecznej zakłada dążenie do wzrostu zatrudnienia i zmiany modelu społecznego, wzrost aktywności zawodowej, uelastycznienie rynku pracy, poprawę edukacji, unowocześnienie systemu zabezpieczeń społecznych, ograniczanie biedy i wykluczenia społecznego. Rewitalizacja jest procesem sprzyjającym zmianie modelu społecznego na danym terenie, wspiera także procesy przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu.

Strategiczne Wytyczne Wspólnotowe 2007-2013 podają m.in.:

1. Zwiększenie atrakcyjności Europy i jej regionów pod względem inwestycji i zatrudnienia:
 - punkt 1.1.1 Rozszerzenie i poprawa infrastruktury transportowej.
Poprawa poziomu wiedzy i innowacyjności na rzecz wzrostu
 - punkt 1.2.2 Ułatwianie innowacji i promocja przedsiębiorczości.
2. Terytorialny wymiar polityki spójności:
 - punkt 2.1 Wkład miast we wzrost i zatrudnienie.

4.2. Poziom krajowy

Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015

Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015 przyjęta w listopadzie 2006 roku koncentruje się na uwzględnieniu zasady zrównoważonego rozwoju, tj. równorzędnym traktowaniu trzech podstawowych filarów: gospodarczego, społecznego i środowiskowego. Strategia Rozwoju Kraju jest podstawowym dokumentem strategicznym w obszarze społeczno-gospodarczym. W wymiarze społecznym założenia Strategii Rozwoju Kraju koncentrują się głównie na:

uzyskaniu wysokiego współczynnika aktywności zawodowej ludności i niskiego poziomu bezrobocia, mobilności społeczno-zawodowej, skutecznym ograniczeniu zakresu biedy i marginesu wykluczenia społecznego oraz promocji integracji społecznej, budowie społeczeństwa obywatelskiego obfitującego w zróżnicowane formy aktywności obywatelskiej.

Narodowa Strategia Spójności 2007 – 2013 (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007 – 2013)

Narodowa Strategia Spójności (NSS) (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) to dokument strategiczny określający priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007–2013. Celem strategicznym Narodowej Strategii Spójności jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Polski w ramach Unii Europejskiej i wewnątrz kraju.

Cele NSRO 2007 – 2013 w odniesieniu do SWW 2007 – 2013

SWW punkt 1.1.1 Rozszerzenie i poprawa infrastruktury transportowej – NSRO cel 3; Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski.

SWW punkt 1.2.2 Ułatwianie innowacji i promocja przedsiębiorczości – NSRO cel 4; Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług.

SWW punkt 2.1 Wkład miast we wzrost i zatrudnienie – NSRO cel 5; Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej opracowana została dla włączenia Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej UE, stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia

społecznego. Działania przewidziane w Strategii mają przyczynić się do: dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy, rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy, modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia, wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007 – 2013

Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL) stanowi jeden z elementów systemu realizacyjnego Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007–2013, których celem strategicznym jest: tworzenie warunków do wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Cel 6: PO KL to wzrost spójności terytorialnej. Jak pokazuje diagnoza, kwestie bezrobocia, zatrudnienia, jak również poziomu wykształcenia są zróżnicowane przestrzennie. Wsparcie regionalnych zasobów ludzkich poprzez działania w zakresie zwiększania dostępu do zatrudnienia, edukacji, promocji przedsiębiorczości w istotny sposób przyczynią się do redukcji różnic regionalnych w tych obszarach. Wzrost spójności terytorialnej jest szczególnym wyzwaniem w kontekście zachodzących procesów restrukturyzacyjnych i przekształceń sektorowych.

4.3. Poziom regionalny

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2013 opracowany został przez Zarząd Województwa Podkarpackiego. Realizacja lokalnego programu rewitalizacji dla miasta Stalowa Wola jest spójna z głównym celem osi priorytetowej 7. Spójność wewnątrzregionalna, którym jest „Zmniejszenie występujących wewnątrz województwa różnic rozwojowych”. Realizacja tego celu będzie następowała poprzez cele szczegółowe, a mianowicie:

- wzmocnienie ośrodków miejskich,

- ożywienie społeczno-gospodarcze obszarów zdegradowanych,
- zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej obszarów zmarginalizowanych gospodarczo.

Wskazane uwarunkowania powodują, iż konieczne jest podjęcie działań dostosowanych do różnych typów obszarów problemowych występujących na terenie całego województwa. W ramach niniejszych osi priorytetowych wyodrębnione zostały trzy następujące typy obszarów problemowych:

- wymagające rewitalizacji miasta lub ich części,
- obszary i obiekty zdegradowane m.in. w wyniku: upadku przemysłu, likwidacji rozpoczętych inwestycji ze względu na przemiany społeczno-gospodarcze,
- obszary zmarginalizowane gospodarczo charakteryzujące się niską skutecznością w przyciąganiu firm.

Skierowanie pomocy do wymienionych obszarów problemowych wzmocni wewnętrzną spójność województwa oraz zapewni im możliwość wniesienia wkładu w zatrudnienie i wzrost. Niniejsza oś służąca wsparciu obszarów dotkniętych lub zagrożonych degradacją fizyczną i wykluczeniem społecznym, o których mowa w art. 7, ust. 2, lit. a) Rozporządzenia nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1783/1999 obejmuje również wydatki na mieszkalnictwo, które realizowane będą zgodnie z postanowieniami wskazanego aktu prawnego oraz Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. W ramach działania 7.1. *Rewitalizacja miast* przewidziano wsparcie dotyczące:

- przedsięwzięć na obszarach i w obiektach rekapitalizowanych, w tym renowacji, rewaloryzacji, modernizacji, adaptacji i wyposażenia istniejącej zabudowy na wskazane wyżej cele oraz poprawy estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej;
- budowy i wyposażenia nowych obiektów;
- renowacji części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkaniowych oraz renowacji i adaptacji na cele mieszkaniowe budynków istniejących stanowiących własność władz publicznych lub własność podmiotów działających w celach niezarobkowych;
- system poprawy bezpieczeństwa publicznego oraz przedsięwzięć mających na celu walkę z przestępczością i patologiami społecznymi;

- przedsięwzięć służących aktywizacji społeczności zamieszkujących obszary rewitalizowane oraz przeciwdziałaniu negatywnym zjawiskom społecznym.

Natomiast w ramach działania 7.2. *Rewitalizacja obszarów zdegradowanych* przewidziano wsparcie dotyczące rewitalizacji obszarów zdegradowanych poprzez nadanie im nowych funkcji społeczno-gospodarczych celem odwrócenia niekorzystnej sytuacji społeczno-gospodarczej. W przedstawionym zakresie realizowane będą przedsięwzięcia służące adaptacji do nowych funkcji obszarów lub obiektów przemysłowych, popegeerowskich, powojkowych oraz takich, które są wynikiem zaniechania rozpoczętych inwestycji. Realizowane projekty dotyczyć będą m. in.:

- przedsięwzięć na obszarach i w obiektach rekapitalizowanych służących ich adaptacji do wskazanych wyżej potrzeb;
- rekultywacja terenów zdegradowanych;
- przedsięwzięć służących wypromowaniu obszarów i obiektów rewitalizowanych;
- renowacji części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych na terenach stanowiących własność władz publicznych lub własność podmiotów działających w celach niezarobkowych.

W związku z powyższym inwestycja przewidziane do realizacji w ramach lokalnego programu rewitalizacji dla miasta Stalowa Wola wpisuje się w pełni w zakres zadań przewidzianych do realizacji w ramach osi priorytetowej 7. RPO WP.

Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2020, przyjęta przez Sejmik Województwa Podkarpackiego 20 października 2006 r. wyznacza cele i działania, służące podnoszeniu konkurencyjności regionu oraz przełamywaniu istniejących jeszcze strukturalnych problemów gospodarczych i społecznych. Są to wyzwania, którym województwo podkarpackie musi sprostać w dobie postępującego procesu globalizacji, liberalizacji i rozwoju gospodarki opartej na wiedzy. Rewitalizacja wskazanych obszarów w Stalowej Woli przyczyni się do realizacji wizji rozwoju województwa podkarpackiego: Województwo podkarpackie powinno stać się obszarem zrównoważonego rozwoju, integrującym cele społeczne, ekologiczne i gospodarcze oraz zapewniającym możliwości realizacji potrzeb społeczeństwa i osiągnięcie wysokiego standardu życia. W strategii wyznaczono obszary strategiczne, w których wskazano cele i kierunki działania. Program

rewitalizacji w sposób szczególnie wpisuje się w realizację celów wskazanych w następujących obszarach kluczowych dla rozwoju Podkarpacia:

Obszar strategiczny: Gospodarka regionu

Cel strategiczny: Tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki poprzez rozwijanie przedsiębiorczości, zwiększanie jej innowacyjności oraz podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu.

Priorytet 2: Budowanie regionalnego systemu innowacji poprzez rozwój rzeszowskiego obszaru metropolitalnego oraz powiązań między nauką a gospodarką.

Kierunek działania 1:

Wzmocnienie innowacyjnych firm i stymulowanie powstawania nowych przedsiębiorstw innowacyjnych.

Kierunek działania 3:

Wzmocnienie i rozwój kultury innowacyjnej mieszkańców regionu.

Priorytet 3: Działania na rzecz podniesienia atrakcyjności regionu dla rozwoju inwestycji.

Kierunek działania 1:

Rozbudowa i modernizacja infrastruktury techniczno-ekonomicznej i organizacyjnej.

Kierunek działania 2:

Tworzenie korzystnego klimatu dla inwestorów.

Kierunek działania 3:

Promocja potencjału gospodarczego i inwestycyjnego regionu, z uwzględnieniem sektorów wysokiej szansy.

Obszar strategiczny: Infrastruktura techniczna

Cel strategiczny:

Poprawa dostępności komunikacyjnej i infrastruktury technicznej województwa.

Obszar strategiczny: Kapitał społeczny

Cel strategiczny:

Wszechstronny rozwój kapitału społecznego, umożliwiający pełne wykorzystanie potencjału i możliwości rozwoju osobistego mieszkańców regionu.

Kierunek działania 4:

Dostosowanie systemu kształcenia, w tym ustawicznego, do potrzeb rynku pracy.

Obszar strategiczny: Współpraca międzynarodowa

Cel strategiczny:

Wspieranie rozwoju gospodarczego regionu, wykorzystanie potencjału turystycznego i dziedzictwa kulturowego oraz ochrona wartości przyrodniczo-krajobrazowych.

Priorytet 1: Tworzenie warunków do podejmowania wspólnych przedsięwzięć gospodarczych i pozyskiwania inwestycji

Obszar strategiczny: Zabezpieczenie społeczne

Priorytet 1: Wspieranie działań na rzecz osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Priorytet 4: Propagowanie i rozwijanie obywatelskiego uczestnictwa w zaspokajaniu ludzkich potrzeb.

**Projekt Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego –
wybrane kierunki działań**

W Projekcie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego znajdują się następujące wnioski dotyczące rewitalizacji:

5. Działania i zadania z zakresu gospodarki przestrzennej, których realizacja jest niezbędna dla osiągnięcia założonych w planie celów.

5.1. Wykaz działań i zadań w ujęciu przedmiotowym:

1.29 Podjęcie działań organizacyjnych i technicznych, stworzenie warunków do pozyskania środków na rzecz znaczącego ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, w tym realizacji planowanych inwestycji o charakterze rządowym i samorządowym związanych z

odciążeniem ruchu komunikacyjnego, będącego dodatkowym i znaczącym źródłem zanieczyszczenia powietrza i emisji hałasu m.in. w Stalowej Woli.

1.53. Ochrona historycznych układów urbanistycznych wymagających szczególnej ochrony – kontynuacja procesów rozpoczętych w zakresie ochrony miast historycznych oraz wprowadzanie nowych zadań (tworzenie planów rewaloryzacji i rewitalizacji dla miast historycznych, wprowadzanie stref ochrony).

Uzasadnienie:

1. utrzymanie ciągłości kulturowej,
2. zachowanie i ochrona unikalnych wartości kulturowych regionu jako elementu atrakcyjności turystycznej,
3. rozwój współczesnych instytucji, organizacji i działalności kulturotwórczej,
4. stymulacja rozwoju, itp.

5.2. Wykaz działań i zadań w ujęciu podmiotowym:

1. Środowisko naturalne i kulturowe.

Powiat stalowowolski – dziedzictwo kulturowe

- obiekty i zespoły obiektów zabytkowych przewidziane do szczególnej ochrony (1.53):
Stalowa Wola – Rozwadów – zespół klasztorny oo. Kapucynów, Kościół p.w. Zwiastowania NMP, murowany połowa XVIII wieku;
- szlaki kulturowe o znaczeniu ponadregionalnym – Szlak Architektury Drewnianej.

4.4. Poziom lokalny

MISJA MIASTA STALOWA WOLA

Stalowa Wola jest nowoczesnym ośrodkiem przemysłowym o bogatych tradycjach oraz regionalnym centrum nauki i kultury. Wyróżnia się otwartością na nowe inicjatywy.

Jest atrakcyjnym i przyjaznym miejscem dla inwestorów oraz mieszkańców i osób je odwiedzających.

WIZJA MIASTA STALOWA WOLA

Dzięki rozwojowi ośrodków kulturalnych i edukacyjnych Stalowa Wola do 2015 r. stanie się przyjaznym dla młodych osób regionalnym centrum nauki i kultury.

Modernizacja infrastruktury technicznej uczyni miasto nowoczesnym, czystym i innowacyjnym ośrodkiem przemysłowym, stwarzającym korzystne warunki dla inwestorów, oferujących miejsca pracy dla lokalnej społeczności. Działania te przełożą się na wzrost dochodów i poprawę warunków życia mieszkańców.

Strategia Rozwoju Miasta Stalowa Wola na lata 2007 – 2015, przyjęta przez Radę Miejską w Stalowej Woli w dniu 31.03.2008 r. Uchwałą Nr XXIV/351/08, przewiduje w poszczególnych obszarach strategicznych następujące cele i działania:

OBSZAR INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Priorytet: Poprawa infrastruktury drogowej i rozwiązań komunikacyjnych

CELE STRATEGICZNE

4) Poprawa estetyki architektonicznej miasta.

DZIAŁANIA

8) Modernizacja budynków użyteczności publicznej.

9) Zagospodarowanie centrum miasta.

10) Nadzór nad architekturą przestrzeni.

OBSZAR ŚRODOWISKO NATURALNE

Priorytet: Ochrona terenów zagrożonych degradacją.

CELE STRATEGICZNE

1) Stworzenie pozytywnego obrazu miasta - ekologicznego i nowoczesnego.

2) Poprawa świadomości proekologicznej mieszkańców.

3) Ograniczenie zanieczyszczenia środowiska naturalnego.

4) Poprawa infrastruktury ochrony środowiska.

OBSZAR SFERA SPOŁECZNA

Priorytet: Poprawa warunków socjalno-bytowych i atrakcyjności kulturalno rekreacyjnej miasta

CELE STRATEGICZNE

1) Poprawa jakości życia mieszkańców.

2) Poprawa jakości i dostępu do opieki medycznej.

3) Aktywizacja gospodarcza mieszkańców.

4) Rozwój szkolnictwa wyższego.

5) Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy.

6) Rozwój budownictwa mieszkaniowego.

7) Poprawa bezpieczeństwa w mieście.

DZIAŁANIA

1) Poprawa warunków socjalno-bytowych i atrakcyjności kulturalno-rekreacyjnej miasta

2) Usprawnienie organizacji służby zdrowia i modernizacja obiektów.

3) Utworzenie zakładu opieki paliatywnej.

4) Budowa hospicjum.

5) Wspieranie organizacji pozarządowych.

6) Utworzenie centrum dla osób niepełnosprawnych.

7) Modernizacja i rozbudowa schroniska dla bezdomnych.

8) Rozwój szkół wyższych – budowa obiektów dla KUL, PRZ.

9) Współpraca miasto – starostwo w zakresie oświaty ponadgimnazjalnej.

10) Stworzenie międzyszkolnego centrum wspierania dzieci i młodzieży.

11) Budowa obiektu biblioteki międzyszkolnej.

12) Budowa boisk przy szkołach.

13) Poprawa bazy obiektów sportowo-rekreacyjnych (modernizacja stadionu) i kulturalnych (kino, MDK).

14) Stworzenie pawilonu wystawienniczego dla Muzeum Regionalnego.

15) Zagospodarowanie Parku w Charzewicach.

16) Udostępnienie i uzbrojenie terenów pod rynek mieszkaniowy oraz budowa budynków mieszkalnych.

OBSZAR SFERA GOSPODARCZA

Priorytet: Dalszy rozwój przemysłu oraz stworzenie warunków dla nowych inwestycji.

CELE STRATEGICZNE

1) Rozwój i modernizacja dużych zakładów przemysłowych.

2) Rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw.

3) Podjęcie działań mających na celu przyciągnięcie inwestorów zewnętrznych.

4) Rozwój turystyki.

5) Innowacyjna gospodarka.

DZIAŁANIA

1) Dalsze zagospodarowanie i rozwój terenów poprzemysłowych w rejonie HSW S.A. i TSSE.

- 2) Rewitalizacja zdegradowanych terenów przemysłowych.
- 3) Wsparcie dla przedsiębiorstw (JOB).
- 4) Rozwój lokalnego funduszu pożyczkowego i poręczeniowego.
- 5) Adaptacja obiektu na utworzenie inkubatora technologicznego.
- 6) Kompleksowe uzbrojenie terenów.
- 7) Utworzenie biznesowego centrum kongresowo-wystawienniczego.
- 8) Utworzenie klastrów branżowych.
- 9) Zagospodarowanie brzegów Sanu do celów rekreacyjnych.
- 10) Budowa ośrodka rekreacyjno-wypoczynkowego.
- 11) Rozbudowa hotelu Hutnik.
- 12) Budowa ścieżek rowerowych w mieście i okolicach.
- 13) Wspólne projekty z innymi JST.

OBSZAR WSPÓŁPRACA WEWNĘTRZNA I ZEWNĘTRZNA

Priorytet: Nawiązanie współpracy regionalnej i międzynarodowej.

CELE STRATEGICZNE

- 1) Integracja społeczności lokalnej.
- 2) Nawiązanie współpracy regionalnej.
- 3) Nawiązanie współpracy międzynarodowej.
- 4) Budowa Społeczeństwa Obywatelskiego.

DZIAŁANIA

- 1) Utworzenie strefy śródmiejskiej.
- 2) Rewitalizacja Rynku w Rozwadowie, w tym odbudowa ratusza.
- 3) Rewitalizacja parku miejskiego i jordanowskiego.
- 4) Aktywne uczestnictwo mieszkańców we wszelkich przedsięwzięciach rozwoju miasta.
- 5) Wspieranie inicjatyw mieszkańców i władz miasta.
- 6) Współpraca z miastami regionalnymi.
- 7) Zaproszenie do miasta zagranicznych inwestorów.

Wieloletni Plan Inwestycyjny Gminy Stalowa Wola pn.: „Poprawa stanu infrastruktury społecznej i technicznej oraz naukowo – dydaktyczno – gospodarczej w Gminie Stalowa Wola na lata 2008 – 2013”, przyjęty Uchwałą Rady Miejskiej w Stalowej Woli Nr XLVII/839/09

z dnia 30.06.2009 r. Plan obejmuje działania rewitalizacyjne uwzględnione w Lokalnym Programie Rewitalizacji.

Strategia Mieszkaniowa Miasta Stalowa Wola do 2010 roku, przyjęta Uchwałą Rady Miejskiej w Stalowej Woli Nr XIII/219/99 z dnia 26 listopada 1999 r. Zapisy zawarte w Strategii Mieszkaniowej Miasta Stalowa Wola dotyczące rewitalizacji przedstawiają się następująco:

2.B. Kompleksowa renowacja i modernizacja

Stworzenie warunków dla dobrowolnego udziału właścicieli nieruchomości w operacjach renowacyjnych poprzez system zachęt finansowych oraz pomoc organizacyjno-prawną ze strony gminy.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Stalowa Wola, przyjęte uchwałą Rady Miejskiej w Stalowej Woli Nr XXXIV/483/05 z dnia 21 stycznia 2005 r. z późn. zm. Zapisy zawarte w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Stalowa Wola dotyczące rewitalizacji przedstawiają się następująco:

2.2.2. Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Stalowa Wola:

- a) dla terenów zabudowanych o wartościach historycznych i elementach zabytkowych (stara zabudowa Rozwadowa, zespoły COP, zespół zabytkowy w Charzewicach) wnioskowanych o objęcie ochroną prawną poprzez wpis do rejestru elementów cennych historycznie:
 - działania rehabilitacyjne dotyczące układu przestrzennego oraz podnoszenia walorów użytkowych i estetycznych zasobów oraz uzupełnienia zabudowy o funkcjach mieszkaniowych i usługach,
 - działania rewitalizacyjne Rynku Rozwadowskiego.

- b) dla terenów zabudowy mieszkaniowo-usługowej o wysokiej, średniej i niskiej intensywności ustala się:
 - poprawę stanu estetyki zagospodarowania oraz prawidłową ekspozycję budynków przy dopuszczeniu modernizacji i uzupełnień.

2.3.4. Zaplecze motoryzacji – parkingi:

- na terenach zabudowy wielorodzinnej istnieje potrzeba rezerwowania terenów na cele postojowe.

3. Kierunki polityki przestrzennej.

3.1. Polityka w zakresie ochrony środowiska:

- zabezpieczenie terenów o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych,
- zwiększenie dostępu do terenów rekreacyjnych,
- do obiektów podlegających ochronie Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody należą m.in. następujące zabytki przyrody: sześć okazów drzew (2 jesiony, 2 sosny, 1 lipa, 1 buk) w parku podworskim w Charzewicach;

3.2. Polityka w zakresie *ochrony dóbr kultury*:

- przywracanie wartości (rewaloryzacja obiektów i zespołów zabytkowych, modernizacja i rehabilitacja zespołu staromiejskiego w Rozwadowie);
- zachowanie ich naturalnego otoczenia, tj. zarówno układów i założeń urbanistycznych jak i zieleni towarzyszącej (w tym szczególnie zespołów parkowych);

4. Instrumenty realizacji polityki przestrzennej.

4.1. Plany miejscowe.

4.1.3. Obszary wskazane do objęcia programami rewitalizacji wg uchwalonego Planu Rozwoju Lokalnego Miasta Stalowa Wola, to m.in.:

- Osiedle Fabryczne,
- Osiedle Śródmieście,
- Osiedle Metalowców.
- Rynek w Rozwadowie,

4.4. Marketing – wśród podstawowych zadań:

- uzyskanie akceptacji społecznej, przychylności a także współdziałania przy realizacji celów

5. OBSZARY KRYZYSOWE

5.1. Granice obszarów przeznaczonych do rewitalizacji

Samorząd Stalowej Woli od wielu lat prowadzi działania zmierzające do identyfikacji i kompleksowego rozwiązania problemów społecznych, przestrzennych i gospodarczych występujących na terenie miasta, czego wyrazem były m.in. plany rewitalizacji uchwalane dla poszczególnych obszarów miasta już od 2004 r. W wyniku prac zespołów ekspertów z Urzędu Miasta i zewnętrznych oraz konsultacji przeprowadzanych z mieszkańcami wyznaczono obszary kryzysowe i zaproponowano działania naprawcze. Część z nich udało się zrealizować do chwili przygotowywania niniejszego dokumentu, inne trzeba było zweryfikować lub odłożyć w czasie ze względu na różne uwarunkowania, głównie ograniczenia budżetowe. Weryfikacji poddawano również granice obszarów, gdyż miasto jest żywym organizmem, w którym cały czas zachodzi wiele zmian.

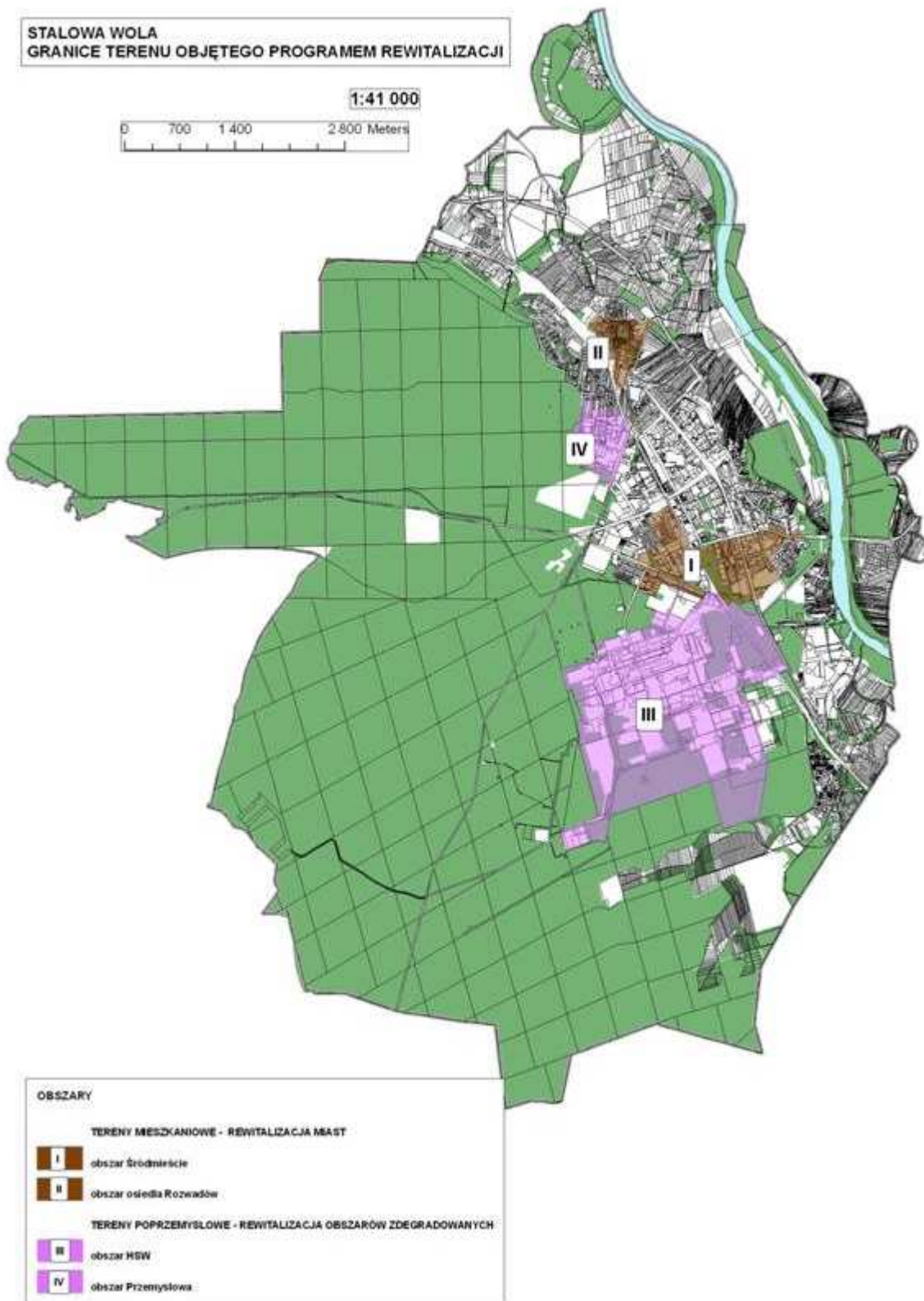
Analiza problemów pozwoliła na wytypowanie 4 obszarów, które charakteryzują się największym natężeniem występowania negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych. Są to dwa obszary miejskie (Śródmieście i Osiedle Rozwadów) oraz dwa zdegradowane (poprzemysłowe: Huta Stalowa Wola oraz ul. Przemysłowa). Na obszarach Śródmieście i Osiedle Rozwadów planowane są do realizacji inwestycje z zakresu mieszkalnictwa. Wybór dwóch obszarów² wsparcia mieszkalnictwa uzasadniony jest występowaniem na każdym z nich specyficznych, właściwych dla danego obszaru zjawisk, które wymagają podjęcia interwencji. Na każdym z nich będą realizowane kompleksowe zespoły działań zmierzające do przywrócenia obszarom ich pierwotnych funkcji oraz do ich rozwoju społeczno-gospodarczego. Działanie te zostały opisane w dalszej części niniejszego dokumentu.. Ponadto, lokalizacja przedmiotowych obszarów uniemożliwia ich połączenie w jeden, spójny terytorialnie, obszar.

Poniżej opisano i przedstawiono na rysunkach granice obszarów wskazanych do rewitalizacji oraz ich rozmieszczenie na mapie miasta.

² „Wytyczne w zakresie przygotowania lokalnych programów rewitalizacji” stawiają wymóg uzasadnienia wyboru więcej niż jednego obszaru wsparcia mieszkalnictwa.

Mapa 1. Obszary wybrane do rewitalizacji

Źródło: Urząd Miasta Stalowa Wola

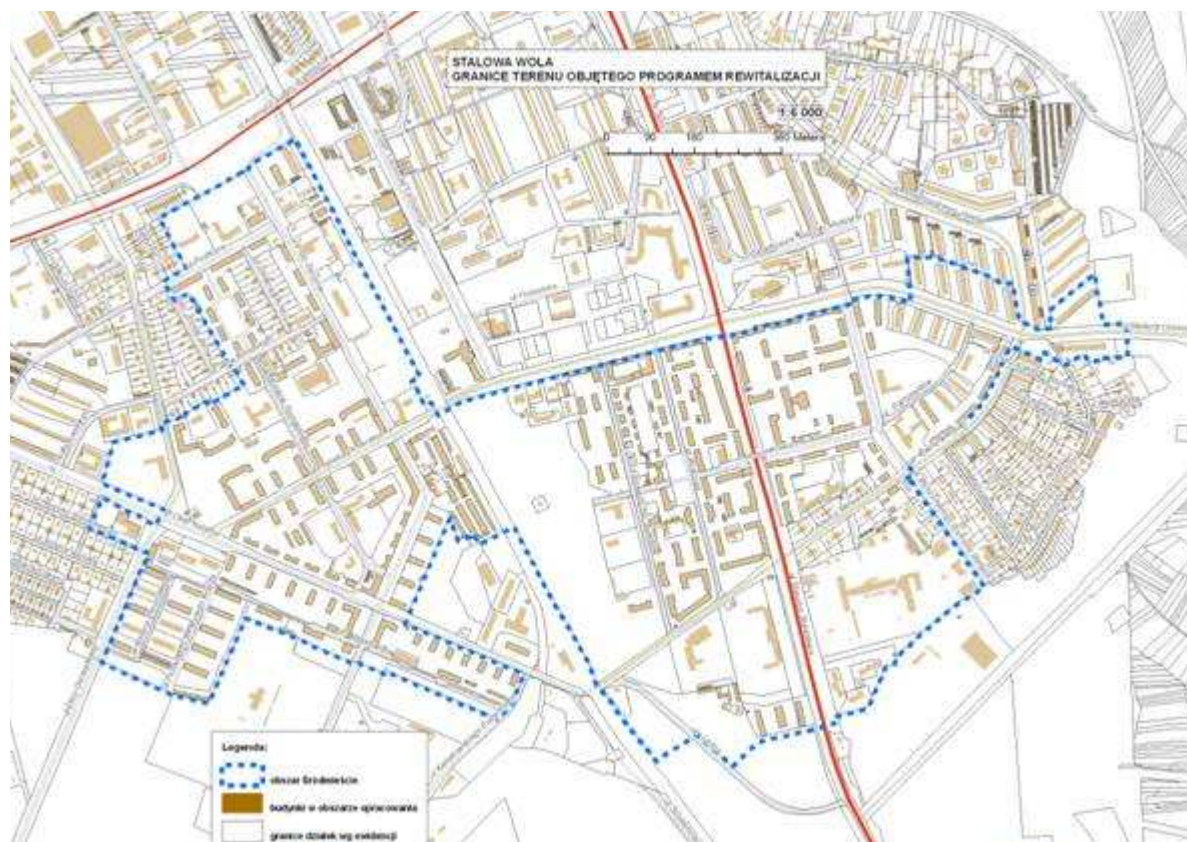

Obszar nr I - Śródmieście

Obszar Śródmieście obejmuje 3 osiedla: Fabryczne, Metalowców i Śródmieście oraz fragment Osiedla Flisaków. Osiedla te tworzą wspólny obszar ze względu na położenie (osiedla graniczą ze sobą); tożsame funkcje, jakie pełnią oraz podobne problemy występujące na ich obszarze.

Granica rewitalizowanego obszaru biegnie wzdłuż ul. Popiełuszki, ul. Czarnieckiego, obejmując bloki położone przy tej ulicy, ul. Żwirki i Wigury, ul. Prymasa Stefana Wyszyńskiego do ul. Przestrzennej, omija zabudowania między ul. Staszica a ul. Leśną, po czym prowadzi wzdłuż ul. Mickiewicza, torów kolejowych, zabudowań przy ul. Hutniczej, ul. Ofiar Katynia, ul. Kwiatkowskiego, obejmuje zabudowania przy ul. Metalowców, ul. Orzeszkowej, ul. PCK, ul. Niezłomnych, ul. Podleśnej oraz ul. 1 Sierpnia, a następnie biegnie wzdłuż torów kolejowych do przejazdu kolejowego w ul. Popiełuszki. Obszar Śródmieście jest obszarem miejskim, na którym planowana jest realizacja inwestycji z zakresu mieszkalnictwa.

Mapa 2. Obszar nr I - Śródmieście

Źródło: Urząd Miasta Stalowa Wola

Obszar nr II - Osiedle Rozwadów

Programem rewitalizacji objęto znaczną część osiedla Rozwadów, obejmującą przede wszystkim tereny dawnego miasteczka Rozwadów. Granice obszaru ograniczone są od północy ul. Broniewskiego, Zieloną i Polną, od zachodu ul. Dąbrowskiego, od wschodu Graniczną, a od południa ul. Traugutta i Klasztorną.

Obszar Osiedle Rozwadów jest obszarem miejskim, na którym planowana jest realizacja inwestycji z zakresu mieszkalnictwa.

Mapa 3. Obszar nr II - Osiedle Rozwadów

Źródło: Urząd Miasta Stalowa Wola

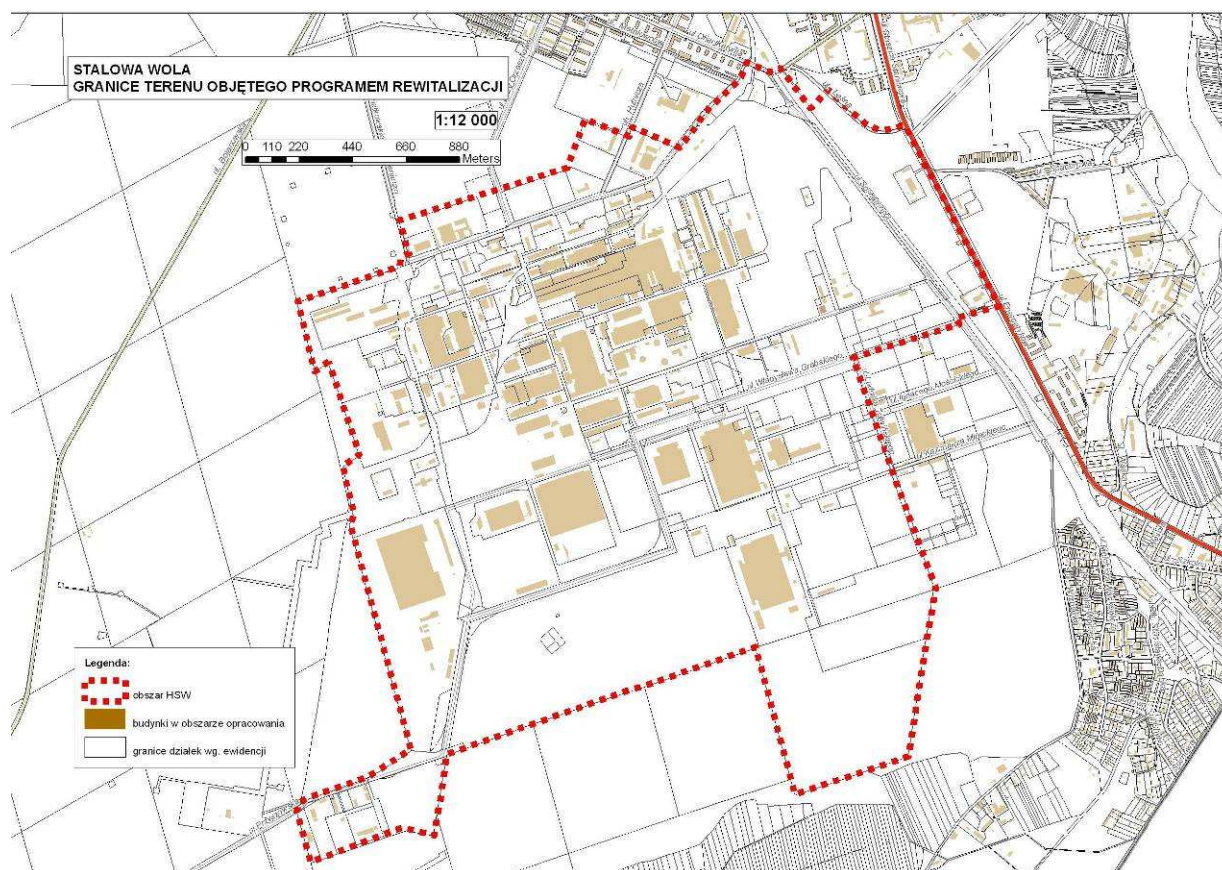

Obszar nr III - Huta Stalowa Wola

Rewitalizowany obszar położony jest na południu miasta, od północy ograniczony jest ulicą Kwiatkowskiego aż do ul. Bojanowskiej, od zachodu ul. Bojanowską, od południa częściowo ul. Bojanowską i dalej ogrodzeniem HSW, od wschodu ul. Energetyków i ul. Leśną, od zachodu ul. Solidarności.

Obszar ten jest obszarem zdegradowanym przemysłowym. Geneza powstania obszaru i problemy wynikające ze stanu aktualnego przedstawione są w dalszej części opracowania.

Mapa 4. Obszar nr III - Huta Stalowa Wola

Źródło: Urząd Miasta Stalowa Wola

Obszar nr IV - ul. Przemysłowa

Rewitalizowany obszar położony jest na północ od osiedli mieszkaniowych wskazanych do rewitalizacji, ograniczony jest od północy korytarzem ekologicznym (od terenów leśnych do wiązki torów kolejowych), wschodnią granicę stanowi linia kolejowa Tarnobrzeg-Nisko,

południową – linia wytyczona między budynkami przy ul. 1 Sierpnia a ul. Niezłomnych. Od zachodu obszar zamknięty jest terenami leśnymi.

Obszar ten jest obszarem zdegradowanym przemysłowym. Geneza powstania obszaru i problemy wynikające ze stanu aktualnego przedstawione są w dalszej części opracowania.

Mapa 5. Obszar nr IV - ul. Przemysłowa

Źródło: Urząd Miasta Stalowa Wola

5.2. Charakterystyka obszarów przeznaczonych do rewitalizacji

5.2.1. Ogólna charakterystyka obszarów kryzysowych

Na skutek procesów rynkowych wiele miast w Polsce utraciło dotychczasową bazę ekonomiczną w postaci ośrodków przemysłowych. W szczególnie trudnej sytuacji znalazły się miasta takie, jak Stalowa Wola, których byt ekonomiczny opierał się przez długi okres na funkcjonowaniu jednego zakładu przemysłowego, zatrudniającego wiele tysięcy osób.

W wyniku globalizacji gospodarki oraz wdrożenia reguł gospodarki rynkowej w Polsce od początku lat 90. występuje problem z branżami przemysłu, które wymagają restrukturyzacji. W stosunku do niektórych sektorów podjęto już głęboki proces restrukturyzacji, jednakże nadal brakuje regionalnie zorientowanych instrumentów polityki społeczno-gospodarczej, oddziałujących nie tylko bezpośrednio na sektor, którego dotyczy proces restrukturyzacji, ale także na obszary, w których przedsiębiorstwa są zlokalizowane. Obszary te cechuje koncentracja bezrobocia, zwłaszcza strukturalnego i patologii społecznych. Poza tym występuje niski poziom przedsiębiorczości, brak czynników wzrostu, a ludność zamieszkująca te tereny pomimo dość dobrego poziomu wykształcenia charakteryzuje się niedostosowaniem kwalifikacji do zmieniającego się rynku pracy. Infrastruktura techniczna znajdująca się na tych terenach, aczkolwiek rozwinięta, wymaga znacznych nakładów na modernizację.

Po dogłębnej analizie sytuacji w Stalowej Woli wyodrębniono obszary, na których nasilają się problemy społeczne, przestrzenne i gospodarcze. Wyodrębnione tereny można podzielić na dwie grupy. Do pierwszej zaliczają się tereny poprzemysłowe obejmujące obszary Huty Stalowa Wola i ul. Przemysłowej, których pierwotne zainwestowanie i rozwój był związany z intensywną produkcją przemysłową. Po zmianie koniunktury w tym sektorze gospodarki tereny te utraciły swoje znaczenie i przez lata pozostawały nie w pełni wykorzystane. Posiadają one w większości infrastrukturę techniczną i w miarę dogodny dojazd, co pozwala rozwijać tam różnorodną działalność, w tym produkcyjną. Z drugiej strony w wyniku wcześniejszej działalności uległy częściowej degradacji. Na tych terenach zdecydowanie przeważają problemy przestrzenne, przy czym ich rozwiązanie przyczyni się do poprawy funkcjonowania miasta, także w sferze gospodarczej i społecznej.

Drugą grupą są tereny mieszkaniowe: Obszar Śródmieście, który obejmuje osiedla: Fabryczne, Śródmieście i Metalowców oraz część os. Flisaków, stanowiące część zabytkowego układu urbanistycznego miasta z okresu budowy Centralnego Okręgu Przemysłowego oraz Osiedle Rozwadów, którego historia sięga 1690 r. Tereny te charakteryzują się unikatowymi wartościami historycznymi i kulturowymi, na których jednak pojawiają się problemy społeczne i przestrzenne, częściowo również związane z upadkiem przemysłu ciężkiego, który dawał zatrudnienie wielu mieszkańcom Stalowej Woli. Część budynków wymaga przeprowadzenia remontów, a przestrzeń publiczną właściwego zagospodarowania.

W tabeli zawarto zestawienie powierzchni wszystkich terenów przeznaczonych do rewitalizacji. Zajmują one prawie 10% powierzchni miasta, z czego zdecydowaną większość stanowią tereny poprzemysłowe – prawie 8%.

Tabela 20. Powierzchnia obszarów rewitalizowanych

Obszar	Pow. [ha]	% pow. miasta
Huta Stalowa Wola	588,30	7,13
Ul. Przemysłowa	44,80	0,54
<i>Łącznie tereny poprzemysłowe:</i>	633,10	7,67
Śródmieście	130,00	1,57
Osiedle w Rozwadowie	38,34	0,46
<i>Łącznie tereny mieszkaniowe:</i>	168,34	2,03
<i>Razem:</i>	801,44	9,70

Źródło: własne Urząd Miasta Stalowa Wola

5.2.2. Obszar Huty Stalowa Wola

ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

Obecne zainwestowanie terenu powstało w wyniku realizacji programu Centralnego Okręgu Przemysłowego oraz późniejszej rozbudowy Huty Stalowa Wola. HSW jest największym zakładem w południowo-wschodniej Polsce. W latach 1989-91, po załamaniu się rynku wschodniego, sprzedaż Huty gwałtownie spadła (o 60%), co zmusiło jej władze do głębokiej restrukturyzacji we wszystkich obszarach działalności przedsiębiorstwa. Dalsze istnienie i rozwój Huty Stalowa Wola wymagały równoczesnego przeprowadzenia prywatyzacji, przeprowadzenia zmian organizacyjnych oraz utworzenia spółek z udziałem kapitału prywatnego. 15 lipca 1991 roku nastąpiło przekształcenie HSW z Kombinat Przemysłowego w HSW Spółkę Akcyjną (jednoosobowa spółka Skarbu Państwa). Od 1 stycznia 1996 roku -

Grupę Kapitałową (holding), z której w kolejnych etapach przekształceń wyodrębniono 21 spółek z ograniczoną odpowiedzialnością. Główną spółką w grupie hutniczej do 1999 roku był Zakład Hutniczy Sp. z o.o. Zakład ten podjął działania restrukturyzacyjne w zakresie zatrudnienia, organizacji, produkcji i techniki wytwarzania. Wszystkie spółki grupy hutniczej podjęły zadania zmierzające do jak najlepszego dostosowania się do warunków wysokiej konkurencji na rynku wyrobów ze stali. Działania restrukturyzacyjne przebiegają w obszarach przekształceń organizacyjno-własnościowych, restrukturyzacji produktów i rynków, modernizacji potencjału produkcyjnego, restrukturyzacji zasobów ludzkich, restrukturyzacji finansowej. Pomimo intensywnych zabiegów restrukturyzacyjnych kolejne spółki wchodzące w skład holdingu stawiane są w stan upadłości, co niesie konsekwencje dla lokalnego rynku pracy. W chwili obecnej HSW S.A. jest wciąż największym pracodawcą miasta i okolic, jednak cały czas zmniejsza liczbę pracowników.

Procesowi restrukturyzacji produkcji na terenie Huty Stalowa Wola i likwidacji nierentownych spółek towarzyszy uwalnianie terenów przemysłowych. Tereny te pozostają nieużytkowane, co skutkuje ich postępującą degradacją, tracąc dotychczasową funkcję. Degradacja terenu rewitalizacji przejawia się poprzez:

1. brak jego skomunikowania z lokalnym układem komunikacyjnym,
2. umiejscowieniu na nim pozostałości po węźle wewnątrzzakładowej trakcji transportu kolejowego;
3. funkcjonowaniu ogólnospławnej kanalizacji sanitarnej,
4. obecność nieczynnych kubaturowych obiektów przemysłowych (magazynów, estakad, zbiorników podziemnych),
5. funkcjonowanie przestarzałej sieci teletechnicznej.

Ze względu na brak funduszy umożliwiających adaptację terenów i powiązanie ich z terenami miejskim tereny te pozostają nieużytkowane, co skutkuje postępującą degradacją. Dlatego też uznano, że teren ten ze względu na nawarstwienie problemów o charakterze przestrzennym, ekonomicznym i społecznym wymaga podjęcia szczególnej procedury, jaką jest program rewitalizacji. Zakres prac związanych z rewitalizacją tych terenów powinien obejmować:

1. budowę drogi lokalnej wraz z chodnikami, ścieżką rowerową, oświetleniem, zatokami autobusowymi i ogólnodostępnymi parkingami,

2. rozdzielenie kanalizacji ogólnospławnej poprzez budowę kanalizacji deszczowej i kanalizacji sanitarnej,
3. budowę kanalizacji teletechnicznej umożliwiającej dostęp do nowoczesnej infrastruktury teleinformatycznej podmiotom, które powstaną na rewitalizowanym obszarze,
4. wyprowadzenie uzbrojenia technicznego (kanalizacja sanitarna i deszczowa) na nieruchomości położone na rewitalizowanym terenie,
5. modernizację dawnego budynku biurowo-produkcyjnego na cele edukacyjne.

Projektowana droga będzie przebiegać przez tereny przemysłowe Huty Stalowa Wola, objęte programem rewitalizacji i łączyć ul. Grabskiego z ul. Kwiatkowskiego. Otwarcie dla ruchu kołowego i pieszego rewitalizowanego terenu, jak również ożywienie gospodarcze i społeczne obszaru Huty Stalowa Wola poprzez integrację terenów przemysłowych z obszarem komunikacyjnym miasta zwiększy atrakcyjność gospodarczą i społeczną tych terenów oraz stworzy warunki dla wzrostu zatrudnienia poprzez możliwość rozwijania funkcji usługowych, gospodarczych i społecznych w rejonie rewitalizowanym. Obecnie dostęp do terenów inwestycyjnych jest utrudniony przez istniejącą bramę Huty. Aby inwestorzy zewnętrzni mogli dostać się do tych terenów muszą uzyskać przepustkę co wiąże się z długim czasem oczekiwania oraz kosztami. Bez zapewnienia dobrej dostępności komunikacyjnej rewitalizowanego obszaru wszelkie działania zmierzające do aktywizacji terenów przemysłowych Huty byłyby utrudnione bądź wręcz niemożliwe do realizacji. Dobry dojazd do terenów inwestycyjnych jest bowiem istotnym argumentem w pozyskiwaniu nowych inwestorów i wzmocniania konkurencyjności istniejących podmiotów gospodarczych. Pozwoli również na wprowadzenie na teren przemysłowy dodatkowych funkcji usługowych, umożliwiających utworzenie nowych miejsc pracy.

Realizacja powyższych założeń przyczyni się do wprowadzenia nowych funkcji społeczno-gospodarczych na tereny rewitalizowane, a przez to odwróci niekorzystne tendencje społeczno-gospodarcze występujące w mieście.

Obszar HSW obejmuje teren Zakładów Południowych, powstałych w okresie międzywojennym, wraz z otaczającymi terenami zieleni ochronnej. Przyjęty do rewitalizacji teren nie jest jednorodny; znajduje się na nim historyczna zabudowa przemysłowa Huty

Stalowa Wola powstała w latach 30., obiekty magazynowo-składowe, bocznice oraz infrastruktura kolejowa, hałda przemysłowa i tereny lasów ochronnych.

A. Stan środowiska naturalnego

Aktualny stan środowiska terenu Huty Stalowa Wola wynika ze zmian, jakie w środowisku przyrodniczym spowodowała wieloletnia działalność człowieka. Funkcjonowanie zakładu trwa od 1938 r., czyli ponad 70 lat. Długoletnie oddziaływanie przemysłu ciężkiego na tak małym obszarze negatywnie odbiło się na jakości środowiska w hucie oraz jej bezpośrednim otoczeniu. Transformacja społeczno-gospodarcza rozpoczęta w 1989 r., malejące znaczenie sektora hutniczego w warunkach nowoczesnej gospodarki rynkowej, wieloletnie opóźnienia w modernizacji tej branży i rosnące zjawisko bezrobocia w regionie, spowodowały konieczność restrukturyzacji Huty Stalowa Wola i innych zakładów. Tego typu zabiegi spowodowały, że dotychczasowa degradacja obszaru HSW została poważnie ograniczona. Świadczy o tym fakt, że na terenie strefy nie są lokowane przedsięwzięcia szkodliwe dla środowiska. O wiele większą uwagę zwraca się obecnie na przestrzeganie przepisów w zakresie ochrony środowiska. Oczywiście nie jest to jeszcze sytuacja w pełni zadowalająca, ale pierwsze kroki zostały już poczynione.

Stan obecny charakteryzują:

- mimo przemysłowego wykorzystania terenu, wartość przyrody ożywionej, głównie leśne i trawiaste zbiorowiska roślinne o znacznym stopniu naturalności,
- „zabetonowanie” znacznych powierzchni gruntów, co uniemożliwia ich zagospodarowanie inne niż przemysłowe,
- postępujący proces dewastacji i degradacji obiektów produkcyjnych i składowych huty,
- istotny udział w strukturze użytkowania terenów niezagospodarowanych, które porastają samosiewy oraz gatunki roślin trawiastych.

Źródła zagrożenia jakości środowiska przyrodniczego

Zagrożenia jakości środowiska przyrodniczego i jego poszczególnych elementów składowych można oceniać z punktu widzenia ich pochodzenia jako naturalne lub antropogeniczne. Zagrożenia pochodzenia naturalnego związane są ściśle z występowaniem i przebiegiem nieprzewidywalnych co do miejsca, wielkości i czasu, w zasadzie niekontrolowanych zmian, o charakterze nagłym lub gwałtownym, powodowanych przez naturalne siły przyrody. Z uwagi

na zamknięty charakter huty, w zasadzie nie można tu mówić o jakichkolwiek zagrożeniach pochodzenia naturalnego. Zagrożenia pochodzenia antropogenicznego wynikają z działalności człowieka w środowisku, w bezpośrednim oddziaływaniu na jego zanieczyszczenie i jakość.

Źródła zanieczyszczeń atmosfery to spalanie różnej jakości paliwa stałego i ciekłego, potrzebnego do zachowania ciągłości procesu technologicznego, związanego z działalnością produkcyjną huty. Dodatkowo poziom zanieczyszczenia w atmosferze rośnie wskutek emisji spalin samochodowych i taboru kolejowego poruszających się po obszarze huty.

Zanieczyszczenie gleb związane jest bezpośrednio z tym, że gleba stanowi naturalny odbiornik pyłów zanieczyszczających atmosferę, np. metalami ciężkimi. Pyły sedymentują w glebie, a odczyn gleby sprzyja lub hamuje migrację metali ciężkich w glebie.

Erozyjne zagrożenie gleb. Mało zróżnicowana rzeźba terenu praktycznie przeciwdziała zagrożeniom erozyjnym. Jedynym źródłem jego występowania są odkryte duże powierzchnie terenu, pozbawione naturalnej ochrony.

Zanieczyszczenie wód praktycznie nie występuje z powodu pełnej kanalizacji, która odprowadza wszystkie ścieki do oczyszczalni.

Zanieczyszczenie roślin jest trudne do oceny ze względu na brak dostępnych wyników badań zanieczyszczenia substancjami chemicznymi. O możliwości skażenia można pośrednio wnioskować na podstawie ewentualnego stopnia skażenia gleb. Zniszczenia lasu wywołane przez wpływ emisji przemysłowych zanieczyszczeń pyłami i gazami powodują zmiany w aparacie asymilacyjnym drzew i świadczą o wielkości wpływu tych zanieczyszczeń na lasy.

Zagrożenie hałasem wynika przede wszystkim ze źródeł stałych, zlokalizowanych w poszczególnych zakładach. Źródłem hałasu komunikacyjnego jest ruch pojazdów na sieci zakładowych dróg.

Zagrożenia walorów krajobrazowych związane są ze wszystkimi działaniami oszczędzającymi istniejący krajobraz kulturowy i naturalny na tym obszarze. Głównym źródłem tego rodzaju zagrożeń jest działalność produkcyjna huty.

Wnioski:

- aktualny sposób zagospodarowania terenów powoduje stopniową degradację środowiska, głównie poprzez: emisje zanieczyszczeń powietrza i hałasu, odprowadzenie dużej ilości ścieków przemysłowych, degradację gleb i ograniczenie powierzchni biologicznie czynnych, wytwarzanie pola elektromagnetycznego,
- działalność produkcyjna stwarza ryzyko powstania nadzwyczajnych zagrożeń dla środowiska z uwagi na używane i magazynowane materiały niebezpieczne,
- szczególnej ochrony wymagają kompleksy leśne położone wewnątrz huty, które pełnią ważne funkcje ekologiczne,
- na całym obszarze wskazane jest podjęcie działań rekultywacyjnych i ochrony istniejących zasobów środowiska.

B. Dziedzictwo kulturowe

Huta Stalowa Wola była częścią projektu budowy Centralnego Okręgu Przemysłowego, który realizowały władze II Rzeczypospolitej w drugiej połowie lat trzydziestych XX wieku. Inwestycja ta miała charakter strategiczny dla państwa. W jej wyniku powstało wiele zakładów zorientowanych głównie na produkcję zbrojeniową. Jednym z nich była budowa Miasta i Huty Stalowa Wola.

Budowę nowoczesnej huty, zakładów zbrojeniowych, elektrowni oraz osiedli mieszkaniowych dla pracowników rozpoczęto w 1936 r. Na terenach ówczesnej wsi Pławo, po wykupieniu ponad 660 ha lasów Puszczy Sandomierskiej zaczęto realizację planu wicepremiera Eugeniusza Kwiatkowskiego.

Z uwagi na strategiczny dla kraju charakter tej inwestycji, przez długi czas, aż do połowy lat 90. minionego stulecia, dostęp do tego obszaru dla służb konserwatorskich był niemożliwy i nadal jest utrudniony. Z tego względu brak jest jakichkolwiek danych na temat istniejących tam obiektów zabytkowych. Rezultatem takiego podejścia stał się brak należytej ochrony dla budynków spełniających normy konserwatorskie, co mogło by je uratować przed ostateczną dewastacją i zniszczeniem.

Niewątpliwie w najlepszym stanie technicznym znajdują się budynki administracyjne, w tym budynek dyrekcji, które powinny być objęte ochroną konserwatorską. Konieczna jest zatem współpraca między Konserwatorem Zabytków a władzami Huty.

C. Własność gruntów i budynków

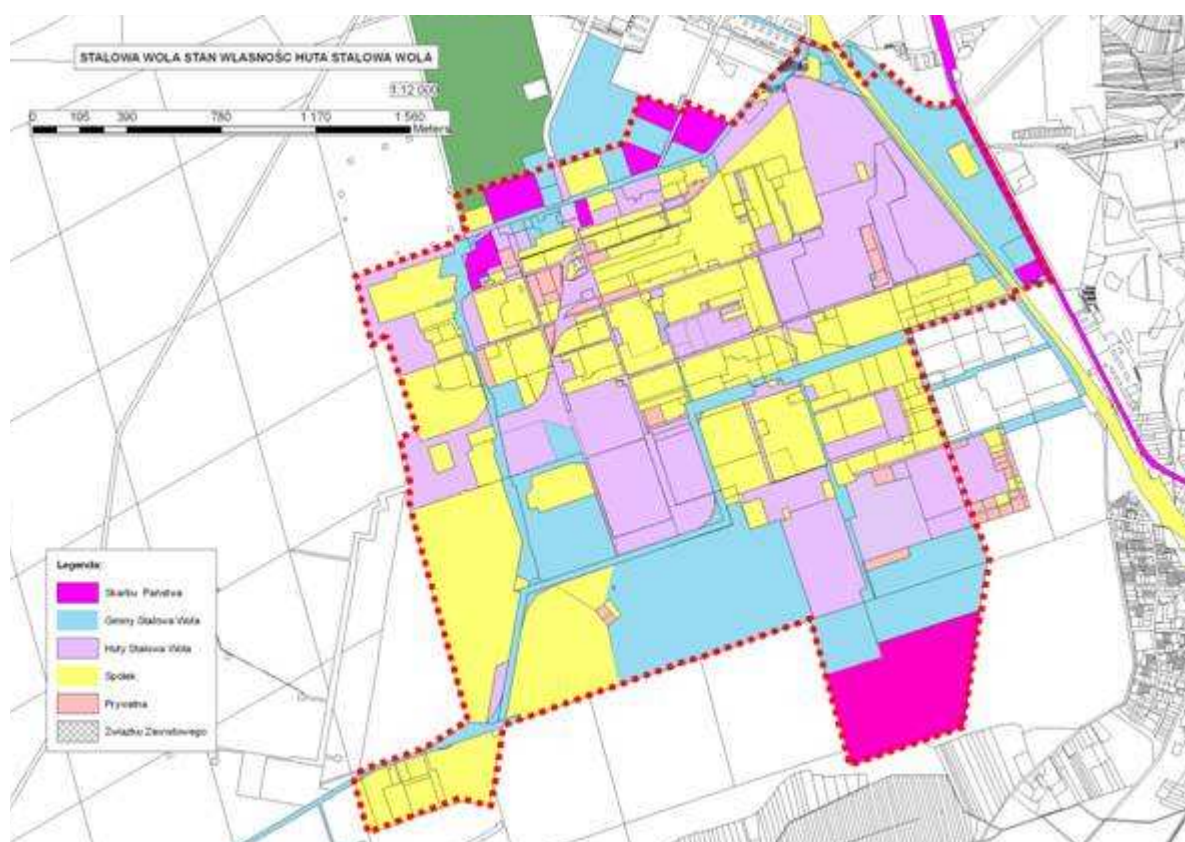
Cały teren HSW pierwotnie należał do Skarbu Państwa. W wyniku procesu przekształceń część terenów została sprzedana lub przekazana na rzecz gminy Stalowa Wola (m.in. tereny pod inwestycje komunikacyjne, które miały uatrakcyjnić teren dla potencjalnych inwestorów) lub prywatnych inwestorów. Obecnie Skarb Państwa posiada 63% terenu, gmina 7%.

Tabela 21. Struktura własności terenów na obszarze HSW

Właściciel	ha	% terenu
Gmina Stalowa Wola	38,95	6,87%
Skarb Państwa	357,97	63,13%
Prywatne osoby prawne	164,21	28,96%
Osoby fizyczne	5,93	1,05%
Razem:	567,06	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Stalowa Wola

Mapa 6. Stan własności terenów na Obszarze Huta Stalowa Wola

Źródło: Urząd Miasta Stalowa Wola

D. Infrastruktura techniczna

Energia elektryczna. Obszar zasilany jest w energię elektryczną ze stacji rejonowych RPZO, RPZ2, RPZ3 oraz rozdzielni 110kV-GPZ. Do stacji RPZO doprowadzona jest linia napowietrzna 110 kV bezpośrednio z Elektrowni Stalowa Wola. Do stacji GPZ doprowadzona jest linia napowietrzna dwutorowa 110 kV ze stacji „Boguchwała” i „EC”. Pomiędzy rozdzielniami 110 kV, RPZO –GPZ-RPZ3 istnieją wewnętrzne linie 110 kV.

Energia cieplna. Energia cieplna dostarczana jest z Elektrowni Stalowa Wola w postaci wody grzewczej oraz pary grzewczo-technologicznej. Woda grzewcza o parametrach 130/80° C i ciśnieniu do 0,8 Mpa. Para wodna o temperaturze 220-240° C doprowadzona jest magistralą o ciśnieniu 1,2 -1,4 Mpa.

Woda pitna. Woda pitna (sanitarna) pobierana jest z własnego ujęcia wód podziemnych, następnie uzdatniana i dostarczana do sieci o ciśnieniu 0,2 – 0,3 MPa. Zakład uzdatniania posiada trwałe połączenie z systemem ujęć stacji uzdatniania i sieci miejskiej Stalowej Woli dla potrzeb wzajemnego rezerwowania.

Woda przemysłowa. Woda do celów przemysłowych dostarczana jest bezpośrednio z rzeki San i za pośrednictwem pompowni nad Sanem dostarczana do sieci zakładowej HSW S.A. oraz strefy o ciśnieniu 0,25 – 0,35 MPa. Woda jest wykorzystywana do chłodzenia urządzeń w obiegu oraz do celów gospodarczych.

Gaz. Gaz ziemny wysokometanowy doprowadzony jest z sieci krajowej do głównej stacji redukcyjno-pomiarowej. Po redukcji do ciśnienia 0,3 MPa rozprowadzany jest siecią do rejonowych stacji redukcyjno-pomiarowych usytuowanych w obiektach lub przy urządzeniach gazochłonnych.

Odprowadzanie ścieków. Na terenie objętym programem funkcjonuje system kanalizacji ogólnospławnej, zbierający ścieki przemysłowe, bytowe oraz opady deszczowe. Ścieki technologiczne z procesów obróbki cieplnej i chemicznej są wstępnie uzdatniane w przyobektowych oczyszczalniach i separatorach, a następnie odprowadzane kolektorem do centralnej oczyszczalni ścieków. Kanalizacja sanitarna biegnie wzdłuż ul. Grabskiego.

E. Zainwestowanie terenu

Na terenie objętym programem zlokalizowane są obiekty o charakterze produkcyjnym (hale produkcyjne, budynki techniczne itd.), magazynowym oraz nieliczne o charakterze administracyjnym.

W ewidencji gruntów i budynków ponad 60% terenu ma przeznaczenie przemysłowe. Generalnie obszar podzielono na trzy strefy przekształceń:

- Strefę „A” – obiektów w średnim stanie technicznym,
- Strefę „B” – obiektów mocno zdegradowanych – wymagających remontów, poprawy elewacji,
- Strefę „C” – obiektów z lat 1970-80 oraz obiektów nowych, niewymagających istotnych przekształceń.

Najkorzystniejszą sytuacją przedstawia się w strefie „A” gdzie dominują obiekty administracyjne. Ich stan techniczny jest dobry lub bardzo dobry. Znacznie trudniejsza sytuacja występuje w strefie „B”. Istniejące tam obiekty pochodzące z okresu powstawiania zakładu i charakteryzują się bardzo złym stanem technicznym. W wielu przypadkach konieczne jest przeprowadzenie wyburzeń.

F. Układ komunikacyjny

Układ uliczny. Obszar objęty programem rewitalizacji połączony jest z miastem poprzez ulice:

- Kwiatkowskiego (od strony północnej, gdzie zlokalizowane są główne bramy wjazdowe na teren zakładu),
- Solidarności (od strony wschodniej),
- Bojanowską (od strony południowo-zachodniej),
- Grabskiego (od strony wschód-zachód).

Struktura komunikacyjna obszaru opracowania jest oparta o system dróg wewnętrznych. Ulice te są w bardzo złym stanie technicznym. Wymagają w większości kapitalnego remontu. Podstawowym uwarunkowaniem jest brak tras umożliwiających komunikację na kierunku północ-południe. Dodatkowo dostęp do terenów inwestycyjnych jest utrudniony poprzez istniejącą bramę na HSW. Aby inwestorzy zewnętrzni mogli dostać się do tych terenów muszą

uzyskać przepustkę, co wiąże się z długim czasem oczekiwania oraz kosztami. Skomunikowanie terenów inwestycyjnych poprzez budowę drogi łączącej ul. Grabskiego z ul. Kwiatkowskiego pozwoli rozładować duże natężenie ruchu w godzinach szczytu w rejonie ulic Solidarności i Bojanowskiej oraz podnieść dostępność komunikacyjną tych terenów. Przyczyni się do przeniesienia ruchu tranzytowego całkowicie poza centrum miasta, skrócenia czasu podróży w przewozach osobowych i towarowych, a także znacznego wzrostu bezpieczeństwa w ruchu pieszym i kołowym.

5.2.3. Obszar ul. Przemysłowej

ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

Obszar ul. Przemysłowej został zainwestowany w wyniku intensywnej rozbudowy miasta pod koniec lat 70. W 1976 r. po zachodniej stronie ul. Przemysłowej powstał Tarnobrzeski Kombinat Budowlany zatrudniający w najlepszym okresie ok. 360 osób. W ramach kombinatu funkcjonowały:

- 1) Zakład Prefabrykacji Budowlanej (Fabryka Domów FD-3), zatrudniający ok. 300 osób (5% kobiet) - zlikwidowany w 1993 r.,
- 2) Baza Sprzętu i Transportu zatrudniająca ok. 60 osób (4% kobiet), zlikwidowana w 1993 r.

Równolegle na terenie Stalowej Woli zlokalizowana zostaje firma Mostostal Stalowa Wola, lokująca przy ul. Przemysłowej Bazę Sprzętu i Wytwórni Konstrukcji Stalowych, zatrudniająca ok. 110 osób, w tym 10% kobiet. Po przeprowadzonej w 1992 r. prywatyzacji oraz konsolidacji ze spółką Polimex zatrudnienie spadło do ok. 40 osób. W części południowej lokuje się firma Elekromontaż Rzeszów (Kierownictwo Grupy Robót w Stalowej Woli), zatrudniająca 25 osób, w tym 3% kobiet, zlikwidowana w 2001 r. oraz firma Instal Rzeszów, zatrudniająca ok. 30 osób, w tym 5% kobiet, zlikwidowana w 1997 r.

W obszarze stanowiącym miejsce pracy ponad 500 osób po roku 1989, zatrudnienie drastycznie spadło. Przyczyną tak dynamicznych zmian była rezygnacja z zabudowy wielkopłytkowej oraz komasacja produkcji i likwidacja nierentownych spółek. Uwolnione zostały w ten sposób znaczne tereny poprzemysłowych. Pozostały po upadłych spółkach

majątek, nieprzedstawiający dużej wartości, został podzielony między prywatnych inwestorów. Podziałom nie towarzyszył jednak żaden plan zagospodarowania terenu, w wyniku czego powstała struktura o bardzo nieczytelnym układzie, źle skomunikowana. Wytworzony układ przestrzenny uniemożliwia rozwój zlokalizowanym na tym terenie firmom, pomimo dobrej lokalizacji w strukturze miejskiej.

Obszar położony w centralnej części Stalowej Woli przy drodze na Tarnobrzeg, w południowo-zachodniej części graniczy z ujęciem wody „Krzyżowe Drogi”. Cały obszar znajduje się w granicach strefy ochrony pośredniej zewnętrznej ww. ujęcia. Ze względu na brak wyposażenia w pełną infrastrukturę techniczną – brak kanalizacji sanitarnej – istnieje potencjalne zagrożenie przenikaniem zanieczyszczeń do wód gruntowych i skażeniem ujęcia wody. Stanowi to niezwykle mocną determinantę podjęcia procesu rewitalizacji na tym terenie.

Ze względu na brak funduszy na adaptację terenów i powiązanie ich z terenami miejskimi tereny te użytkowane są ekstensywnie, co skutkuje postępującą degradacją, zagrażając dodatkowo bezpieczeństwu ujęcia wody. Dlatego też uznano, że teren ten ze względu na nawarstwienie problemów o charakterze przestrzennym, ekonomicznym i społecznym wymaga podjęcia szczególnej procedury, jaką jest program rewitalizacji.

A. Stan środowiska naturalnego

Aktualny stan środowiska terenów przemysłowych w rejonie ulic Przemysłowej i Niezłomnych w Stalowej Woli wynika ze zmian, jakie w środowisku przyrodniczym spowodowała wieloletnia działalność człowieka. Funkcjonowanie b. Tarnobrzeskiego Kombinatoru Budowlanego od 1976 r., jak również zakładów o podobnym profilu działalności, na tak małym obszarze negatywnie odbiło się na jakości środowiska. Transformacja społeczno-gospodarcza rozpoczęta w 1989 r., malejące znaczenie przemysłu i zapaść branży budowlanej w warunkach nowoczesnej gospodarki rynkowej, wymusiły konieczność ich restrukturyzacji. Taka sytuacja spowodowała, iż dotychczasowa degradacja terenów produkcyjno-składowych przy ul. Przemysłowej została poważnie ograniczona. Na omawianym obszarze nie są już lokowane przedsięwzięcia szkodliwe dla środowiska. O wiele większą uwagę zwraca się obecnie na przestrzeganie przepisów w zakresie ochrony środowiska. Stan obecny charakteryzują:

- ❑ występowanie przyrody ożywionej - głównie leśne i trawiaste zbiorowiska roślinne - mimo przemysłowego wykorzystania terenu,
- ❑ znaczny ubytek terenów biologicznie czynnych wskutek ich „zabetonowania”,
- ❑ postępujący proces dewastacji i degradacji obiektów produkcyjnych i składowych,
- ❑ wzrost w strukturze użytkowania terenów nie zagospodarowanych, które porastają samosiewy oraz gatunki roślin trawiastych,
- ❑ występowanie niezagospodarowanych terenów po wyrobisku piasku dla fabryki domów, tzw. Kacze Doły.

Źródła zanieczyszczeń atmosfery to spalanie różnej jakości paliwa stałego i ciekłego, potrzebnego do zachowania ciągłości procesu technologicznego, związanego z działalnością produkcyjną podmiotów gospodarczych. Dodatkowo poziom zanieczyszczenia w atmosferze rośnie wskutek emisji spalin samochodowych i taboru kolejowego poruszającego się wzdłuż wschodniej granicy obszaru.

Zanieczyszczenie gleb związane jest bezpośrednio z tym, że gleba stanowi naturalny odbiornik pyłów zanieczyszczających atmosferę, np. metalami ciężkimi. Pyły sedymentują w glebie, a odczyn gleby sprzyja lub hamuje migrację metali ciężkich. W Rejonie ul. Przemysłowej znajdują się dzikie wysypiska – kacze doły.

Erozyjne zagrożenie gleb. Mało zróżnicowana rzeźba terenu praktycznie przeciwdziała zagrożeniom erozyjnym. Jedynym źródłem jego występowania są odkryte duże powierzchnie terenu, pozbawione naturalnej ochrony.

Zanieczyszczenie wód związane jest z brakiem na znacznym obszarze sieci kanalizacyjnej, co skutkować może przedostawaniem się nieczystości do wód podziemnych.

Zanieczyszczenie roślin jest trudne do oceny ze względu na brak dostępnych wyników badań zanieczyszczenia substancjami chemicznymi. O możliwości skażenia można pośrednio wnioskować na podstawie ewentualnego stopnia skażenia gleb. Zniszczenia lasu wywołane przez wpływ imisji przemysłowych zanieczyszczeń pyłami i gazami powodują zmiany w aparacie asymilacyjnym drzew i świadczą o wielkości wpływu tych zanieczyszczeń na lasy.

Zagrożenie hałasem wynika przede wszystkim ze źródeł stałych, zlokalizowanych w poszczególnych zakładach. Źródłem hałasu komunikacyjnego jest ruch pojazdów na sieci zakładowych dróg.

Zagrożenia walorów krajobrazowych związane są ze wszystkimi działaniami oszpecającymi istniejący krajobraz kulturowy i naturalny na tym obszarze.

Wnioski:

- aktualny sposób zagospodarowania terenów powoduje stopniową degradację środowiska, głównie poprzez emisję zanieczyszczeń powietrza i hałasu, odprowadzenie dużej ilości ścieków przemysłowych, degradację gleb i ograniczenie powierzchni biologicznie czynnych, wytwarzanie pola elektromagnetycznego,
- szczególnej ochrony wymagają kompleksy leśne położone wewnątrz huty, które pełnią ważne funkcje ekologiczne,
- na całym obszarze wskazane jest podjęcie działań rekultywacyjnych i ochrony istniejących zasobów środowiska.

B. Dziedzictwo kulturowe

W ramach sporządzania Studium Problematyki Ochrony Wartości Krajobrazu Kulturowego dla Gminy Stalowa Wola autorzy opracowania sporządzili zestaw wytycznych konserwatorskich. W związku z tym niewielkie tereny obejmujące zadrzewienia przy ulicy Przemysłowej oraz byłe wyrobisko piasku, tzw. Kacze Doły, pomiędzy Puszcą Sandomierską i przewidzianą do budowy „Trasą Zachodnią” zostały zaliczone do strefy B - ochrony częściowej z ochroną formy oraz w możliwym zakresie, treści historycznych, substancji i funkcji.

Trzy JARK-i³ odnoszą się do obszaru ul. Przemysłowej. Są to:

³ W wyniku sporządzonego Studium Problematyki Ochrony Wartości Krajobrazu Kulturowego dla Gminy Stalowa Wola powstała siatka 46 obszarów tworzących tzw. jednostki architektoniczno-krajobrazowe (JARK), które posłużyły do wykonania waloryzacji, sporządzenia wytycznych konserwatorskich oraz planu stref ochronnych.

Przy sporządzaniu waloryzacji autorzy Studium, L. Polanowski i J. Zub, utworzyli trzy stopnie konieczne do określenia tzw. rodzaju przeważającego krajobrazu, mianowicie:

- krajobraz naturalny (nieznacznie zmieniony przez człowieka),
- krajobraz naturalno-kulturowy (częściowo zachowany krajobraz naturalny, zrównoważony przez krajobraz ukształtowany przez człowieka),
- krajobraz kulturowy (przewaga form cywilizacyjnych).

Następnie każdą z tych jednostek poddano waloryzacji według 6-cio stopniowej skali określającej:

JARK 16 – duży płaski teren leśny między terenami wydмовymi od północy i zachodu oraz wielkowiejską zabudową Stalowej Woli od wschodu, przecięty szosą Tarnobrzeg – Stalowa Wola; II stopień waloryzacji,

JARK 21 – Stalowa Wola: współczesna część miasta wybudowana po II wojnie światowej, położona między Rozwadowem i COP-owską częścią Stalowej Woli; zabudowa bliżej centrum wielkowiejska, wielopiętrowa i wielkokubaturowa, na osiedlach podmiejskich jednorodzinna, wolnostojąca, ogólnie skupiona, uporządkowana urbanistycznie i architektonicznie; VI stopień waloryzacji,

JARK 35 – teren ze współczesną, produkcyjno-usługową zabudową w części wschodniej, częściowo zadrzewiony; z cmentarzem i współczesnym zespołem kościelnym w części południowo-zachodniej; V stopień waloryzacji.

C. Własność gruntów i budynków

Tereny znajdujące się w obszarze opracowania charakteryzują się zróżnicowany stanem własności. W ostatnim okresie znacząco spadł udział terenów należących do Skarbu Państwa – z blisko 60% w 2004 r. do 17% obecnie. Prawie 20% terenu ma gmina Stalowa Wola. Wzrasta udział prywatnych właścicieli, tak prywatnych, jak i zinstytucjonalizowanych, przekraczając już 60%. Z jednej strony świadczy to o zainteresowaniu inwestorów tym obszarem, co jest zjawiskiem pozytywnym, a z drugiej może być pewnym utrudnieniem dla skutecznego prowadzenia procesu rewitalizacji. Z pewnością te podmioty powinny zostać włączone w działania rewitalizacyjne i to już na etapie ich planowania. W tabeli i na rysunku zestawiono strukturę własności na omawianym terenie.

D. Infrastruktura techniczna

Energia elektryczna: Obszar zasilany jest w energię elektryczną ze stacji GPZ „RS Rozwadów”. Do stacji GPZ doprowadzona jest linia napowietrzna 110 kV bezpośrednio

-
- charakter (I - III zabytkowy, IV współczesny, V - VI mieszany),
 - modele krajobrazu (I - II historyczny jednorodny lub nawarstwiony, III historyczny nawarstwiony, IV współczesny jednorodny, V dominujący współczesny stosunkowo harmonizujący z dawnym, VI dominujący współczesny sprzeczny z dawnym),
 - wartość krajobrazu (I - układ lub kompozycja w pełni czytelna, stan zabudowy dobry i dość dobry, II - układ czytelny, stan zabudowy różny, III - układ czytelny, zabudowa zaniedbana lub zdegradowana, IV - układ i zabudowa dobre, V - układ czytelny na tle historycznego, wartość zabudowy dobra lub dość dobra, VI – układ dawny słabo czytelny lub nieczytelny, zabudowa zdegradowana).

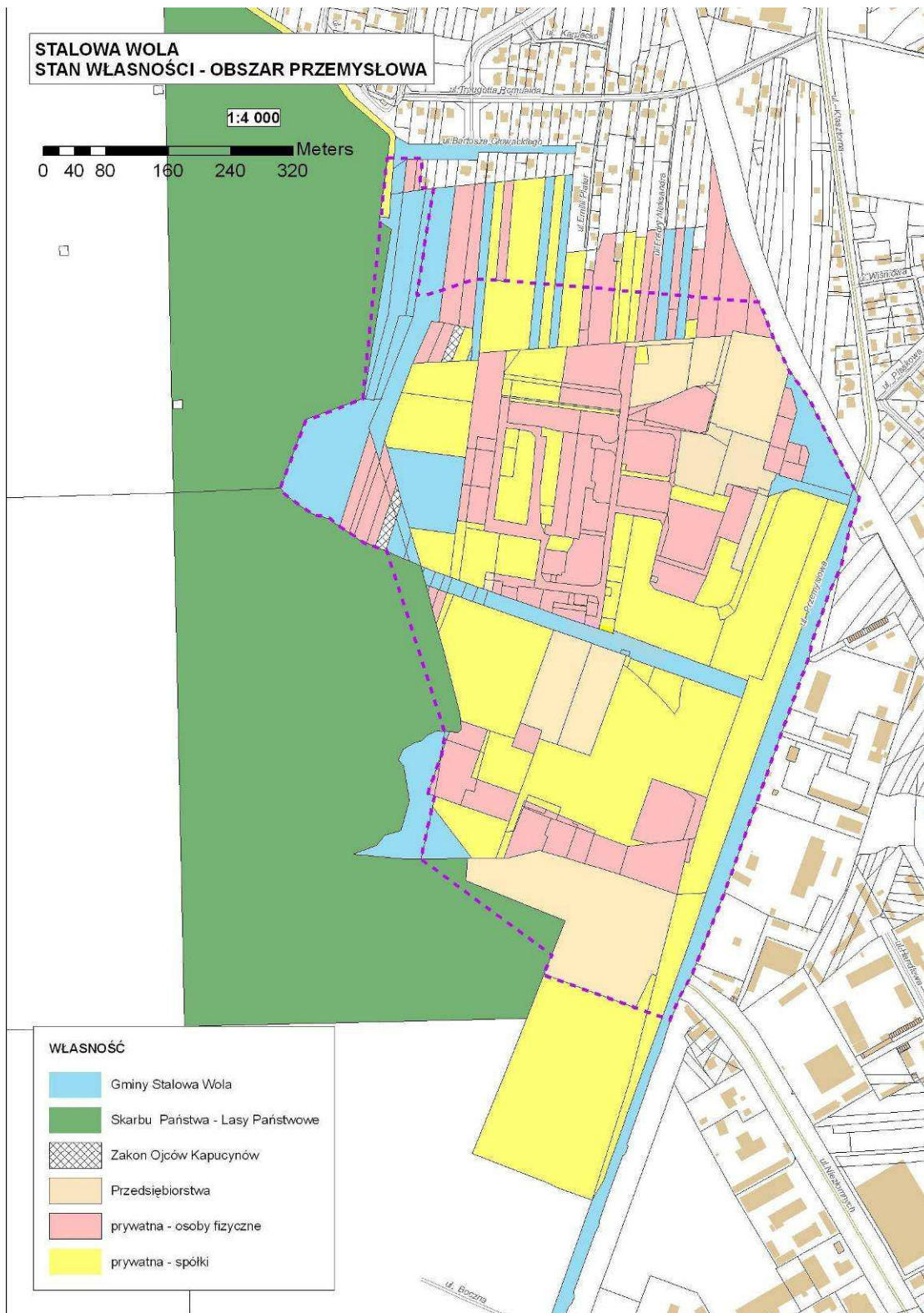

z Elektrowni Stalowa Wola. Ze stacji GPZ wyprowadzone są linie napowietrzne 15kV do stacji transformatorowych 15/0,4 kV.

Energia ciepła: energia ciepła dostarczana jest z Elektrowni Stalowa Wola w postaci wody grzewczej oraz pary grzewczo-technologicznej. Woda grzewcza o parametrach 130/80° C i ciśnieniu do 0,8 Mpa. Para wodna o temperaturze 220-240° C doprowadzona jest magistralą o ciśnieniu 1,2 -1,4 Mpa.

Mapa 7. Stan własności na Obszarze Przemysłowa

Źródło: Urząd Miasta Stalowa Wola

Woda pitna: Woda pitna (sanitarna) pobierana jest z miejskiego ujęcia wód podziemnych „Krzyżowe Drogi”, bazującego na zasobach poziomu wodonośnego w utworach czwartorzędowych Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 245. następnie uzdatniana i dostarczana do sieci istniejącym wodociągiem komunalnym „Stalowa Wola”.

Gaz: Gaz ziemny wysokometanowy doprowadzony jest z sieci krajowej do głównej stacji redukcyjno-pomiarowej. Po redukcji do ciśnienia 0,3 MPa rozprowadzany jest siecią do rejonowych stacji redukcyjno-pomiarowych usytuowanych w obiektach lub przy urządzeniach gazochłonnych. Na terenie objętym programem gaz rozprowadzony jest siecią średniego ciśnienia.

Odprowadzanie ścieków: Generalnie układ kanalizacyjny na terenie objętym programem pracuje grawitacyjnie i funkcjonuje jako system kanalizacji rozdzielczej zbierający ścieki przemysłowe, bytowe oraz opady deszczowe. i odprowadzane kolektorem do centralnej oczyszczalni ścieków.

E. Zainwestowanie terenu

Podobnie jak w przypadku obszaru HSW, w ewidencji gruntów i budynków największa część terenu ma przeznaczenie przemysłowe – 48%, 14% stanowią inne tereny zabudowane.

F. Układ komunikacyjny

Układ uliczny. Obszar objęty programem rewitalizacji połączony jest z miastem poprzez ulice:

- Przemysłową (od strony południowej i północno-zachodniej),
- Niezłomnych (od strony południowej),
- Handlową (od strony południowej),
- 1 Sierpnia (od strony południowej).

Strukturę komunikacyjną obszaru ul. Przemysłowej uzupełnia system dróg wewnętrznych. Ulice te są w bardzo złym stanie technicznym. Wymagają w większości kapitalnego remontu. Podstawowym uwarunkowaniem jest brak tras umożliwiających komunikację na kierunku wschód – zachód.

Infrastruktura kolejowa: Istniejąca infrastruktura kolejowa to około 4,6 km bocznic. Bocznice te włączone są od strony wschodniej do trasy kolejowej relacji Sandomierz – Rzeszów. Obiekty i urządzenia kolejowe wykorzystywane są w niewielkim stopniu. Teren zajmowany przez bocznice kolejowe zarasta samoistnie rozprzestrzeniającą się roślinnością leśną.

5.2.4. Obszary mieszkaniowe: Obszar Śródmieście oraz Osiedle Rozwadów

ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

Osiedla mieszkaniowe przeznaczone do rewitalizacji (osiedla: Metalowców, Śródmieście, Fabryczne oraz część os. Flisaków, składające się na Obszar Śródmieście) są położone w centralnej części miasta, poza osiedlem Rozwadów zlokalizowanym w północnej części. Stanowią część zabytkowego układu urbanistycznego Stalowej Woli z okresu budowy COP, a w przypadku Rozwadowa – zabytkowego układu lokacyjnego miasta o tej samej nazwie. Posiadają unikatowe wartościami historyczne i kulturowe.

A. Stan środowiska naturalnego

Aktualny stan środowiska terenów osiedli mieszkaniowych wynika ze zmian, jakie w środowisku przyrodniczym spowodowała wieloletnia działalność człowieka. Wybudowanie osiedli mieszkaniowych na obszarze dawnej puszczy zmieniło całkowicie ekosystem tych terenów.

Stan obecny charakteryzują:

- ❑ występowanie przyrody ożywionej – głównie leśne i trawiaste zbiorowiska roślinne - mimo mieszkaniowego wykorzystania terenu,
- ❑ wciąż duży udział terenów biologicznie czynnych (zieleni parkowej, zieleni przyblokowej, ogródków przydomowych),

Źródła zagrożenia jakości środowiska przyrodniczego

Źródłem zanieczyszczeń atmosfery jest spalanie różnej jakości paliwa stałego i ciekłego, potrzebnego do ogrzewania mieszkań. Sytuacja jest znacznie lepsza w obszarze zabudowy wielorodzinnej, niż na terenach zabudowy jednorodzinnej.

Erozyjne zagrożenie gleb. Mało zróżnicowana rzeźba terenu praktycznie przeciwdziała zagrożeniom erozyjnym.

Zanieczyszczenie wód może być związana z brakiem separatorów związków ropopochodnych na obszarach gdzie ulokowano zbiorcze garaże, stąd możliwość przedostania się tych substancji do wód gruntowych.

Zanieczyszczenie roślin jest trudne do oceny ze względu na brak dostępnych wyników badań zanieczyszczenia substancjami chemicznymi. O możliwości skażenia można pośrednio wnioskować na podstawie ewentualnego stopnia skażenia gleb.

Zagrożenie hałasem komunikacyjnym wynika głównie z ruchu pociągów po trasie Dębica-Przeworsk i Przeworsk-Lublin oraz samochodów jeżdżących drogą krajową nr 77.

B. Dziedzictwo kulturowe

Zgodnie z zapisami Studium Problematyki Ochrony Wartości Krajobrazu Kulturowego zabytkowy układ urbanistyczny Stalowej Woli z okresu budowy COP, z zabudową z lat 1937 – 1939 (dom gościnny dyrekcji zakładów przemysłowych, hotel urzędniczy, kasyna urzędnicze, osiedle urzędnicze, osiedle majsterskie, osiedle robotnicze, kościół parafialny p.w. św. Floriana przeniesiony ze Stanów w 1943 roku); objęty jest ochroną konserwatorską.

Ochrona tych terenów została potwierdzona w uchwalonych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

W planach ustalono obowiązek ochrony lokalnego gabarytu budynków, której zakres określono w ustaleniach szczegółowych poprzez: zakaz dobudowy pojedynczych elementów jak np. balkonów, mansard itp., ochronę elewacji w tym kolorystyki, oraz zakaz wymiany okien na nowe z innym podziałem kwater oraz lokalnych wartości kulturowych, w szczególności: budynków z okresu 1937-1952 oraz układu urbanistycznego poprzez zachowanie istniejącego układu ulic i ogólnego charakteru pierzei ulicznych.

Na osiedlach ochronie podlega m.in.:

1. zabudowa i sieć ulic w obrębie dawnego Osiedla Urzędniczego i Dyrektorskiego;
Wprowadzono ochronę budynków, tj.:
 - 1) Dom gościnny Dyrekcji Zakładów Przemysłowych – ul. Wyszyńskiego 12, (dzisiejszy Hotel Hutnik),
 - 2) Hotel Urzędniczy – ul. Wolności 9, (dzisiejszy budynek Prokuratury),
 - 3) Kasyna Urzędnicze – ul. Wolności 7, (dzisiejszy budynek Urzędu Miasta),

- 4) Osiedle Dyrektorskie- 12 budynków mieszkalnych murowanych przy ul. Mickiewicza 1-6 i 9-14,
- 7 budynków mieszkalnych murowanych przy ul. Wyszyńskiego 4-6, 10, 11 i 13,
- e) Osiedle Urzędnicze
- 8 budynków mieszkalnych murowanych przy ul. Skoczyńskiego 10/12, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 26,
- 10 budynków mieszkalnych murowanych przy ul. Wolności 4-6, 8, 10-15,
- 4 budynki mieszkalne murowane przy ul. Narutowicza 1-4,
2. osie kompozycyjne wyznaczające strefę śródmiejską wzdłuż ulicy: Narutowicza, Staszica i Popiełuszki, jako ulic handlowych;
3. wartości kulturowe oraz substancja zabytkowa;
4. charakteru zabudowy;
5. zieleń stanowiąca elementy kompozycyjne osiedla;

Na całym obszarze objętym planem, tj. na całym osiedlu Śródmieście, wyznaczono strefę ochrony konserwatorskiej „B”, w której ustalono następujące zasady ochrony:

1. zachowanie historycznych elementów dawnego rozplanowania, szczególnie historycznego przebiegu ulic i linii zabudowy,
2. w przypadku remontów i modernizacji należy zachować strukturę historycznych budowli, ich wystrój i artykulację architektoniczną,
3. dostosowanie współczesnych funkcji do wartości historycznych obiektów,
4. w przypadku uzupełniania lub wymiany zdekapitalizowanej zabudowy – należy kształtować ją w nawiązaniu do tradycyjnego rozplanowania w obrębie działki,
5. zachowanie historycznych założeń przestrzennych, ogrodowych.

Na osiedlu Fabrycznym znajdują się obiekty i układy urbanistyczne objęte ochroną konserwatorską. Zgodnie z Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego rewitalizacji obszaru istniejącego osiedla Fabrycznego w Stalowej Woli ustala się obowiązek ochrony lokalnych wartości kulturowych, a w szczególności:

I. Budynków z okresu 1937-1952, poprzez:

1. zakaz wyburzania obiektów,
2. zakaz zmiany ich funkcji,

3. dopuszcza się nadbudowę zabudowy wielorodzinnej pod warunkiem zachowania istniejącego stylu i formy architektonicznej dla wszystkich obiektów w danej kategorii przeznaczenia,
4. dopuszcza się rozbudowę budynków jednorodzinnych pod warunkiem zachowania obecnego stylu elewacji od strony ulicy, wysokości budynków oraz spadku połaci dachu,

II. Układu urbanistycznego poprzez zachowanie istniejącego układu ulic i ogólnego charakteru pierzei ulicznych.

III. Lokalnych wartości przyrodniczych i krajobrazowych, a w szczególności:

- 1) istniejącego drzewostanu i innych wartościowych egzemplarzy flory,
- 2) ochrona lokalnego gabarytu budynków, której zakres określono; w ustaleniach szczegółowych.

W obszarze objętym programem znajdują się następujące obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków:

1. Zabudowa i sieć ulic w obrębie dawnego Osiedla Robotniczego

- 15 budynków mieszkalnych murowanych przy ul. Romana Dmowskiego 2-7, 9, 12-19;
- 9 budynków mieszkalnych murowanych przy ul. Hutniczej 2-8, 3-11;
- 13 budynków mieszkalnych murowanych przy ul. ks. Jerzego Popiełuszki (25, 28-31, 36-41, 40A, 40B);
- budynek Miejskiego Domu Kultury przy ul. 1 – go Sierpnia 9;
- budynek Komendy Powiatowej Policji przy ul. ks. Jerzego Popiełuszki 24;

2. Zabudowa i sieć ulic w obrębie dawnego Osiedla Majsterskiego

- 12 budynków mieszkalnych murowanych (dom robotniczy bliźniak) przy ul. Józefa Bema (1-3, 2-4, 5-7, 6-8, 9-11, 10-12, 13-15, 14-16, 17-19, 18-20, 21-23, 22-24);
- 9 budynków mieszkalnych murowanych (dom robotniczy bliźniak) przy ul. Jana Kilińskiego (1-3, 4-6, 5-7, 9-11, 13-15, 17-19, 21-23, 25-27, 29-31);
- 4 budynków mieszkalnych murowanych przy ul. Niezłomnych (2, 2A, 2B, 2C)
- 11 budynków mieszkalnych murowanych (dom robotniczy bliźniak) przy ul. Niezłomnych (3-5, 4-6, 7-9, 8-10, 11-13, 12-14, 15-17, 16-18, 19-21, 20-22, 24-26);
- 12 budynków mieszkalnych murowanych (dom robotniczy bliźniak) przy ul. Stanisława Okrzei (1-3, 2-4, 5-7, 6-8, 9-11, 10-12, 13-15, 14-16, 17-19, 18-20, 21-23, 22-24);

Na osiedlu Metalowców ochroną objęto obiekty ścisłej ochrony konserwatorskiej, tj. figurujące w rejestrze zabytków Województwa Podkarpackiego (19 domów na ulicy Ofiar Katynia Nr 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 13, 14, 16, 18 - 25, 27 i 29, mur., 1937 r.).

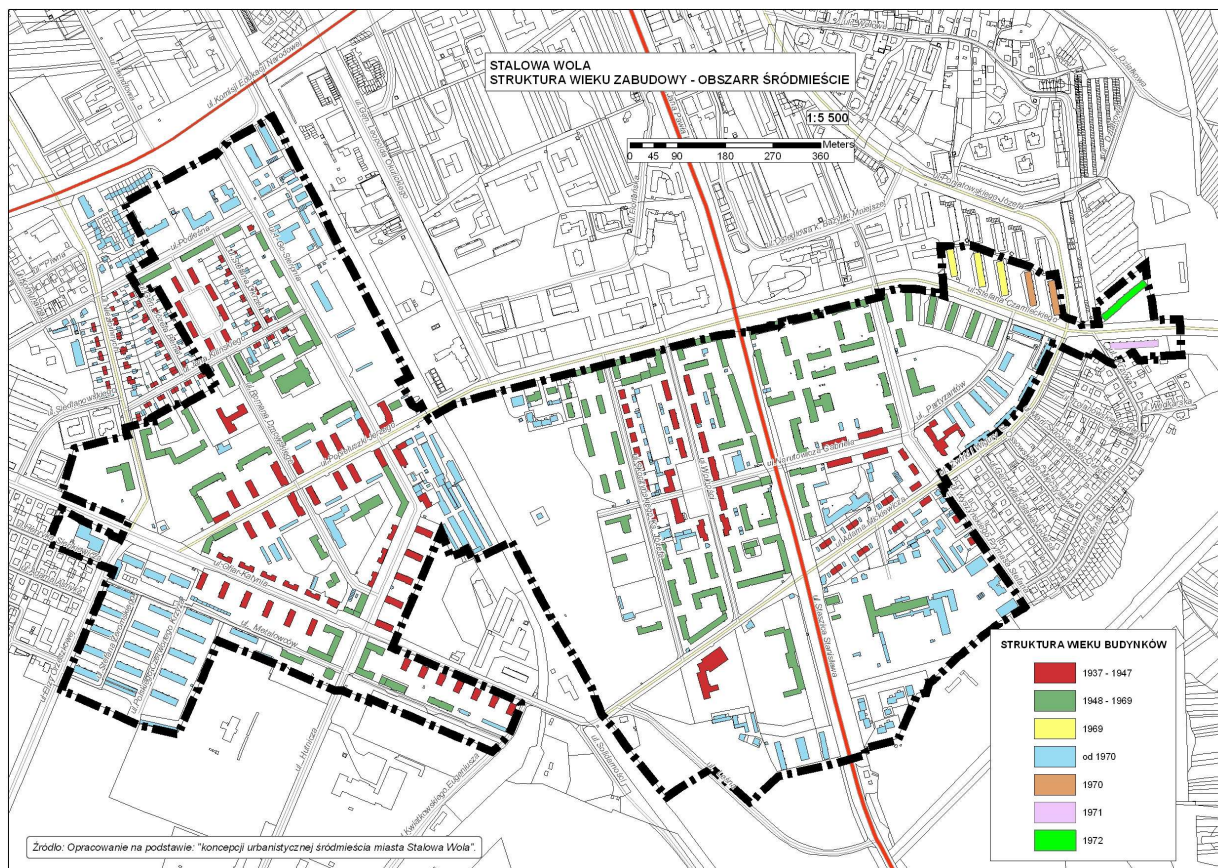
W strefie ochrony konserwatorskiej ochronie podlega ukształtowana w latach 1937-1958 sieć drożna w obrębie dawnego osiedla Majsterskiego.

W strefie ochrony konserwatorskiej ustalono następujące zasady ochrony:

- 1) należy zachować czytelny podział bloków zabudowy oraz działek zabudowanych,
- 2) układ działek wymaga ochrony zarówno od strony ul. Ofiar Katynia jak i na tylnej granicy bloku,
- 3) należy utrzymać gabaryty zabudowy,
- 4) nie dopuszcza się lokalizowania zbyt agresywnej zabudowy, konkurującej z historyczną zabudową i niszczącej jej sylwetkę,
- 5) opiece konserwatorskiej podlegają wszystkie budynki wzniesione w okresie 1937 – 1958,
- 6) ochroną należy otoczyć zielen stanowiącą ważny element kompozycji osiedla,
- 7) przy wymianie stolarki okiennej należy zachować poprzednią formę podziału kwater.

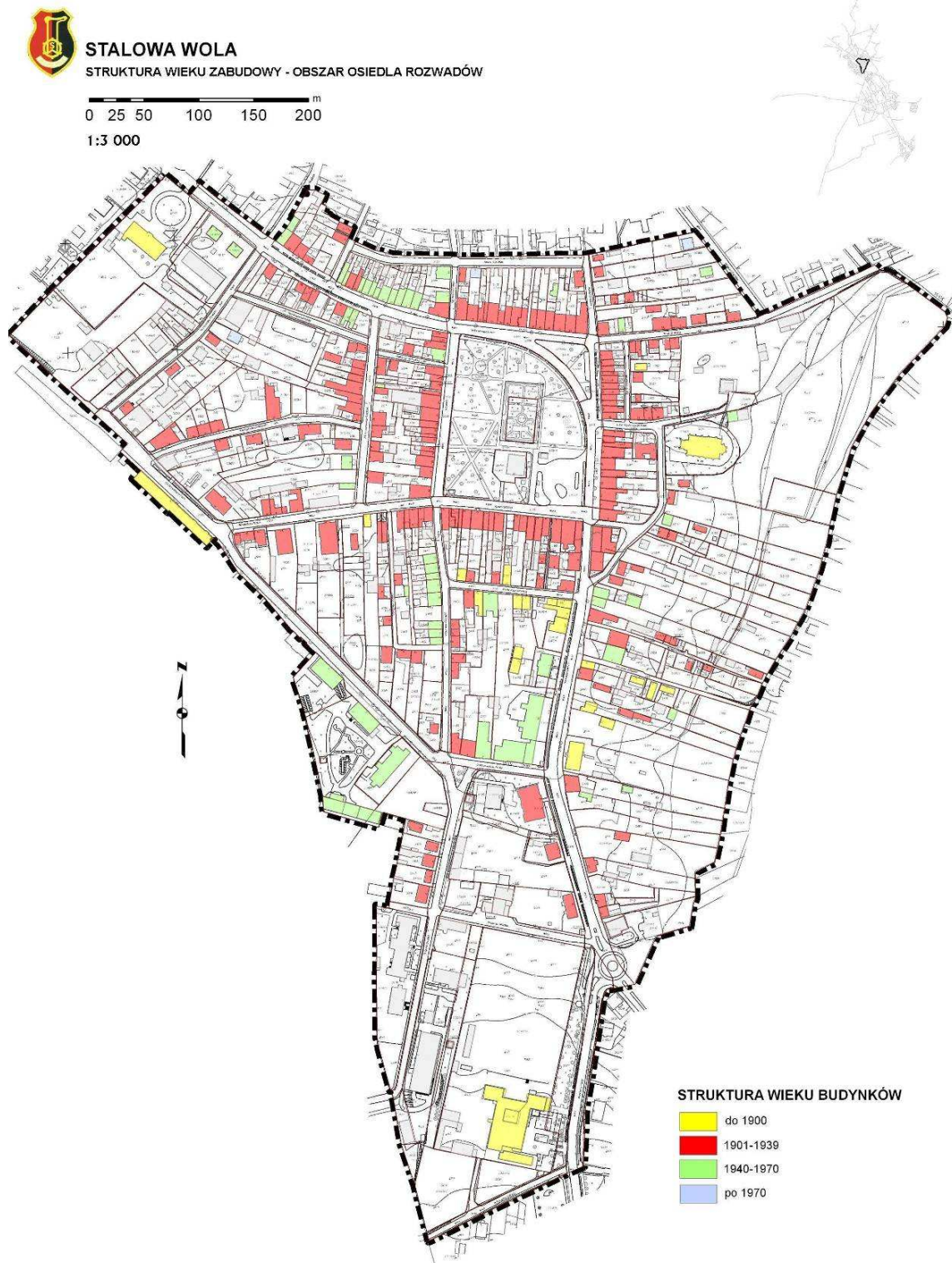
Mapa 8. Struktura wieku zabudowy Obszaru Śródmieście

Źródło: Urząd Miasta Stalowa Wola

Mapa 9. Struktura wieku zabudowy Osiedla Rozwadów

Źródło: Opracowanie na podstawie
"Koncepcji urbanistyczno - architektonicznej
zagospodarowania rynku w Rozwadowie"

Źródło: *Urząd Miasta Stalowa Wola*

Osiedle Rozwadów założono w 1690 r. przez Gabriela Rozwadowskiego, na podstawie przywileju wystawionego przez króla Jana III Sobieskiego, stanowi przykład ciekawego układu urbanistycznego, który przetrwał mimo licznych wydarzeń historycznych. Rozwadów wraz z centralnie położonym Rynkiem, oraz wieloma ciekawymi obiektami architektury, stanowi istotny element dziedzictwa kulturowego Stalowej Woli.

W obszarze objętym opracowaniem znajdują się obiekty wpisane do rejestru zabytków tj. m.in. zabytkowy neogotycki kościół farny zbudowany w latach 1898-1907, Pałac Lubomirskich czy też zespół klasztorny Zakonu Kapucynów. Ponadto w obszarze objętym programem znajduje się wiele obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków, są to:

1. domy murowane przy ul. Jagiellońskiej (5, 6, 21, 23);
2. dawny budynek Synagogi przy ul. Jagiellońskiej 11;
3. budynek Zespołu Szkół Nr 5 przy ul. Jagiellońskiej 17;
4. domy murowane przy ul. Klasztornej nr 6;
5. zespół klasztorny Kapucynów w Stalowej Woli – Rozwadowie ufundowany w latach 1752-54 przez Lubomirskich: a) kościół parafialny p.w. Zwiastowania N. P. Marii; b) klasztor; c) ogrodzenie klasztorne;
6. cmentarz katolicki, czynny, założony w XIX w., położony przy ul. Klasztornej;
7. 2 domy murowane przy ul. Tadeusza Kościuszki (2, 4);
8. kapliczka św. Jana Nepomucena przy ul. Rozwadowskiej;
9. Cesarsko – Królewski Sąd Powiatowy obecnie Sąd Rejonowy przy ul. Rozwadowskiej 12;
10. domy i kamienice przy ul. Rozwadowskiej;
11. budynek Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” przy ul. Rozwadowskiej 21;
12. kuźnia drewniana wraz ze znajdującymi się wewnątrz urządzeniami ogniowymi, stojąca na parceli nr 740 przy ul. Rozwadowskiej 11;
13. domy i kamienice wokół Rynku;
14. zespół kościoła parafialnego p.w. Matki Bożej Szkaplerznej;
15. zespół mieszkalno – gospodarczy składający się z domu mieszkalnego, budynku d. stajni i piwnicy przy ul. Dąbrowskiego 18;
16. budynek „zamku Lubomirskich” dzisiejsze Muzeum Regionalne przy ul. Sandomierskiej;

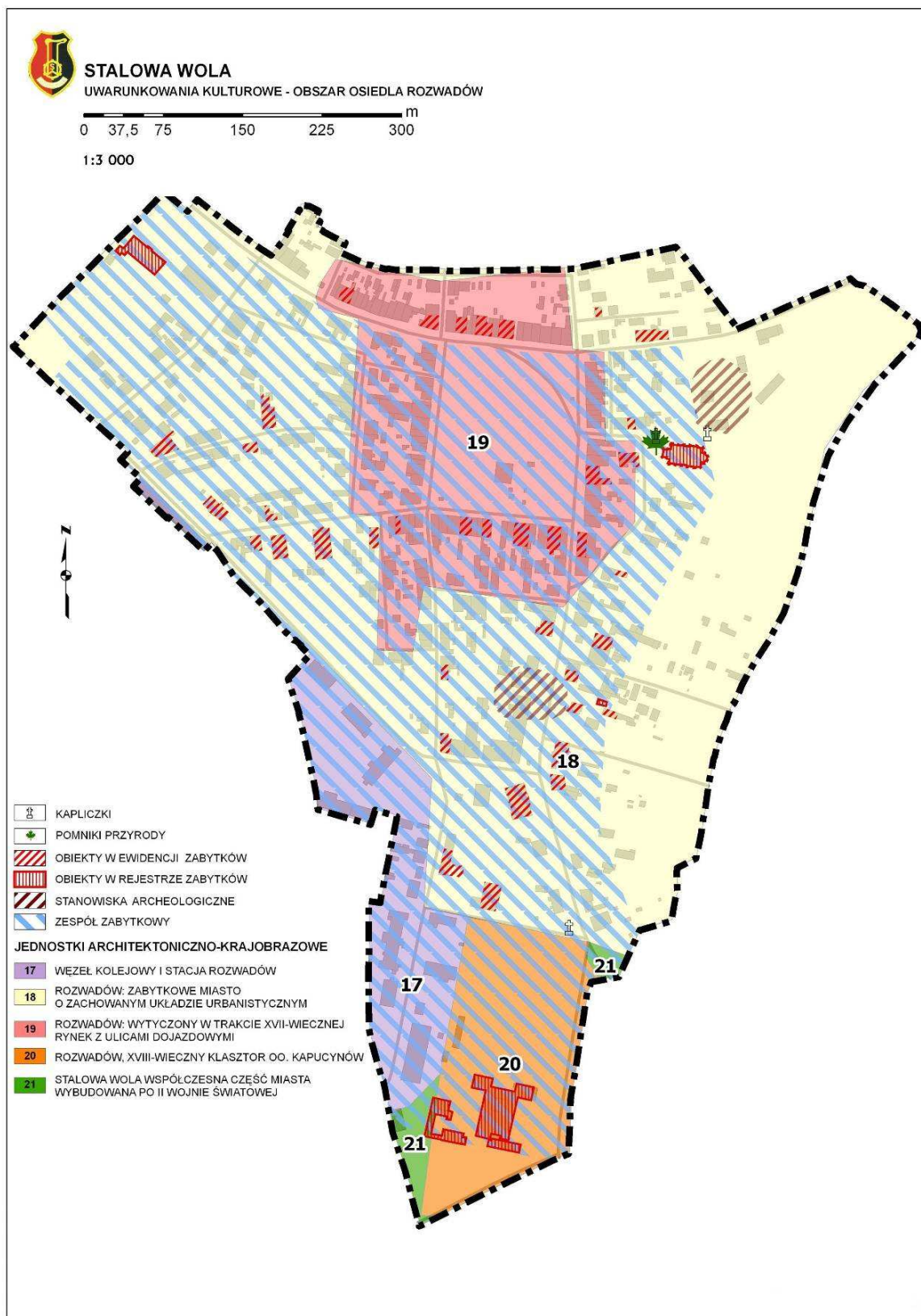
17. kamienica przy ul. Sandomierskiej 8;
18. budynek poczty przy ul. ks. Piotra Ściegiennego;
19. dworzec kolejowy przy ul. Jarosława Dąbrowskiego 15;
20. domy i kamienice przy ul. Targowej, Stanisława Bełżyńskiego, Brandwickiej, Władysława Broniewskiego, Jarosława Dąbrowskiego, Romualda Traugutta, Tysiąclecia.

Z uwagi na duże nagromadzenie obiektów stanowiących o dziedzictwie kulturowym tego obszaru w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego przyjętym dla tej części miasta ustalono następujące zasady ochrony wartości kulturowych:

1. ustanowiono strefę ochrony konserwatorskiej w zakresie określonym na rysunku planu,
2. w obszarach objętych ochroną konserwatorską ustalono obowiązek dostosowywania budynków dysharmonizujących z otoczeniem do tradycyjnej zabudowy, poprzez korektę bryły i elewacji oraz kształtu dachu,
3. w obszarach objętych ochroną konserwatorską przy zabudowie plombowej ustalono obowiązek zachowania tradycyjnego charakteru zabudowy,
4. zakazano umieszczania w sąsiedztwie obiektów zabytkowych tymczasowych obiektów budowlanych oraz zagospodarowania terenów otaczających obiekty zabytkowe w sposób mogący powodować obniżenie ich wartości historycznych, architektonicznych i estetycznych,
5. zakazano umieszczania reklam wolnostojących oraz innych urządzeń reklamowych, przesłaniających zabytkowe elewacje budynków.

Mapa 10. Uwarunkowania kulturowe Obszaru Osiedla Rozwadów

Źródło: Urząd Miasta Stalowa Wola

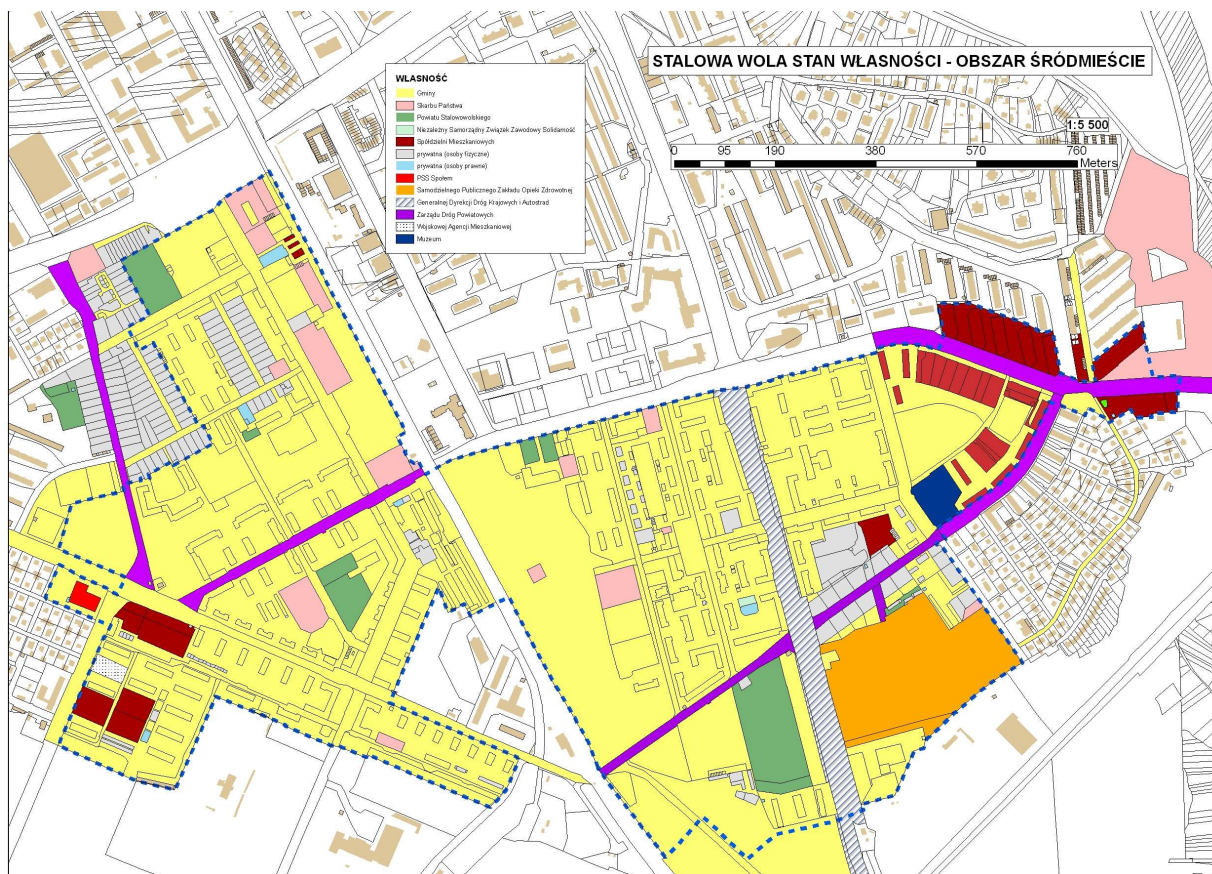
C. Własność gruntów i budynków

Obszar Śródmieście składa się z 3 osiedli (Śródmieście, Fabryczne, Metalowców) oraz części osiedla Flisaków. Osiedle Fabryczne graniczy od południa z osiedlem Metalowców wzdłuż ul. Ofiar Katynia, a od zachodu, poprzez tory kolejowe, z osiedlem Śródmieście, które jest przesunięte nieco na południe. Osiedle Śródmieście jest największe, zajmuje ponad 60 ha, powierzchnia osiedla Fabrycznego przekracza 45 ha. Nieco obszar obejmuje osiedle Metalowców, 13 ha. Najmniejszym fragmentem Obszaru Śródmieście jest Osiedle Flisaków, położone na wschód od Osiedla Śródmieście. We wszystkich osiedlach zdecydowanie przeważają grunty należące do gminy, stanowiąc ok. 70% powierzchni, a na osiedlu Metalowców nawet ponad 85%. Ok. 10% terenu należy do Skarbu Państwa, a reszta do osób prywatnych i w przypadku osiedli Fabrycznego i Śródmieścia do powiatu stalowowolskiego.

Obszar Rozwadowa choć posiada zbliżoną powierzchnię do osiedla Fabrycznego (38 ha), posiada zupełnie odmienną strukturę własności. Na terenie tym własność gminy to zaledwie 34%, przeważa zaś własność prywatna (40% gruntów w posiadaniu osób fizycznych). W tej części miasta duży jest również odsetek gruntów znajdujących się w posiadaniu związków wyznaniowych ponad 16%.

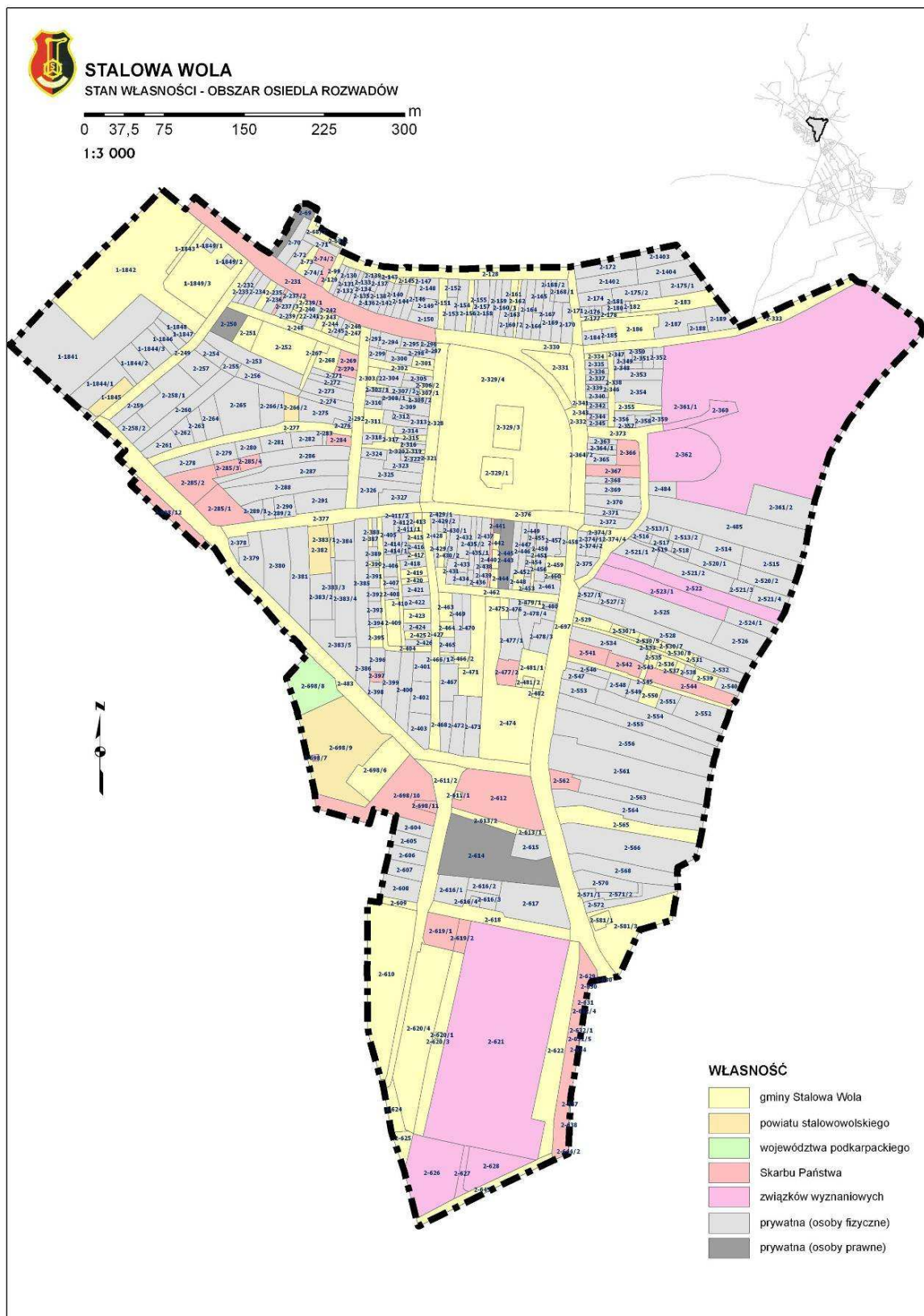
Mapa 11. Stan własności na Obszarze Śródmieście

Źródło: Urząd Miasta Stalowa Wola

Mapa 12. Stan własności Osiedla Rozwadów

Źródło: Urząd Miasta Stalowa Wola

D. Zainwestowanie terenu

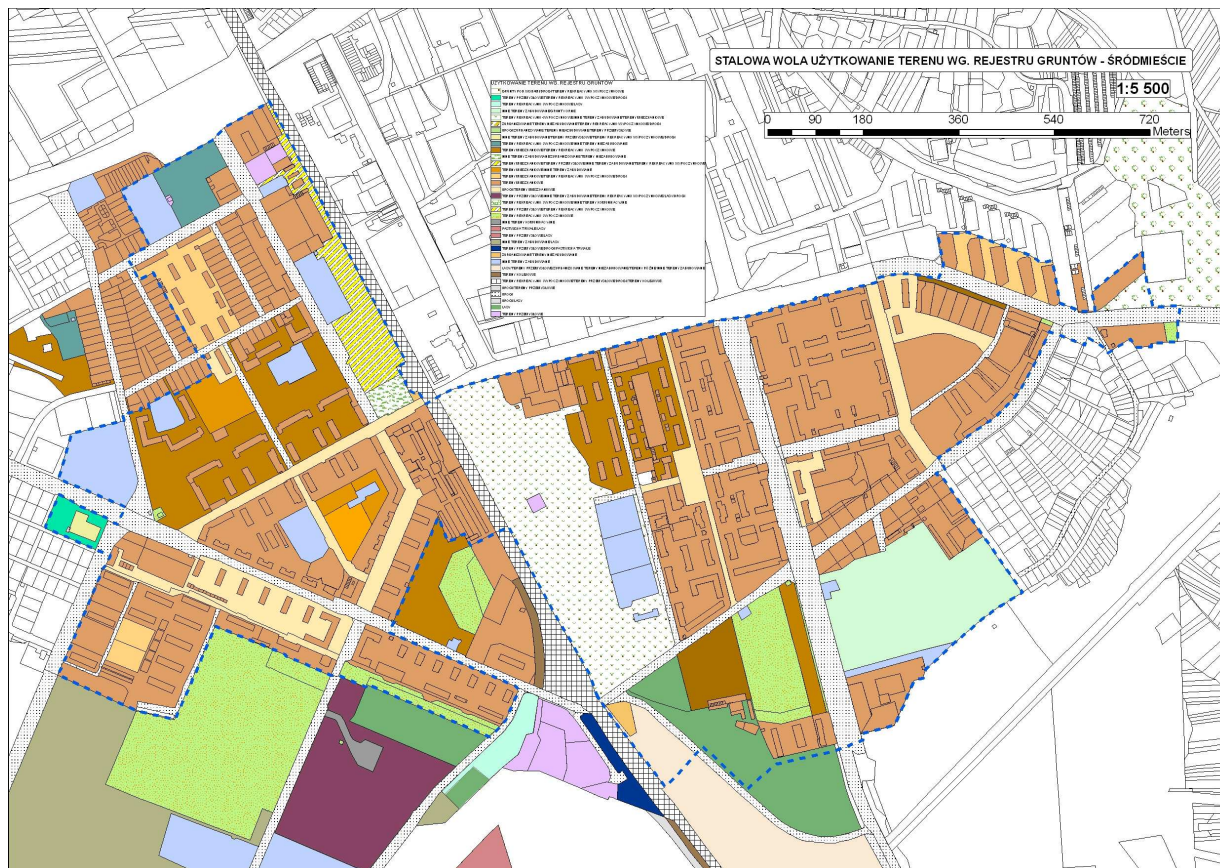
Według ewidencji gruntów i budynków dominują tereny mieszkaniowe, stanowiąc ponad 50% powierzchni osiedli Fabrycznego i Śródmieścia i ponad 90% osiedla Metalowców. Na osiedlach Fabrycznym i Śródmieściu znaczny jest też udział terenów rekreacyjno-wypoczynkowych, wynosząc odpowiednio 12% i 21%, a na osiedlu Metalowców praktycznie oprócz terenów mieszkaniowych są tylko komunikacyjne. Zestawienie użytkowania terenu na osiedlach przedstawiono w tabelach i na rysunkach.

Teren rewitalizowanych osiedli mieszkaniowych obejmują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

1. Plan zagospodarowania przestrzennego rewitalizacji obszaru istniejącego osiedla Fabrycznego w Stalowej Woli, przyjęty uchwałą Nr XLVIII/682/05 Rady Miejskiej w Stalowej Woli z 14.12.2005 r.,
2. Miejscowego plan zagospodarowania przestrzennego osiedla Śródmieście w Stalowej Woli, przyjęty uchwałą Nr VII/72/07 Rady Miejskiej w Stalowej Woli z 30.03.2007 r.,
3. Plan zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego pomiędzy ul. Ofiar Katynia a ulicą Kwiatkowskiego w Stalowej Woli – Etap I, przyjęty uchwałą Nr XVIII/252/07 Rady Miejskiej w Stalowej Woli z 23.11.2007 r., który obejmuje osiedle Metalowców,
4. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego osiedla Rozwadów i w Stalowej Woli, opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego z dnia 15 listopada 2007 r. Nr 94, Poz. 2085)

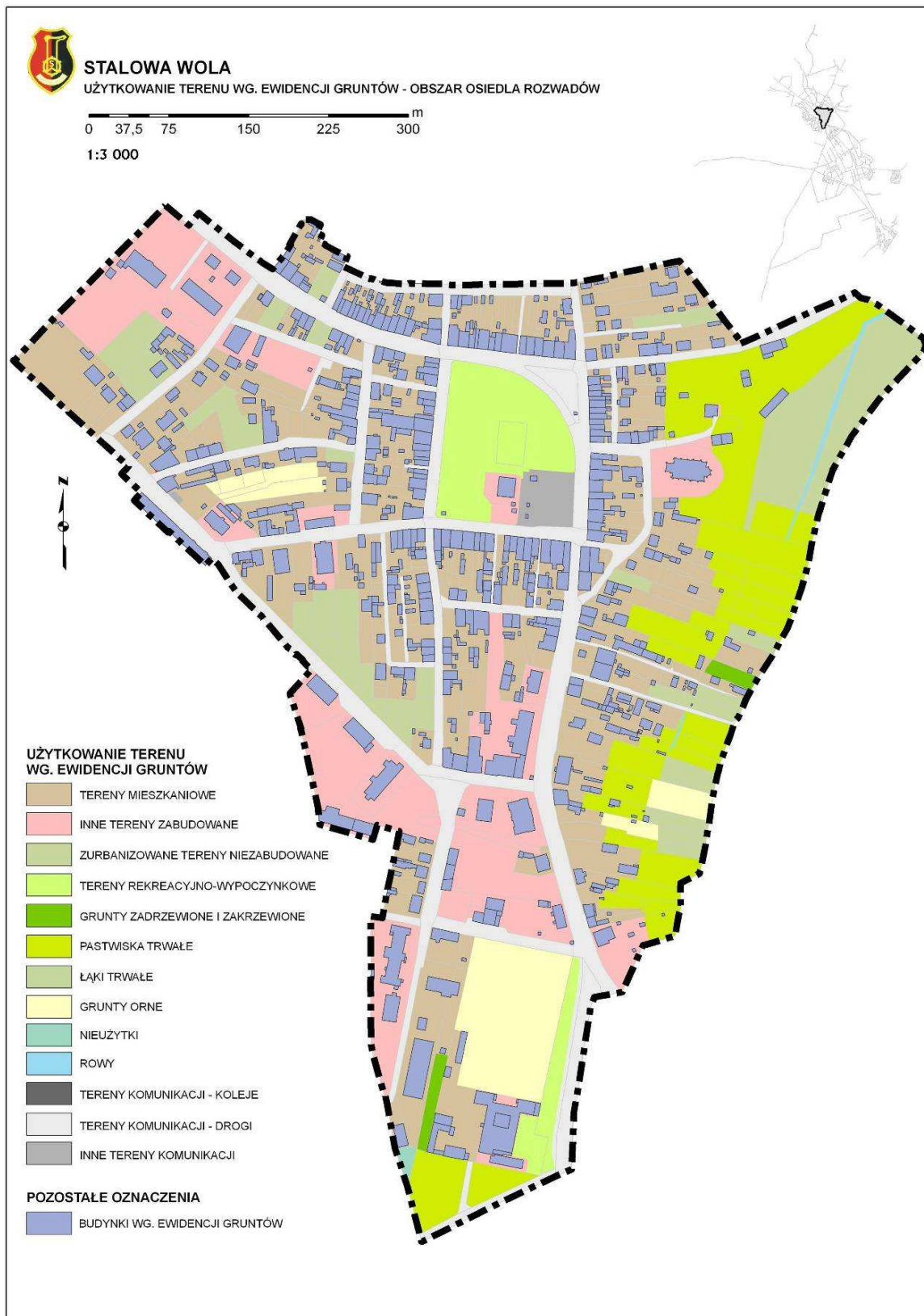
Mapa 13. Użytkowanie terenów Obszaru Śródmieście

Źródło: Urząd Miasta Stalowa Wola

Mapa 14. Użytkowanie terenów Osiedla Rozwadów

Źródło: Urząd Miasta Stalowa Wola

E. Układ komunikacyjny

Obszar Osiedla Śródmieście objęty programem rewitalizacji połączony jest z miastem poprzez ulice:

- ul. Popiełuszki,
- ul. Prymasa Stefana Wyszyńskiego do ul. Przestrzennej,
- ul. Mickiewicza przez ul. Staszica aż do torów.

Obszar Osiedla Fabryczne objęty programem rewitalizacji połączony jest z miastem poprzez ulice:

- ul. Ofiar Katynia,
- ul. Niezłomnych,
- ul. Komisji Edukacji Narodowej
- linię kolejową.

Obszar Osiedla Metalowców objęty programem rewitalizacji połączony jest z miastem poprzez ulice:

- ul. Ofiar Katynia,
- ul. Kwiatkowskiego,
- ul. Metalowców,
- ul. PCK,
- od ul. PCK do ul. Orzeszkowej,
- ul. Orzeszkowej.

Obszar Osiedla Flisaków w części objętej programem rewitalizacji jest połączony z miastem poprzez ulice:

- ul. Czarnieckiego,
- ul. Poniatowskiego.

Strukturę komunikacyjną obszaru Osiedla Śródmieście, Osiedla Fabryczne, Osiedla Metalowców i Osiedla Flisaków uzupełnia system dróg wewnętrznych. Ulice te są w złym stanie technicznym. Wymagają w większości kapitalnego remontu.

Obszar Osiedla Rozwadów objęty programem rewitalizacji połączony jest z miastem poprzez ulice:

- Rozwadowską (od strony południowej),
- Polną (od strony zachodniej),
- Brandwicką i 3 Maja (od strony północnej),
- Sandomierską (od strony północno-zachodniej),
- Targową (od strony południowo-zachodniej).

Wewnątrz obszaru funkcjonuje układ dróg dojazdowych o różnych parametrach w złym lub bardzo złym stanie technicznym. Duża część ulic nie posiada nawierzchni asfaltowej. Wymagają w większości kapitalnego remontu.

Infrastruktura kolejowa

Istniejąca infrastruktura kolejowa to przede wszystkim duży dworzec kolejowy położony przy głównej linii kolejowej (trasa Przeworsk-Lublin oraz Przeworsk-Dębica). Ponadto w bezpośrednim sąsiedztwie terenu opracowania znajdują się obiekty i urządzenia kolejowe.

5.3. Identyfikacja problemów występujących na obszarach kryzysowych

5.3.1. Problemy wspólne dla wszystkich obszarów

Z założenia do rewitalizacji wskazuje się obszary, na których nasilają się różnego rodzaju problemy, dlatego często są one określane mianem obszarów kryzysowych. Jednakże miasto jest w dużym stopniu układem naczyń połączonych, dlatego nie można w nim ściśle wyodrębnić miejsc, w których jest źle i innych, w których jest dobrze. Zazwyczaj można w miarę precyzyjnie zlokalizować problemy przestrzenne, jednak ich powstanie też bywa skutkiem procesów zachodzących na znacznie szerszą skalę, niejednokrotnie przekraczających poziom miasta. Z drugiej strony do rewitalizacji wskazuje się takie obszary, na których można coś poprawić, a skutki tych działań będą odczuwalne w całym mieście. W Stalowej Woli również są obszary, które szczególnie „ucierpiały” głównie na skutek procesów zachodzących w gospodarce, prowadzących do zmiany koniunktury w przemyśle. Odbiły się one na wszystkich sferach funkcjonowania miasta.

Problemy zidentyfikowane w poszczególnych obszarach kryzysowych szczegółowo omówiono w kolejnych punktach niniejszego rozdziału. W tym miejscu skoncentrowano się na problemach wspólnych dla wszystkich obszarów i w dużym stopniu całego miasta.

Analiza uwarunkowań obecnej sytuacji przestrzennej miasta pozwala zidentyfikować najważniejsze problemy wspólne dla wszystkich omawianych w niniejszym dokumencie obszarów.

W sferze przestrzennej są to:

- konieczność modernizacji i uzupełnienia infrastruktury technicznej, zwłaszcza na obszarach przemysłowych, co podniosłoby atrakcyjność miasta dla nowych inwestorów, którzy mogliby przywrócić równowagę gospodarczą miasta po upadku przemysłu ciężkiego;
- niezagospodarowane i zdegradowane tereny wcześniej wykorzystywane pod intensywną działalność produkcyjną, które obecnie psują obraz miasta;
- potrzeba modernizacji oraz rozbudowy infrastruktury drogowej w mieście, co poprawi komfort mieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej;
- potrzeba rekultywacji składowisk odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych;
- konieczność ograniczenia emisji szkodliwych pyłów i gazów;
- brak jasnego zdefiniowania przestrzeni publicznych i przestrzeni prywatnych na osiedlach, co utrudnia właściwe zagospodarowanie przestrzeni międzyblokowej;
- niedostosowanie terenów wewnątrz osiedli do bieżących potrzeb komunikacyjnych (wąskie ulice, często jednokierunkowe, brak wystarczającej liczby miejsc parkingowych);
- niska świadomość mieszkańców co do wartości architektonicznej zabudowy;
- podział działek powodujący problemy ze sprzedażą nieruchomości – sprzedaż budynków i działek „po obrysie” oraz wynikające z tego problemy dotyczące utrzymania przestrzeni pomiędzy blokami;
- brak indywidualnego charakteru osiedli mieszkaniowych.

W sferze gospodarczej są to:

- mała zdolność sektora przedsiębiorców w generowaniu nowych miejsc pracy;
- duża liczba osób zatrudnionych u dużych przedsiębiorców, którzy systematycznie redukują zatrudnienie;

- niewiele inwestycji zagranicznych i strategicznych inwestorów;
- mała innowacyjność przedsiębiorstw;
- niedokapitalizowanie przedsiębiorstw działających w mieście związane z trudnościami przedsiębiorców w inwestowaniu;
- słaba kooperacja między przedsiębiorcami i ich współdziałanie z władzami miasta w celu stworzenia prężnego ośrodka gospodarczego;
- niewystarczająca ilość obiektów gastronomicznych i handlowych w obszarze osiedli mieszkaniowych.

W sferze społecznej są to:

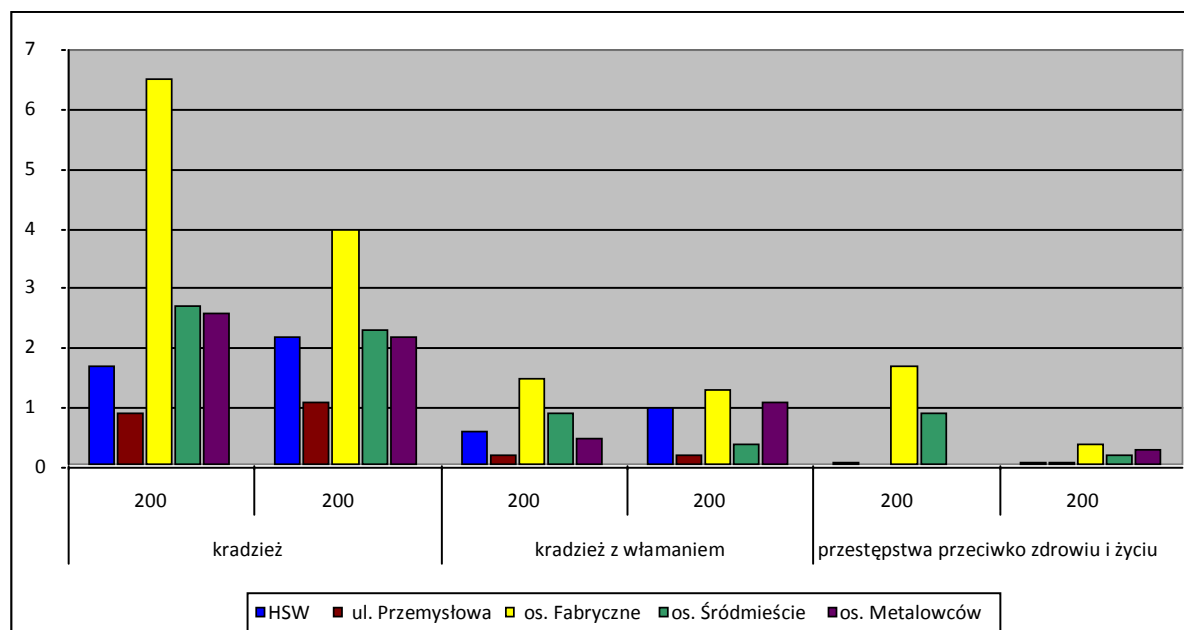
- niekorzystne tendencje demograficzne w mieście: starzenie się społeczeństwa, odpływ mieszkańców do innych ośrodków w kraju i zagranicą, postrzeganych jako atrakcyjniejsze;
- odpływ młodych, wykształconych mieszkańców do innych ośrodków miejskich;
- nadal dość wysoki poziom i niekorzystna struktura bezrobocia;
- zdecydowana i cały czas wzrastająca przewaga kobiet wśród osób pozostających bez pracy, co może je zniechęcać do osiedlania się w mieście i zakładania rodziny;
- duży udział ludzi młodych wśród bezrobotnych, co sprzyja powstawaniu patologii społecznych;
- wzrastający udział starszych bezrobotnych, o zdezaktualizowanych kwalifikacjach, którzy mają małą szansę na znalezienie pracy, przez to i na godziwą emeryturę; zaledwie 10% bezrobotnych ma prawo do zasiłku;
- stosunkowo niskie poczucie własności wśród mieszkańców.

O problemach społecznych świadczy też liczba przestępstw, zwłaszcza pospolicznych. Na wykresie 20 przedstawiono statystyki dotyczące kradzieży, kradzieży z włamaniem i przestępstw przeciwko zdrowiu i życiu, które zazwyczaj obejmują pobicia, popełnionych na obszarach wyznaczonych do rewitalizacji w latach 2006 i 2007. Dane udostępniła Komenda Powiatowa Policji za okres, dla którego dysponowała wystarczająco szczegółowym rozbiem.

Z zestawienia wynika, że najwięcej przestępstw popełniono na osiedlach mieszkaniowych, zwłaszcza na osiedlu Fabrycznym. Pozytywnym zjawiskiem jest tendencja spadkowa w analizowanym okresie, choć jest on za krótki, żeby można było mówić o prawidłowościach statystycznych. W kolejnych punktach podano bardziej szczegółowe zestawienia, przy jakich ulicach dochodziło do tych przestępstw.

Wykres 27. Przestępstwa pospolite popełnione na obszarach wskazanych do rewitalizacji w latach 2006 i 2007

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Stalowej Woli

5.3.2. Obszar Huty Stalowa Wola

Aktualne zagospodarowanie terenu Huty Stalowa Wola oraz stan poszczególnych elementów środowiska charakteryzuje się silnymi przekształceniami cech naturalnych. Jest to obszar, z racji swego przemysłowego wykorzystania i jeszcze do niedawna, uważanego za strategiczny dla państwa, w pełni wyposażony w sieci infrastruktury technicznej. Produkcja, która odbywa się na terenie huty, w wielu przypadkach prowadzi do zubażania i tak już niewielkiej szaty roślinnej na terenie huty oraz znacząco przyczynia się do niekorzystnych zmian przyrodniczych wokół terenów pozostających w administracji HSW S.A., w tym kompleksu leśnego Puszczy Sandomierskiej. W celu ochrony istniejących zasobów przyrodniczych i kulturowych (obejmujących głównie obiekty administracyjne, np. budynek dyrekcji) należy zwrócić szczególną uwagę na nieprawidłowości powstałe w ciągu ostatnich 65 lat i braki wynikające z aktualnego stanu zagospodarowania.

Zmiany, jakie mogą nastąpić na omawianym obszarze, będą raczej się skupiać na podnoszeniu poziomu intensywności zagospodarowania, czego bezpośrednim efektem będzie uwolnienie spod dotychczasowego wykorzystania dużej liczby terenów, zwłaszcza kolejowych (obecnie transport kolejowy ma marginalne znaczenie) oraz tych, na których obecnie znajdują się

opuszczone składowiska. Intensywność zagospodarowania, zmniejszająca się emisja zanieczyszczeń wymuszona przepisami prawa spowodują pozytywne przeobrażenia w środowisku przyrodniczym. Zasadniczo nie zmieniają się istotnie uwarunkowania odnoszące się do ukształtowania terenu i środowiska wodnego. Podobnie sytuacja będzie wyglądać w przypadku świata zwierząt. Pozytywnym aspektem tego typu rozwiązań będzie bez wątpienia uwolnienie znacznych połaci gruntów z tzw. „szczelnego gorsetu betonowego”, co w przyszłości przyczyni się do poprawy jakości gruntów. Tak przygotowane tereny winny być zalesione, bądź w inny sposób zagospodarowane i przekazane pod zarządek Gminy Stalowa Wola.

Na obszarze Huty, głównie przy ul. Kwiatkowskiego, zanotowano w sumie ponad 20 kradzieży. Niepokojący jest fakt, że w przeciwieństwie do osiedli mieszkaniowych, tutaj liczba ta wzrosła w 2007 r.

Tabela 22. Przestępstwa pospolite popełnione na obszarze HSW w latach 2006 i 2007

Rodzaj przestępstwa	kradzież		kradzież z włamaniem		przestępstwa przeciwko zdrowiu i życiu	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Ulica / rok	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Kwiatkowskiego	17	15	6	8	1	1
Solidarności		3				
Grabskiego		4		2		
Razem	17	22	6	10	1	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Stalowej Woli

5.3.3. Obszar ul. Przemysłowej

Aktualne zagospodarowanie terenu oraz stan poszczególnych elementów środowiska charakteryzuje się silnymi przekształceniami cech naturalnych. Jednocześnie jest to obszar pozbawiony podstawowej infrastruktury komunalnej. Zmiany, jakie mogą nastąpić na omawianym obszarze, będą raczej się skupiać na podnoszeniu poziomu intensywności zagospodarowania, czego bezpośrednim efektem będzie uwolnienie spod dotychczasowego wykorzystania dużej liczby terenów, w pierwszej kolejności bocznic kolejowych wzdłuż ulicy Przemysłowej oraz tych, na których obecnie znajdują się składowiska. Intensywność zagospodarowania, zmniejszająca się emisja zanieczyszczeń wymuszona przepisami prawa spowodują pozytywne przeobrażenia w środowisku przyrodniczym. Zasadniczo nie zmieniają się istotnie uwarunkowania odnoszące się do ukształtowania terenu i środowiska wodnego.

Pozytywnym aspektem tego typu rozwiązań będzie bez wątpienia uwolnienie znacznych połączy gruntów z tzw. „szczelnego gorsetu betonowego”, co w przyszłości przyczyni się do poprawy jakości gruntów.

Trudno mówić o dużej przestępczości na obszarze ul. Przemysłowej, jednakże należy wziąć pod uwagę kwestie zapewnienia bezpieczeństwa tam, aby wzrostowa tendencja nie utrzymała się, co pogłębiłoby degradację tego obszaru, utrudniając jego ożywienie.

Tabela 23. Przestępstwa popolite popełnione na obszarze ul. Przemysłowej w latach 2006 i 2007

Rodzaj przestępstwa	kradzież		kradzież z włamaniem		przestępstwa przeciwko zdrowiu i życiu	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Ulica / rok	2006	2007	2006	2007	2006	2007
ul. Przemysłowa	9	11	2	2	0	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Stalowej Woli

5.3.4. Obszar Śródmieście (osiedla: Fabryczne, Śródmieście, Metalowców oraz część osiedla Flisaków)

Analiza uwarunkowań obecnej sytuacji przestrzennej Obszaru Śródmieście pozwala na zidentyfikowanie najważniejszych objawów stanu kryzysowego:

- chaos w zagospodarowaniu przestrzeni międzyblokowych;
- dezintegracja przestrzenna;
- brak wyeksponowania wartości obszaru;
- brak izolacji zielenią od głównych ciągów komunikacyjnych;
- zły stan techniczny nawierzchni dróg i chodników;
- zły stan budynków użyteczności publicznej;
- wysokie wskaźniki poziomu przestępczości;
- uciążliwość komunikacyjna – parkowanie w miejscach utrudniających poruszanie się pieszych, przelotowość ulic;
- niski standard zagospodarowania terenu – brak wkomponowanych elementów małej i zły stan zieleni.

Przyczynami wymienionych zjawisk stanu kryzysowego są przede wszystkim.:

- brak hierarchizacji przestrzeni;
- brak definicji formy przestrzeni prywatnych i półpublicznych;

- brak środków na urządzenie elementów zagospodarowania przestrzeni;

Do innych słabości rewitalizowanego obszaru zaliczyć można:

- brak wyraźnie rysujących się cech różnicujących obszar i kształtujących tożsamość miejsca,
- uciążliwości spowodowane brakiem urządzonych miejsc parkingowych,
- brak powiązania ścieżkami rowerowymi z innymi strefami zamieszkania, pracy i wypoczynku.

Określenie kierunków usuwania objawów i przyczyn stanu kryzysowego:

- modernizacja układu drogowego z systemem parkowania;
- zagospodarowanie i urządzenie przestrzeni międzyblokowych;
- objęcie systemem monitoringu obszaru osiedla Metalowców.
- rewaloryzacja przestrzeni prywatnych i półpublicznych,
- wyposażenie osiedla w elementy małej architektury i inne, wzmacniające poczucie tożsamości miejsca.

Biorąc pod uwagę statystyki policyjne, najbardziej niebezpieczna jest ul. 1 Sierpnia, na której najczęściej dochodziło do kradzieży i pobić. W 2007 r. popełniono zdecydowanie mniej przestępstw, zwłaszcza przeciwko zdrowiu i życiu niż rok wcześniej.

Tabela 24. Przestępstwa pospolite popełnione na Obszarze Śródmieście w latach 2006 i 2007

Rodzaj przestępstwa	kradzież		kradzież z włamaniem		przestępstwa przeciwko zdrowiu i życiu	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Ulica / rok						
1 Sierpnia	28	16	5	3	8	3
Siedlanowskiego	11	1	3	2	2	0
Dmowskiego	4	3	2	4	1	0
Niezlomnych	7	9	1	3	1	0
Podleśna	1	1	0	0	1	0
Popiełuszki	10	6	3	1	1	1
Kilińskiego	2	2	0	0	2	0
Handlowa	2	2	1	0	1	0
Staszica	13	9	4	2	4	1
Wolności	3	1	0	1	1	0
Skoczyńskiego	0	0	0	0	1	0
Narutowicza	1	3	1	0	1	0
Mickiewicza	4	4	0	1	1	1
Popiełuszki	6	6	4	0	1	0
Metalowców	1	1	0	0	0	0
Hutnicza	7	7	0	4	0	0
Orzeszkowej	5	2	3	1	0	0

Rodzaj przestępstwa	kradzież		kradzież z włamaniem		przestępstwa przeciwko zdrowiu i życiu	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Ulica / rok						
Ofiar Katynia	10	11	2	3	0	2
Żeromskiego	3	1	0	3	0	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Stalowej Woli

5.3.5. Osiedle Rozwadów

Analiza uwarunkowań obecnej sytuacji przestrzennej osiedla Rozwadów pozwala na zidentyfikowanie najważniejszych objawów stanu kryzysowego:

- chaos w zagospodarowaniu dużej części obszaru;
- dezintegracja przestrzenna;
- brak wyeksponowania wartości obszaru;
- brak izolacji zielenią od głównych ciągów komunikacyjnych;
- zły stan techniczny lub brak nawierzchni dróg, chodników;
- niski standard zagospodarowania terenu - brak wkomponowanych elementów małej architektury;
- brak rozwiązań architektonicznych eksponujących wartość Rynku Rozwadowskiego;
- brak działań w zakresie efektywniejszego wykorzystania dworca kolejowego, jako lokalnego węzła komunikacji publicznej (PKS, MZK, PKP).

Przyczynami wymienionych zjawisk stanu kryzysowego są przede wszystkim.:

- brak hierarchizacji przestrzeni;
- brak definicji formy przestrzeni prywatnych i półpublicznych;
- brak środków na urządzenie elementów zagospodarowania przestrzeni;
- zaszłości historyczne wynikające z przyłączenia samodzielnego, wyodrębnionego urbanistycznie i społecznie miasteczka do miasta Stalowa Wola. Przyłączenie nastąpiło w 1973 r., ale nadal wyraźne są podziały obserwowalne zarówno w sferze przestrzennej (odmienne założenia urbanistyczno-przestrzenne), jak i społecznej (wysoka tożsamość lokalna mieszkańców dzielnicy Rozwadów przejawiająca się np. w działalności stowarzyszeń lokalnych, wyraźnej „obecności” przedstawicieli społeczności tej dzielnicy w Radzie Miasta).

Do innych słabości rewitalizowanego obszaru zaliczyć można:

- brak wyraźnie rysujących się cech różnicujących obszar i kształtujących tożsamość miejsca,
- brak powiązania ścieżkami rowerowymi z innymi strefami zamieszkania, pracy i wypoczynku.

5.4. Uzasadnienie delimitacji granic obszarów kryzysowych

Granice wyznaczonych w programie obszarów kryzysowych, pokrywają się lub w niektórych przypadkach stanowią rozszerzenie obszarów wskazanych w 2004 r. Samorząd Stalowej Woli już wtedy uznał rewitalizację obszarów przemysłowych, a w latach późniejszych terenów mieszkaniowych o wysokich walorach kulturowych (obszary objęte ochroną konserwatorską, stanowiące dziedzictwo kulturowe miasta), za istotny element polityki miejskiej.

Decyzja o wyborze terenów przeznaczonych do rewitalizacji nie była przypadkowa. Szybko zmieniająca się sytuacja gospodarcza i zmiany w sektorach tradycyjnych ujawniły rezerwy terenowe w obszarach wykorzystywanych dotychczas na cele przemysłowe. Pogłębiająca się dekapitalizacja majątku trwałego na tych terenach, chaotyczne przekształcenia użytkowanej przestrzeni, zmiany na rynku pracy – wszystkie te czynniki skłaniały do podjęcia działań interwencyjnych.

Decyzją Prezydenta miasta Stalowej Woli w 2003 r. podjęto prace nad pierwszym programem rewitalizacji dla terenu Huty Stalowa Wola, wyznaczając obszar w oparciu o dostępne informacje m.in. na temat: stanu środowiska przyrodniczego, uwarunkowań kulturowych, informacji o sytuacji na rynku nieruchomości czy też rynku pracy. W podobny sposób wyznaczono kolejne obszary przemysłowe wymagające działań rewitalizacyjnych, tj. teren położony przy ulicy Przemysłowej.

W ślad za terenami przemysłowymi podjęto prace nad analizą zasadności interwencji w obszarach zabudowy mieszkaniowej. W tym celu zebrano informacje dotyczące sytuacji społeczno-gospodarczej oraz z uwagi na walory urbanistyczno-architektoniczne zespołów mieszkaniowych planowanych do objęcia programami, zlecono opracowanie studium historyczno-urbanistycznego obszaru śródmieścia Stalowej Woli. Uzyskane informacje, jak również opracowane studium, wskazało na konieczność objęcia programem również zabudowy

pochodzącej z okresu budowy Stalowej Woli. Stało się to powodem objęcia w pierwszej kolejności programami rewitalizacji osiedli Fabrycznego, Metalowców, Śródmieścia oraz części os. Flisaków.

W miarę prowadzonych działań dostrzeżono konieczność objęcia programem również zabytkowego układu urbanistycznego Rozwadowa (dawnego samodzielnego miasta, a obecnie dzielnicy Stalowej Woli).

Każdy z wyżej wymienionych obszarów był wyznaczony zgodnie z metodyką opisywaną w literaturze przedmiotu poświęconej rewitalizacji. Obecny program bazuje zatem na decyzjach podjętych w okresie, gdy podejmowano pierwsze działania rewitalizacyjne. Chcąc kontynuować podjęte prace, utrzymano zasięg obszarów przeznaczonych do rewitalizacji jedynie nieznacznie je korygując tam, gdzie ujawnione problemy tego wymagały.

Tym niemniej, w związku z obowiązywaniem nowych wytycznych w zakresie wyznaczania obszarów wsparcia **podjęto decyzje o przeanalizowaniu, na ile wyznaczone obszary spełniają ustalone w wytycznych kryteria.**

Zgodnie z zapisami Szczegółowego opisu priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013, w zakresie rewitalizacji miast (działanie 7.1) oraz rewitalizacji obszarów zdegradowanych (działanie 7.2), wspierane mogą być jedynie takie projekty, które uwzględnione zostaną w lokalnym programie rewitalizacji.

Obszar, na którym należy podjąć działania rewitalizacyjne powinien być wyodrębniony w oparciu o kryteria, o których mowa w art. 47 ust. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Zgodnie z przytoczonym powyżej rozporządzeniem samorząd lokalny podczas wyznaczania obszarów wymagających rewitalizacji powinien kierować się następującymi kryteriami:

- a. wysokim poziomem ubóstwa i wykluczenia,
- b. wysoką stopą długotrwałego bezrobocia,

- c. niekorzystnymi trendami demograficznymi,
- d. niskim poziomem wykształcenia, wyraźnym deficytem kwalifikacji i wysokim wskaźnikiem przerywania kształcenia,
- e. wysokim poziomem przestępczości i wykroczeń,
- f. szczególnie wysokim stopniem degradacji środowiska
- g. niskim wskaźnikiem prowadzenia działalności gospodarczej,
- h. wysoką liczbą imigrantów, grup etnicznych i mniejszościowych lub uchodźców,
- i. porównywalnie niskim poziomem wartości zasobu mieszkaniowego,
- j. niskim poziomem wydajności energetycznej budynków.

Dodatkowo zastrzeżono, że inwestycje w zakresie mieszkalnictwa mogą być realizowane wyłącznie na wyznaczonych (wyodrębnionych) obszarach wsparcia spełniających co najmniej trzy z pięciu kryteriów przedstawionych w wytycznych.

Po przeanalizowaniu wytycznych Urząd Miasta w Stalowej Woli zwrócił się do szeregu instytucji z prośbą o udostępnienie niezbędnych do przeprowadzenia analizy danych. Jednocześnie podjęto próbę skwantyfikowania negatywnych zjawisk, których charakter nie pozwala na wyrażenie ich poprzez standardowe wskaźniki.

OBSZARY MIESZKANIOWE

Obszar nr I – Śródmieście

Obszar Śródmieście cechuje występowanie wielu negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych, przy czym pomiar niektórych z nich jest niekiedy niemożliwy, bądź też obarczony dużym marginesem błędu. Można jednak wykazać za pomocą standaryzowanych wskaźników, że obszar się wpisuje w dwa poniższe kryteria:

- a) wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia

Na analizowanym obszarze wskaźnik liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tysiąc osób wynosi 83,1, wobec 39,7 dla całego miasta.

- b) niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej

Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 osób wynosi na Obszarze Śródmieście 6,9, zaś dla miasta wskaźnik ten wynosi 9,7.

Śródmieście jest obszarem mieszkaniowym, wobec czego zachodzi konieczność nie tylko uzasadnienia go jako obszaru nadającego się do rewitalizacji, ale też spełnienia kryteriów, ustanowionych przez Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, dotyczących mieszkalnictwa.

Wskaźniki dla obszaru oraz wartości referencyjne, podane w *Wytycznych w zakresie przygotowania lokalnych programów rewitalizacji* zostały zestawione w poniższej tabeli.

Tabela 25. Wartości wskaźników uzasadniających wsparcie inwestycji w zakresie mieszkalnictwa na terenie Obszaru Śródmieście

Kryterium	Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia	Wysoki poziom przestępczości i wykroczeń	Porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego
Wskaźnik	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności	Liczba przestępstw na 1 tys. ludności	Ilość budynków mieszkalnych powstałych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych
Wartość dla obszaru	83,1	21,8	98,8%
Wartość referencyjna dla województwa podkarpackiego	83	19,7	83,8%
<i>Czy obszar spełnia kryterium</i>	<i>tak</i>	<i>tak</i>	<i>tak</i>

Źródło: Opracowanie własne

Dane do obliczeń pochodzą:

- liczba ludności – z Urzędu Miasta Stalowa Wola (dane za 2006 r.)
- liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej – z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stalowej Woli (dane za 2006 r.),
- liczba podmiotów gospodarczych – z Urzędu Statystycznego w Tarnobrzegu (dane za 2006 r.),

- liczba przestępstw na 1 tys. ludności – z Komendy Powiatowej Policji w Stalowej Woli (dane za 2006 r.),
- liczba budynków mieszkalnych, w tym wybudowanych przed rokiem 1989 r. – z Urzędu Miasta Stalowa Wola (dane za 2002 r.).

Wartości wskaźników dla poszczególnych kryteriów wskazują na rzeczywiste występowanie negatywnych zjawisk na analizowanym obszarze. Obszar ten spełnia zarówno warunek, który pozwala go uznać za obszar rewitalizacji, jak i umożliwia dofinansowanie planowanych na nim inwestycji w tkankę mieszkaniową.

Obszar nr II – Osiedle Rozwadów

Obszar II spełnia następujące kryteria:

- a) wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia

Na analizowanym obszarze wskaźnik liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tysiąc osób wynosi 139,8, wobec 39,7 dla całego miasta.

- b) wysoka stopa długotrwałego bezrobocia

Stopa długotrwałego bezrobocia na Obszarze II wynosi 4,5%, wobec 3,2% dla Stalowej Woli.

- c) wysoki poziom przestępczości i wykroczeń

W obrębie Obszaru Śródmieście wskaźnik liczby przestępstw na 1 tysiąc ludności wynosi 38,7, zaś dla miasta 31,3.

Osiedle Rozwadów jest obszarem mieszkaniowym, wobec czego zachodzi konieczność nie tylko uzasadnienia go jako obszaru nadającego się do rewitalizacji, ale też spełnienia kryteriów, ustanowionych przez Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, dotyczących mieszkalnictwa

Wskaźniki dla obszaru oraz wartości referencyjne, podane w *Wytycznych w zakresie przygotowania lokalnych programów rewitalizacji* zostały zestawione w poniższej tabeli.

Tabela 26. Wartości wskaźników uzasadniających wsparcie inwestycji w zakresie mieszkalnictwa na terenie Obszaru Osiedle Rozwadów

Kryterium	Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia	Wysoki poziom przestępczości i wykroczeń	Porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego
Wskaźnik	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności	Liczba przestępstw na 1 tys. ludności	Ilość budynków mieszkalnych powstałych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych
Wartość dla obszaru	139,8	38,7	97,2%
Wartość referencyjna dla województwa podkarpackiego	83	19,7	83,8%
Czy obszar spełnia kryterium	<i>tak</i>	<i>tak</i>	<i>tak</i>

Źródło: Opracowanie własne

Dane do obliczeń pochodzą:

- liczba ludności – z Urzędu Miasta Stalowa Wola (dane za 2006 r.)
- liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej – z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej (dane za 2006 r.),
- liczba długotrwale bezrobotnych – z Powiatowego Urzędu Pracy w Stalowej Woli (dane za 2006 r.),
- liczba przestępstw na 1 tys. ludności – z Komendy Powiatowej Policji w Stalowej Woli (dane za 2006 r.),
- liczba budynków mieszkalnych, w tym wybudowanych przed rokiem 1989 r. – z Urzędu Miasta Stalowa Wola (dane za 2002 r.).

Wartości wskaźników dla poszczególnych kryteriów wskazują na rzeczywiste występowanie negatywnych zjawisk na analizowanym obszarze. Obszar ten spełnia zarówno warunek, który pozwala go uznać za obszar rewitalizacji, jak i umożliwia dofinansowanie planowanych na nim inwestycji w tkankę mieszkaniową.

OBSZARY ZDEGRADOWANE (POPRZEMYSŁOWE)

Obszary przemysłowe miasta Stalowa Wola nie są zamieszkałe, toteż nie jest możliwe wyrażenie np. niskiego wskaźnika prowadzenia działalności gospodarczej poprzez odniesienie do liczby ludności. Charakterystyczne dla tych obszarów jest także to, że niektóre problemy – głównie związane z zagrożeniem dla środowiska naturalnego – dotyczą tylko tych dwóch obszarów, zaś na terenie pozostałej części miasta nie występują. Dla uzasadnienia wyboru poniższych obszarów do rewitalizacji przyjęto kryterium „szczególnie wysoki stopień degradacji środowiska”. Na obszarach: III – Huta Stalowa Wola oraz IV – ul. Przemysłowa przeprowadzono wizję lokalną w celu stwierdzenia stopnia degradacji terenów, gdyż tego rodzaju statystyki na poziomie gminy nie są gromadzone przez GUS.

Obszar nr III – Huta Stalowa Wola

Dnia 13.10.2010 r. w trakcie wizji lokalnej stwierdzono występowanie następujących terenów zdegradowanych: pod składowiskami odpadów niebezpiecznych (stawy osadowe), składowiskiem odpadów komunalnych, tereny przyległe do wymienionych składowisk, tereny pod hałdą odpadów pokutniczych i do niej przyległe oraz tereny użytkowane przez Dział Gospodarki Odpadami HSW. S.A.

Łączna powierzchnia wyżej wymienionych terenów wynosi 39,5 ha, wobec całkowitej powierzchni obszaru wynoszącej 588,3 ha, co daje 6,71%. Dla całego miasta odsetek obszarów zdegradowanych wynosi zaś 0,51%..

Obszar nr IV – ul. Przemysłowa

Na tym obszarze w dniach 12-14.07.2010 r. podczas przeprowadzania oględzin wydzielono na potrzeby oszacowania stopnia degradacji dwa obszary: I – zachodni oraz II – północny.

Na obszarze I zlokalizowane zostały: nieczynne wyrobiska (tzw. kaczę doły), gruzowiska, nieczynne studnie kanalizacji oraz doły częściowo zasypane gruzami i odpadami.

W obszarze II zaś, zlokalizowano: gruzowiska, zagłębienia i przyzmy z odpadami oraz nieużytki.

Łącznie do terenów zdegradowanych zaliczono 2,56 spośród 44,8 hektarów obszaru IV, co daje 5,71%. Jak wspomniano wcześniej, dla miasta wskaźnik ten wynosi 0,51%.

Podsumowanie wskaźników znajduje się w poniższej tabeli..

Tabela 27. Uzasadnienie wyboru obszarów zdegradowanych (poprzemysłowych) do rewitalizacji

Kryterium	Powierzchnia (ha)	Powierzchnia obszarów wymagających rekultywacji (ha)	% powierzchni obszaru
Obszar nr III – Huta Stalowa Wola	44,80	2,56	5,71
Obszar nr IV – ul. Przemysłowa	588,30	39,50	6,71
Miasto Stalowa Wola	8 252	42,06	0,51
Obszar miasta Stalowa Wola z wyłączeniem obszarów przemysłowych	7 618, 90	0,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne

6. STRESZCZENIE NIETECHNICZNE OCENY ODDZIAŁYWANIA PROGRAMU NA ŚRODOWISKO

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Stalowa Wola oraz jego aktualizacje były poddawane ocenie oddziaływania na środowisko.

Pierwsza ocena dotyczyła dokumentu przyjętego Uchwałą Nr LVI/951/09 Rady Miejskiej w Stalowej Woli z dnia 26 listopada 2009 roku. Jej najważniejsze wnioski zostały opisane poniżej.

Na podstawie art. 48 ust. 1, ust. 2 w związku z art. 46 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227), istnieje uzasadniona możliwość zwolnienia z przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla dokumentu strategicznego pn. „Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Stalowa Wola”. Przyjęte w opracowanym dokumencie cele i kierunki działań stanowią kontynuację, jak i dopełnienie wcześniejszych działań oraz przyjętych założeń. Realizacja postanowień dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko. Program odnosi się tylko do obszaru jednej gminy, tj. Miasta Stalowa Wola. Program z założenia nie stanowi ram do realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko - poza trzema zadaniami (tj.: Budowa drogi na terenie HSW, Budowa i przebudowa Infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na obszarze HSW, Budowa łącznika ul. Grabskiego z ul. Energetyków), które mogą być zaliczone do grupy przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko – do tzw. II grupy. Przedsięwzięcia te przewidziane zostały do realizacji na obszarach przemysłowych i poprzemysłowych Huty Stalowa Wola. Postanowienia Programu nie spowodują znaczącego oddziaływania na tereny HSW ani tereny przyległe objęte ewentualnym oddziaływaniem. Wyżej wymienione trzy przedsięwzięcia będą realizowane w oparciu o decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na ich realizację, w ramach odrębnych procedur.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Stalowa Wola nie ustala ścisłych ram odnośnie usytuowania, czy też skali i rodzaju planowanych przedsięwzięć mogących znacząco

oddziaływać na środowisko, z uwagi na fakt, że cele i kierunki działań stanowią zarówno kontynuację jak i dopełnienie wcześniejszych działań oraz przyjętych założeń powiązanych z działaniami przewidzianymi już wcześniej w innych dokumentach. Niniejszy dokument zawiera założenia, w ramach których realizowane będą zadania służące rewitalizacji przestrzeni gminy przy poszanowaniu zasady zrównoważonego rozwoju.

Wymienione w Programie zadania inwestycyjne to przedsięwzięcia, które z uwagi na swoją lokalizację oraz wymagania prawne nie będą wpływać na pogorszenie warunków środowiska naturalnego, nie wpłyną negatywnie i nie będą oddziaływać na obszary prawnie chronione, wymienione w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880), w tym obszary Natura 2000.

W związku z zaplanowanymi do realizacji inwestycjami przewiduje się, że ewentualne negatywne oddziaływanie na środowisko będzie występował wyłącznie w fazie realizacji, będzie ono miało jednak charakter lokalny i krótkotrwały. Z chwilą zakończenia prac remontowo-budowlanych nie będzie występowało zjawisko ponadnormatywnego negatywnego oddziaływania. Zaplanowane w ramach Programu inwestycje z uwagi na poziom ich oddziaływania i znaczną odległość od granic państwa nie będą wywierały transgranicznego oddziaływania, nie przewiduje się kumulowania oddziaływań z innymi przedsięwzięciami. Zawarte w Programie inwestycje muszą spełnić wymagania prawne i nie będą stanowiły źródeł ponadnormatywnych emisji hałasu, jak i emisji do powietrza, nie przewiduje się wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska.

Teren, na którym planowane są do zrealizowania inwestycje uwzględnione w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Stalowa Wola na lata 2009-2015, obejmuje wyłącznie obszar Gminy Stalowa Wola. Przewidziane inwestycje nie wiążą się z zajęciem dużych powierzchni terenu. Zakres planowanych działań obejmuje w głównej mierze tereny już wysoko zurbanizowane, oraz tereny przemysłowe i poprzemysłowe m.in.. Huty Stalowa Wola S.A. Zaplanowane działania inwestycyjne mają w głównej mierze za zadanie modernizację, poprawę estetyki i funkcjonalności już istniejących obiektów, natomiast zadania związane z infrastrukturą drogową służą poprawie dostępności terenów i będą realizowane na terenach przemysłowych i poprzemysłowych. Planowane przedsięwzięcia z uwagi na lokalizację oraz skalę nie będą wywierały negatywnego oddziaływania na obszary prawnie chronione,

wymienione w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880), w tym obszary Natura 2000.

W związku z powyższym zgodnie z art. 49 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 199, poz. 1227) dla opracowanego dokumentu istnieje możliwość odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Odstąpienie to musi być jednak poparte decyzjami stosownych organów.

Urząd Miasta zwrócił się pismami o numerze GKVI/3-7662/3-STR/09 z dnia 02.11.2009 r. do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie o wydanie opinii w sprawie możliwości zwolnienia z przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Stalowa Wola, wysuwając tezę, iż charakter, rodzaj i skala działań, a także cechy obszarów wybranych do rewitalizacji, nie będą wywoływać znacznego oddziaływania na środowisko.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie pismem o znaku RDOŚ-18-WOOS-7048-2-48/09/is z dnia 17.11.2009 r. uznał za zasadny zamiar odstąpienia od przeprowadzania oceny oddziaływania Lokalnego Programu Rewitalizacji na środowisko. W uzasadnieniu przedstawiono opinię, iż zadania inwestycyjne mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko będą realizowane na terenach zurbanizowanych, przemysłowych oraz poprzemysłowych, w związku z czym przewiduje się brak możliwych oddziaływań na formy ochrony przyrody wymienione w ustawie o ochronie przyrody. Ponadto, jeśli wystąpi negatywne oddziaływanie na środowisko w trakcie prac, to będzie ono miało charakter lokalny, krótkotrwały i odwracalny.

Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Rzeszowie także wyraził zgodę na odstąpienie od przeprowadzania omawianej procedury. Pismem o znaku SNZ.465-97/09 z dnia 9.11.2009 r. uzasadnił swą decyzję po analizie skali i lokalizacji przedsięwzięć zawartych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Stalowa Wola.

Ponowna ocena oddziaływania na środowisko dotyczyła aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji i została przeprowadzona w 2010 roku. Jej najważniejsze wnioski zostały zamieszczone poniżej

Uzasadnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Stalowa Wola (Aktualizacja).

Wskazane poniżej uwarunkowania pozwalają stwierdzić, że zgodnie z art. 49 i 50 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 199, poz. 1227) dla opracowanej aktualizacji dokumentu nie zachodzi potrzeba przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Przy odstąpieniu od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla ww. programu, o którym mowa w art. 48 ust. 1, wzięto pod uwagę wszystkie uwarunkowania zawarte w art. 49 ww. ustawy tj. :

1) charakter działań przewidzianych w dokumentach, o których mowa w art. 46 i 47, w szczególności:

a) stopień, w jakim dokument ustala ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć, w odniesieniu do usytuowania, rodzaju i skali tych przedsięwzięć

Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Stalowej Woli nie ustala ścisłych ram odnośnie usytuowania czy też skali i rodzaju planowanych przedsięwzięć, z uwagi na fakt że cele i kierunki działań stanowią zarówno kontynuację jak i dopełnienie wcześniejszych działań oraz przyjętych założeń powiązanych z działaniami przewidzianymi już wcześniej w innych dokumentach. Niniejszy dokument zawiera jedynie zaktualizowane założenia, w ramach których realizowane będą zadania służące rewitalizacji przestrzeni gminy przy poszanowaniu zasady zrównoważonego rozwoju. Po analizie praktycznej należało wykreślić ze wcześniej przyjętego programu szereg zadań. Wprowadzenia zmian do przyjętego wcześniej dokumentu podyktowane jest potrzebą uaktualnienia listy zadań. wobec powyższego nastąpiło wykreślenie z programu szeregu zadań oraz wprowadzeniu kilku nowych zadań, zgłoszonych w roku 2010, nie należących do do grupy przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Zaktualizowany Program, odnosi się tylko do obszaru jednej gminy tj. Miasta Stalowa Wola.

Program nie stanowi z założenia ram do realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

b) powiązania z działaniami przewidzianymi w innych dokumentach,

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Stalowa Wola obejmuje obszary przemysłowe i mieszkaniowe, które zostały wyodrębnione w oparciu o kryteria określone w art. 47 ust. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r., ustanawiającego szczegółowe zasady wykonywania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006, ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Obszary te tworzą:

- a) Obszar Śródmieście (osiedla: Śródmieście, Metalowców, Fabryczne oraz część os. Flisaków),
- b) Osiedle Rozwadów,
- c) teren Huty Stalowa Wola i tereny przyległe,
- d) obszar ul. Przemysłowej wraz z terenami przyległymi.

Wyodrębnione obszary są spójne z terenami wskazanymi do rewitalizacji w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Stalowa Wola, uchwalonego uchwałą nr XXXIV/483/05 Rady Miejskiej w Stalowej Woli z 21.01.2005 r. z późniejszymi zmianami.

c) przydatność w uwzględnieniu aspektów środowiskowych, w szczególności w celu wspierania zrównoważonego rozwoju, oraz we wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska,

Przedmiotowy dokument został opracowany z uwzględnieniem aspektów środowiskowych, jego celem jest wspieranie zrównoważonego rozwoju na obszarach objętych jego zakresem.

Przedmiotowy dokument będzie pomocny w pełniejszym wdrażaniu i stosowaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska,

d) powiązania z problemami dotyczącymi ochrony środowiska;

Dokument opracowano w sposób umożliwiający działania min. na obszarach przemysłowych które są obecnie obszarami problemowymi pod kątem ochrony środowiska.

2) rodzaj i skalę oddziaływania na środowisko, w szczególności:

a) prawdopodobieństwo wystąpienia, czas trwania, zasięg, częstotliwość i odwracalność oddziaływań,

W związku z zaplanowanymi do realizacji inwestycjami przewiduje się, że zasięg ich negatywnego oddziaływania na środowisko będzie występował wyłącznie w fazie realizacji, będzie on miał jednak charakter lokalny i krótkotrwały. Z chwilą zakończenia prac remontowo- budowlanych nie będzie występowało zjawisko ponadnormatywnego negatywnego oddziaływania.

b) prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych lub transgranicznych,

Zaplanowane inwestycje z uwagi na poziom ich oddziaływania i znaczną odległość od granic państwa nie będą wywierały transgranicznego oddziaływania. W związku z zaplanowanymi inwestycjami nie przewiduje się kumulowania oddziaływań z innymi przedsięwzięciami.

c) prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska;

Wszystkie planowane inwestycje z uwagi na wymagania prawne które muszą spełnić nie będą stanowiły źródeł ponadnormatywnych emisji hałasu jak i emisji do powietrza, nie przewiduje się wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska.

3. cechy obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko, w szczególności:

a) obszary o szczególnych właściwościach naturalnych lub posiadające znaczenie dla dziedzictwa kulturowego, wrażliwe na oddziaływania, istniejące przekroczenia standardów jakości środowiska lub intensywne wykorzystywanie terenu,

Teren, na którym planowane są do zrealizowania inwestycje uwzględnione w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Stalowa Wola – Aktualizacja, obejmuje obszar Miasta Stalowa Wola. Przewidziane inwestycje nie wiążą się z zajęciem dużych powierzchni terenu. Obszary ujęte w programie nie przedstawiają szczególnych właściwości naturalnych cz też znaczenia dla dziedzictwa kulturowego. Zakres planowanych działań obejmuje w głównej mierze tereny już wysoko zurbanizowane- zabudowy mieszkaniowej i usługowej oraz tereny przemysłowe i poprzemysłowe min. Huty Stalowa Wola S.A. Nie są to tereny o dużej wrażliwości na oddziaływanie. Zaplanowane działania inwestycyjne mają w głównej mierze za zadanie modernizację, poprawę estetyki i funkcjonalności już istniejących obiektów, natomiast zadania związane z infrastrukturą drogową służą poprawie dostępności terenów i będą realizowane według wcześniejszych założeń jedynie na terenach przemysłowych i poprzemysłowych.

b) formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz obszary podlegające ochronie zgodnie z prawem międzynarodowym.

Wszystkie wymienione w Programie zadania inwestycyjne to przedsięwzięcia, które z uwagi na swoją lokalizację oraz wymagania prawne nie będą wpływać na pogorszenie warunków środowiska naturalnego, nie wpłyną negatywnie i nie będą oddziaływać na obszary prawnie chronione, wymienione w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880) w tym obszary Natura 2000. Planowane przedsięwzięcia z uwagi na lokalizację oraz skalę nie będą wywierały żadnego negatywnego oddziaływania na obszary prawnie chronione. Powyższe podyktowane jest brakiem form ochrony przyrody na terenie objętym rewitalizacją oraz w jego sąsiedztwie.

Wskazane powyżej uwarunkowania pozwalają stwierdzić, że zgodnie z art. 49 i 50 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 199, poz. 1227 ze zm.) dla opracowanej aktualizacji dokumentu nie zachodzi potrzeba przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Potwierdzają to stanowiska :

Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie, który pismem o znaku: RDOŚ-18-WOOS-7041-1-35/2/10/ap z dnia 25.08.2010 r. pozytywnie zaopiniował zamiar odstąpienia

od przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Stalowa Wola (Aktualizacja).

Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie który wyraził zgodę na odstąpienie od przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Stalowa Wola (Aktualizacja). Swą decyzję uzasadnił opinią sanitarną znak: SNZ.465-75/10 z dnia 20.08.2010 r.

W związku z uzyskaniem powyższych opinii, działając na podstawie art. 48 ust. oraz wzięciu pod uwagę wszystkich uwarunkowań z art. 49 ww. ustawy 4 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 ze zm.), Prezydent Miasta Stalowa Wola odstąpił od przeprowadzenia Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko dla Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Stalowa Wola (Aktualizacja). Swoją decyzję ogłosił niezwłocznie w obwieszczeniu znak GK VI/3-7662/4-STR /10 z dnia 26.08.2010 r., które zostało zamieszczone na stronach Biuletynu Informacji Publicznej oraz tablicy ogłoszeń.

7. ZAŁOŻENIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

7.1. Działania rewitalizacyjne zrealizowane we wcześniejszym okresie

Władze samorządowe od wielu lat prowadzą działania zmierzające do ożywienia obszarów kryzysowych w Stalowej Woli. Wyrazem tego były m.in. wcześniej uchwalane programy rewitalizacji. Wyznaczały one kierunki działań i wskazywały konkretne zadania do wykonania na tych obszarach.

Szczególnie dużo zadań udało się zrealizować na obszarze Huty Stalowa Wola, co doprowadziło do otwarcia znacznej części tego terenu dzięki przesunięciu ogrodzenia oraz wybudowaniu dróg i rozpoczęło proces jego aktywizacji gospodarczej.

Liczne inwestycje zaplanowane na lata 2004-2006, a także na bieżący okres programowania 2007-2013, udało się wykonać na osiedlach mieszkaniowych, szczególnie na osiedlu Fabrycznym i Metalowców. Wiele z nich można byłoby określić wspólnym mianem programu małych ulepszeń: były to drobne zadania, rozwiązujące pojedyncze problemy, jednak realizowane sukcesywnie, w sposób planowy, pozwoliły istotnie poprawić warunki mieszkania i wizerunek miasta.

Aby pogłębić pozytywny efekt już zrealizowanych zadań należy kontynuować politykę rewitalizacji miasta. Dotychczasowe sukcesy pozwalają uznać te działania za w pełni uzasadnione.

7.2. Planowane działania rewitalizacyjne

7.2.1. Kierunki interwencji

Obszar Huty Stalowa Wola

Teren HSW nie jest jednorodny i obejmuje:

- I. teren historycznej zabudowy przemysłowej Huty Stalowa Wola powstałej w latach 30. przy budowie COP-u,

- II. tereny, na których zlokalizowane są obiekty magazynowo-składowe (obecnie nieużytkowane),
- III. bocznice kolejowe oraz infrastruktura kolejowa,
- IV. zdegradowane tereny Huty Stalowa Wola (hałda przemysłowa zlokalizowana w południowej części),
- V. nieużytkowane tereny lasów ochronnych po wschodniej i zachodniej stronie kombinatu,
- VI. w dużym stopniu niezagospodarowane tereny w południowej części obszaru.

Za tereny zdegradowane przyjęto tereny nieprzydatne do określonego sposobu zagospodarowania bez wykonania działań rekultywacyjnych, tereny zdegradowane poprzez wieloletnią działalność człowieka oraz zniszczone poprzez procesy geologiczne.

Proponowane działania:

- budowa Inkubatora Przedsiębiorczości (była stołówka HSW przy ul. Kwiatkowskiego),
- przejęcie budynku dyrekcji przez gminę,
- rozbudowa budynku Przychodni Zdrowia przy ul. Kwiatkowskiego 2,
- budowę drogi lokalnej łączącej ul. Grabskiego z ul. Kwiatkowskiego wraz z chodnikami, ścieżką rowerową, oświetleniem, zatokami autobusowymi i ogólnodostępnymi parkingami,
- rozdzielenie kanalizacji ogólnospławnej poprzez budowę kanalizacji deszczowej i kanalizacji sanitarnej,
- budowę kanalizacji teletechnicznej umożliwiającej dostęp do nowoczesnej infrastruktury teleinformatycznej podmiotom, które powstaną na rewitalizowanym obszarze,
- wyprowadzenie uzbrojenia technicznego (kanalizacja sanitarna i deszczowa) na nieruchomości położone na rewitalizowanym terenie,
- modernizację dawnego budynku biurowo-produkcyjnego na cele edukacyjne,
- rewitalizację infrastruktury Oddziału Celnego,
- rozwój działalności produkcyjno-usługowej (obszar przyszłych inwestycji przemysłowych),

- adaptacja terenów leśnych na park miejski poprzez wytyczenie ścieżek oraz instalację małej architektury, skomunikowanie ul. Grabskiego z ul. Energetyków,
- lokalizowanie usług komercyjnych i publicznych wzdłuż ul. Energetyków,
- rekultywacja terenu poprzez usunięcie nagromadzonego materiału, udostępnienie terenu potencjalnym inwestorom,
- rekultywacja wysypiska odpadów komunalnych,
- rekultywacja stawów osadowych, które są obecnie jednym z największych problemów ekologicznych na tym terenie,
- określenie jednolitej formy plastycznej dla elementów małej architektury i oświetlenia, która powinna, podkreślać miejski charakter terenu,
- lokalizowanie wzdłuż wybranych ciągów komunikacyjnych szpalerów zieleni wysokiej,
- uporządkowanie od strony ulicy ogrodzeń,
- wprowadzenie zieleni niskiej,
- sporządzenie projektu wewnętrznych sieci komunikacyjnych rewitalizowanych terenów przemysłowych,
- budowa tunelu Grabskiego-Energetyków,
- budowa drogi łączącej ul. Mireckiego ze stawami osadowymi,
- szczegółowa inwentaryzacja infrastruktury kolejowej.

Podjęte działania mają na celu wykreowanie kompleksu skupiającego instytucje generujące innowacje, zdolne do zmiany struktury gospodarczej miasta i regionu. Otwarcie dla ruchu kołowego i pieszego rewitalizowanego terenu, jak również ożywienie gospodarcze i społeczne obszaru Huty Stalowa Wola poprzez integrację terenów przemysłowych z obszarem komunikacyjnym miasta, zwiększy atrakcyjność gospodarczą tych terenów oraz stworzy warunki dla wzrostu zatrudnienia poprzez możliwość rozwijania funkcji usługowych, gospodarczych, społecznych i edukacyjnych w rejonie rewitalizowanym, co jest tożsame z ideą rewitalizacji. Obecnie dostęp do terenów inwestycyjnych jest utrudniony przez istniejącą bramę na HSW. Aby inwestorzy zewnętrzni mogli dostać się do tych terenów muszą uzyskać przepustkę, co wiąże się z długim czasem oczekiwania oraz kosztami. Bez zapewnienia dobrej dostępności komunikacyjnej rewitalizowanego obszaru wszelkie działania zmierzające do aktywizacji terenów przemysłowych Huty będą utrudnione bądź wręcz niemożliwe do realizacji. Dobry dojazd do terenów inwestycyjnych jest bowiem istotnym argumentem w

pozyskiwaniu nowych inwestorów i wzmocnienia konkurencyjności istniejących podmiotów gospodarczych. Pozwoli również na wprowadzenie na teren przemysłowy dodatkowych funkcji usługowych, umożliwiających utworzenie nowych miejsc pracy. Realizacja powyższych założeń przyczyni się do wprowadzenia nowych funkcji społeczno-gospodarczych na tereny rewitalizowane, a przez to odwróci niekorzystne tendencje społeczno-gospodarcze występujące w mieście.

Obszar ul. Przemysłowej

Teren ten, podobnie jak obszar HSW, nie jest jednorodny i obejmuje:

- I. tereny przewidziane do prowadzenia zorganizowanej działalności inwestycyjnej, na których zlokalizowane są obiekty magazynowo-składowe oraz tereny wolne,
- II. tereny miejskiej przestrzeni publicznej, zaniedbane tereny wzdłuż istniejących i planowanych ciągów komunikacji,
- III. tereny zagospodarowane, użytkowane przez firmy usługowo-produkcyjne o niewielkim potencjale,
- IV. tereny wyrobiska piasku wraz z otaczającym je pierścieniem terenów,
- V. tereny miejskie o wykształconym układzie komunikacyjnym, wykorzystywane głównie przez ekstensywne funkcje, o nieuporządkowany zagospodarowaniu,
- VI. tereny po zlikwidowanej Fabryce Domów FD-3, pozbawiony systemu dróg dojazdowych z bardzo słabym wyposażeniem w infrastrukturę techniczną oraz drobnym podziałem własnościowym.

Za tereny zdegradowane przyjęto tereny nieprzydatne do określonego sposobu zagospodarowania bez wykonania działań rekultywacyjnych, tereny zdegradowane poprzez wieloletnią działalność człowieka oraz zniszczone poprzez procesy geologiczne.

Dla stworzenia atrakcyjnej oferty inwestycyjnej konieczne będzie podjęcie następujących działań:

- 1) przeprowadzenie szczegółowej inwentaryzacji terenu i obiektów zlokalizowanych w obszarze,
- 2) rozpoznania stanu własności i władania pod kątem możliwości scaleń gruntów,
- 3) analiza możliwości przejęcia nieruchomości przez gminę,
- 4) opracowanie koncepcji architektoniczno-urbanistycznej zagospodarowania tych terenów,

- 5) podjęcie wyburzeń niewykorzystywanych elementów zagospodarowania oraz zabezpieczenie i uporządkowanie nieruchomości,
- 6) opracowanie strategii marketingowej (oferty inwestycyjne na stronie internetowej, publikacja broszur informacyjnych),
- 7) przebudowa ul. Przemysłowej,
- 8) określenie jednolitej formy plastycznej dla elementów małej architektury i oświetlenia, która powinna podkreślać miejski charakter terenu,
- 9) lokalizowanie wzdłuż wybranych ciągów komunikacyjnych szpalerów zieleni wysokiej,
- 10) uporządkowanie od strony ulicy ogrodzeń, zieleni niskiej, elementów reklamowych,
- 11) budowę drogi łączącej ul. Przemysłową z Traugutta,
- 12) budowę kanalizacji deszczowej,
- 13) monitoring obrzeży zapobiegający jego ponownej degradacji,
- 14) uporządkowanie istniejącego zagospodarowania,
- 15) przeprowadzenie analizy określającej warunki brzegowe lokalizacji inwestycji na tym terenie,
- 16) budowa drogi łączącej osiedle Piaski z ul. Przemysłową oraz kanalizacji deszczowej,
- 17) rekultywacja terenu poprzez: usunięcie nagromadzonych odpadów stałych, zasypanie wyrobiska lub zachowanie istniejącego zbiornika wodnego; zalesienie obszaru,
- 18) uporządkowaniu sytuacji własnościowej (scalenia nieruchomości, wydzielenie gruntów pod drogi, wymiany gruntów),
- 19) budowie dróg wewnętrznych, uporządkowaniu przebiegu linii infrastruktury technicznej (wyznaczenie korytarzy infrastrukturalnych),
- 20) budowie systemu wodno-kanalizacyjnego,
- 21) stworzeniu systemu poprawy wizerunku i bezpieczeństwa na analizowanym obszarze,
- 22) uporządkowaniu elementów małej architektury (budowa chodników, nasadzenie zieleni wysokiej i krzewów, lokalizacja oświetlenia poza ciągami drogowymi),
- 23) dokonanie nasadzeń zieleni, która zapewni izolację terenów budownictwa jednorodzinnego od terenów przemysłowo-usługowych oraz stanowić będzie teren rekreacyjny dla mieszkańców osiedla Piaski.

Podjęcie ww. działań możliwe będzie tylko przy stałej współpracy samorządu miejskiego z przedstawicielami przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie opracowania. Zalecane jest powołanie wspólnej grupy roboczej.

Obszar Śródmieście (osiedla: Fabryczne, Śródmieście i Metalowców oraz część osiedla Flisaków)

Podstawowym celem rewitalizacji terenów zabudowy mieszkaniowo-usługowej o wysokiej, średniej i niskiej intensywności jest poprawa stanu estetyki zagospodarowania, prawidłowa ekspozycja istniejących budynków oraz dostosowanie ich funkcjonalności do potrzeb mieszkańców. W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Stalowa Wola dla terenów zabudowanych o wartościach historycznych i elementach zabytkowych (zespół zabytkowy COP) przewidziane są działania rehabilitacyjne dotyczące układu przestrzennego oraz podnoszenia walorów użytkowych i estetycznych zasobów przy zachowaniu ich charakteru. Za instrument realizacji polityki przestrzennej uznano w Studium: marketing, dla którego podstawowym zadaniem ma być uzyskanie akceptacji społecznej, przychylności, a także współdziałania przy realizacji celów. W cytowanej już w niniejszym opracowaniu „Koncepcji urbanistycznej Śródmieścia Miasta Stalowa Wola” śródmieście Stalowej Woli, obejmujące trzy osiedla będące przedmiotem programu rewitalizacji, uznano za dzielnicę o unikatowej wartości planistycznej i architektonicznej w skali kraju. W dokumencie zawarto zalecenia aby zminimalizować początkowe stadium degradacji zabudowy i układu miejskiego tej części miasta i rozpocząć program uczytelnienia indywidualnego charakteru.

Planowane działania rewitalizacyjne powinny zmierzać do poprawy komfortu zamieszkania na osiedlach poprzez dostosowanie infrastruktury technicznej do zmieniających się na przestrzeni lat potrzeb mieszkańców – przede wszystkim dostosowanie dróg i liczby miejsc parkingowych do wzrastającego wskaźnika motoryzacji mieszkańców – poprawę estetyki zabudowy i terenów zielonych oraz podnoszenia poziomu bezpieczeństwa na osiedlach.

Stąd na Obszarze Śródmieście wskazane są działania obejmujące:

- remonty placów gospodarczych,
- modernizacje dróg i infrastruktury technicznej,
- projekt i realizacja ścieżek rowerowych,
- monitoring i modernizacja oświetlenia przestrzeni osiedla,
- zagospodarowanie terenów zieleni przyblokowej i wygospodarowanie terenów rekreacyjnych dla dzieci i dorosłych,

- udogodnienia dla użytkowników oraz ich bezpieczeństwa (monitoring, odpowiednie oznakowanie obiektów, tablice informacyjne),
- stworzenie miejsc integrujących mieszkańców i pozwalających bezpiecznie i kulturalnie spędzić czas wolny (kluby osiedlowe, małe kina, siłownie itp.),
- zwiększenie liczby miejsc parkingowych,
- włączenie mieszkańców w program poprawy bezpieczeństwa na osiedlu,
- opracowanie i wdrożenie programu aktywnego włączania mieszkańców w proces rewitalizacji osiedla oraz propagowanie wartości historycznych i promocja produktu lokalnego.

Proponowane działania:

- wprowadzenie uregulowań w zakresie ujednolicenia formy architektonicznej ogrodzeń od strony terenów publicznych,
- zagospodarowanie terenu szkół i przedszkoli,
- termomodernizacja budynków szkół i przedszkoli,
- opracowanie projektu zieleni,
- wprowadzenie obiektów małej architektury,
- modernizacja nawierzchni, wygospodarowanie dodatkowych miejsc parkingowych, wybudowanie ścieżek rowerowych,
- ochrona budynków o wartości historycznej i architektonicznej zgodnie z zaleceniami zawartymi w koncepcji urbanistycznej Śródmieścia,
- poprawa estetyki budynków, wykonanie koniecznych remontów, poprawa zagospodarowania terenów przyległych,
- przeprowadzenie szczegółowej inwentaryzacji terenu i obiektów zlokalizowanych w obszarze,
- wykreowania ogólnomiejskiej przestrzeni publicznej,
- rekompozycja przestrzenna terenu,
- monitoring wizyjny w okolicy Domu Kultury,
- zabezpieczenie i uporządkowanie nieruchomości,
- opracowanie strategii marketingowej,
- stworzeniu systemu poprawy wizerunku i bezpieczeństwa na analizowanym obszarze,
- przywrócenie historycznego układu miejskiego poprzez podejmowanie działań

służących ich odnowie, zarówno pod względem technicznym, funkcjonalnym, jak i społecznym,

- zagospodarowanie terenów przybłokowych (utworzenie i odtworzenie ciągów pieszych i rowerowych oraz dojść do budynków, odnowienie nawierzchni ulic, wydzielenie miejsc parkingowych i placów manewrowych, budowa altanek śmietnikowych, wydzielenie placów zabaw i miejsc rekreacji, montaż elementów małej architektury, uporządkowanie zieleni),
- budowa parkingu przy ul. Niezłomnych,
- zagospodarowanie podwórek przy ul. Żwirki i Wigury oraz w rejonie ulicy Czarnieckiego,
- modernizacja ul. Prymasa Wyszyńskiego,
- ochrona budynków o wartości historycznej zgodnie z zaleceniami zawartymi w koncepcji urbanistycznej Śródmieścia, poprawa estetyki budynków, wykonanie koniecznych remontów,
- zmiana funkcji części hotelu Hutnik na cele wystawienniczo-konferencyjne,
- zagospodarowanie terenu wokół PSP 3 przy ul. Czarnieckiego,
- podjęcie kroków w celu prawnego zabezpieczenia ochrony wartości historycznej i architektonicznej tej zabudowy,
- wykonanie i zagospodarowanie placów rekreacji indywidualnej obiektami małej architektury, które wzbogacają przestrzeń, nadając jej wyrazistości i jedyne w swoim rodzaju charakteru, np.:
 - a) pawilon z drewna drewnianego wraz z modułem do gry,
 - b) plac zabaw,
 - c) arena sportowa,
 - d) plac do gry w streetball,
- renowacja terenów wokół budynków mieszkalnych, przedszkola oraz przy Szkole Społecznej przy ul. Skoczyńskiego,
- modernizacja oświetlenia,
- przystosowanie pustostanów w pawilonie handlowym „Jubilat” do funkcji kulturalnej i oświatowej.

Osiedle Rozwadów

Na obszarze Osiedla Rozwadów proponowane są następujące działania:

- uporządkowanie terenów zieleni międzyblokowej, poprawa estetyki ogrodzeń,
- opracowanie koncepcji urbanistyczno-architektonicznej zagospodarowania rynku w Rozwadowie,
- modernizacja nawierzchni rynku oraz wychodzących z rynku uliczek,
- wygospodarowanie dodatkowych miejsc parkingowych, wybudowanie ścieżek rowerowych,
- ochrona budynków o wartości historycznej zgodnie z zaleceniami konserwatorskimi, poprawa estetyki budynków, wykonanie koniecznych remontów,
- uzupełnienie i rekompozycja towarzyszącej zieleni,
- podjęcie kroków w celu prawnego zabezpieczenia ochrony wartości historycznej i architektonicznej tej zabudowy,
- w miarę możliwości przywrócenie historycznego układu urbanistycznego (pierzaje ulic, gabaryty zabudowy),
- modernizacja budynku „Sokół”,

W obszarze tym znajduje się wiele budynków wymagających natychmiastowej modernizacji. Pozostawienie ich w takim stanie spowoduje, iż nie będą spełniać swoich funkcji; takim budynkiem jest np. „Sokół”.

Konieczne będzie podjęcie następujących zadań:

- wykonanie koniecznych remontów zgodnie z zaleceniami konserwatorskimi,
- poprawa estetyki budynków,
- dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych,

7.2.2. Zadania inwestycyjne zgłoszone do Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Stalowa Wola

Przedstawione poniżej zadania inwestycyjne zostały zgłoszone do Lokalnego Programu Rewitalizacji przez szereg podmiotów, zarówno z sektora publicznego, jak i niepublicznego. Niektóre z tych zadań są we wczesnej fazie projektowania, stanowiąc tym samym załączek projektu, który w przyszłości może z powodzeniem się starać o dofinansowanie z osi 7. RPO WP. Na obecnym etapie jednak zadania te nie mają kompleksowego charakteru, dzięki któremu wpisywałyby się w ideę rewitalizacji, a także miałyby realne szanse na spełnienie kryteriów oceny projektów, wyznaczonych przez Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego. Zadania te zostały więc zamieszczone z myślą o postępującym procesie przygotowywania kompletnych projektów. Jednocześnie pokazują zaangażowanie partnerów lokalnych, którzy aktywnie działają na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego Stalowej Woli.

Gotowe zaś projekty, które znajdują się w zaawansowanej fazie przygotowania, są kompleksowe, i które mają szanse na dofinansowanie w ramach osi 7. RPO WP, zostały – ze względów praktycznych – opisane w załączniku do niniejszego dokumentu.

Poniżej przedstawione są tabele zawierające wykaz wszystkich zadań zgłoszonych do Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Stalowa Wola.

Tabela 28. Zadania zgłoszone do działania 7.1. RPO WP

Lp.	Nazwa działania	Obszar	Tytuł zadania/zakres	Wskaźnik realizacji	Okres realizacji	Przewidywane nakłady	Wnioskodawca	Źródła finansowania
1.	7.1 Rewitalizacja miast	Śródmieście	Rewitalizacja przestrzeni publicznej osiedla Śródmieście wraz ze zmianą funkcji części domu gościnnego Hutnik - <u>wartość: 13 072 636,28</u>	Powierzchnia zagospodarowanych terenów lub odnowionych budynków	2010-2013	13 072 636,28	Gmina Stalowa Wola	Budżet gminy – 4 572 636,28 środki RPO WP – 8 500 000,00

Lp.	Nazwa działania	Obszar	Tytuł zadania/zakres	Wskaźnik realizacji	Okres realizacji	Przewidywane nakłady	Wnioskodawca	Źródła finansowania
			zadania: 1) Poprawa estetyki i funkcjonalności terenów w rejonie ul. Pr. St. Wyszynskiego, St. Czarnieckiego oraz Żwirki i Wigury - wartość: 4 841 990,43 2) Renowacja Parku Miejskiego – wartość: 3 951 919,59 3) Poprawa estetyki i funkcjonalności terenów w rejonie ulicy ks. Skoczyńskiego – wartość: 1 836 573,35 4) Adaptacja części domu gościnnego Hutnik na cele konferencyjno – wystawowe – wartość 2 404 963,11 5) Przygotowanie Studium Wykonalności dla ww. projektu oraz aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Stalowa Wola – wartość: 17 189,80 6) Promocja projektu Wola – wartość: 20 000,00					
2.	7.1 Rewitalizacja miast	Osiedle Rozwadów	Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej osiedla Rozwadów - wartość: 6 100 000,00 zadania: 1) Rewitalizacja rynku na osiedlu Rozwadów - wartość: 2 700 000,00 2) Adaptacja budynku „Sokoła” na cele kulturalno – usługowe - wartość: 2 000 000,00 3) Utworzenie stref ruchu pieszo – jezdnego z elementami małej architektury w ciągu ulic	Powierzchnia zagospodarowanych terenów lub odnowionych budynków 3,0 ha budynki 326 m ²	2010-2013	6 100 000,00	Gmina Stalowa Wola	Budżet gminy – 915 000,00 środki RPO WP – 5 185 000,00

Lp.	Nazwa działania	Obszar	Tytuł zadania/zakres	Wskaźnik realizacji	Okres realizacji	Przewidywane nakłady	Wnioskodawca	Źródła finansowania
			Jagiellońska – Ściegiennego – Rozwadowska. - wartość: 1 400 000,00					
3.	7.1 Rewitalizacja miast	Śródmieście	Zagospodarowanie terenu wokół budynku Publicznej Szkoły Podstawowej Nr 1		2010 – 2013	1 500 000,00	Gmina Stalowa Wola	środki własne środki RPO WP
4.	PRZENIESIONO DO TABELI 30 POD POZYCJĘ NR 1							
5.	7.1 Rewitalizacja miast	Śródmieście	Zagospodarowanie dawnych ogródków przybłokowych na parkingi wzdłuż ul. Ofiar Katynia oraz likwidacja międzybłokowych ogródków działkowych i adaptacja terenu na nowe funkcje np. rekreacyjne przy ul. Ofiar Katynia 1 - 13		2010 – 2013	2 100 000,00	Gmina Stalowa Wola	środki własne środki RPO WP
6.	7.1 Rewitalizacja miast	Śródmieście	Remonty placów gospodarczych (punkty gromadzenia odpadów komunalnych) – 20 pergoli śmietnikowych		2010 - 2013	300 000,00	Gmina Stalowa Wola Wspólnoty Mieszkaniowe Zarządcy Budynków	środki budżetu miasta, środki wspólnot, środki RPO WP
7.	PRZENIESIONO DO TABELI 30 POD POZYCJĘ NR 2							
8.	7.1 Rewitalizacja miast	Śródmieście	Rewitalizacja zasobów mieszkaniowych Spółdzielni Mieszkaniowej w Stalowej Woli – jednej z największych i najstarszych spółdzielni województwa podkarpackiego	Powierzchnia odnawianych budynków 41 470,19 m ²	2008-2015	6 589 150,00	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Stalowej Woli	środki własne (w tym kredyty) – 988 373,00 środki RPO WP –

Lp.	Nazwa działania	Obszar	Tytuł zadania/zakres	Wskaźnik realizacji	Okres realizacji	Przewidywane nakłady	Wnioskodawca	Źródła finansowania
			Zadania: 1) Rewitalizacja zasobów mieszkaniowych 2) Rewitalizacja zagospodarowania terenów przyblokowych, przebudowa dróg dojazdowych, powiększenie ilości miejsc postojowych dla samochodów osobowych, przebudowa placów zabaw i miejsc do wypoczynku, ogrodzenie placów zabaw, wymiana nawierzchni chodników	Powierzchnia dróg dojazdowych, miejsc postojowych, chodników 4 970 m ^m				5 600 777,00
9.	WYKREŚLONO							
10.	7.1 Rewitalizacja miast	Śródmieście	Termomodernizacja budynku przy ul. Wolności 10 Zadania: 1. Remont dachu budynku: zdjęcie papy asfaltowej z całej powierzchni dachu, remont kominów, dwukrotne krycie papą termozgrzewalną, wymiana obróbki blacharskiej, montaż instalacji odgromowej (44 tys.) 2. Wykonanie elewacji budynku: naprawa ubytków na ścianie wschodniej budynku, powstałych w czasie II wojny światowej oraz innych uszkodzeń, wykonanie nowej elewacji na budynku, montaż rur spustowych		2007-2013	129 000,00	Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości ul. Wolności 10	środki własne środki RPO WP

Lp.	Nazwa działania	Obszar	Tytuł zadania/zakres	Wskaźnik realizacji	Okres realizacji	Przewidywane nakłady	Wnioskodawca	Źródła finansowania
			(85 tys.)					
11.	7.1 Rewitalizacja miast	Śródmieście	Przystosowanie pustostanów w pawilonie handlowym „Jubilat” do funkcji kulturalnej i oświatowej (w celu przeciwdziałania zagrożeniu bezpieczeństwa, przestępczości, patologii i wykluczeniu społecznemu)	Powierzchnia rewitalizowanych obszarów	2010-2013	900 000,00	PSS Społem	środki własne środki RPO WP
12.	PRZENIESIONO DO TABELI 30 POD POZYCJĘ NR 3							
13.	7.1 Rewitalizacja miast	Śródmieście	Modernizacja modelarni w budynku przy ul. Staszica 15 b		2010 – 2013	290 000,00	Aeroklub Stalowowski Lotnisko Turbia 37-416 Zbydniów	środki własne środki RPO WP
14.	7.1 Rewitalizacja miast	Śródmieście	Remonty placów gospodarczych (punkty gromadzenia odpadów komunalnych) - 20 pergoli śmietnikowych, ul. Staszica 2A, 2B, 2C		2010 – 2013	320 000,00	Gmina Stalowa Wola Wspólnoty Mieszkaniowe, zarządcy budynków, Spółdzielnia Budownictwa Mieszkaniowego	środki wspólnot, spółdzielni środki gminne środki RPO WP
15.	7.1 Rewitalizacja miast	Osiedle Rozwadów	Remont i termomodernizacja budynków przy ul. Sandomierskiej 3 i 5 w Stalowej Woli wraz ze zmianą ogrzewania mającego na celu zmniejszenie emisji CO₂		2007-2013	850 000,00	Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości	środki własne środki RPO WP
16.	PRZENIESIONO DO TABELI 30 POD POZYCJĘ NR 4							

Lp.	Nazwa działania	Obszar	Tytuł zadania/zakres	Wskaźnik realizacji	Okres realizacji	Przewidywane nakłady	Wnioskodawca	Źródła finansowania
17.	7.1 Rewitalizacja miast	Osiedle Rozwadów	Odnowa pierzei historycznego układu urbanistycznego.		2010 – 2013	800 000,00	Stowarzyszenie Właścicieli	środki własne środki RPO WP
18.	7.1 Rewitalizacja miast	Osiedle Rozwadów	Odnowa pierzei Rynku.		2010 – 2013	200 000,00	Stowarzyszenie Właścicieli	środki właścicieli budynków środki zewnętrzne
19.	7.1 Rewitalizacja miast	Osiedle Rozwadów	Odbudowa Ratusza Staromiejskiego – z przeznaczeniem na cele społeczne i kulturalne, w tym np.: filia Muzeum, siedziby stowarzyszeń, obsługa administracyjna mieszkańców, bank, hotel, gastronomia, sala konferencyjno - bankietowa.		2010 – 2013	7 700 000,00	Stowarzyszenie na Rzecz Odbudowy Ratusza Rozwadowskiego ; Konsorcjum: Urząd Miasta Stalowa Wola, banku, stowarzyszenia i właścicieli prywatnych	Środki prywatne/ kredyt, budżet miasta, środki zewnętrzne
20.	7.1 Rewitalizacja miast	Osiedle Rozwadów	Rewitalizacja terenów przyległych do terenów Klasztoru Braci Mniejszych Kapucynów przy ul. Klasztornej, oraz dostosowanie do obecnych potrzeb i pełnionych funkcji.		2010 – 2013	2 900 000,00	Klasztor Braci Mniejszych Kapucynów	środki własne środki RPO WP
21.	7.1 Rewitalizacja miast	Osiedle Rozwadów	Modernizacja obiektu kubaturowego przy kościele Farnym na potrzeby Klubów Seniora i Młodzieży oraz na potrzeby przedszkola wraz z zagospodarowaniem terenu i urządzeniem terenów zieleni.		2010 – 2013	250 000,00	Parafia Matki Boskiej Szkaplerznej	środki własne środki RPO WP
22.	7.1 Rewitalizacja	Osiedle Rozwadów	Realizacja parkingów w rejonie cmentarza parafialnego - obszar rewitalizacji II, strona		2010 – 2013	250 000,00	Parafia Matki Boskiej	środki własne środki RPO WP

Lp.	Nazwa działania	Obszar	Tytuł zadania/zakres	Wskaźnik realizacji	Okres realizacji	Przewidywane nakłady	Wnioskodawca	Źródła finansowania
	miast		południowa				Szkaplerznej	
23.	7.1 Rewitalizacja miast	Osiedle Rozwadów	Renowacja terenów cmentarza parafialnego.		2010 – 2013	700 000,00	Parafia Matki Boskiej Szkaplerznej	środki własne środki RPO

Źródło: Urząd Miasta Stalowa Wola

Tabela 29. Zadania zgłoszone do działania 7.2. RPO WP

Lp.	Nazwa działania	Obszar	Tytuł zadania	Wskaźnik realizacji	Okres realizacji	Przewidywane nakłady	Wnioskodawca	Źródła finansowania
1.	7.2 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych	Przemysłowa	Rewitalizacja terenów poprzemysłowych między ul. Traugutta i ul. Przemysłową - wartość: 7 030 000,00 zadania: - Ochrona źródeł wody pitnej poprzez budowę kanalizacji deszczowej między ul. Traugutta i ul. Przemysłową - wartość: 1 800 000,00 - Rekultywacja żwirowni i terenu po byłej fabryce domów na cele rekreacyjne - wartość: 2 000 000,00 - Udostępnienie terenów poprzemysłowych między ul. Traugutta i ul. Przemysłową dla celów rekreacyjnych i prowadzenia działalności gospodarczej poprzez rozbudowę lokalnego układu komunikacyjnego - wartość: 2 900 000,00	Powierzchnia zagospodarowanych terenów Razem 5,5 ha	2010-2013	7 030 000,00	Gmina Stalowa Wola	Budżet gminy – 1 054 500,00 środki RPO WP – 5 975 500,00

Lp.	Nazwa działania	Obszar	Tytuł zadania	Wskaźnik realizacji	Okres realizacji	Przewidywane nakłady	Wnioskodawca	Źródła finansowania
			- Zapewnienie bezpieczeństwa na rewitalizowanym obszarze przemysłowym poprzez budowę oświetlenia i monitoringu miejsc publicznych - wartość: 300 000,00 - Przygotowanie Studium Wykonalności oraz wniosku dla ww. projektu – wartość 30 000,00					
2.	7.2 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych	HSW	Budowa tunelu Grabskiego - Energetyków – zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej województwa		2010 – 2013	13 000 000,00	Gmina Stalowa Wola	Budżet gminy – 6 000 000,00 środki RPO WP – 7 000 000,00
3.	7.2 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych	HSW	„Rozwój potencjału gospodarczego Stalowej Woli poprzez rewitalizację infrastruktury Oddziału Celnego”	Drogi, place: 7 404 m ² chodniki: 278 m ² tereny zielone: 3 625 m ² wiata stalowa z rampą kontrolną: 310 m ² wiata magazynowa: 93 m ²	2008-2012	4 701 500,00	Izba Celna w Przemysłu	Środki własne - 705 225,00 środki RPO WP – 3.996.275,00

Lp.	Nazwa działania	Obszar	Tytuł zadania	Wskaźnik realizacji	Okres realizacji	Przewidywane nakłady	Wnioskodawca	Źródła finansowania
4.	7.2 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych	HSW	Modernizacja, przebudowa, nadbudowa i rozbudowa obiektu Zespołu Szkół Nr 6 Specjalnych w Stalowej Woli	<u>Budynek istniejący:</u> pow. zabudowy: 1 062,70 m² pow. całkowita: 1 907,10 m² pow. użytkowa: 1 551,90 m² kubatura: 5 345,50 m³ <u>Budynek po realizacji projektu:</u> pow. Zabudowy: 1 724,34 m² pow. Całkowita: 3 138,47 m² pow. Użytkowa: 2 294,92 m² kubatura: 9 594,70 m³ wysokość budynku: 7,67 m długość całości budynku: 66,75 m szerokość całości budynku 34,12 m miejsca parkingowe: 30	2010-2013	5 450 000,00	Starostwo Powiatowe w Stalowej Woli	Środki własne (w tym kredyty) – 817 500,00 środki RPO WP – 4 632 500,00

Źródło: Urząd Miasta Stalowa Wola

Tabela 30. Zadania zgłoszone do Lokalnego Programu Rewitalizacji

L p.	Obszar	Tytuł zadania	Wskaźnik realizacji	Okres realizacji	Przewidywane nakłady	Wnioskodawca
1.	Śródmieście	Modernizacja budynków Urzędu Miasta i Prokuratury dla potrzeb administracji samorządowej miasta i zagospodarowanie skweru między ul. Wolności i ul. Skoczyńskiego na miejsca parkingowe.		2010 – 2013	10 300 000,00	Gmina Stalowa Wola
2.	Śródmieście	Modernizacja systemu grzewczego istniejących budynków mieszkalnych w Osiedlu Śródmieście Zadania: 1. Roboty budowlane związane z demontażem sieci istniejących i budowa nowych sieci i przyłączy wysokich parametrów 2. Budowa nowych węzłów wymiennikowych w budynkach mieszkalnych Odbudowa terenów zielonych po pracach ziemnych	- długość wybudowanej sieci ciepłowniczej - ilość zrealizowanych węzłów cieplnych - oszczędność energii cieplnej	2010 – 2011	1 323 200,00	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Stalowej Woli
3.	Śródmieście	Remont i modernizacja zasilania w energię elektryczną istniejących budynków (wymiana przyłączy kablowych nn)		2010 – 2013	400 000,00	PGE Rzeszowski Zakład Energetyczny S.A. Rejon Sprzedaży Energii Stalowa Wola
4.	Osiedle Rozwadów	Modernizacja dworca PKP z przystosowaniem do funkcji komunikacji samochodowej publicznej wraz z budową nowej zatoki przystankowej autobusów komunikacji miejskiej.		2010 – 2013	3 500 000,00	PKP SA

Źródło: Urząd Miasta Stalowa Wola

7.2.3. Wymagane nakłady inwestycyjne

Szczegółową analizę budżetu Miasta Stalowa Wola będzie można przeprowadzić w momencie składania wniosków o dofinansowanie poszczególnych inwestycji. W ramach powyższych działań Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego zgodnie z obowiązującym harmonogramem przewiduje po dwa nabory wniosków do każdego działania, pierwszy w 2010, a drugi w 2011 roku. Wówczas będą opublikowane szczegółowe zasady ubiegania się o wsparcie. Zgodnie z Szczegółowym Opiszem Priorytetów Województwa Podkarpackiego dla powyższych działań przewidziano maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu w wysokości 85%. Dokładne określenie tych kosztów nie jest możliwe w chwili opracowywania programu. Biorąc pod uwagę już znane koszty realizacji poszczególnych zadań, wartość programu rewitalizacji do roku 2013 wynosi **91 492 850 PLN**. Nie można jednak uznać, że taka kwota obciąży budżet miasta, gdyż stronami finansującymi lub współfinansującymi poszczególne działania będą również inne podmioty. Długość okresu programowania i zmieniające się ceny towarów i usług w tym okresie powodują, że koszty trzeba będzie aktualizować w chwili przystępowania do realizacji danego zadania.

7.2.4. Oczekiwane efekty

Realizacja założonego programu rewitalizacji przyczyni się do:

- ożywienia gospodarczego terenów poprzemysłowych poprzez wprowadzenie na teren rewitalizowany nowych inwestycji,
- wprowadzenia dodatkowych funkcji usługowych, umożliwiających utworzenie nowych, dodatkowych miejsc pracy oraz zdywersyfikowanie lokalnego rynku pracy,
- umożliwienia równego dostępu kobiet do lokalnego rynku pracy,
- podniesienia poziomu bezpieczeństwa na objętych programem obszarach,
- zatrzymania degradacji terenów i obiektów przemysłowych objętych programem,
- ograniczenia niskiej emisji substancji odprowadzanych do powietrza,
- zapobieżenia katastrofie ekologicznej, do której może doprowadzić rozszczelnienie stawów osadowych,

- zabezpieczenia ujęcia wody „Krzyżowe Drogi” przed niekontrolowanym przedostaniem się nieczystości do wód gruntowych,
- wzmocnienia spójności przestrzennej terenów przemysłowych z terenami miejskimi,
- poprawy estetyki przestrzeni miejskiej,
- zachowania i ochrony charakteru starej, COP-owskiej zabudowy mieszkaniowej, stanowiącej dużą wartość historyczną,
- podniesienia komfortu mieszkania w Stalowej Woli,
- pełniejszego wykorzystanie potencjału społecznego i gospodarczego miasta,
- podniesienia świadomości mieszkańców co do wartości historycznej i architektonicznej zabudowy ich miasta,
- zaoferowania mieszkańcom szerszej oferty kulturalno-rekreacyjnej, co w konsekwencji doprowadzi do zintegrowanego rozwoju społeczno-gospodarczo-przestrzennego miasta Stalowa Wola i podniesienia jego atrakcyjności, tak dla mieszkańców, jak i dla potencjalnych inwestorów.

8. SYSTEM WDRAŻANIA I MONITOROWANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

8.1. System wdrażania

Przedstawiona w poprzednim rozdziale lista przedsięwzięć, których realizacja jest ambicją wspólnoty samorządowej oraz innych podmiotów funkcjonujących w sferze publicznej Stalowej Woli wykracza poza możliwości finansowe tych podmiotów w najbliższych latach.

Najwyższy stopień realizacji działań wpisanych w niniejszy program będzie z pewnością osiągnięty, jeśli uda się na nie pozyskać środki w ramach finansowania zewnętrznego. W pierwszej mierze chodzi tu o pomoc pozyskiwaną w ramach Funduszy Strukturalnych UE. Specjalnym dla tego celu źródłem finansowania jest oś 7. Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego.

Jako że ograniczenie ilości środków przewidzianych w tym działaniu będzie się przekładało na brak możliwości sfinansowania pewnej części zadań przewidzianych w Stalowej Woli, koniecznym staje się wyłonienie najważniejszych z punktu widzenia interesów wspólnoty samorządowej zespołu projektów. Projekt w tym miejscu oznacza zespół zadań powiązanych ze sobą funkcjonalnie lub obszarowo, których realizacja ma na celu rewitalizację obszarów rewitalizacji i docelowo podniesienie jakości życia na obszarze miasta.

Aby z szeregu działań zgłoszonych do rewitalizacji wybrać jednocześnie te, które w największym stopniu mogą wpasować się w politykę władz województwa, przez co zwiększą się szanse na pozyskanie na te projekty środków zewnętrznych, koniecznym stało się ustalenie kryterium, które pozwoli w sposób zobiektywizowany wyłaniać najlepsze grupy zadań i komponowanie ich w projekty inwestycyjne. Tym kryterium jest stopień wpisania się zadania bądź grupy zadań w kryteria wyboru projektów do dofinansowania określonych dla działań osi 7. RPO WP.

Ze względów praktycznych lista projektów kluczowych wyłączona została z treści podstawowej dokumentu i przeniesiona do załącznika, może bowiem w kolejnych latach ulegać zmianie.

Kryteria wyboru projektów dla osi 7. RPO WP

Projekty, które będą się ubiegały o dofinansowanie w ramach działań 7.1 „Rewitalizacja miast” oraz 7.2 „Rewitalizacja obszarów zdegradowanych” muszą przejść ścieżkę oceny zgodności z kryteriami, zawartymi w dokumentach RPO WP.

Selekcja projektów ma na celu pozostawienie tych przedsięwzięć i oraz ich grup, które najlepiej wpisują się w rozwiązywanie problemów zdegradowanych obszarów, a więc których realizacja przyniesie lokalnej społeczności najwięcej korzyści. Preferowane będą zadania kompleksowe, co zapobiegnie zbytniemu rozpraszeniu udzielonego wsparcia.

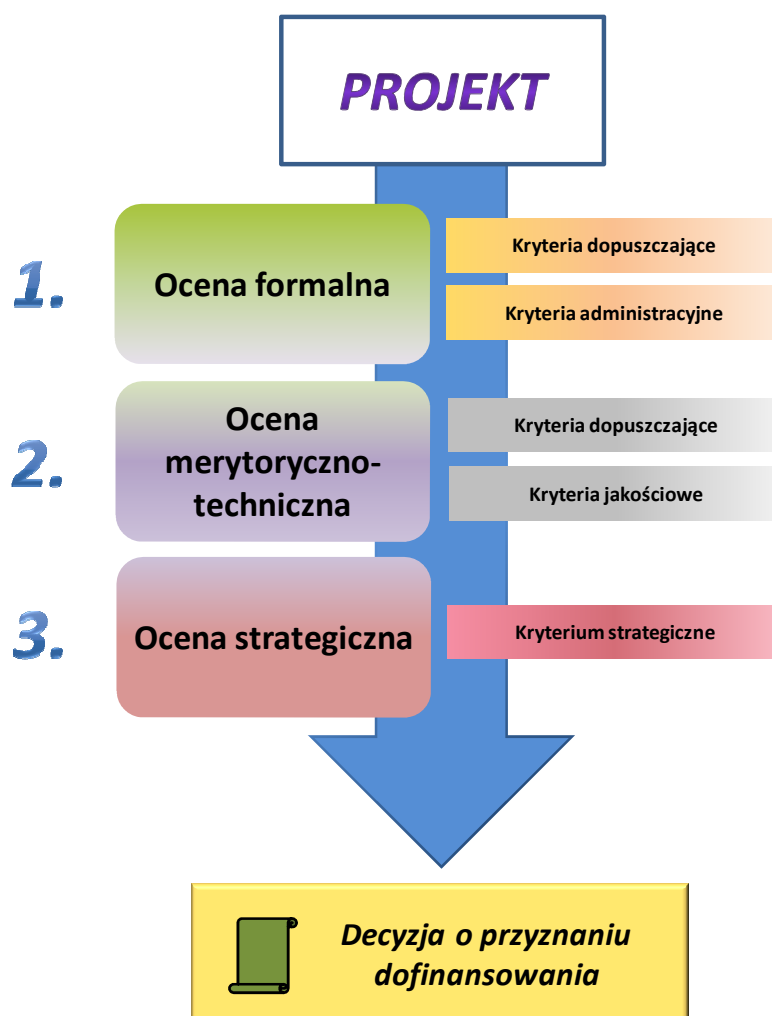
Projekty ubiegające się o dofinansowanie w ramach działań 7.1 oraz 7.2 RPO będą oceniane przez pryzmat trzech grup kryteriów:

- kryteria formalne:
 - kryteria dopuszczające;
 - kryteria administracyjne;
- kryteria merytoryczno-techniczne:
 - kryteria dopuszczające;
 - kryteria jakościowe;
- kryterium strategiczne.

Poniższy schemat przedstawia procedurę oceny projektów ubiegających się o dofinansowanie w ramach PRO Województwa Podkarpackiego.

Rysunek 2. Procedura oceny projektów ubiegających się o dofinansowanie w ramach RPO Województwa Podkarpackiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Kryteriów wyboru finansowanych operacji w ramach RPO Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013

W pierwszej kolejności projekty oceniane będą pod kątem kryteriów formalnych. **Ocena formalna** ma na celu zweryfikowanie kwalifikowalności projektu, w tym m.in. pod względem gotowości organizacyjno-instytucjonalnej.

Ocenę formalną otwierają *kryteria dopuszczające*, dotyczące:

- zgodności wnioskodawcy z dopuszczonymi dla danego działania typami beneficjentów, zgodności zakresu rzeczowego projektu z celami działania/osi, kwalifikowalności zakresu rzeczowego oraz finansowego,
- kwalifikowalności projektu ze względu na miejsce jego realizacji,

- zgodności projektu z zapisami lokalnego programu rewitalizacji,
- zapisów rozporządzenia (-ń) w sprawie udzielania pomocy publicznej,
- warunek dodatkowy dla działania 7.1. – wnioskodawca może ubiegać się o dofinansowanie tylko jednego projektu w danym konkursie.

Spełnienie powyższych kryteriów jest warunkiem koniecznym, aby projekt mógł zostać podany ocenie merytorycznej, decydującej o tym, które ze zgłoszonych przedsięwzięć otrzymają środki. Niespełnienie jednego lub więcej ww. kryteriów jest jednoznaczne z uzyskaniem przez niego oceny negatywnej pod względem formalnym.

Kryteria administracyjne odnoszące się do działania 7.1 dotyczą:

- kompletności i prawidłowości sporządzenia wniosku,
- kompletności i prawidłowości załączników do wniosku,
- w przypadku jednostek samorządu terytorialnego lub jednostek im podległych dodatkowym wymogiem jest wniesienie wkłady ze środków własnych lub pożyczek w wysokości nie mniejszej niż 5% kosztów całkowitych projektu.

Jeżeli wniosek uzyska pozytywną ocenę formalną przechodzi do następnego etapu – **oceny merytoryczno-technicznej**. Tak jak w przypadku oceny formalnej, jest ona również dwuczęściowa.

Pierwszą część oceny stanowią *kryteria dopuszczające*:

- prawidłowość metodologiczna i rachunkowa analizy finansowej,
- spełnienie kryteriów progowych wskaźników finansowych oraz zapewnienie trwałości rezultatów projektu (zdolność do utrzymania rezultatów przez minimum 5 lat) od zakończenia jego realizacji,
- prawidłowość metodologiczna i rachunkowa analizy ekonomicznej,
- dodatnia efektywność ekonomiczna projektu,

- poprawność przeprowadzenia analizy potencjału instytucjonalnego wnioskodawcy,
- wykonalność instytucjonalna projektu,
- wykonalność techniczna projektu,
- wykonalność technologiczna projektu,
- zgodność projektu z politykami horyzontalnymi UE w zakresie ochrony środowiska, równości szans oraz budowy społeczeństwa informacyjnego.

Kryteria jakościowe – drugi składnik oceny merytoryczno-technicznej – różnią się nieco między działaniami 7.1 i 7.2.

Kryteria jakościowe odnoszące się do projektów w ramach działania 7.1 są następujące:

- efektywność kosztowa projektu, mierzona ilorazem dofinansowania z EFRR oraz wskaźnika powierzchni zagospodarowanych obszarów,
- liczba podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na liczbę mieszkańców (dane dla gminy),
- wartość historyczna odnawianych obiektów,
- saldo migracji (dane dla gminy),
- liczba osób przypadających na 1 mieszkanie (dane dla gminy),
- wpływ projektu na poprawę wydajności energetycznej budynków i zwiększenie wydajności produkcji, transmisji oraz dystrybucji ciepła i elektryczności,
- tworzenie udogodnień i zwiększanie bezpieczeństwa użytkowników,
- preferowane będą projekty z miast, w których siedzibę mają władze powiatowe, a także z miast, w których występują obiekty zabytkowe lub zespoły obiektów zabytkowych oraz historyczne układy urbanistyczne przewidziane do szczególnej ochrony, rewaloryzacji, rewitalizacji i racjonalnego wykorzystania w ramach Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego.

Kryteria jakościowe dla działania 7.2 są następujące:

- efektywność kosztowa projektu,
- liczba podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na liczbę mieszkańców (dane dla gminy),
- saldo migracji (dane dla gminy),
- liczba bezrobotnych przypadająca na jedną osobę w wieku produkcyjnym (dane dla gminy),
- odnowienie powierzchni służącej prowadzeniu działalności gospodarczej,
- wpływ projektu na poprawę wydajności energetycznej budynków i zwiększenie wydajności produkcji, transmisji oraz dystrybucji ciepła i elektryczności,
- wpływ na ochronę/zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu źródeł wody pitnej lub wszelkie inne przedsięwzięcia ściśle powiązane z głównymi priorytetami środowiskowymi,
- uwzględnienie w zakresie rzeczowym odzyskiwania gruntów, za których zdegradowanie odpowiedzialność ponoszą podmioty publiczne.

Ostatnim etapem jest **ocena strategiczna**, gdzie kryterium jest zgodność projektu z aktualnymi potrzebami i zrównoważonym rozwojem województwa. Im wyższy stopień zgodności, tym większą liczbę punktów otrzyma projekt.

8.2. System monitorowania

Zadania przewidziane do realizacji w okresie 2007-2013 będą koordynowane i zarządzane przez Urząd Miasta w Stalowej Woli. Takie rozwiązanie okazało się skuteczne w poprzednim okresie, dlatego władze samorządowe postanawiają nadal z niego korzystać. W zależności od charakteru zadań będą wybierane zewnętrzne podmioty do wykonywania poszczególnych prac. Wybór wykonawców będzie dokonywany zgodnie z obowiązującymi przepisami, w szczególności z prawem zamówień publicznych.

Program rewitalizacji stanowi dokument otwarty. Poddawany będzie systematycznej okresowej analizie i ocenie oraz w razie potrzeby będzie dostosowywany do zmieniających się uwarunkowań. Analiza, ocena i aktualizacja programu odbywać się będzie w oparciu o zasadę współpracy z zainteresowanymi partnerami.

Do monitorowania, oceny realizacji programu i jego aktualizacji służyć będzie system współpracy pomiędzy podmiotami programu oraz osiągane wskaźniki produktów, rezultatów i oddziaływania.

Na system okresowej analizy, monitorowania i aktualizacji składają się:

1) zespół Pełnomocnika ds. rewitalizacji,

2) partnerzy:

- partnerzy indywidualni i zbiorowi - właściciele nieruchomości,
- mieszkańcy miasta,
- przedsiębiorcy,
- partnerzy (organizacje) społeczno-gospodarczy:
 - Regionalna Izba Gospodarcza,
 - Cech Rzemieślników i Przedsiębiorców,
- partnerzy (podmioty) instytucjonalni:
 - Starostwo Powiatowe,
 - Powiatowy Urząd Pracy,
 - Przedsiębiorstwo Lasy Państwowe Nadleśnictwo Rozwadów,
 - Powiatowa Komenda Policji,
 - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
 - Straż Pożarna,

3) określone informacje:

- przebieg i kolejność realizacji poszczególnych zadań w określonym przedziale czasu,

4) określony sposób

- analiza osiągniętych w danym okresie wskaźników, podczas:
 - spotkań zespołu koordynacyjnego – nie rzadziej niż raz w miesiącu,
 - spotkań zespołu programowego – nie rzadziej niż raz na kwartał,
 - spotkań zespołu koordynacyjnego z partnerami, według określonego harmonogramu.

Zasadniczym celem komunikacji społecznej jest skłonienie społeczności lokalnej do uczestniczenia w procesie rewitalizacji na etapie programowania, realizacji, monitorowania i finansowania. Komunikacja społeczna ma zapewnić partnerom programu:

- dostęp do informacji na temat celów i problemów rewitalizacji,
- pobudzić ich do wyrażania własnych opinii,
- nawiązać porozumienie pomiędzy partnerami procesu rewitalizacji a zespołem koordynacyjnym.

Podstawą partycypacji jest informacja wymieniana pomiędzy partnerami a zespołem koordynacyjnym w procesie komunikacji społecznej, zorganizowanej w sprawny system.

Na system komunikacji społecznej składa się:

1) podmiot inicjujący proces komunikowania się:

- zespół koordynacyjny,

2) podmiot odbierający informacje:

- partnerzy indywidualni i zbiorowi,
- pozostali partnerzy,

3) określone informacje:

- wiadomości zaznajamiające oraz o specyficznym tzw. pedagogicznym charakterze, wyjaśniające zagadnienie rewitalizacji i potrzebę realizacji programu,
- wiadomości z bieżącej realizacji programu,
- wnioski z monitorowania, oceny i aktualizacji,

4) określony sposób komunikowania się:

- środki komunikacji społecznej bezpośredniej,
 - spotkania mieszkańców z urzędnikami podczas załatwiania spraw,
 - spotkania prezydenta (zespół koordynacyjny) z mieszkańcami w czasie przyjęć interesantów,
 - przesyłki pocztowe,
 - poczta elektroniczna
 - rozmowy telefoniczne
- środki komunikacji społecznej pośredniej
 - relacje z dziennikarzami prasy, radia, telewizji, (informacja prasowa, konferencja, wywiady),

- ulotki,
- biuletyny,
- informatory,
- wydawnictwa (stałe, cykliczne i okazjonalne),
- strona internetowa,

System wykorzystywać może:

- dokumentację (uchwały rady, zarządzenia i decyzje prezydenta, ustalenia zespołu koordynacyjnego),
- wywiad (bieżące informacje o sytuacji),
- badania sondażowe (określenie grupy badawczej, jej liczebności i struktury; wybranie osób do przeprowadzenia badania; wybranie metody badania; samo poinformowanie mieszkańców o zamiarze badania, aby znali potrzebę i celowość badania),
- wywiad kwestionariuszowy,
- wywiad telefoniczny.

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Schemat przestrzennego rozwoju Stalowej Woli	9
Rysunek 2. Procedura oceny projektów ubiegających się o dofinansowanie w ramach RPO Województwa Podkarpackiego	176

SPIS TABEL

Tabela 1. Zaopatrzenie w wodę Stalowej Woli w latach 2000-2008	16
Tabela 2. Sieć kanalizacyjna w Stalowej Woli w latach 2000-2008	17
Tabela 3. Sieć gazowa w Stalowej Woli w latach 2000-2007	17
Tabela 4. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w latach 2000-2007	18
Tabela 5. Zużycie wody, energii elektrycznej oraz gazu w gospodarstwach domowych w latach 2002-2007	19
Tabela 6. Podmioty z rejestru REGON dla miasta Stalowa Wola wg sekcji PKD i liczby pracujących	31
Tabela 7. Stawki podatku od nieruchomości w gminie Stalowa Wola	33
Tabela 8. Zmiany populacji Stalowej Woli w latach 1996 – 30.06.2009	38
Tabela 9. Ruch naturalny wg płci w latach 2000-2008	39
Tabela 10. Migracje na pobyt stały gminne wg typu i kierunku 2000 – 2008	41
Tabela 11. Liczba ludności wg kategorii ekonomicznych i płci w latach 2000 – 2008	42
Tabela 12. Stopa bezrobocia w powiecie stalowowolskim w latach 2004 – 2008	44
Tabela 13. Liczba osób bezrobotnych wrzesień 2008 - czerwiec 2009 dla Miasta Stalowa Wola	44
Tabela 14. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych zamieszkałych na terenie miasta Stalowa Wola wg wieku ..	45
Tabela 15. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych zamieszkałych na terenie miasta Stalowa Wola wg wykształcenia	47
Tabela 16. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych zamieszkałych na terenie miasta Stalowa Wola będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy*	49
Tabela 17. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych zamieszkałych na terenie miasta Stalowa Wola wg czasu pozostawania bez pracy (w miesiącach)	52
Tabela 18. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych zamieszkałych na terenie miasta Stalowa Wola wg stażu pracy (w latach)	55
Tabela 19. Bezrobotni z prawem do zasiłku	58
Tabela 20. Powierzchnia obszarów rewitalizowanych	94
Tabela 21. Struktura własności terenów na obszarze HSW	100
Tabela 22. Przestępstwa pospolite popełnione na obszarze HSW w latach 2006 i 2007	133
Tabela 23. Przestępstwa pospolite popełnione na obszarze ul. Przemysłowej w latach 2006 i 2007	134
Tabela 24. Przestępstwa pospolite popełnione na Obszarze Śródmieście w latach 2006 i 2007	135
Tabela 25. Wartości wskaźników uzasadniających wsparcie inwestycji w zakresie mieszkalnictwa na terenie Obszaru Śródmieście	140
Tabela 26. Wartości wskaźników uzasadniających wsparcie inwestycji w zakresie mieszkalnictwa na terenie Obszaru Osiedle Rozwadów	142
Tabela 27. Uzasadnienie wyboru obszarów zdegradowanych (poprzemysłowych) do rewitalizacji	144
Tabela 28. Zadania zgłoszone do działania 7.1. RPO WP	162
Tabela 29. Zadania zgłoszone do działania 7.2. RPO WP	168
Tabela 30. Zadania zgłoszone do Lokalnego Programu Rewitalizacji	171

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Przedsiębiorstwa w Stalowej Woli wg sektora własności (stan na 31.12.2008)	25
Wykres 2. Przedsiębiorcy w mieście Stalowa Wola wg ilości zatrudnionych osób	25
Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej rejestrowane w rejestrze regon według wybranych sekcji w 2008 r.	29
Wykres 4. Rodzaj działalności gospodarczej w Stalowej Woli	30

Wykres 5. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w systemie REGON w latach 1996-2008	32
Wykres 6. Zmiany populacji Stalowej Woli w latach 1996 – 30.06.2009	39
Wykres 7. Ruch naturalny ludności w latach 2000-2008.....	40
Wykres 8. Migracje na pobyt stały.....	41
Wykres 9. Liczba ludności wg kategorii ekonomicznych w latach 2000 - 2008	42
Wykres 10. Struktura wiekowa populacji miasta Stalowa Wola.....	43
Wykres 11. Bezrobotni w Stalowej Woli wg wieku	45
Wykres 12. Udział poszczególnych grup wiekowych w ogólnej liczbie bezrobotnych.....	46
Wykres 13. Udział kobiet w poszczególnych grupach wiekowych bezrobotnych.....	47
Wykres 14. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych zamieszkałych na terenie miasta Stalowa Wola wg wykształcenia.....	48
Wykres 15. Udział osób z danym wykształceniem w ogólnej liczbie bezrobotnych	48
Wykres 16. Udział kobiet w poszczególnych grupach bezrobotnych wg wykształcenia.....	49
Wykres 17. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych zamieszkałych na terenie miasta Stalowa Wola będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy.....	50
Wykres 18. Udział poszczególnych grup w ogólnej liczbie bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy	51
Wykres 19. Udział kobiet w poszczególnych grupach bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy.....	52
Wykres 20. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych zamieszkałych na terenie miasta Stalowa Wola wg czasu pozostawania bez pracy (w miesiącach)	53
Wykres 21. Udział osób pozostających bez pracy określony czas (podany w miesiącach) w ogólnej liczbie bezrobotnych.....	54
Wykres 22. Udział kobiet w poszczególnych grupach osób pozostających bez pracy określony czas (podany w miesiącach)	55
Wykres 23. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych zamieszkałych na terenie miasta Stalowa Wola wg stażu pracy (w latach).....	56
Wykres 24. Udział osób z danym stażem pracy (wyrażonym w latach) w ogólnej liczbie bezrobotnych	57
Wykres 25. Udział kobiet w grupach bezrobotnych z danym stażem pracy (wyrażonym w latach)	57
Wykres 26. Bezrobotni z prawem do zasiłku.....	59
Wykres 27. Przestępstwa popołite popełnione na obszarach wskazanych do rewitalizacji w latach 2006 i 2007	132

SPIS MAP

Mapa 1. Obszary wybrane do rewitalizacji.....	86
Mapa 2. Obszar nr I - Śródmieście.....	87
Mapa 3. Obszar nr II - Osiedle Rozwadów.....	89
Mapa 4. Obszar nr III - Huta Stalowa Wola.....	90
Mapa 5. Obszar nr IV - ul. Przemysłowa	92
Mapa 6. Stan własności terenów na Obszarze Huta Stalowa Wola	100
Mapa 7. Stan własności na Obszarze Przemysłowa.....	109
Mapa 8. Struktura wieku zabudowy Obszaru Śródmieście.....	117
Mapa 9. Struktura wieku zabudowy Osiedla Rozwadów.....	118
Mapa 10. Uwarunkowania kulturowe Obszaru Osiedla Rozwadów	121
Mapa 11. Stan własności na Obszarze Śródmieście.....	123
Mapa 12. Stan własności Osiedla Rozwadów	124
Mapa 13. Użytkowanie terenów Obszaru Śródmieście.....	126
Mapa 14. Użytkowanie terenów Osiedla Rozwadów.....	127

Bibliografia

1. Lokalny Program Rewitalizacji terenów przemysłowych dla Miasta Stalowa Wola, opracowany przez Instytut Rozwoju Miast, przyjęty uchwałą Nr XXVII/386/04 Rady Miejskiej w Stalowej Woli 20.07.2004, zmienionej uchwałą Nr L/707/06 Rady Miejskiej w Stalowej Woli 27.01.2006,
2. Lokalny Program Rewitalizacji terenów przemysłowych dla Miasta Stalowa Wola obszar ul. Przemysłowa, opracowany przez Instytut Rozwoju Miast, przyjęty uchwałą Nr XXXI/451/04 Rady Miejskiej Stalowej Woli 26.11.2004,
3. Lokalny Program Rewitalizacji obszaru Osiedle Fabryczne w Stalowej Woli, opracowany przez Centrum Doradztwa Strategicznego, przyjęty uchwałą Nr XL/555/05 Rady Miejskiej w Stalowej Woli 17.06.2005,
4. Lokalny Program Rewitalizacji obszaru Osiedle Śródmieście w Stalowej Woli, opracowany przez Centrum Doradztwa Strategicznego, przyjęty uchwałą Nr XL/554/05 Rady Miejskiej w Stalowej Woli 17.06.2005,
5. Lokalny Program Rewitalizacji obszaru Osiedle Metalowców w Stalowej Woli, opracowany przez Centrum Doradztwa Strategicznego, przyjęty uchwałą Nr XL/556/05 Rady Miejskiej w Stalowej Woli 17.06.2005,
6. Lokalny Program Rewitalizacji obszaru osiedla Rozwadów w Stalowej Woli, opracowany przez Centrum Doradztwa Strategicznego, przyjęty uchwałą Nr XL/557/05 Rady Miejskiej w Stalowej Woli 17.06.2005,
7. Lokalny Program Rewitalizacji obszaru Park Charzewicki w Stalowej Woli, opracowany przez Centrum Doradztwa Strategicznego, przyjęty uchwałą Nr XL/557/05 Rady Miejskiej w Stalowej Woli 17.06.2005
8. Śniegućka-Pawłowska A. (red.): Koncepcja urbanistyczna śródmieścia miasta Stalowa Wola. Pracownia Projektowa Architektury Krajobrazu „Przeźrenie”, Warszawa 2008,
9. Gaj-Piotrowski W.: Lokalizacja i rozwój przestrzenny miasta Rozwadowa. Wrocław 1991,
10. Draus M.: Stalowa Wola – Rozwadów zespół klasztorny Zakonu Braci Mniejszych Kapucynów. Praca proseminaryjna. Lublin 1999,
11. Czarnecki J.: Historia sądownictwa na terenie Stalowej Woli,

12. Gaj-Piotrowski W.: Rozwadów w legendzie i prawdzie w 300-lecie miasta. Wrocław 1990,
13. Polanowski L., Zub J.: Studium problematyki ochrony wartości krajobrazu kulturowego dla gminy Stalowa Wola. Tarnobrzeg, Stalowa Wola 1997
14. Wytyczne w zakresie przygotowywania lokalnych programów rewitalizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2013, oś priorytetowa 7. Spójność wewnątrzregionalna, działanie 7.1 Rewitalizacja miast oraz działanie 7.2 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych. Przyjętego Uchwałą Nr 14/IV/09 Komitetu Monitorującego RPO WP na lata 2007 – 2013 z dnia 28 stycznia 2009 r.
15. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Stalowa Wola, uchwała nr XXXIV/483/05 Rady Miejskiej w Stalowej Woli z 21.01.2005r.
16. Barbara Sakowska – Knapp, Zespół miast Tarnobrzeg, Sandomierz, Stalowa Wola. Analiza planów zagospodarowania przestrzennego z lat 1937 – 1983, Instytut Urbanistyki i Planowania Przestrzennego Politechniki Warszawskiej, Wydawnictwa Politechniki Warszawskiej, Warszawa 1991
- 17 . Dionizy Garbacz, Stalowa Wola Narodu Polskiego, Wydawnictwo Sztafeta, Stalowa Wola 2007

Załącznik nr 1

Wykaz projektów kluczowych

W związku z ograniczonymi środkami i dużym zapotrzebowaniem na nie wskazanym było, aby spośród wszystkich zadań zgłoszonych do Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Stalowa Wola wybrać takie, które tworzą spójne i kompleksowe projekty, które nie dość, że będą spełniały kryteria formalne wyboru projektów Urzędu Marszałkowskiego, to będą także miały jak największe szanse na otrzymanie dofinansowania.

A. Projekty, które będą się ubiegały o dofinansowanie z działania 7.1 RPO WP „Rewitalizacja miast”

1) Rewitalizacja przestrzeni publicznej osiedla Śródmieście wraz ze zmianą funkcji części domu gościnnego Hutnik

Projekt o wartości 13 072 636,28 zł, którego beneficjentem będzie Gmina Stalowa Wola, będzie się składał z następujących zadań:

- 1) Poprawa estetyki i funkcjonalności terenów w rejonie ul. Pr. St. Wyszyńskiego, St. Czarnieckiego oraz Żwirki i Wigury - wartość: 4 841 990,43
- 2) Renowacja Parku Miejskiego – wartość:
3 951 919,59
- 3) Poprawa estetyki i funkcjonalności terenów w rejonie ulicy ks. Skoczyńskiego – wartość: 1 836 573,35
- 4) Adaptacja części domu gościnnego Hutnik na cele konferencyjno – wystawowe – wartość 2 404 963,11
- 5) Przygotowanie Studium Wykonalności dla ww. projektu oraz aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Stalowa Wola – wartość: 17 189,80
- 6) Promocja projektu Wola – wartość: 20 000,00

Projekt będzie realizowany na Obszarze Śródmieście. Realizację zaplanowano na lata 2010-2013. Gmina Stalowa Wola zamierza ubiegać się o dofinansowanie z EFRR w wysokości 8,5 mln zł. Pozostałą kwotę, tj. 4 572 636,28 zł, będą stanowiły środki własne.

2) WYKREŚLONO

3) **Rewitalizacja zasobów mieszkaniowych Spółdzielni Mieszkaniowej w Stalowej Woli – jednej z największych i najstarszych spółdzielni województwa podkarpackiego**

Projekt został zgłoszony przez Spółdzielnię Mieszkaniową w Stalowej Woli. Wartość projektu wynosi 6 589 150 zł.

Projekt będzie się składał z zadań:

1) Zadanie nr 1 - rewitalizacja zasobów mieszkaniowych:

- Czarnieckiego 5, 6, 7, 8, 9, 10,11, 12, 13, 22,
- Poniatowskiego 2,
- Partyzantów 6, 8,
- Żeromskiego 3, 5, 6.

2) Zadanie nr 2 - rewitalizacja zagospodarowania terenów przyblokowych, przebudowa dróg dojazdowych, powiększenie ilości miejsc postojowych dla samochodów osobowych, przebudowa placów zabaw i miejsc do wypoczynku, ogrodzenie placów zabaw, wymiana nawierzchni chodników przy budynkach:

- Czarnieckiego 6, 8, 10, 12,
- Partyzantów 6, 8,
- Żeromskiego 3, 5, 6.

W przypadku budynków: Czarnieckiego 5, 6, 7, 8, 9, 10,11,12,13, 22, Poniatowskiego 2, Partyzantów 6 i 8 w ramach robót budowlanych wykonywane są i będą roboty objęte audytem energetycznym, związane z dociepleniem ścian zewnętrznych, dociepleniem stropodachów, kryciem, wymianą obróbek blacharskich na dachach, wymianą rynien i rur spustowych, wymianą wylewek betonowych na balkonach i loggiach wraz z izolacją i obróbkami blacharskimi, wymianą okien i drzwi w klatkach schodowych i w piwnicach oraz wykonaniem zadaszeń nad wejściami do klatek budynków.

Przy budynkach Czarnieckiego 6, 8, 10 i 12 realizowana będzie rewitalizacja zagospodarowania w zakresie poszerzenia dróg dojazdowych i wykonania dodatkowych miejsc postojowych dla samochodów osobowych, wykonania nowych chodników, alejek, placów zabaw, placów gospodarczych.

Przy budynkach przy ul. Żeromskiego 3, 5, 6 prowadzone są roboty budowlane w zakresie termomodernizacji na podstawie opracowanych audytów energetycznych. Klatki schodowe, piwnice są wyposażane w nowe okna, wykonane są również nowe zadaszenia nad wejściami do klatek schodowych.

We wszystkich budynkach są ocieplone stropodachy, ściany osłonowe i szczytowe oraz cokoły budynków. Głównym zamierzeniem jest poprawa efektywności funkcjonowania wentylacji w mieszkaniach.

Zgodnie z ekspertyzą kominiarską, wykonuje się przebudowę kominów i czapek kominowych dla zapewnienia lepszych ciągów przewodów wentylacyjnych, co zwiększy bezpieczeństwo mieszkańców.

Zagospodarowanie terenów zieleni przy budynkach Żeromskiego 3, 5, 6 - Spółdzielnia opracowała projekt na rewitalizację zagospodarowania terenów. Uzgodniono i uzyskano pozwolenie na budowę. Zakres robót obejmuje:

- przebudowę dróg dojazdowych do budynków, wymianę nawierzchni chodników,
- zwiększenie ilości miejsc postojowych dla samochodów osobowych, przebudowę placów gospodarczych i altanek śmietnikowych z przystosowaniem do nowych pojemników oraz zorganizowano miejsca na pojemniki do selektywnej zbiórki odpadów,
- zorganizowanie miejsc do wypoczynku i zabaw dla dzieci.

Projekt będzie realizowany na Obszarze Śródmieście. Zadania projektu są rozplanowane na lata 2008-2013. Beneficjent przeznaczy z własnych środków 988 373 zł, zaś o kwotę 5 600 777 zł będzie się ubiegał z EFRR.

B. Projekty, które będą się ubiegały o dofinansowanie z działania 7.2 RPO WP „Rewitalizacja obszarów zdegradowanych”

1) Rewitalizacja terenów przemysłowych między ul. Traugutta i ul. Przemysłową

Wnioskodawcą projektu, którego wartość wynosi 7,03 mln zł, jest Gmina Stalowa Wola. Projekt obejmuje następujące zadania:

- 1) Ochrona źródeł wody pitnej poprzez budowę kanalizacji deszczowej między ul. Traugutta i ul. Przemysłową - wartość: 1 800 000;
- 2) Rekultywacja żwirowni i terenu po byłej fabryce domów na cele rekreacyjne - wartość: 2 000 000;
- 3) Udostępnienie terenów przemysłowych między ul. Traugutta i ul. Przemysłową dla celów rekreacyjnych i prowadzenia działalności gospodarczej poprzez rozbudowę lokalnego układu komunikacyjnego - wartość: 2 900 000;
- 4) Zapewnienie bezpieczeństwa na rewitalizowanym obszarze przemysłowym poprzez budowę oświetlenia i monitoringu miejsc publicznych - wartość: 300 000;
- 5) Przygotowanie Studium Wykonalności oraz wniosku dla ww. projektu – wartość 30 000.

Projekt będzie realizowany na Obszarze ul. Przemysłowa w latach 2010-2013. Beneficjent będzie się ubiegał o dofinansowanie z EFRR w wysokości 5 975 500 zł, zaś ze środków własnych przeznaczy na realizację przedsięwzięcia 1 054 500 zł.

2) Rozwój potencjału gospodarczego Stalowej Woli poprzez rewitalizację infrastruktury Oddziału Celnego

Projekt został złożony przez Izbę Celną w Przemyśle. Wartość projektu wynosi 4 701 500 zł. Na przedsięwzięcie będą się składały poniższe zadania:

- 1) demontaż zdegradowanej nawierzchni z płyt drogowych;
- 2) roboty drogowe - wykonanie dróg, placów i parkingów dla samochodów ciężarowych i osobowych;
- 3) budowa zadaszonej rampy do kontroli celnej;
- 4) budowa wagi platformowej dla samochodów ciężarowych;
- 5) wykonanie odwodnienia terenu - budowa kanalizacji deszczowej;
- 6) oświetlenie terenu;

- 7) ogrodzenie terenu;
- 8) remont istniejącej wiaty.

Cele projektu są następujące:

1. Poprawa warunków odpraw celnych dokonywanych w Oddziale Celnym w Stalowej Woli;
2. Zwiększenie skuteczności kontroli celnej w zwalczaniu przestępczości związanej z obrotem towarami objętymi ograniczeniami lub zakazami ze względu na bezpieczeństwo i porządek publiczny lub bezpieczeństwo międzynarodowe, tj. odpady, substancje i preparaty chemiczne, materiały wybuchowe, towary o znaczeniu strategicznym, środki odurzające i psychotropowe oraz w zwalczaniu przestępstw i wykroczeń skarbowych;
3. Poprawa bezpieczeństwa osób i pojazdów samochodowych podlegających odprawom celnym w OC Stalowa Wola;
4. Tworzenie sprzyjających warunków do rozwoju istniejących i powstawania nowych firm, magazynów, hurtowni, sklepów, usług gastronomiczno-hotelarskich, spedycyjnych itp. dzięki ułatwieniom w postaci skrócenia czasu i poprawy warunków odpraw celnych;
5. Likwidacja zagrożenia skażeniem środowiska spowodowanego brakiem kanalizacji odprowadzającej wody opadowe z istniejącego placu;
6. Uzyskanie infrastruktury pozwalającej na bezkolizyjne włączenie do nowoprojektowanej drogi obwodowej;
7. Poprawa utrzymania zieleni wokół placu odpraw oraz estetyki otoczenia.

Projekt będzie realizowany na Obszarze Huta Stalowa Wola. Okres realizacji przypadnie na lata 2008-2012. Beneficjent przeznaczy na realizację kwotę 705 225 zł, zaś o 3 996 275 zł będzie się ubiegał w konkursie w działaniu 7.2 RPO WP.

3) Modernizacja, przebudowa, nadbudowa i rozbudowa obiektu Zespołu Szkół nr 6 Specjalnych w Stalowej Woli

Projektodawcą przedsięwzięcia jest Powiat Stalowowolski. Projekt opiewa na kwotę 5,45 mln zł.

Budynek pełni funkcję oświatową. W budynku przewidziano sale dydaktyczne, gabinety

terapii, pracownie, sale informatyczne, pomieszczenia kuchni oraz jadalnię, pomieszczenia administracyjne, szatnie, gospodarcze i techniczne oraz pomieszczenia dla przedszkola: sale, szatnie i pomieszczenia sanitarne.

W wyniku realizacji przedsięwzięcia istniejący budynek szkoły od strony północno-zachodniej zostanie rozbudowany o nowe skrzydło dwukondygnacyjne/niepodpiwniczone/połączone z istniejącym budynkiem projektowaną przewiązką komunikacyjną. Od strony zachodniej istniejący budynek zostanie rozbudowany o parterowy wiatrołap z holom wejściowym, zaś od strony północnej wykonana zostanie zewnętrzna klatka schodowa. Rozbudowa obiektu zostanie wykonana w technologii tradycyjnej – konstrukcja główna nośna żelbetowa z wypełnieniem w postaci ścian murowanych. Budynek zostanie przekryty dachem dwuspadowym - tradycyjna więźba drewniana pokryta blachą tytanowo-cynkową. W istniejącym budynku szkoły przebudowane i powiększone zostaną toalety z dostosowaniem ich do obowiązujących przepisów i potrzeb osób niepełnosprawnych, zostanie wymieniona stolarka drzwiowa we wszystkich pomieszczeniach, dostosowując otwory drzwiowe do potrzeb osób niepełnosprawnych. W pomieszczeniach piwnicznych zostanie wymieniona stolarka okienna, a piwnice zostaną zaadaptowane na pomieszczenia magazynowe kuchni i pomieszczenia socjalne dla pracowników kuchni. W istniejącym budynku wymienione zostaną posadzki i okładziny ścian oraz malowanie pomieszczeń. Nad istniejącym budynkiem wykonana zostanie nowa więźba dachowa o konstrukcji drewnianej, która zostanie przekryta blachą tytanowo-cynkową. Wykonane zostanie nowe orynowanie i drenaż odwadniający wokół budynku, budynek zaś zostanie ocieplony. Wewnętrzne instalacje ulegną rozbudowie.

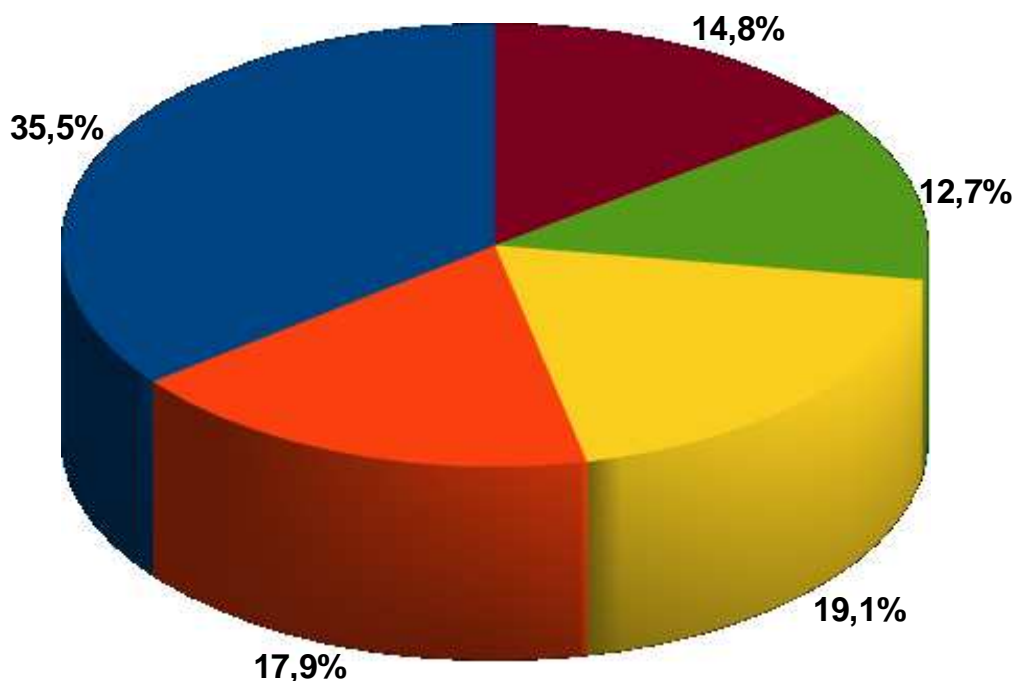
Projekt będzie realizowany na Obszarze Huta Stalowa Wola. Okres realizacji przypadnie na lata 2010-2013. Powiat Stalowowski przeznaczy na inwestycję 817 500 zł, zaś o 4 632 000 zł będzie się ubiegał z EFRR.

Plan finansowy dla projektów kluczowych

Łączna kwota, jaką planuje przeznaczyć się na projekty priorytetowe, sięga 36 880 650 zł, przy czym największy z nich – projekt rewitalizacji Osiedla Śródmieście – ma wartość przekraczającą 13 mln zł (35,5% łącznej wartości projektów kluczowych). Procentowy udział każdego projektu przedstawia wykres.

Wykres 1a). Podział procentowy środków pomiędzy poszczególne projekty

- Rewitalizacja przestrzeni publicznej osiedla Śródmieście w raz ze zmianą funkcji części domu gościnnego Hutnik
- Rewitalizacja zasobów mieszkaniowych Spółdzielni Mieszkaniowej w Stalowej Woli – jednej z największych i najstarszych spółdzielni w województwa podkarpackiego
- Rewitalizacja terenów przemysłowych między ul. Traugutta i ul. Przemysłową
- Rozwój potencjału gospodarczego Stalowej Woli poprzez rewitalizację infrastruktury Oddziału Celnego
- Modernizacja, przebudowa, nadbudowa i rozbudowa obiektu Zespołu Szkół nr 6 Specjalnych w Stalowej Woli

Źródło: Opracowanie własne na podstawie fisz projektów kluczowych

Tabela zamieszczona poniżej zawiera szczegółowe dane na temat finansowania projektów kluczowych.

Tabela 1a). Plan finansowy projektów kluczowych

Lp	Tytuł	Działanie RPO WP	Wartość projektu	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Środki własne	Dotacja z EFRR
1	Rewitalizacja przestrzeni publicznej osiedla Śródmieście wraz ze zmianą funkcji części domu gościnnego Hutnik	7.1.	13 072 636,28				17 189,80	3 167 392,64	6 922 134,25	2 965 9*19,59	4 572 636,28	8 500 000
2	WYKREŚLONO											
3	Rewitalizacja zasobów mieszkaniowych Spółdzielni Mieszkaniowej w Stalowej Woli – jednej z największych i najstarszych spółdzielni województwa podkarpackiego	7.1.	6 589 150		474 400	1 637 000	1 482 420	1 444 580	1 150 750	400 000	988 373	5 600 777
4	Rewitalizacja terenów przemysłowych między ul. Traugutta i ul. Przemysłową	7.2.	7 030 000				230 000	3 400 000	3 400 000		1 054 500	5 975 500
5	Rozwój potencjału gospodarczego Stalowej Woli poprzez rewitalizację infrastruktury Oddziału Celnego	7.2.	4 701 500				20 000	5 000	4 676 500		705 225	3 996 275
6	Modernizacja, przebudowa, nadbudowa i rozbudowa obiektu Zespołu Szkół nr 6 specjalnych w Stalowej Woli	7.2.	5 450 000				69 296	35 000	3 500 000	1 845 704	817 500	4 632 500
				0	474 400	1 637 000	1 818 905,80	8 051 972,62	19 649 384,25	5 211 623,59	8 138 234,20	28 705 052

Źródło: Opracowanie własne na podstawie fisz projektów kluczowych

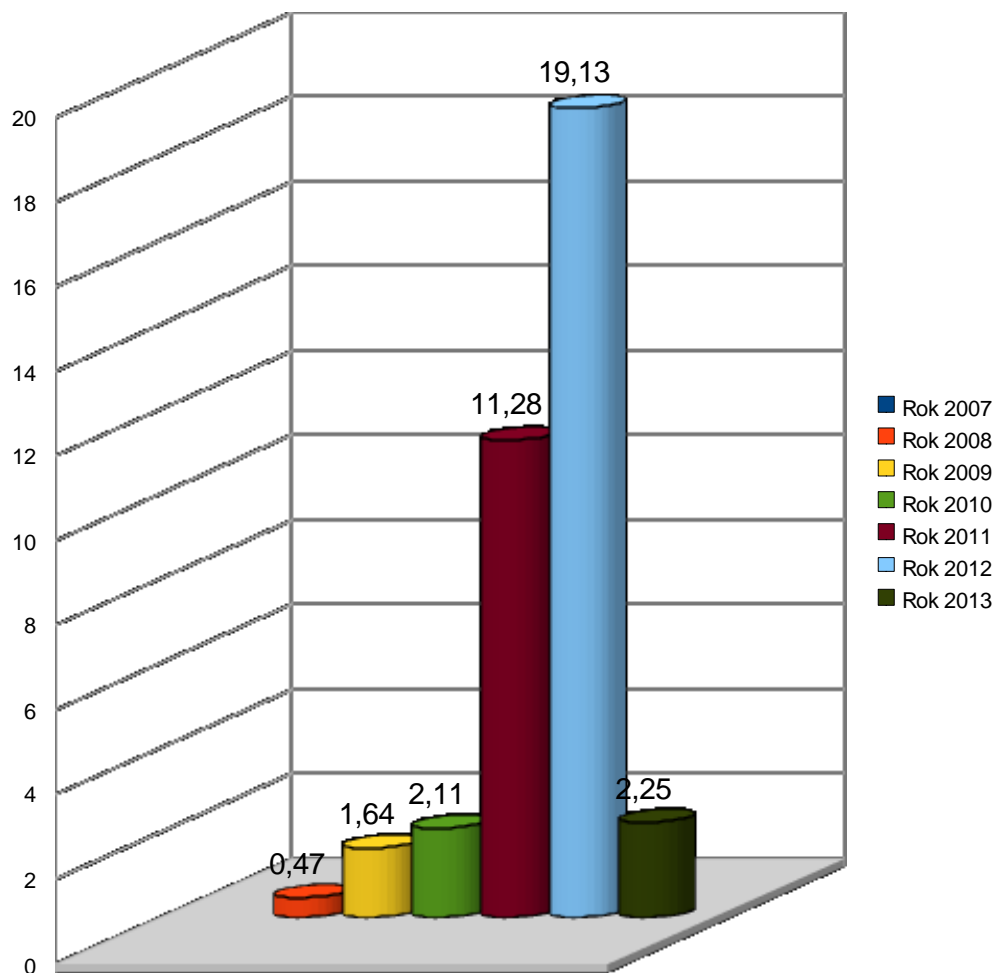
Projekty przewidziane są do realizacji w latach 2008-2013, a więc pierwsze wydatki związane z inwestycjami zostały już poczynione.

Beneficjenci wszystkich trzech projektów szacują swój udział w kosztach ww. projektów na 23,1% (czyli ponad 8,8 mln zł). 4 spośród 6 projektów będą się ubiegać o maksymalne dofinansowanie, które wynosi obecnie 85% kosztów kwalifikowanych.

Najwięcej środków zostanie wydanych w latach 2011 i 2012, co pokazane jest na poniższym wykresie. W tych dwóch latach projektodawcy planują ponieść ponad 83% wydatków związanych z realizacją projektów kluczowych.

Wykres 2a). Wydatki na realizację projektów kluczowych w poszczególnych latach (w mln zł)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie fisz projektów kluczowych